ION ARAMĂ

Poligonul cu trandafiri

ROMAN

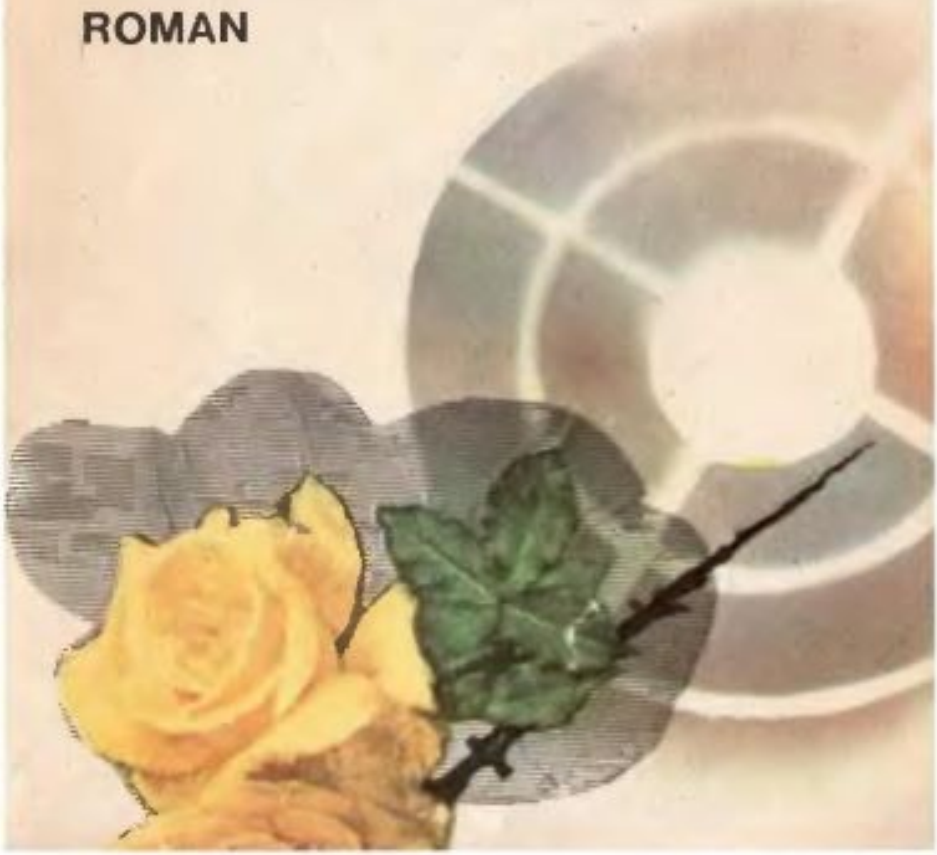

ION ARAMĂ

POLIGONUL CU TRANDAFIRI

— roman —

Editura Militară, București, 1987

Versiunea digitală 1.0 - februarie 2022

Copertă: Fl. Creangă

1.

Am sărit din pat stăpânit de neliniștea pe care-o simți când ești trezit în toiul nopții. O visam pe Mirela; de când ne despărțisem, o visam aproape în fiecare noapte. O întrebam: „De ce? De ce?”

— Tovarășe locotenent, prezentați-vă urgent la fabrica de mobilă.

— *De ce? De ce?* am reluat întrebarea din vis, fără să pricep prea bine despre ce e vorba.

— E incendiu. Foc mare. S-a dat alarma. Toată compania a plecat acolo.

M-am dezmeticit pe dată. Am deschis ușa mai larg. Soldatul respira precipitat, se cunoștea că o ținuse tot o fugă.

— Bine, vin imediat, i-am spus.

— Știți unde e?

— Nimeresc eu, l-am liniștit. Am înțeles că e spre gară.

— Chiar pe strada Gării. Să trăiți!

Încă nu mă familiarizasem cu poziția lucrurilor din cameră; am găsit întrerupătorul, am aprins lumina. Din stradă se auzeau pașii soldatului care se depărta în fugă. Îl acompania lătratul câinilor. Ai trezit toată urbea, băiete. Nici nu știam cum îl cheamă, dar glasul îmi suna familiar. N-avusesem vreme să memorez numele tuturor soldaților clin pluton, în săptămâna de când venisem aici, la Ulmeni (oraș sub 50 000 locuitori, situat în zona submontană, atestat documentar din secolul XIV, o dată cu cetatea-mănăstire; zonă turistică de interes local; fabrică de mobilă, liceu cu profil agro-silvic, stație C.F.R. – informații pe care le căpătasem răsfoind un ghid turistic în ziua în care primisem ordinul de numire). Când am ajuns în Calea Republicii – de fapt un fragment din șoseaua județeană care traversa orașul – am început să întâlnesc oameni mergând grăbiți, toți în aceeași direcție, așa că nu mi-a fost greu să aflu drumul spre fabrica de mobilă. Am grăbit pasul împreună cu ei, am cotit pe strada Gării, pe lângă noi au trecut, urlând din sirene, trei mașini de pompieri. Am început să alerg și am ajuns când pompierii începuseră deja să arunce jeturi de apă spre clădirea înecată în fum.

Lângă poarta larg deschisă am zărit ARO-ul nostru, și lângă

el silueta subțire a maiorului Stere, comandantul regimentului. În fața lui, un bărbat cu pălărie și cu paltonul îmbrăcat direct peste pijama îi explica ceva gesticulând. M-am apropiat, am dat să mă prezint:

— Tovarășe maior…

— Locotenent Drăgoescu, m-a întrerupt el, ia-ți oamenii și scoate din magazia din stânga bidoanele cu diluant.

— Aveți grijă, sunt inflamabile, a adăugat pe un ton alarmat civilul cu pălărie.

— N-or să se aprindă tocmai acum, tovarășe director. Hai, tovarășe locotenent, la treabă!

Ostașii veneau și plecau în fumul care se înfuiora în curtea puternic luminată; m-am dus într-acolo. Un ofițer de pompieri dădea ordine cuiva de la etajul de sus al clădirii; motopompele vuiau; apa șuiera prin țevile de înaltă presiune.

— Aici, tovarășe locotenent! am auzit un strigăt.

Sergentul Tomoroga, ajutorul meu, ivit ca prin minune din ceața strălucitoare.

— Unde-s oamenii?

— Aici, spre poartă. Am golit depozitul de produse finite, numai mobilă pentru export. O avere.

— Trebuie să evacuăm magazia cu lac inflamabil. Ia câțiva inși mai curajoși…

— Îi iau pe toți, a spus sergentul. Să meargă treaba mai repede.

— Bine. Vino cu ei după mine.

Am pornit-o spre stânga curții, trecând peste furtunul gros prin care pulsa apa. Când am întors capul, i-am văzut pe toți, grămadă, lângă mine. Magazia era o baracă din tablă ondulată, plasată între două clădiri înalte, mai mult geamuri. Cineva i-a dat sergentului o rangă. Sergentul, voinic și spătos, a vârât ranga în ușă, a tras și belciugele au sărit cât colo.

M-am oprit în ușă, izbit de un miros puternic de diluant; aerul era cald, probabil că sursa focului nu era departe. M-am gândit că e destul o scânteie pentru ca bidoanele să explodeze ca niște încărcături de dinamită; cunoșteam efectul unui asemenea lichid ușor, foarte volatil, în atingere cu flacăra: dezastru curat. Prin geamul din spate al magaziei jucau flăcări încă nepotolite; un pompier în costum de azbest, cu mască și

cu un topor în mână, s-a arătat o clipă în cadrul ferestruicii. Voia, probabil, să pătrundă pe acolo în magazie, dar flacăra care juca în spatele lui mi s-a părut de rău augur pentru bidoanele acelea. Am făcut semn pompierului să plece și am pătruns înăuntru; mi se părea ridicol să rămân în ușă și să-mi îndemn soldații să intre acolo, înfruntând primejdia. Sergentul, la un pas în urma mea; pe urmă alți vreo doi. Lângă pereți erau aliniate bidoanele rotunde, de tablă, cu mânere subțiri. Am ridicat unul, părea ușor, vreo douăzeci de kilograme; l-am luat în brațe, dar soldatul Clopotaru, ivit lângă mine, mi-a spus:

— Lăsați-ne pe noi, tovarășe locotenent!

Mi-a luat bidonul din brațe și l-a apucat de-o toartă împreună cu alt ostaș. Ca de la sine, ceilalți care veneau în urma lor au făcut la fel: câte doi, apucând cumințí de toartele acelea subțiri și plecând în fugă.

După câteva minute am simțit nevoia să tușesc, mă usturau ochii, fumul pătruns în baracă se amestecase cu mirosul lacului – un miros de altfel plăcut, îmi sugera serile de sărbătoare de acasă, când urma să plecăm undeva și mama destupa un flaconaș cu ojă; mirosul de acetonă prevestea totdeauna o seară plăcută – un spectacol, o vizită, o petrecere. Dar aici se preschimbase într-un semn de primejdie; la lumina flăcărilor număram îngrijorat bidoanele rămase; le târam spre ușă, să fie mai la-ndemâna ostașilor care veneau și plecau, doi câte doi, în fugă și fără vorbă multă. Când mai erau vreo cinci bidoane, pe acoperișul magaziei a început să răpăie apa, probabil directorul ceruse pompierilor să protejeze și în acest fel periculosul depozit. Jetul puternic se plimba pe deasupra mea, duruind neplăcut pe tablă. În sfârșit, sergentul cu un ostaș au ridicat ultimul bidon. Mi-am aruncat privirea în magazie. Rămăseseră numai niște cercuri vagi, mai deschise la culoare, pe cimentul acoperit cu pulbere fină de lemn.

— Gata, afară toți! am strigat.

Am ieșit ultimul, bucuros să respir iarăși aerul rece, proaspăt, al nopții de octombrie. Pompierul pe care-l văzusem mai înainte, sau poate altul, îmbrăcat în aceeași costumație care-i dădea un aer de personaj dintr-un film *science fiction*, spărgea cu o toporișcă geamul barăcii alăturate, în timp ce altul, cu un furtun în mână, se pregătea să țintească într-acolo un jet de

apă. Le-am făcut ostașilor semn să mă aștepte într-un colț al curții și am alergat la poartă, după alte ordine. Un ofițer de pompieri scria ceva pe capota ARO-ului nostru; lângă el era directorul, care vorbea răstit. Maiorul Stere rămăsese deoparte, lăsându-i probabil să-și rezolve disputa; lângă el venise și locotenentul-major Cristea, comandantul companiei noastre. M-am apropiat de ei. În clipa aceea, l-am auzit pe ofițerul de pompieri strigând în stația de radio portabilă:

— Da, incendiul a fost localizat. Trei mașini și militarii de la unitate... Pagube neînsemnate. Sigur, ancheta. Am înțeles... Da, am înțeles.

S-a întors spre comandantul regimentului nostru:

— De la județ mi s-a ordonat să vă transmitem mulțumiri. Ați intervenit repede și bine. Acum situația e sub control. O să rămână aici o mașină cu o grupă, pentru a interveni la nevoie. Focarul principal a fost stins, materialele importante au fost salvate, echipele de muncitori de la fabrică rămân pe loc, pentru orice eventualitate. Urmează să cercetăm cauzele. Hm, cauzele...

— Eu cred că... a încercat directorul.

— V-ați supărat când am dat amenzi pentru instalația electrică, și ați promis să luați măsuri. Acuma sigur o să luați măsuri!

— Mare nenorocire! s-a văitat directorul. Tovarășe maior, dacă nu erau băieții dumneavoastră, nu știu zău ce... Sper că ostașii n-au avut de suferit.

— Nimic deosebit. Așadar, nu mai e nevoie de noi?

— Nu. Vă mulțumim foarte mult...

Comandantul regimentului s-a întors spre locotenentul-major Cristea:

— Încolonarea și la unitate. Mâine deșteptarea cu o oră mai târziu. Să se odihnească oamenii, că avem treabă multă.

— Am înțeles!

M-am grăbit spre băieții mei. Se spălaseră de funingine, își storceau hainele ude, jucau pe loc ca să se încălzească.

— Ce e, Clopotarule?

— Mi-am spart ochelarii.

— Îmi pare rău. Mâine îți dau bilet de voie, te duci în oraș și-ți comanzi alții. Aveți ceva neplăceri, arsuri, lovituri?

— Teferi toți, a spus sergentul voios.

— Bun. Mâine, deșteptarea cu o oră mai târziu. Comandantul e mulțumit. Ați făcut treabă bună. O întâmplare neprevăzută care ne-a pus pe toți la încercare. Acum, alinierea. Ne întoarcem la unitate.

Am pornit, alături de ei, pe străzile cufundate în liniște. Și m-am gândit că, iată, a fost destul o săptămână ca să-mi spulbere îngrijorările începutului, teama de necunoscut, întrebarea pe care și-o pune orice om la primul pas: „Oare o să fac față?” Ei, băieții ăștia care mărșăluiau grăbit, ca să se încălzească, mă ajutaseră să alung deocamdată aceste îndoieli și întrebări.

Trecând pe lângă stația de autobuz din centru mi-am amintit cum ajunsesem aici, cu o săptămână în urmă, în dimineața aceea aurie. Coborât din cursa de la gară, m-am oprit pe trotuar, chiar lângă stâlpul cu tăblița „Centru”, am pus geamantanul jos și mi-am ținut o clipă respirația. O pală de vânt a risipit fumul gri, înecăcios, cald dulceag al autobuzului care demara, și a adus în locul lui un vag miros de crizanteme și de alte flori de toamnă. Un miros trist ca amintirea verii duse. Am privit în jur cu aerul exploratorului descins pe străine meleaguri, măsurând cu o sprânceană ridicată, amuzat, împrejurimile. Ceilalți pasageri care coborâseră o dată cu mine se grăbeau spre ținte precise. Bătrâna în doliu, purtând o straiță vrâstată în negru și roșu, traversase și mergea înainte, spre clădirea de vizavi, cu ziduri albe, cu coloane, arcade și o scară largă – Consiliul popular. Tânărul netuns, cu salopeta stropită de var, care răspândea în jur un vag iz de palincă, o luase în sens invers, traversând cam pieziș și grăbind pasul spre restaurantul din colțul opus, urmat îndeaproape de un individ posomorât, neras, cu pălărie pleoștită și în trening, purtând în mână un motor de „Mobra” legat cu o sfoară. Mi-am întors privirea de la stradă spre trotuar. Mă aflam în dreptul unui bloc cu cinci nivele, cu intrarea largă străjuită de un acoperiș plat sprijinit pe coloane subțiri de fier. Alături de intrare, de-a dreptul pe peretele vernil, o inscripție cu litere de-un metru: „Bloc A-1”. În spate, silueta unei macarale arăta că vor fi ridicate și altele: probabil A-2, A-3 și așa mai departe, un mic cartier standardizat, contrastând prin rigoarea geometrică a liniilor cu pitorescul puțin vetust al clădirilor de vizavi. Parcă

anume alăturate pentru o imagine reportericească. Deci ăsta e Ulmeniul, mi-am spus atunci cu o anume dezamăgire, apoi m-am corectat imediat: Hai, las-o baltă, n-o face pe exoticul, un Marco Polo debarcat la Ulmeni. Vino-ți în fire și ia lucrurile așa cum sunt. Încearcă să te privești din afară, mi-am poruncit, știind că asta e metoda cea mai bună ca să-ți alungi neliniștea și să apreciezi lucid situația, examinând lucrurile imparțial și deci fără emoție.

M-am obiectivat: locotenentul Drăgoescu D. Traian, din arma infanterie, ultima promoție, douăzeci și patru de ani, necăsătorit, bucureștean, cu cizme noi care-l stânjenesc, aflat pentru prima oară în Ulmeni, într-o însorită dimineață de septembrie. Însorită, parcă dorind să-mi îndulcească șocul întâlnirii cu destinul.

Poate nu trebuia să cobor aici, m-am gândit. Cineva, la gară, întrebase înainte de a urca: „Merge la blocuri?”. Desigur, „la blocuri” însemna ceva anume în geografia urbei, pentru că trei glasuri din autobuz răspunseseră cu zel: „Da, merge”, iar unul adăugase didactic: „Acolo e cap de linie!” Dar n-aveam ce căuta la blocuri. Lucrul cel mai sigur, în orașele unde n-ai fost niciodată, e să cobori în centru, pe urmă vedem noi.

Ce să vedem noi aici? m-am întrebat. Un bărbat în halat alb lansa semicercuri de apă, dintr-o sticlă, pe trotuarul larg, în fața vitrinelor cu inscripția „Frizer-Coafor”; o *Dacie* roșie (șofer pletos în tricou „litoral”, în dreapta lui un ins cu pălărie, țeapăn, iar în spate două femei cu basmale de cașmir) plutea încet prin fața mea, în direcția unde dispăruse „cursa”; doi tineri în halate bleumarin decolorate împingeau cam în joacă un căruț pe pneuri, încărcat cu varză – totul degaja o atmosferă de atemporal, de nepăsare tihnită. Desigur, viața orașului pulsa acum în altă parte probabil „la blocuri”. Știam că la Ulmeni există o mică fabrică de confecții și una de mobilă; probabil că aceste două obiective strânseseră o bună parte a populației, lăsând impozantul centru oarecum în afara evenimentelor. Un oraș liniștit, cu atât mai bine, m-am consolat în prima clipă, o să mă pot dedica în liniște lucrurilor serioase. Căci aveam planuri mari, croite în ultimele săptămâni de școală, cu băieții, colegi de clasă de-a lungul anilor; ne plimbam, câte doi-trei, printre plopii de pe aleea centrală, cu sufletele pendulând între

două sentimente contrarii – nostalgia iminentei despărțiri și entuziasmul începutului de carieră. Să ducem o viață utilă, să folosim fiecare clipă! Sunt atâtea de făcut! Cărți de artă militară amintite în bibliografii și studiate fragmentar, pentru nevoile unei lecții anumite – Clausewitz, Bălcescu, Liddel-Hart; filme pierdute la timpul lor, romane zărite sub brațul profesorilor; muzică, psihologie, limbi străine... Preocupări înalte, țintind perfecționarea în meserie, un orizont tot mai larg, împlinirea personalității... Iar pe deasupra, în ce mă privea, mai era istoria. ISTORIA, marea pasiune născută încă pe băncile liceului, datorită profesorului nostru – păstram cu grijă un volum de-al lui, cu autograf, și când citeam paginile despre Vlad Țepeș sau despre Radu Vodă, scrise cu suflet și cu poezie, mi se părea că-i aud vocea caldă, răsunătoare, evocând fapte și eroi. Pasiunea pentru istorie ne-o dezvoltase, mai apoi, în școala militară „Zmeul” (porecla, care se moștenea de la o promoție la alta, chiar dacă sursa ei se pierduse, exprima exigența nedezmințită a acestuia). El ne organizase într-un cerc de arheologie a cărui principală ispravă fusese cercetarea amănunțită a unei mici cetăți țărănești de lângă Brașov. Îmi văzusem numele tipărit, alături de ale celorlalți, în revista școlii. Ce triumf! Iar la Ulmeni știam că este o cetate, așadar aveam un motiv în plus să nu-mi fac griji despre felul în care o să mi petrec timpul în afara serviciului. Și, în concluzie, mi-am repetat deviza încurajatoare cu care încheiam, invariabil, colocviile noastre despre viitor: oriunde-ai fi, nu-i timp de plictiseală!

Cu aceste gânduri tonice, mi-am luat frumos geamantanul și am pornit spre dreapta, în sensul de mers al „cursei”, pășind pe trotuarul proaspăt stropit. Am trecut de frizerie și am început să urc strada largă, asfaltată, în capătul căreia, printre coroanele bogate ale pomilor, se zăreau, ca niște nori întunecoși, albaștri, munții.

Orașul arăta liniștit, prevestind zile de toamnă cu ploi interminabile, zile pustii, monotone ca plumbul, fără zâmbetul Mirelei, fără nerăbdarea așteptării – așteptările erau în firea lucrurilor, ea totdeauna în întârziere, răsfățându-se, apăsându-și pieptul de umărul meu: „Nu mi-am dat seama cât e ceasul!”, sau „Chiar m-ai așteptat atâta?”, sau cu un ton fals, mai mult

cântat, ca pe scenă: „Dragul meu, înțelege că am avut treabă!” cu aerul că spune „Nu ești tu cel mai important lucru pe lumea asta”. Niciodată nu-și cerea iertare, dar o iertam întotdeauna. E drept că uneori – stând în ploaie într-o stație de troleibuz – încercam s-o cert în gând, să-i arunc reproșuri aspre ca niște palme, dar imediat mă pomeneam mustrându-mă singur; mă simțeam vinovat, ca și cum aș fi mâzgălit o ilustrație dintr-o carte de preț. În decurs de-o jumătate de oră alternam astfel între speranță și furie, între blândețe și exigență, luam hotărâri ferme ce se topeau instantaneu când o zăream, în sfârșit, venind.

Și acum, pășind pe Calea Republicii, din Ulmeni, alături de ostașii mei, pe când ne întorceam de la o ispravă dacă nu eroică, totuși destul de bărbătească, cum este stingerea unui incendiu, mărșăluind spre cazarmă în noaptea rece de octombrie, m-am surprins gândindu-mă la Mirela și la tot ce se întâmplase.

În ce mă privea, făcusem tot ce puteam face ca s-o atrag, să-i inspir încredere – în mine și în viitorul ce ne aștepta. Pe amândoi. Totuși ceva lipsea, ceva nu fusese încă rostit în frazele naiv avântate, dar nu destul de limpezi cu care îi descriam ipotetica perspectivă; și asta pentru simplul motiv că nici eu singur nu știam cum arată acel viitor abia întrezărit. Cât despre viața de toate zilele într-o garnizoană mică ce-i puteam spune? Cel mult imagini fragmentate, din ceea ce văzusem la regimentul unde fusesem în practică: programul zilnic, până spre seară, în unitate, alături de soldați; un exercițiu de alarmă, în toiul nopții, privit ca o mică aventură; o duminică la iarbă verde, cu familiile; o excursie; nunta unui coleg; așteptarea inspecției, comentarii aprinse despre un film văzut la televizor, despre o carte – ce altceva poate conține viața, indiferent dacă ea se desfășoară într-un municipiu reședință de județ sau în modesta garnizoană Ulmeni?

Toate acestea încercasem să i le sugerez, treptat și pe un ton indiferent, Mirelei; voiam s-o obișnuiesc cu ideea, înainte de a rosti clar cuvântul căsătorie. Știam bine că sunt oameni care renunță cu greu la orașul mare în care s-au născut, unde-au crescut și-au beneficiat de toate bucuriile – parcuri, magazine uriașe, autocare cu excursioniști, întâlnire firească în

colțul străzii cu un actor celebru, bulevardul cu cinematografele, lumea însăși, grăbită și modernă, îndrăzneață și nepăsătoare, imprimând vieții un ritm spectaculos. Când mă asaltau aceste îndoieli, îmi ofeream ca antidot imaginea clasicului absolvent de facultate care, după cinci sau șase ani de studii în București, de plimbări la șosea și de lectură încordată în pacea Parcului Libertății (de la Mirela știam asta, era locul ei preferat în zilele de panică dinaintea examenelor), după balurile din Sala de Marmură și filme văzute la panoramic se pomenesc repartizați într-o localitate față de care actuala mea garnizoană putea fi socotită o metropolă. Trebuie să fie cineva și acolo, îmi spuneam, îmbărbătându-mă mai întâi pe mine pentru clipa în care-i voi propune Mirelei să ne legăm viețile și să trăim fericiți în acest orășel.

Și i-o spusesem, cu alte cuvinte, firește, dar nu cuvintele sunt acelea care determină hotărârea unui om; de-aș fi îmbrăcat propunerea mea în veșminte poetice, dacă aș fi rostit-o într-o ambianță căutat romantică, oare aș fi obținut alt rezultat? Mă îndoiesc. Se spune că fetele presimt când se apropie o cerere în căsătorie și-și pregătesc din vreme răspunsul. Așadar, ea luase decizia înainte ca eu să îngân scurtul poem care, oricum ar fi fost formulat, însemna în ultimă instanță „mărită-te cu mine”; răspunsul depinde prea puțin de formulare, de tonul folosit sau de ambianță. Așadar nu eu, ci ea purta răspunderea întreagă pentru ruptura neașteptată. Dar poate nici nu-i o ruptură. O simplă amânare a unui răspuns, a unei hotărâri; e și firesc, la urma urmei, cere-i cuiva să părăsească Bucureștiul. Te aștepți să accepte din prima clipă? Până la urmă poate-o înduplec, mă gândeam, și încercam să dau cât mai puțină importanță acestui „poate”; totdeauna când avem îndoieli, când e vorba să facem un pronostic între două soluții posibile, dăm câștig de cauză variantei celei mai bune; în cântarul cu care măsurăm șansele, de partea ei se așază pe neștiute speranța, înclinând astfel săgeata previziunii către finalul pe care-l dorim mai mult.

Iar eu doream, firește, ca Mirela…

Plutonul mergea în pas viu, aproape alergând, băieții ăștia erau numai inimă, și cât mă frământasem în tren, venind încoace, pe măsură ce mă apropiam de Ulmeni și de destinul

meu de comandant!

— Se grăbesc băieții, le e frig, mi-a spus locotenentul-major Cristea. Am vorbit la bucătărie să le pregătească un ceai fierbinte, mă gândeam eu c-o să fie nevoie.

— Bună idee, i-am spus. Nici nouă nu ne-ar strica, după aventura asta.

— Ne-am socotit și pe noi la porție, m-a liniștit el.

Îl admirasem din prima clipă pe Cristea, primul meu șef ierarhic aici, în regiment. Avea felul lui de a fi, deschis și totuși plin de discreție, prietenos și totodată ferm.

Chiar de atunci, din prima zi, remarcasem aceste calități. Comandantul de regiment mă prezentase ofițerilor și-mi dăduse de veste că sunt numit la compania a doua. Îl căutasem din ochi pe comandantul companiei; el îmi făcuse un mic semn încurajator. Mai apoi, după terminarea adunării, m-a luat cu el în cancelaria companiei. Era o încăpere spațioasă, cu fereastra flancată de două dulapuri de fier; în fața ferestrei o masă de birou, iar pe lângă pereți, de-o parte și de alta, încă două mese, mai mici; locotenentul-major Cristea s-a așezat la biroul de la fereastră și mi-a făcut un semn cam ceremonios:

— Ia loc, tovarășe locotenent.

M-am așezat pe scaunul din fața biroului și l-am privit. Aveam în față un tânăr slăbuț, de vreo treizeci de ani, cu bărbia ascuțită și degete nervoase. Purta o verighetă groasă și ceas cu brățară aurie și cadran negru. Învârtea, deasupra mapei de birou uzate, cu numere de telefon mâzgălite prin colțuri, un stilou cromat, subțire și cilindric ca o trestie.

— Știam că vei veni la noi, ți-am văzut și dosarul. Acum avem efectiv complet, cum s-ar zice. Vei lua în primire plutonul trei.

— Am înțeles. Probabil că vechiul comandant a fost promovat…

— Plutonul trei n-a prea avut noroc de comandanți. Unul a plecat la Academie, altul a fost detașat la irigații… Mai mult cu sergenții l-am dus. Dar sunt băieți buni. Ar putea să ajungă pluton de frunte, dacă…

— I-am făgăduit asta tovarășului maior.

M-a privit pe sub gene, pocnind ușor cu capătul stiloului în mapa cărămizie de pe birou. Desigur, cunoscându-l pe

comandantul de regiment mai bine decât mine, bănuia în ce constase „dialogul” meu cu el.

— Îmi place că ești optimist, a zâmbit. Foarte bine. Din partea mea ai tot sprijinul. Și acum, vorbește-mi despre dumneata. De unde ești, cum ai ajuns la școala militară…

— Sunt bucureștean. Am urmat liceul, secția mecanică, am ieșit lăcătuș calificat. Am încercat să intru la Politehnică, am căzut. Matematica. Am făcut armata la infanterie. Un regiment bun, în Transilvania. Oameni cumsecade, ne-au învățat multe lucruri. De pe atunci am îndrăgit armata. Atât cât o cunoscusem ca ostaș. A fost greu, dar mi-a plăcut. Când am trecut în rezervă, le-am spus celor de-un leat cu mine, în gară: „Pe-o parte îmi pare rău că plec.” Nu m-au crezut. Dar era adevărul. Aș fi vrut să fiu militar, îmi plăcea uniforma, îmi plăceau marșurile de noapte și tragerile și ordinea din regiment. Dar n-am știut, atunci, ce să fac pentru asta. Și nici n-am întrebat. M-am întors la București și m-am angajat la „Titan", ca lăcătuș. Întâmplarea, știu eu? Uneori ți se pare că lucrurile s-au rânduit anume, dar în realitate, e vorba de un mic impuls care să dea curs unei năzuințe pe care-ai purtat-o în tine. În cazul meu, asta s-a petrecut într-o după-amiază, la poligon. Am tras în prima serie – sunt ochitor bun…

— Am văzut din dosar, m-a întrerupt Cristea cu un zâmbet.

— Șeful de stat-major, un căpitan în rezervă, m-a întrebat: „Unde ai învățat să tragi așa de bine?” „În armată.” „Păcat că te-ai lăsat de… Ai fi făcut carieră.” În ziua aceea m-am hotărât. M-am dus direct la centrul militar, am aflat la ce materii se dă examen, m-am pus cu nădejde pe carte… și am intrat. Aveam colegi mai mici decât mine ca vârstă, unii veniți direct din liceul militar. Căutam să învăț, să nu mă fac de râs în fața lor. Am terminat al doilea din promoție. Teoretic, știu destule. Psihologie, tactică, istorie. Mai puțin practica. Viața, cum spune tovarășul comandant.

— Nu te teme, o să faci față. Principalul e să-ți placă și să vrei, într-adevăr, să faci lucrurile temeinic.

Am socotit că e momentul potrivit să mă eliberez de discursul pe care-l purtasem toată dimineața în mine. M-a ascultat cu concentrare aproape rigidă. De la primele cuvinte pusese stiloul deoparte, nu se mai juca cu el, intuind că e vorba

de o declarație oarecum solemnă. Când am terminat, s-a lăsat pe spătarul scaunului, mi-a oferit o țigară și m-a întrebat amical:

— Ia spune, ce mai e pe la școală?

— Bine, frumos. Se modernizează mereu. A intrat în funcțiune poligonul pentru trageri în condiții de efort.

— Îl știu. Lucrau la el când am fost în vizită, anul trecut. Căpitanul Subțirelu mai e acolo?

— Mi-a fost comandant de companie.

— Și-acum să trecem la probleme mai practice. Mai întâi, locuința. Bănuiesc că nu ai…

— N-am avut timp să mă interesez.

— Dacă vrei, poți să stai la cămin, deși e cam aglomerat. Doi în cameră. Sau să-ți iei o cameră în oraș, la gazdă. Ești singur, n-o să fie greu să găsești ceva.

— Aș prefera la o gazdă. Să am colțișorul meu, cum se zice.

— Uneori gazda te și încurcă. Ți-o spun din experiență. Am stat ani de zile cu chirie la o familie. Gazda era om cumsecade, pensionar, fost profesor de fizică. Îl întâlnesc și-acum prin oraș. Are un defect însă – se consideră un mare inventator nerecunoscut; în fiecare seară venea peste mine, bătea la ușă, întreba timid dacă deranjează și începea să-mi spună necazurile lui. Înșira pe masă planșe, sau aducea pe furiș modelele unor mașinării bizare; pretindea că obține energic fără să investească nimic, îmi dădea să citesc plângeri către ministere. Tocmai când mă așezam să studiez, să pregătesc o lecție, hop și el; nu puteam să-l reped, pierdeam ore prețioase compătimindu-l. N-am avut niciodată tăria să-i spun adevărul: omule, susții o aberație, teoria dumitale are un viciu fundamental… Mi-era milă, îl lăsam cu iluziile lui. Îți dai seama cu ce bucurie am luat în primire apartamentul, știind că scap de toate astea.

— Poate n-o să dau și eu peste un inventator.

— Mai sunt și alte… primejdii. Cum a pățit Ionescu de la compania de cercetare, un băiat frumos, o să-l cunoști, urmează Filologia la fără frecvență. A găsit cameră mobilată la o văduvă care-și vârâse-n cap să-l însoare cu fata ei. Femeia câștiga o groază de bani cu grădina, cu sera, avea *Lada* și o sută de mii la CEC, dar băiatul nu și nu, nu-i plăcea fata și gata,

pân-la urmă s-a mutat la altă gazdă. Prin urmare fii atent, să nu cazi în plasă.

— Am o prietenă, la București.

— Aha! Ceva serios?

Am ridicat din umeri. Rana era încă proaspătă, dar mi-am zis că tocmai zgândărind-o, s-ar vindeca mai repede.

— *Părea* să fie ceva serios. Dar o îngrozește ideea să se mute în provincie, Așa că dragostea noastră…

— Ce dragoste-i asta? O femeie care te iubește te urmează oriunde. Să nu-ți pară rău. S-au mai văzut cazuri. Există un soi anume de oameni care te lasă-n drum când ți-e lumea mai dragă. Ca bietul Dumitriu, un tactician de prima mână, care și-a ratat cariera din cauza nevestii. O să-ți povestesc odată. Adevărul e că nici nu merge mult cu burlăcia, te pomenești că te însoară alții. Sau apuci pe căi… hm, și-atunci ești un om pierdut. Comandantul nu glumește cu lucruri de-astea. Orașul e mic, trebuie să duci o viață echilibrată; aici oamenii se cunosc între ei, nu te pierzi în anonimat.

— Înțeleg.

— De ce-ți spun asta? Vreau să meargă treaba bine, să n-avem probleme, cum se zice.

Prin fereastra deschisă am auzit o frântură de cântec și pași cadențați, apropiindu-se. Locotenentul-major Cristea s-a dus la ușă, a deschis-o și a strigat cuiva de pe sală:

— Du-te. Și spune-i sergentului Tomoroga: plutonul trei să rămână pe loc!

— Am înțeles.

S-a întors spre mine cu un zâmbet:

— E momentul potrivit. Vin de la baza sportivă și pleacă la câmpul de instrucție. Tovarășe locotenent, stăpânește-ți emoțiile. Îți dau în primire plutonul.

S-a întors cu spatele, s-a oglindit în geamul îngust de la vitrina bibliotecii, și-a trecut cu pedanterie vârful degetelor peste părul tuns mărunt, apoi și-a pus cascheta și s-a privit iarăși, de data asta îndreptându-și nodul cravatei. Am beneficiat de acest răstimp ca să-mi ascund slăbiciunea ce mă cuprinsese deodată. Îmi simțeam buzele uscate; dac-ar fi trebuit să vorbesc în clipa aceea, n-aș fi putut scoate decât o șoaptă răgușită. După conversația liniștită din birou, brusc

cântecul acela și „îți dau în primire plutonul”! Am respirat adânc, metoda prin care speram să-mi potolesc bătaia iuțită a inimii; am făcut câteva mișcări banale, care să-mi ascundă emoția – control la nasturii buzunarelor de la piept; cravata, cascheta. Toate erau la locul lor. Mi-am întins mai bine vestonul sub centura care mă cuprindea acum ca o platoșă, și am pornit-o spre ușă.

Momentul avea, desigur, măreția lui. Am coborât scările în urma locotenentului-major; plutonul aștepta în față, sergentul a bătut trei pași de defilare și i-a dat raportul. Mă oprisem, cum se cuvenea, în stânga și cu un pas mai în urmă; locotenentul-major Cristea a întors privirea spre mine și mi-a făcut semn. Am venit lângă el; strânsoarea cizmelor mă făcea să calc mai țanțoș decât aș fi vrut.

— Plutonul trei, vă prezint pe noul comandant, tovarășul locotenent Drăgoescu Traian, proaspăt absolvent al școlii militare. Să știți că a terminat cu rezultate foarte bune, al doilea după șeful de promoție. Tovarășe locotenent, despre pluton n-o să vă spun prea multe, o să se prezinte singur, prin faptele lui. Suntem abia la-nceput, e prea devreme pentru o apreciere exactă, dar pot să afirm că până în prezent a mers bine. Sunt convins că de acum încolo va merge și mai bine.

Fețele neclintite ale ostașilor! Nu citeam nimic pe fețele acelea, poate nici nu era ceva anume, o reacție pe care eu, psihologul, s-o descifrez fără greș. Se bucurau băieții? Erau îngrijorați, își puneau întrebarea „Cum o să fie?” Voiau să afle din prima clipă cu cine au de-a face? Aceste întrebări mi le pusesem și eu, încercând să-mi imaginez, fără să-l fi văzut vreodată, *plutonul*, tot ce văzusem era sergentul acela care semăna cu Avram Iancu; mi-am îndreptat privirea spre sergent. Îi vedeam ca prin ceață fața colțuroasă, ochii albaștri-cenușii, puțin înfundați în orbite, nasul ferm, gropița din bărbie. Stătea nemișcat, cu privirea la comandant, ca un ostaș disciplinat, în așteptare.

…Uscăciunea din gât persista, încercam să n-o iau în seamă, dar era un moment deosebit – întâia mea zi de comandant; o să avansez din grad în grad, pas cu pas, o să comand o companie, pe urmă poate un batalion și tot așa, dar ziua asta n-o să se mai repete! Plutonul – vreo douăzeci de băieți cu

chipuri atât de asemănătoare la prima vedere – privindu-mă. Să înfrunți liniștit douăzeci de perechi de ochi fără să te pierzi cu firea, asta face parte din meserie; la urma urmei mai avusesem de-a face cu soldați, în timpul practicii; par băieți cumsecade, m-am încurajat încercând să-mi aștern pe față o expresie prietenoasă.

Locotenentul-major și-a dat, desigur, seama că trebuie să intervină, să mai spună ceva. Să risipească încordarea aceea, a mea și a soldaților. I-am auzit iarăși glasul:

— Trebuie să mai știți că tovarășul locotenent e trăgător de elită și a avut media zece la tactică.

M-am făcut mic, invers proporțional cu inima care-mi crescuse nemăsurat: l-am felicitat în gând pentru că reținuse acest amănunt din dosar – media zece la tactică. Amănuntul a avut un efect imediat – fețele soldaților s-au mai înseninat. Locotenentul-major Cristea s-a uitat la ceas, apoi mi s-a adresat cu un zâmbet:

— Tovarășe locotenent, te las cu plutonul, pentru o primă cunoștință, apoi deplasarea la câmpul de instrucție. Sergentul Tomoroga are programul pentru astăzi, iar comandanții de grupe știu ce au de făcut. Ne vedem acolo, la câmp, și mai discutăm. A făcut o pauză, parcă dorind să mai spună ceva. Apoi mi-a întins mâna: Ei, vă doresc succes, dumitale și plutonului!

În clipa următoare m-am simțit deodată stăpân pe mine. Mi-am reintrat în rolul de locotenent (al doilea din promoție) și am acționat aproape fără să mă gândesc, după deprinderile pe care anii de școală mi le sădiseră adânc: am comandat drepți, pentru onor, și m-am întors cu fața spre comandantul de companie. El a zâmbit, a răspuns la salutul meu și al ostașilor și a dispărut în clădire. M-am întors iarăși spre pluton:

— Pe loc repaus. Acuma să facem cunoștință. Să-ncepem cu cel ce v-a comandat până acum.

Sergentul a făcut trei pași înainte. Fața lui părea dăltuită în piatră: mi s-a părut că obrajii îi vibrau ușor în ritmul pașilor bătuți cu nădejde, ca la paradă. S-a prezentat:

— Tovarășe locotenent, sunt sergentul Tomoroga Ștefan, comandantul grupei întâi.

Am dat mâna cu el.

— Încântat de cunoștință. În ce stadiu vă aflați cu pregătirea?

— Vă raportez că am planul în Caietul comandantului de pluton.

— O să văd și caietul. Deocamdată, spune-mi așa, în mare.

— Am executat instrucție de front – salutul, întoarcerile, marșul în formație. Azi începem instrucția tragerii. Am luat cu noi panourile și trusa gradatului.

— Câți oameni avem în pluton?

— Efectiv control douăzeci, toți prezenți.

— Bine că sunteți toți aici. Vreau să facem cunoștință și să stabilim niște principii de lucru. Trebuie să formăm cu toții o echipă, să colaborăm. Dacă mă ascultați, o să facem treabă bună. Așadar să pornim din prima zi cu dreptul. Vreau să aveți încredere în mine, să mă socotiți ca pe-un prieten. Fără să uitați că vă sunt comandant. Dumneata, din dreapta, ai ceva de spus?

Era un ostaș înalt și slab, cu ochelari. Îl surprinsesem șoptind ceva la urechea vecinului. S-a roșit la față, s-a bâlbâit:

— Eu… nimic.

Mă iritase subit această întrerupere.

— Prezintă-te mai întâi. N-ai învățat?

— Sunt soldatul Clopotaru, grupa-ntâi plutonul trei.

— Dumneata și toți ceilalți să știți un lucru: trebuie să respectați disciplina Ești în front, taci și asculți. Vorbești numai când ești întrebat. Așa. Acum vă ascult eu pe voi. Are cineva vreo problemă?

Le-am cercetat chipurile. Lăsaseră privirile în jos, stânjeniți. Îmi părea și mie rău că măcar atunci, în prima clipă, nu reușisem să mă stăpânesc.

— Nicio problemă? am insistat. Bun. Atunci să mergem. Sergent, rămâi lângă mine. Pluton, drepți! La dreapta! Înainte marș!

Plutonul a pornit în cadență. Mi-a plăcut cum îmi executau comenzile. Primele. De câte ori aveam să mai repet „Înainte marș”? mi-a fulgerat prin minte. Sergentul mi-a întins caietul:

— Poftiți, tovarășe locotenent. L-am ținut la zi, am completat toate rubricile. Și datele despre soldați. Deși acum nu prea mai am nevoie. Am început să-i știu pe fiecare.

— Te-ai atașat de ei, nu-i așa?

— Era firesc, a răspuns el îngândurat.

Mergeam amândoi pe aleea asfaltată. Am ieșit pe poartă, în urma plutonului. Am urmărit o vreme pasul cadențat.

— Văd că merg frumos băieții, l-am lăudat.

— La început a fost mai greu. Dar am făcut exerciții…

— Ce ți s-a părut mai greu cu ei?

— Tovarășe locotenent, o să râdeți, dar vă raportez sincer: copca de la veston. Mulți nu reușeau s-o încheie singuri nici dacă se uitau în oglindă. Mai rău se încurcau, îi încheiam cu mâna mea, le conduceam degetele, dar când îi lăsam singuri, iarăși…

M-am întrebat dacă nu cumva sergentul se simțea într-un fel dat deoparte, acum, după ce greul trecuse, după ce îi dădăcise pe recruți și-i învățase atâtea lucruri.

— Contez mult pe sprijinul dumitale, i-am spus. Îi cunoști mai îndeaproape, știi cum să-i iei…

— Sunt băieți buni, tovarășe locotenent. Poate doar Clopotaru ăsta… E cam poet, știți? Se vede treaba că a fost răsfățat acasă.

— Lasă-l pe mâna mea. Învățul are și dezvăț…

Clopotaru însemnase pentru mine, în aceste prime zile, un semnal de alarmă, dar purtarea lui în timpul incendiului venise să confirme frumoasa teorie potrivit căreia oamenii își arată adevărata față mai ales în situații-limită. Și acum, mergând în ritm alert spre cazarmă, mă gândeam că a fost, într-adevăr, o situație-limită. Să te vâri în magazia aceea scundă, unde pe lângă pereți așteptau vreo două duzini de bidoane pline cu lichid inflamabil – citisem din fugă, la lumina pâlpâitoare, o denumire complicată pe care n-o reținusem, reținusem în schimb avertismentul de pe eticheta lipită pe capac, cu litere mari roșii, PERICOL DE EXPLOZIE, și iată-l pe Clopotaru și pe toți ceilalți, molâi sau îndrăzneți, echilibrați sau iuți, venind toți ca unul după mine, înfruntând primejdia – evitam să-mi imaginez explozia unui singur bidon, văzusem așa ceva prin filme, oameni care alergau urlând, cu flăcările pe umerii lor ca niște aripi…

Nici nu știu când am ajuns la intersecția cu Calea Republicii. Acolo unde, la sosire, întrebasem pe un trecător unde e

unitatea militară. Omul mă măsurase curios, înțelegând că are de-a face cu un nou venit; mi-a explicat arătând larg cu mâna:

— Mai mergeți înainte vreo două sute de metri, pe urmă nu primul colț, al doilea, faceți la dreapta, treceți de cetate și o să vedeți o poartă mare, cu santinelă…

Coloana noastră se grăbea, soldații mergeau în rânduri strânse, tăcuți. Noaptea, în marș, poți să te gândești în voie, să-ți amintești tot felul de scene sau să croiești planuri. Trecut și viitor alternează astfel, doar uneori șirul gândurilor îl întretaie vreun semn din afară, ca de pildă acum: mi-a atras atenția o lumină pâlpâitoare, un tub de neon defect care strălucea intermitent în vitrina singurului magazin din această porțiune de stradă: „Textile-încălțăminte”, denumire care în sufletul meu căpătase o rezonanță poetică de atunci, din prima zi, fiindcă în fața magazinului o întâlnisem pe ea. Fără să bănuiesc ce va urma, desigur. O zărisem cu întârziere, traversa strada, atrasă probabil de vitrina unde erau expuse tot felul de lucruri. Văzând-o, mi-am cumpănit mai bine geamantanul, devenit brusc imponderabil, și fără voie mi-am îndreptat umerii. Era o fată înaltă, cu părul blond strâns într-un coc care-i dezgolea urechile, punând în evidență arcuirea măiastră dintre bărbie și umăr; purta un pulover azuriu, cu spic metalizat, unul dintre acele produse ale industriei textile care, în funcție de persoana ce le poartă, pot fi niște banalități sau niște capodopere, dar pe bustul cutezător al fetei, pe umerii drepți, pătrați aproape, de sportivă, pe sânii mici și pe talia îngustată brusc sub coaste, arăta superb. Înregistrasem totul cu iuțeala unui microprocesor – nasul mic, ridicat, nările puțin răsfrânte, sprâncenele ca niște semicercuri negre conturând ochii albaștri de o limpezime copilărească; pasul ei sprinten, elastic făcea să fluture fusta bleumarin, tăiată drept, fără niciun artificiu, sau poate atât de elaborată încât ascundea perfect artificiile.

Mersul ei a devenit mai țeapăn, ca al tuturor fetelor care se simt privite; drumurile noastre se intersectau, virtual, în fața unei vitrine pe care n-o văzusem până în clipa aceea; când am ajuns în acel punct, fata s-a abătut puțin din cale, mi-a aruncat o privire sfidătoare, ridicând puțin bărbia și umărul, ceea ce s-ar fi putut traduce prin „nu-mi pasă de tine” – și a intrat în magazin.

„Mă simțeam ca sub un fascicol Roentgen, avea să-mi mărturisească ea mai apoi, aveai o privire intensă, aproape că mi se făcuse frică”, dar deocamdată episodul se sfârșise în clinchetul clopoțelului de deasupra ușii, și-n clipa aceea mi-a venit să trântesc geamantanul în drum și să dau buzna în micul magazin parcă anume schițat de imaginația sarcastică a unui regizor de desene animate.

Pe urmă, când rațiunea a biruit primul impuls și am revenit la viteza economică, întrebându-mă mirat ce-a fost asta, m-am gândit cu înțelepciunea experienței că toate fetele sunt frumoase, dar în căpșorul lor drăgălaș sălășluiește, între altele, Neprevăzutul; te aștepți oricând la o toană, la un gest nemotivat, la o replică absurdă în stare să distrugă tot: dovadă Mirela care zdrobise cu câteva cuvinte, în mod neașteptat, inima unui locotenent din ultima promoție a școlii de infanterie, așa că dă-i pace, băiete, scoate-ți-o din cap, o fi măritată, o fi având pe cineva, doar nu te-a așteptat anume pe tine până la vârsta de douăzeci de ani (mai curând nouăsprezece, am rectificat cu gândul la ochii copilărești și obrazul delicat). Și dacă vrei s-o iei de la capăt, cu speranțe și exasperări, cu așteptări și jurăminte false, amintește-ți de Mirela și abține-te măcar o vreme; și după dezamăgirea în dragoste, ca după gripă, e necesară o convalescență!

După întâlnirea cu fata aceea m-am simțit deodată mai obosit și mai trist: mânerul geamantanului îmi ardea palma: cizmele păreau și ele îngreunate. Îmi pusesem centura cu diagonală încă din tren, cu gândul că s-ar putea să nu găsesc alt moment potrivit, înainte de a da ochi cu comandantul. Voiam să arăt impecabil, știam pe de rost regulile de urmat când te prezinți la unitate. Până și cuvintele pe care trebuia să le spui. Primele cuvinte – evident, o formulă bine statornicită care-ți vine pe buze aproape automat, ajutându-te să-ți învingi tracul, timiditatea, neliniștea celui dintâi contact cu omul de care va depinde, de-acum încolo, „soarta” ta. Vorba bătrânului nostru plutonier-adjutant de la școală: „Ține minte tovarășe elev, maica armată are grijă ca niciun eveniment să nu ne ia pe nepregătite. Există reguli pentru orice împrejurare: trageri, inspecție, căsătorie, transport pe calea ferată, primirea vizitatorilor și tot ceea ce se poate întâmpla în viața unui om

când poartă uniforma militară!” Așadar, mă prezint la comandant. După carte. Pe urmă, eventualele întrebări. De unde ești, de pildă. O întrebare pe care și-o puneau ostașii și pe vremea romanilor, poate că de-acolo vine obiceiul, în cohortele lor erau oameni din toate colțurile imperiului… Iar după răspunsul la întrebările „tradiționale”, pregătisem un mic discurs cu final solemn, îndelung șlefuit, în sensul că mă voi strădui să fiu la înălțimea încrederii acordate și mă angajez…

„Nu primul colț, al doilea” mi s-a părut destul de departe, atunci, în prima zi. Calea Republicii, dreaptă și largă, mă ducea mereu înainte, spre munții albaștri: treceam pe lângă vile cochete, cu garduri joase din fier forjat, sau case mari, fără vârstă, construite bine, cu fațade impunătoare; multe purtau pecetea unei modernizări recente – contraforți masivi la bază, îngustându-se într-o curbă elegantă spre acoperiș, brâuri de piatră aparentă, o terasă acoperită cu sticlă, înclinată ca un parbriz, mansarde nostime, afișând spre stradă un balconaș din lemn traforat, cu ornamente în formă de inimă, de stea sau de pasăre. Iată în sfârșit colțul; m-am pomenit pe o stradă la fel de largă ca și Calea Republicii, dar pavată cu piatră de râu. Pe trotuarul celălalt venea un subofițer pe bicicletă, având agățată de ghidon o geantă-diplomat; când a ajuns în dreptul meu m-a salutat marțial, ca de la înălțimea unui transportor blindat. Mi-am dat seama că sunt pe direcția cea bună. De-ar fi mereu așa, să ai un semn mărunt, un indiciu oarecare că te afli pe direcția cea bună!

Am făcut câțiva pași, aplecându-mă puțin pe sub crengile unui pom uriaș crescut chiar lângă gard, am ocolit o crăpătură în trotuar prin care crescuseră, îndărătnice și robuste, câteva fire de iarbă, am citit cu coada ochiului plăcuță veche, cu smalțul sărit, „Strada Cetății”, și deodată, deasupra pomilor, a răsărit clopotnița pătrată, cu acoperiș de olane roșii, cu geamuri înguste, mai exact niște creneluri, negre și misterioase pe zidul alb, de unde părea că izvorăște o amenințare vagă. Apropiindu-mă, am văzut și restul zidului de incintă, mai scund, dar tot înalt. Clopotnița adăpostea o poartă uriașă, prin care se vedeau câteva capre păscând iarba bogată. În prima clipă mi s-a părut o profanare – banale capre păscând printre zidurile rămase acolo de veacuri. Dar în clipa următoare m-am gândit –

iată victoria vieții, continuitatea vieții; locul acela deasupra căruia s-au încrucișat nori de săgeți și ghiulele de piatră a devenit o curte banală cu iarbă deasă din care se înfruptă viețuitoarele prezentului.

Știam despre cetate din cărțile de istorie; când am primit repartizarea, numele Ulmeni mi-a rechemat mai întâi imaginea turnului triunghiular – o raritate în construcțiile medievale. Citisem undeva o ipoteză – cetatea de la Ulmeni se înalță pe locul unde s-ar fi aflat Perodava, așezare dacică pomenită în treacăt de un cronicar obscur al antichității. Cetățuia lipsea însă din listele meticuloase ale administrației militare romane; peste numele ei plutea vălul incertitudinii, iar în istorie se operează mai ales cu certitudini. Îl întrebasem și pe „Zmeul”, profesorul de istorie, ce știa despre Perodava.

— Deocamdată e o enigmă, mi-a spus el ridicând din umeri. Specialiștii sunt în dispută cu privire la localizare. Acum câțiva ani au încercat niște arheologi, au săpat sub zidurile mânăstirii, cam la întâmplare, nu știu nici ei unde, fiecare susținea că trebuie început din alt loc, pe urmă s-au liniștit. Dezamăgirile începutului epuizează repede zelul oamenilor; s-au lăsat păgubași când și-au dat seama că muncesc în zadar.

Îmi vedeam astfel speranțele diminuate; am încercat să-mi ascund propria-mi dezamăgire:

— Poate totuși, cu oarecare insistență…

— Poate că s-ar găsi ceva, dar nu fundamental. Istoria acelor locuri este cunoscută bine; regiunea a fost studiată, s-au găsit fortificații și așezări din epoci și mai vechi. Ce era mai important s-a consemnat în tratate, s-a studiat, s-a datat cu carbon paisprezece și s-a clasat în colecții. Presupunem că vor mai fi fiind niște monede, niște cărămizi cu inscripții romane; foarte bine. Se va scrie despre ele la rubrica de curiozități a ziarului județean, iar prin revistele de specialitate vor apărea descrieri mai amănunțite, apoi obiectivele vor primi un număr de inventar și vor ajunge în subsolul unui muzeu…

Destul de pesimist, profesorul, mi-am spus reamintindu-mi discuția cu el. Pentru că totuși exista ceva, zidurile acelea, clădite poate chiar pe vatra așezării antice, asemeni multor fortificații medievale. Istoria e o știință a celor perseverenți; poate că un încăpățânat, care nu se dă bătut de la primul eșec,

ar reuși să descopere adevărul. Și de ce n-aș fi fost tocmai eu acela? Elan aveam destul, îi semănăm lui taică-meu; de la mama moștenisem îndărătnicia blândă care înaintează încet, dar își atinge pân-la urmă ținta. Așadar, eram gata să-mi asum rolul de descoperitor, chiar dacă nu scoteam Troia de sub nisipuri și uitare, chiar dacă țelul meu era mai mărunt decât a descifra hieroglifele.

Prin arcul porții mi se dezvăluia, treptat, panorama întregii incinte: cămărușele crescute parcă în ziduri, de-a lungul galeriei largi, sprijinită de coloane; în partea opusă străzii, zidul se termina într-un zig-zag de cărămizi oblic, tot mai prelung pe măsură ce se apropia de pământ, ca și cum pământul însuși ar fi absorbit treptat, câte ceva din splendida construcție de odinioară. Dincolo de zidul lipsă, prin spărtura care era, de fapt, o întreagă latură a cetății, se vedea valea largă, o câmpie străbătută de luciul șerpuitor al râului. Trecând de poartă, am ridicat privirea și am văzut turnul ciudat, triunghiular, ieșit mult în afară, cu acoperișul țuguiat și purtând, cam la înălțimea primului etaj, răni adânci: tencuiala sărită jur-împrejur, până la cărămidă. Urma vreunui asediu, desigur. Zidul se sfârșea aici, formând un unghi ascuțit cu latura mai îngustă din spre vale. Lângă el a apărut deodată o casă pașnică, înconjurată de curte; de la un stâlp al prispei, o frânghie de rufe urca până la peretele înalt cu creneluri, iar pe frânghie atârnau cămășuțe multicolore și ciorapi-pantalon. Desigur, acolo locuia o familie tânără, cu copii, și culorile vesele sfidau solemnitatea mută a ruinelor.

Așadar, asta era cetatea; zidurile groase mă făceau să bănuiesc, înăuntru, mobile vechi și masive, în gustul altor vremuri; poate că prin adâncuri de sertare înțepenite mai stăruiau vestigii medievale – paftale grele de bronz, monede, un manuscris nedescifrat, o armă grosolană, așteptându-și, prin timp, descoperitorul…

Dar n-am avut timp, atunci, să meditez prea mult la perspectivele mele de arheolog în devenire; trecând în revistă zidurile seculare, mă gândeam că peste câteva minute voi intra pe poarta regimentului; peste acele câteva minute aveam să-mi încep, într-adevăr, cariera pe care-o visasem de ani; mă vedeam în fața ostașilor aliniați, strigând comenzi și împărțind

povețe. Ca orice proaspăt absolvent al școlii de ofițeri, aveam să primesc o subunitate; cum va arăta ea? Cum mă vor primi colegii, ce fel de oameni or fi? Întrebări care-mi iuțeau bătăile inimii și mă făceau să grăbesc pasul, să ajung cât mai repede la capătul drumului. Și, desigur, la începutul altui drum…

După câteva case înecate în verdeață, am zărit peste coroanele pomilor un fel de avion butucănos, captiv prin intermediul unei schelării pe acoperișul plat al unei remize. Instalație eoliană, am ghicit după primul moment de surpriză. Coborând privirea, am văzut poarta cazărmii, din țevi de fier, închipuind niște raze; deasupra lor atârna o ghirlandă din crenguțe de brad și flori de toamnă în culori veștede, în parte acoperite de o pancartă de carton stacojiu: „Bine ați venit”. Adresată nu mie, ci recruților, desigur. Încorporați cu câteva zile-n urmă. Până și recruții erau *mai vechi* decât mine aici: gata să-mi explice unde-i cancelaria, unde-i depozitul de echipament sau, firește, popota.

Apropiindu-mă de poartă m-am gândit iarăși la Mirela. De m-ar vedea… Ce să vadă? Un locotenent cu cizme, târându-și geamantanul spre punctul de control.

— Să trăiți!

Salutul plutonierului-major, cu centură, banderolă și pistol, mi s-a părut cam familiar, cam neglijent. E aproape de-o vârstă cu tata, m-am consolat cercetându-i obrazul bine ras, cu perciuni cărunți ce ieșeau de sub caschetă. Plutonierul-major mi-a înscris în registru numele de pe legitimație, apoi a întrebat automat:

— Unitatea?

— Sunt repartizat aici.

— Aha! a exclamat el cu un plus de interes. Atunci… bine ați venit.

— Mulțumesc pentru urare. Am citit-o și pe tabla de deasupra porții.

— A ordonat comandantul s-o scoatem, nu mai are rost acum. Să dau telefon… A clănțănit de două ori în furca aparatului, a suflat în receptor, l-a dus iarăși la ureche: Măi Petrică, unde umbli? Dă-mi legătura la tovarășul comandant… Bine, atunci la „principal”. Alo! Plutonier-major Cioată, de la punct-control. S-a prezentat un tovarăș locotenent, repartizat

la noi... Da. Am înțeles. Când vine ajutorul, că s-a dus la bufet. Se poate, tovarășe căpitan?... Aă... tovarășe căpitan, dac-ați putea să trimiteți doi soldați să dea jos lozinca aia... Vă mulțumesc. Am înțeles. Să trăiți!

A ridicat spre mine privirea cam jenată:

— Comandantul e plecat în control la parcul auto. Ofițerul principal spune că vine cineva din statul-major să vă întâmpine. Dacă vreți să luați loc, poftiți înăuntru.

— Mulțumesc, am stat destul în tren.

— Acuma ați sosit?

— Acuma. Direct de la București.

— București... Ehei. Am fost și eu acum trei luni, să ridic niște hărți. Oraș mare, frumos. Nu se compară cu... oricum, o să vă obișnuiți. Cam greu cu distracțiile. Filme de două ori pe săptămână, la Casa de cultură. În rest... când și când o echipă de teatru din Capitală.

În clipa aceea a sunat telefonul. Plutonierul-major a ridicat receptorul, a răspuns răstit, apoi s-a îmblânzit deodată: „Sărut mânuțele”, furișând o privire alarmată spre mine. M-am depărtat discret câțiva pași pe terasă de beton, strict măturată și stropită, din fața punctului de control. Pe după colț, spre curtea regimentului, am văzut clădirile printre pomi; în fața remizei cu motorul eolian erau aliniate autocamioane cu prelată și transportoare amfibii, blindate; pe o alee laterală doi soldați măturau cu sârg; de undeva, de departe, s-a auzit nechezatul unui cal. Centura începea să mă strângă, să mă înăbușe, simțeam diagonala de-a curmezișul spatelui arzându-mi pielea; mușchii picioarelor pulsau în strânsoarea fermă a carâmbilor. Orice om cu capul pe umeri știe că nu e bine să porți încălțări noi la bal sau într-o călătorie; dar un locotenent care se prezintă la unitate trebuie să respecte ținuta. Așa că am examinat, pe sub gene, bombeurile neasemuit de lustruite, mi-am controlat cu o mișcare iute toți cei paisprezece nasturi ai vestonului și am mai prins ceva curaj simțindu-i pe toți la locul lor. Ce naiba, sunt locotenent, ce atâtea emoții, de parc-aș fi un elev de anu-ntâi la plecarea în învoire!

Am respirat adânc timp de o jumătate de minut, reușind să-mi controlez cât de cât bătăile inimii; la capătul acestui interval de timp, de după colțul clădirii a apărut în pas grăbit un ofițer

înalt, cu însemne de tanchist pe epoleți. M-am prezentat, el mi-a urat bun sosit și m-a condus pe alee, spre clădirea masivă, de construcție veche, foarte îngrijită, unde – am dedus – se afla comanda regimentului. De după altă clădire a apărut un maior mic de statură, brunet, cu cascheta trasă până deasupra sprâncenelor.

— Tovarășul comandant, mi-a șoptit însoțitorul meu.

M-am oprit în fața lui și am luat poziția de drepți:

— Tovarășe maior, sunt locotenentul Drăgoescu Traian, mă prezint cu ocazia numirii în unitate.

— Maior Stere, comandantul regimentului. Bine-ai venit, tovarășe locotenent.

Mi-a strâns mâna cu energie, privindu-mă cercetător:

— Ce zici de regimentul nostru?

— Păi deocam…

A mulțumit cu un semn din cap ofițerului care mă însoțise și acesta a plecat grăbit.

— O unitate bună, să știi. Ciclul ăsta vrem să devenim unitate de frunte. Angajament la plenară, era și generalul. Toți trebuie să depunem eforturi.

— În ce mă pri…

— Dacă ai voință, treci peste toate obstacolele și reușești. Să mergem în birou, să stăm puțin de vorbă.

Am pornit, în stânga lui, încercând să-i imit pasul iute și apăsat. În drum, trăgeam cu coada ochiului spre clădirile vechi dar curate, parcă proaspăt văruite. Aleile păreau măturate cu câteva minute în urmă; ici și colo, o frunză galbenă se desprindea și cădea lent din vreun copac.

— Cazarmă veche, mi-a explicat el. Regimentul nostru e centenar, a participat și la războiul de independență. O să afli totul la momentul potrivit. Mai întâi o să te prezint ofițerilor, așa e obiceiul la noi, să-l cunoască toți pe noul coleg, să nu se simtă stingher. Pe urmă să-ți iei în primire postul. O să-ți dăm un pluton de infanterie. Să mi-l scoți pluton de frunte.

— Vă promit că…

— Băieți deștepți, seria asta avem mulți cu liceul terminat. Știu să umble cu o armă, au făcut ceva pregătire la școală. Dar nu-i destul. Câteva săptămâni de instrucție la cataramă, și abia după aia se pot numi soldați. Unde stai?

— Raportez că…

— Avem promisiuni, pentru vara viitoare, într-un bloc aflat în construcție. Am mai primit și acum, de curând, câteva apartamente, dar le-am repartizat la cei cu familie. Pentru dumneata e mai simplu, că ești singur. Ai de ales – la căminul de nefamiliști sau la o gazdă. Aici e „pavilionul comandă”…

A intrat prin ușa mare, sculptată, de modă veche; l-am urmat. M-am pomenit într-un hol larg, cam întunecos, în capătul căruia am zărit mai întâi silueta santinelei de la drapel, care a dat onorul. Am salutat cu înfiorare și respect drapelul, închis într-o casetă de sticlă; acoperit pe jumătate de silueta înaltă a soldatului; o decorație frumoasă, strălucitoare, se detașa pe faldurile de mătase. Peretele din stânga era acoperit de o vitrină înaltă încărcată cu trofee strălucitoare – cupe de bronz și de cristal, fanioane, o machetă de tanc cromată, pe un postament de marmură neagră, cu o plăcuță amintind un eveniment, un succes.

— Trofeele noastre, a lămurit maiorul descuind ușa. O să afli povestea lor. Nu-s toate, înțelegi. N-am avut loc pentru toate.

L-am urmat în biroul de o eleganță austeră, cu masa de consiliu așezată perpendicular pe biroul larg, încărcat de cărți, telefoane, un serviciu de scris din lemn sculptat, o mapă din piele pirogravată.

— Ia loc, m-a invitat el. Mai întâi să-ți văd diploma. Deși îți cunosc caracterizarea din dosar.

Am scos din buzunarul de la piept, cu o anumită mândrie, diploma. Echivala cu o carte de vizită, fusesem cineva în școală, al doilea din promoție, un fel de vicecampion. I-am întins-o peste birou și am rămas în picioare, pândindu-i reacția.

— Stai jos, mi-a spus el iarăși, cu ochii la diplomă. Vasăzică note frumoase la disciplinele de bază. Bravo. Cu toate că notele nu spun tot. Aici e altceva. În primul rând că lucrezi cu oamenii.

— La pedagogie am avut…

— Oamenii sunt foarte diferiți. Trebuie să-i cunoști ca să știi cum să te porți cu fiecare. Așa am venit și eu, cu geamantanul și cu o diplomă. Locotenent, note bune, credeam că le știu pe toate. Până m-am lovit de viață. Asta n-ai cum s-o înveți la școală. Aici, în cazarmă, e viața… Dar văd că vorbesc numai eu. Ești scump la vorbă sau mi se pare mie? Oricum, o să mai

stăm de vorbă pe parcurs. Peste… da, peste o jumătate de oră avem adunarea ofițerilor, la club. Până atunci, să te prezint secretarului comitetului de partid.

S-a ridicat și mi-a făcut semn să-l urmez. Vizavi de ușa lui, o altă ușă; a bătut, a intrat, mi-a ținut ușa deschisă. Un maior înalt, cu părul cânepiu tuns mărunt, s-a ridicat de la birou.

— Tovarășe Păduraru, ne vin forțe noi. Locotenentul Drăgoescu.

Maiorul Păduraru mi-a întins mâna:

— Bun venit, tovarășe locotenent. Ia loc.

— Cum stați cu…? l-a întrebat comandantul.

— Mă apropii de încheiere. Voiam să vă consult în cazul cu carburanții.

Comandantul a făcut un gest decis:

— Fără menajamente. Cine greșește, trebuie să răspundă. Chiar dacă e în pragul pensionării. Sau cu atât mai mult. Un om cu experiența lui nu trebuia să neglijeze un lucru atât de… Ei, vă las. Mă duc să văd corespondența. Ne vedem la adunare.

— Peste jumătate de oră, a încuviințat maiorul Păduraru.

După plecarea comandantului, mi-a arătat un scaun:

— Ia loc, tovarășe locotenent. Ți-am văzut dosarul. Ai lucrat în producție înainte de școala militară.

— Da. Un an de zile, la „Titan”.

— Asta-i bine, înseamnă că ai dobândit anumite deprinderi; totdeauna lucrăm bine cu cei care au trecut prin școala muncii în uzină. Așteptăm de la dumneata rezultate bune.

— O să-mi dau silința, tovarășe maior.

— Sunt convins. Acuma spune-mi despre dumneata. Ceea ce n-am aflat din dosar. Lucruri mai personale, care te caracterizează.

— Mă pasionează istoria.

— Aici o să-ți poți dezvolta pasiunea. Orașul are un trecut important, există vestigii străvechi, avem un cerc de istorie… Sunt convins că o să ne ajuți și la activitatea educativă. În unitate avem o viață spirituală bogată, totul e să nu rămâi deoparte. Dorim ca fiecare să-și dezvolte personalitatea, să-și lărgească orizontul…

Așa a început viața mea în regiment.

Când am ajuns la cazarmă, între munții din jur apăruse o geană de lumină albastru-închis, prevestind zorile. Mersul grăbit în aerul acela pătrunzător de rece (pe acoperișurile de tablă începuse să sclipească un strat subțire de brumă) îmi alungase oboseala; mă simțeam apt de noi încercări, gata să fac un marș lung sau să escaladez o coastă de munte; chiar după o noapte nedormită, în zorii zilei vine un moment în care-ți simți întreg trupul elastic și eficient; probabil de aceea marile atacuri s-au dat cu precădere în zorii zilei, la ceasul în care omul se simte apt de orice performanță.

— N-are sens să ne mai întoarcem acasă, mi-a spus Cristea. Până să ajungi, până te culci, se face ziuă. Mai bine ațipim aici un ceas-două. Paturi se găsesc.

— Nici nu mi-e somn, m-am grozăvit.

— Acum nu, dar peste vreo trei ore încolo să vezi cum te ajunge. Trebuie să ne odihnim, am pierdut mai mult de jumătate din noapte. Iar mâine, adică astăzi, avem destule de făcut.

I-am urmat sfatul. Întins pe patul tare, soldățesc, toată energia mea s-a topit deodată. Închizând ochii, am văzut mișcându-se în fața mea, pe fondul unor lumini pâlpâitoare, o ființă umană în straniul costum de azbest, cu fața ascunsă de o mască. Am respirat adânc și m-am relaxat; vedenia a dispărut în cercuri negre, concentrice, care vestesc plecarea în lumea somnului.

2.

— Noutăți, noutăți? m-a întrebat soțul coanei Lucica, gazda mea.

Am despachetat volumul și i l-am întins. El l-a luat cu o anumită solemnitate, l-a răsfoit neîndemânatic:

— Ce-aș mai citi și eu de-aș avea vreme! Sunt zile când n-apuc nici să deschid ziarul.

— Lasă c-o să ai timp destul la iarnă, l-a liniștit coana Lucica și și-a întors spre mine fața rotundă, aproape fără riduri: Acum e plin sezon la ei, la cazanul de țuică. De dimineață și până seara. Azi nici n-a venit la masă.

— Ei, am mai gustat câte ceva pe-acolo.

— Știu. Plus… controlul de calitate. Mă mir cum de nu te îmbeți.

— M-am antrenat, a râs el fără să pară că l-au atins în vreun fel vorbele ei. Te fac o tablă, domnu' Traian?

— Azi vă refuz. Abia aștept să mă uit prin cartea asta.

— Te cred. Atunci mă duc prin oraș.

Coana Lucica și-a pus mâinile-n șolduri:

— Nu din oraș ai venit? Mai bine pune mâna și sparge niște lemne.

— Bună idee, a spus el parcă mirat. Ne vedem la telejurnal, domnu' Traian.

Am intrat în camera mea și am aprins veioza. M-am așezat pe pat și am deschis cartea, nerăbdător, la Indice; cetatea din localitate nu era nici măcar amintită. Și eu care sperasem să găsesc aici ceva detalii suplimentare… Am pus cartea deoparte, dezamăgit, și m-am întins pe pat, cu ochii în tavanul devenit trandafiriu în lumina dulce a apusului. De-ar fi Mirela aici, mă gândeam, totul ar fi atât de simplu…

— O fată cu simț practic, mi-a spus mama în preziua plecării. Mare noroc pentru cine s-o însura cu ea.

— Iar începi cu însurătoarea?

Mama a întins pe masa de călcat pijamaua cea nouă, bleumarin cu garnitură bleu la guler și la mâneci. A început să plimbe fierul peste materialul lucios.

— Vorbeam așa, în general. Și trebuie să recunoști că Mirela…

— Știi ceva, mamă, nici n-am ajuns la Ulmeni, habar n-am unde-o să stau, cum arată comandantul, ce fel de oameni am în subordine, și dumneata îi dai zor cu Mirela.

— Nu vezi legătura? (Mama, cu încăpățânarea ei potolită, lipsită de agresivitate, care-o ajuta totdeauna să-și ajungă ținta.) Îi dau zor cu Mirela pentru că pleci iarăși printre străini. De data asta nu mai ești la școală. Cine-ți gătește, în ce anturaj intri? Multe probleme care, dac-ar fi Mirela lângă tine, n-ar exista.

— Dar nici măcar n-am vorbit cu ea.

— Aștepți anul două mii, probabil.

Asta era înainte de discuția decisivă cu Mirela, e drept că nu-i făcusem încă nicio aluzie. O cunoșteam de ani de zile, când veneam în București ne plimbam împreună, ne certam uneori, ne împăcăm prin scrisori pline de remușcări; la următoarea vacanță ea mă aștepta în gară, îmi dădea pe nerăsuflate vești despre foștii colegi de liceu, despre succesele ei la facultate; plecam spre stația de troleibuz, eu cu o mână ținând geamantanul și cu alta petrecută peste umerii ei, uitând până și de salutul regulamentar datorat ofițerilor care grăbeau pasul spre peroane; era însă destul o întrebare prostească din partea mea, ceva în genul, „Cum te-ai mai distrat, ai făcut vreo cucerire?” pentru ca ea să se bosumfle fulgerător, să-și scuture umerii și să se depărteze lateral de mine; în troleibuz, în aglomerație, ne zâmbeam iarăși, ea relua veștile. Făceam, când se putea, mici excursii, cu sacoșe doldora de provizii și capul doldora de sfaturi părintești; la întoarcere o depuneam în bună stare la ușa apartamentului, iar mama ei, o doamnă bine, cu părul tuns „paj”, care graseia, o îmbrățișa ca după o lungă despărțire…

Acum, aici, parcă n-o mai condamnam atât. Viitoare profesoară de filozofie (*filosofie*, zicea ea și o necăjeam că-și dă importanță încâlcind regulile de pronunțare statornicite printr-un act academic), ad-o aici, în urbea asta cu case stil 1930, cu magazine semănând cu vechi hanuri, smulge-o din animația Bucureștiului și fă-o să admire de la distanță Blocul A-1, pune-o să stea în gazdă la coana Lucica și să-i ceară voie să încălzească apă pentru spălat pe cap. Știa ea ce știa, Mirela, vedea mai departe decât mine! Asta e, mi-am spus filosofic

contemplând tapetul țipător de pe perete – șiruri verticale de palmieri cu frunze maron, repetați din ce în ce mai stins, apoi înviorați deodată, acolo unde zugravul împrospătase vopseaua de pe sul – și coana Lucica asta, ce mai speculantă! Se pricepuse să amâne cât mai mult momentul cel mai dificil – stabilirea chiriei; strângându-și la piept capotul roz care-i învăluia făptura durdulie, se învârtea prin sufragerie, arătându-mi poze de familie, amintiri din excursie la Bratislava, o poză color care-o înfățișa la Tușnad, rezemată de un urs împăiat. Întâi îmi arătase casa, mă servise cu dulceață, și mă ademenise spunând că pot veni la televizor, în sufragerie, când doresc; abia după ce turnase cafeaua în ceașcă pronunțase în treacăt o sumă destul de mare pentru bugetul unui proaspăt absolvent; văzându-mi probabil figura cam acră se grăbise să precizeze că în prețul ăsta intră și un ceai, seara, ceea ce părea, în concepția ei, să echilibreze lucrurile. Oricum, era altceva decât dormitorul de la școală; opt paturi aliniate pe două rânduri, de-a lungul pereților; Negrea, vecinul meu de pat, vorbea în somn, pronunțând deslușit, în miez de noapte câteva fraze ilogice, pe care i le repetam a doua zi, cerându-i zadarnic explicații: mirosul de cremă de ghete al tuturor dormitoarelor militare din lume; becul slab din tavan și eticheta *„Lumina arde până la orele... Răspunde elevul...”* Uite aici veioza, pe căpătâiul studioului, cam grotescă, e drept, piciorul de ceramică închipuind un trunchi de copac, important e că poți să citești, dacă rezemi perna mare, brodată, de lada greoaie a studioului lustruită ca o oglindă; deocamdată nu era nevoie de lumină, soarele dulce de octombrie se filtra prin perdelele albe de nailon, cărora îndemânarea artizanală a coanei Lucica le adăugase două șiruri de păsărele cusute cu lână verde; dincolo de geamuri, undeva în curte, se auzea vag grohăitul unui porc. Atmosferă patriarhală, dar la doi pași mai încolo, la intersecția străduței noastre cu Calea Republicii, citisem în treacăt un afiș viu colorat *„Joi și sâmbătă dans”*, așa că n-o face pe nebunul, m-am mustrat, e destul de bine aici, poți să trăiești și să-ți construiești în condiții optime Viitorul. Viitorul înseamnă deocamdată diploma „Subunitate de frunte”, pe care o vei obține cu plutonul peste un an de zile, dacă... DACĂ.

Dacă acum, când ai devenit locotenent și comandant de pluton, vei izbuti să-ți stăpânești reacțiile, să fii mai puțin impulsiv („Numără până la zece, încearcă să te domini, mă sfătuia profesorul de pedagogie, ai un temperament coleric, caută, prin voință, să-ți domini izbucnirile care pot avea urmări neplăcute”).

Dacă vei folosi cum se cuvine timpul, acest tezaur care se consumă de la sine, fără să-l poți opri sau întoarce din drum, deci fiecare zi valorificată – lectură, studiu, reflecție (un program de dezvoltare a personalității după formula descoperită într-un almanah). Dacă vei ști să-ți atragi oamenii, să le stârnești interesul, să-i aduni în jurul tău, statornicind un spirit de echipă. (În școală devenisem, fără să fac eforturi anume pentru asta, un fel de comandant de opinie; aveam ceva care-i atrăgea; veneau colegii la mine: „Ce facem duminică?” Ne adunam seara într-un colț al clubului, proiectam un meci, un spectacol, o întâlnire cu elevele de la Pedagogic.) Voi izbuti să mă apropii și de noii colegi? Butnaru de pildă, locotenentul de la plutonul doi. Băiat inimos, nădăjduiam să ne împrietenim repede. Există oameni de care te apropii din prima clipă. Mai ales dacă-ți întind o mână și-ți adresează un zâmbet într-un moment în care te simți singur și dezorientat. Cum mă simțeam eu atunci, în prima zi, după ce-mi epuizasem entuziasmul la câmpul de instrucție, și întors la cazarmă mă pomenisem în cancelaria companiei, istovit, cu ochii spre geamantanul lăsat într-un colț, lângă cuier.

— Ești obosit, așa-i?

Întrebarea locotenentului-major Cristea suna mai mult a constatare. M-am grăbit să protestez:

— Nu, nu-i oboseala. Mai degrabă emoția…

— Toți am avut emoții în prima zi de comandă. Trebuie să le iei treptat și să nu te pierzi cu firea.

Și-a pus cascheta în cuierul de după ușă pe care atârnau o manta de ploaie, un porthart și o manta groasă, de iarnă, cu aspect de lucru vechi.

— E cam înghesuială aici. De fapt, nici nu prea stăm în birou. Lângă oameni, între oameni. Asta ne ajută să-i cunoaștem, iar cunoașterea îți dă autoritate. Comandantului de regiment îi place ca ofițerii să aibă autoritate.

— El are, în orice caz.

M-a privit o clipă, parcă mirat că îndrăznisem, chiar din prima zi, să emit o părere despre omul care – știam atâta lucru despre armată – imprimă linia de conduită a întregii unități. A ridicat din umeri:

— Fiecare om cu felul lui. Comandantul pare cam repezit, dar în realitate e un om așezat, care gândește temeinic. Când o să vezi tot regimentul, de la baza sportivă la depozitul de muniții și de la parcul auto la crescătoria de păsări, o să-ți dai seama ce-nseamnă autoritatea unui comandant.

— Mă întreb cum se ajunge la ea. Care-i secretul.

— Sunt mai multe. Lucruri mari și lucruri mici. Să nu treci cu vederea defectele, să lauzi pe cine merită, să ieși onorabil din întrebările-încuietoare ale soldaților, să nu umbli nebărbierit și o mie de alți *să*. Autoritatea se construiește, nu se impune din afară. Un ofițer fără autoritate trebuie să-și schimbe meseria, înțelegi?

A făcut câțiva pași spre fereastră, a privit îndelung curtea vastă, apoi s-a întors spre mine:

— Toate astea nu contrazic cu nimic omenia; asta-i prima lecție pe care-aș preda-o unui locotenent nou venit să comande un pluton.

— Luați-mă pe mine drept acel locotenent.

— Asta și fac. Punctul unu – un ofițer are putere; punctul doi – trebuie s-o folosească fără abuzuri, cu discernământ. În regulament sunt precizate multe lucruri, dar mai există cazuri speciale, unde trebuie să iei singur hotărâri. Gândește-te totdeauna că soldatul este un om, un cetățean, pe care părinții lui ți l-au încredințat să-l instruiești. Are și el demnitate. Ca soldat e obligat să te asculte. Ferește-te, deci, să dai ordine nejustificate. Uneori va trebui să împărți dreptate. Ascultă până la capăt înainte de a lua decizii. Totdeauna e greu să îndrepți o decizie pripită.

— Înțeleg, am spus. Nedreptatea se uită greu.

— Desigur. Ai fost subaltern și știi ce-nseamnă o mică nedreptate, o apreciere eronată. Și mai ales ferește-te să jignești oamenii. Sunt mai sensibili decât crezi, chiar dacă n-o arată… Dar ajunge pentru prima lecție. Ai să primești și altele, pe parcurs. Ocazii se vor ivi, nu te teme. În meseria asta e ca-n

fotbal: nu poți spune niciodată că știi totul.

— Pentru prima lecție mi-ați spus, într-adevăr, mult.

— Trebuia. Vreau să nu te simți singur aici. Să te integrezi cât mai repede. Avem mult de lucru și timpul e scurt. M-am bucurat când te-am auzit că vrei să începi treaba imediat. Unii au nevoie de aclimatizare.

— Mă adaptez ușor, l-am liniștit.

— Cu atât mai bine. Înseamnă că n-o să treci printr-o criză de… hm. Orașul e mic, dar pitoresc. Ai mai fost pe la Ulmeni?

— Nu. E prima dată. Drumul de la gară pân-aici. Mi s-a părut un oraș curat, cu case frumoase…

— Ei, să vezi partea dinspre munte, Poarta Veche, cum îi spun localnicii. Niște căsuțe străvechi, unele au peste suta de ani. Cetatea ai văzut-o?

— Da. O știam de mult, din cărți. Se bănuiește că a fost și un castru roman pe aici.

— Așa se zice, dar nu s-a dovedit încă. Avem în oraș un profesor de istorie, un entuziast, își pregătește doctoratul, toată lumea îl cunoaște. El a reluat problema castrului roman, vrea să reînceapă cercetările, abandonate acum câțiva ani. Unii îl iau în râs: descoperi tu ce n-au găsit profesorii cei mari de la București! Alții îi dau dreptate, iar alții îl socotesc un utopist.

— Ca profesorul de fizică?

— Nu chiar. Cu el e altceva. Profesorul Humă nu visează lucruri imposibile; ceea ce susține el are un punct de plecare rațional. Șeful Casei armatei e la fel de entuziast. Sunt prieteni. O dată m-au luat să-mi arate un loc pe malul râului, unde s-ar bănui că era zidul de incintă. Am rămas dezamăgit; nu se vede nimic, ar trebui înlăturat un strat gros de pământ, și asta nu cu buldozerul, că strici tot. Trebuie oameni pricepuți și timp și răbdare, întâi cu lopata, pe urmă cu șpaclul și pe urmă cu pensula, cum am văzut prin filme. Șeful Casei armatei ne tot mobilizează, insistă, ne face tot felul de demonstrații, doar-doar ne-o atrage…

— Și nu v-ați dus?

— Nu e simplu. Criza de timp, cum se zice. Apar mereu alte și alte obligații, în zilele libere mă ocup de copii, mai fac câte ceva prin casă, m-au ales și în comitetul de bloc…

A răsunat un semnal de goarnă, locotenentul-major Cristea a

început să adune lucrurile de pe birou, a vârât o broșură și ziarul în geanta-diplomat cu cifru, achiziție recentă probabil, a controlat sertarele încuiate și a îndreptat calendarul triunghiular „Centrocoop” de pe birou. În încăpere au năvălit ceilalți doi locotenenți, Soare și Butnaru, unul grăsuț și cam chel, celălalt mai degrabă sportiv, cu trăsături energice și glas puternic. Schimbasem cu ei câteva cuvinte în pauze, la câmp. Păreau oameni cumsecade, prietenoși. Mai ales Butnaru: vorbăreț, ironic, pus pe glume. Și-a descheiat din mers diagonala, îndreptându-se spre mine:

— Scoate-ți centura aia, colega. Partea oficială s-a terminat. Mi-e o foame de două persoane. Te-ai înscris la popotă?

— N-am avut timp.

— Nu-i nimic, vorbesc eu să te pună la drepturi.

— Și să-i facem rost de o măsuță, a adăugat locotenentul Soare.

— Mai degrabă de-o căsuță, a spus locotenentul-major Cristea.

— Cum, n-ai unde să stai? s-a mirat Butnaru.

— Am venit direct de la gară.

— Deocamdată îți pot oferi modesta mea cameră de la cămin. Jumătate din ea, bine-nțeles.

— Mulțumesc foarte mult. Dacă nu găsesc o cameră în oraș, o să apelez…

— Cameră în oraș? Am o idee. Să-ncercăm la fosta mea gazdă, unde-am stat până s-a făcut căminul. E aproape de unitate, cameră liniștită, doar dacă n-o fi luat pe cineva între timp.

— Ar fi grozav. Tocmai mă întrebam încotro s-o iau.

— Când ești flămând te apucă mai ușor disperarea. Hai la masă, și după aia mergem la coana Lucica.

Așa am ajuns între pereții tapetați cu palmieri, într-o casă veche și solidă, cu grădiniță în față, că-n romanele lui Ionel Teodoreanu. Inclusiv tava ovală, nichelată, pe care pusese farfurioare cu dulceață de cireșe amare și pahare mari cu apă. Locotenentul Butnaru a apreciat dulceața – e mai bună decât anul trecut – și m-a prezentat:

— Om serios, preocupări intelectuale, n-o să vă facă probleme.

— Sunt convinsă. Aici e liniște, nu vă deranjează nimeni.

Nu mă așteptam să găsesc un palat. Nici Ulmeniul nu era o metropolă. Dar eram dezamăgit. Casa era destul de modestă și incomodă. Camera mea dădea în sufragerie, unde coana Lucica părea să-și petreacă cea mai mare parte din zi, tricotând și ascultând muzică; baia era pe culoar, și mă gândeam că vine iarna. Dar soba de teracotă înaltă, vernil, cu o bordură închipuind coloane, purtând pe latura din față o lespede mai mare ce înfățișa o scenă de vânătoare, îmi dădea speranțe. Zona de la poalele munților era *răcoroasă*, după expresia locotenentului-major Cristea, așadar trebuia să mă aștept la niște ierni aspre...

Poale și oboseala de peste zi mă făcea să văd lucrurile în negru. Și să-i dau dreptate Mirelei. Abia acum să-i dau dreptate cu adevărat:

— Cum adică să fim împreună? În orășelul ăla pierdut între munți? Abia de-l găsești pe hartă, ce să caut eu acolo?

M-a izbit vehemența acestui refuz. Tocmai când socoteam că a început „discuția decisivă”. Într-o problemă ca asta e greu să precizezi când vine discuția decisivă și cât de decisivă poate ea să fie. Cu timpul o să-și schimbe părerea, mi-am spus atunci. Deocamdată vorbește în necunoștință de cauză, ca și mine de altfel. Ce știa ea despre garnizoana Ulmeni? Dar la urma urmei ce știam eu însumi despre această localitate? Unii auziseră de ea, dădeau mărunt din cap:

— A, da, regimentul. O unitate bună.

— Dar orașul, atmosfera?

— Nu știu. N-am fost pe-acolo.

Eram în mijlocul lacului, în după-amiaza aceea caldă de septembrie, cu câteva zile înainte de plecare, când proiectasem „discuția decisivă”. Aveam de gând s-o iau pe departe, lăsând barca să lunece liniștit pe luciul apei, să-i înfățișez în cuvinte calde, romantice, viitorul. O operă de elocință din care n-am apucat să rostesc niciun cuvânt. Vorbind de una și de alta, banalitățile obișnuite, n-am băgat de seamă când se înnorase. La primul tunet, am început să vâslesc voinicește spre mal, amânând discursul. Dar mama nu știa toate aceste amănunte; când m-am întors acasă se înnoptase, și mi-am amintit că trebuia să-mi pun epoleții la vestonul cel

nou, „de oraș”, pe care urma să-l îmbrac a doua zi, la drum. Lucram cu atenție, tăcut, măsurând la milimetru poziția steluțelor pe epolet; ea mă asista, gata să-mi vină în ajutor. În cele din urmă, n-a mai răbdat. M-a întrebat cu blândețe, aproape cu naivitate:

— Cum a rămas cu Mirela, ai luat vreo hotărâre?

M-am oprit cu acul la jumătatea drumului. Am ridicat din umeri nepăsător și mi-am văzut de lucru. După câteva clipe, i-am răspuns:

— Eu să iau o hotărâre? Lucrurile astea se hotărăsc în doi.

— Ai întrebat-o?

Am încercat să iau un ton de glumă:

— Am toată viața înainte, mamă. Ți-am mai spus, mi se pare prematur să discutăm acum.

— Să nu-ți facă vreo surpriză, a spus mama tot pe un ton de glumă. Fetele nu prea au răbdare.

— Dă-mi, te rog, o foarfecă mai ca lumea.

De-ar fi auzit ea glasul Mirelei, mai ascuțit ca de obicei: „Ce să caut eu acolo?” Parc-o auzeam și acum. Ce-ar fi zis ea de tapetul cu palmieri repetându-se la infinit, unul sub altul, niște coloane verticale de trunchiuri și frunze desenate grosolan pe tiparul acela, care aici se îmbiba prea tare, aci pierdea toată vopseaua, încât rămâneau pe perete doar umbre de palmieri. Ce știi dumneata, mamă! Convinge o fată ca Mirela că locul ei e aici, în orășelul ăsta fără teatru și fără galeriile de unde-și cumpăra în fiecare vară o rochie nemaipomenită, pentru balul de sfârșit de an... Așa că schimbă-ți gândul, mamă, dacă ți-ai visat-o ca noră; un om ca ea nu crede că ar putea fi fericită aici, unde sunt repartizat...

Dar o lege nescrisă ne poruncește să nu ne amărâm părinții, când sunt departe. Le prezentăm lucrurile în roz, ascundem gripa de săptămâna trecută și cearta de ieri cu cel mai bun prieten; ne străduim să părem nepăsători, eroici; din ambiție și din decență, căutăm să ne arătăm mai puternici și mai imuni la lovituri. Așadar, dragi părinți, fiul vostru e bine sănătos, s-a rostuit rapid, are masă, casă și locul lui în „cancelaria companiei”...

M-am ridicat de pe studioul la fel de solid ca piramidele și aproape la fel de vechi, am aprins veioza cu piciorul în formă

de trunchi, am deschis geamantanul, am dibuit de pe-acolo mapa de plicuri „Albatros” cu hârtie gălbuie, groasă, lucioasă, tocmai bună pentru confidențe când te afli departe, am luat stiloul – amintire de la concursul de istorie, locul întâi pe școală...

„Dragii mei, vă scriu după o săptămână de la sosire; anume am lăsat să treacă timpul, ca să vă dau vești cât mai complete. Din capul locului vreau să vă spun că mă simt bine, mi-am intrat în noul fel de viață și am început să trăiesc pe picioarele mele. Când am pus epoleții de ofițer, nu mi se părea nimic schimbat; ne-am dus tot cu frontul la masă în ziua aceea și seara am dormit tot în dormitorul nostru, chiar dacă aveam gradul de locotenent; pe urmă acasă, în blugi și cămașă, tot nu simțeam schimbarea, m-ați întrebat cum mă simt *așa* și ați râs când am spus că nu simt ceva deosebit, dar eram sincer, nici atunci nu mă vedeam altfel decât într-o vacanță oarecare; ce fel de locotenent eram? M-am simțit cu adevărat locotenent abia când mi-am luat în primire plutonul. Băieți frumoși și cuminți ca domnișoarele; sergentul, ajutorul meu, îl cheamă Ștefan Tomoroga, un nume sonor, pe potriva lui. E un om serios, când i-am lăudat pe băieți a mormăit ceva despre sita nouă, chipurile n-or să-și dea în petic chiar așa, din prima zi când am venit la ei, dar eu cred c-o să ne-nțelegem bine, am vocație pedagogică, cum zicea profesorul de psihologie. Am avut și o mică aventură. Ieri noapte a fost un incendiu la o fabrică de aici și am sărit să dăm o mână de ajutor la stingerea lui; directorul ne-a trimis chiar azi o scrisoare de mulțumire. Ostașii mei s-au purtat eroic, nu exagerez când spun asta; firește, a fost ceva în limitele normale, să nu vă închipuiți că am trecut prin cine știe ce pericole. Dar am avut prilejul să-i verific; sunt cu toții niște oameni de ispravă.

Cât despre oraș, vreau să vă spun că arată grozav, la margine de pădure, la poalele munților; are și o veche cetate la câțiva pași de centru, pe malul râului. Străzile sunt ca niște alei dintr-un parc, cu pomi uriași și straturi de flori până la bordură; există o casă de cultură cu două filme pe săptămână, iar joia și sâmbăta dans; mai e un întreg cartier nou, chiar așa-i spune „la blocuri”, dar n-am ajuns încă acolo și nu știu cum e. M-am instalat în gazdă la o familie foarte cumsecade, unde au mai

locuit colegi de-ai mei, pe o străduță liniștită, nu departe de centru. În fiecare seară coana Lucica, gazda, mă invită la televizor și servește ceaiul în cești foarte frumoase, mi-a atras atenția asupra lor, îndemnându-mă să admir transparența porțelanului și finețea ornamentelor, ceea ce am și făcut cu toată ipocrizia de care sunt în stare, lăsând-o încântată. Ca răzbunare pentru chiria cam mare pe care mi-o pretinde, ar fi trebuit s-o fac pe prostul, să-i spun că nu mă pricep la porțelanuri și că în general beau ceai numai când sunt bolnav, dar dacă fac abstracție de chirie, se poartă frumos cu mine și m-am abținut s-o jignesc. Cam astea sunt noutățile de până acum. Au trecut câteva zile de când am plecat și parcă a fost un secol; atâtea întâmplări, atâtea figuri noi, comandantul e un tip deosebit, o să vă povestesc, om tânăr, energic, departe de imaginea clasică... Abia aștept să ne revedem, să vă povestesc mai multe. Vă îmbrățișez cu dragoste, Traian, locotenent de infanterie".

O clipă m-am simțit ispitit să-i scriu și Mirelei; la urma urmei ne despărțiserăm în termeni buni, ca prieteni, și ar fi fost logic să-i povestesc cum m-am instalat și cât de pitoresc este orașul, dar mi-am venit repede în fire, te minți singur; de fapt, ești gata să-i prezinți totul în culori atât de trandafirii, încât s-o înduplec, dar nu sunt șanse să-și schimbe părerea, cel mult o să se lungească povestea, în schimb deznodământul ar fi același...

Dar asta nu mă împiedica să mă gândesc la ea, să revăd în memorie, ca și cum aș fi răsfoit o carte, mici episoade alături de ea, și mai ales ziua aceea cu „discuția decisivă". Eram cu barca pe lac când începuse furtuna, Casa Scânteii abia se mai vedea, am început să vâslesc repede spre mal, aversa ne-a prins când mai aveam câteva minute bune până la țărm. Uzi leoarcă ne-am refugiat pe terasa restaurantului, la adăpost, contemplând ploaia care biciuia harnic fata lacului; cămașa mea se usca pe spătarul scaunului și eu rămăsesem cu bustul gol, cu umerii înroșiți de soare.

— O să răcești, s-a speriat Mirela încercând să-mi pună pe spate șalul subțire și inutil pe care-l purta cu ea mai mult de gura maică-sii în serile calde de vară.

Atunci i-am luat mâna, mâna ei era fierbinte și catifelată:

— Mirela, mă gândesc că noi doi ar trebui să fim mereu împreună…

Ea a tresărit, și-a tras mâna din mâna mea, a ridicat speriată fruntea:

— Cum adică să fim împreună? În orășelul ăla pierdut între munți? Abia de-l găsești pe hartă; ce să caut eu acolo?

Am băut dintr-o înghițitură coniacul rămas pe fundul paharului, mi-am pus cămașa încă umedă și am chemat ospătarul. Pe drum, până acasă, am vorbit despre vreme, despre serialul văzut de curând, despre noua albie a Dâmboviței. „Discuția decisivă” fusese ratată; sau tocmai în asta consta „discuția decisivă”?

3.

Treceau zilele, săptămânile: viața mea se stabilizase pe o linie certă, nici nu era greu, armata operează cu certitudini, programul e hotărât pe ore și minute, semnalele trompetei împart riguros ziua – deșteptarea, apelul, inspecția, adunarea serviciului de zi, pauză, instrucție, masa, liber, iarăși instrucție, iarăși apelul, stingerea. Totul pe ore și minute; temele de instrucție sunt și ele pregătite dinainte, consemnate în detaliu pe o filă a „Caietului comandantului de pluton”; șanse minime să te abați, să greșești, să lași un lucru nefăcut. O viață intensă, plină de mici întâmplări, dar lipsită de mari evenimente. Instrucția ocupă locul cel mai important în viața unui comandant de pluton. Ieșeam cu soldații la câmp, le predam tema, făceam o mică demonstrație cu gradații, apoi îi puneam să repete, îi corectam, le arătam din nou. Recruții mei avansau treptat – la stânga, la dreapta, salutul, apoi pasul de defilare, grupa în atac, grupa în apărare –, pas cu pas, pe drumul de la recrutul stângaci la soldatul bine instruit, care se mișcă armonios și rapid pe câmpul desfundat de ploile toamnei. Pe urmă instrucția tragerii: lungit lângă ei pe foaia de cort, în fața parapetului de care se sprijinea țeava pistolului-mitralieră, examinam felul în care apăsau cu degetul pe trăgaci; repetam de zeci de ori „apasă-lin-pe-trăgaci”, până când mișcarea aceea devenea la fel de lină ca mângâierea arcușului pe vioară. Cu un om, cu al doilea, cu al șaptelea, cu al douăzecilea. Exasperat uneori să repet mereu aceleași mișcări, aceleași cuvinte. E drept că mă ajutau și gradații, dar totul trebuia repetat mereu, verificat, corectat, cu fiecare om în parte, după principiile pedagogice moderne; uneori nu mergea, trebuia să iau totul de la capăt.

— Trebuie răbdare, mă povățuia locotenentul-major Cristea. Asta-i etapa cea mai monotonă, instrucția individuală; e cu totul altceva când începem exercițiile tactice, în teren. Mișcare multă, desfășurarea subunităților, asta se potrivește mai bine cu temperamentul tău. Dar trebuie mai întâi să trecem prin asta, să-i luăm om cu om, să-i verificăm, până ce ne convingem că știu să țină cu adevărat o armă-n mână.

Băieții din pluton făceau progrese; erau tot mai siguri pe ei.

Doar Clopotaru, „clientul” meu din prima zi, mă cam punea pe gânduri; făcea mișcări repezite, care păreau lipsite de precizie, și mai erau ochelarii, o idee preconceptă ne face să-i privim cu neîncredere pe ochelariști, mai ales când sunt înalți și slăbănogi și se uită cumva prin tine, peste tine; cum făcea Clopotaru. Mă temeam că n-o s-o scot la capăt cu el. Un om din douăzeci înseamnă cinci la sută, deci Clopotaru al meu reprezenta cinci la sută din pluton, și dacă dădea greș pe linia de tragere… Mă ocupam de el mai mult decât de ceilalți; îl simțeam încordat, nemulțumit când îi luam arma din mână ca să-i arăt ceva, simțeam umezeală pe locul unde se pune podul palmei; băiatul transpira – de efort? de ciudă? Căutam să mă stăpânesc, să nu-l reped. Mai degrabă îl ironizam:

— Și asta-i tot un fel de artă, Clopotarule. Ceva mai dură decât muzica, dar nu exclude precizia în mișcări.

Aflasem despre el că urmase liceul de artă, cânta la vioară, pierduse examenul de admitere la Conservator și avea de gând să încerce din nou, după ce termina armata. Cu ochelarii lui, cu înălțimea lui, cu obiceiul de a avea totdeauna ceva de spus, devenise un personaj aparte în pluton. Întârzia de la front, dimineața:

— Mi-am uitat ochelarii.

— Du-te și ia-i. Și hai odată, că ne-apucă prânzul aici.

Într-o după-amiază, eu și Butnaru am organizat o oră culturală mai deosebită. Aveam în plan să vorbim despre tradiția unității; regimentul nostru luptase în primul război mondial la Câmpulung și Oituz; în timpul insurecției participase la oprirea forțelor hitleristo-horthyste care încercau să treacă frontiera; mai apoi luptase în Ungaria și Cehoslovacia, era amintit în cărțile de istorie, iar unul dintre comandanții săi publicase o carte de memorii. Am evocat toate acestea, pe scurt, într-o expunere pe care o ilustram cu diapozitive – imagini de pe front, fotografii ale monumentelor înălțate în localitățile pe unde luptaseră ostașii noștri; în încheiere, găsisem câteva poezii pe care să le citim în fața ostașilor, iar Clopotaru urma să cânte la vioară.

— Mă duc la batalion și cer aprobarea pentru camera de activități culturale, a spus Cristea. Să nu țină camera aia numai pentru inspecții. Ca să cumpărăm mobilierul am cărat un an și-

o vară fier vechi, maculatură, sticle și de toate.

Când s-a întors, era cam aprins la față, dar mi-a trântit cheia pe masă:

— Uite-o. Dar ai grijă, nici măcar franjurile de la covor să nu rămână deranjate.

— Cum ați reușit?

— Diplomație și combativitate, mi-a spus el. Până la urmă au cedat, dar cu o condiție: să înregistrăm seara culturală pe bandă. Dacă iese bine, o transmit duminică la stația de radioamplificare.

— Cu atât mai bine, am spus.

— Sper să iasă ca lumea, Traiane.

Îngrijorarea lui mi s-a transmis pe dată; nu știam, de pildă, cât de bine cântă Clopotaru la vioară, nu eram sigur dacă n-o să mă încurc la vreun vers, dacă n-or să foșnească prea tare hârtiile și așa mai departe.

Când am descuiat camera, m-am oprit uimit în ușă. Încăperea, cam de două ori mai mare decât un birou obișnuit, era ornată cu panouri mari de lemn; în tavan becurile cu neon erau meșteșugit ascunse îndărătul stucaturilor, pe mijloc era un covor foarte frumos, iar clasicele bănci lungi fuseseră înlocuite cu rânduri de scaune tapițate în ton cu culoarea covorului: roșu aprins. În față se afla o măsuță cochetă din fier forjat, cu blatul din sticlă colorată, iar în colțuri tronau două incinte acustice de tipul celor folosite în cinematografie.

— Aveau dreptate, am spus încet oprindu-mă în ușă.

— Ce zici? m-a întrebat Cristea satisfăcut de uimirea mea. Instalație stereo, precum vezi. Magnetofon, picup, radio. Plus un proiector de diapozitive automat. Totul din banii rămași de la valorificarea materialelor.

— Merita efortul. Îmi pare rău că n-am contribuit cu nimic la realizarea asta.

— Ai timp destul să te afirmi, m-a liniștit el. La anul avem în proiect o sală de sport în regie proprie, comandantul a și obținut aprobarea de principiu. O parte din cheltuieli se acoperă tot din „cei trei R”, cum spuneți voi, uteciștii.

— Sala e grozavă, am reluat. Au și ei dreptate că o țin numai pentru „ocazii”.

— Să vedem dacă activitatea voastră merită acest titlu, m-a

amenințat Cristea în glumă.

După-amiază, ostașii companiei noastre s-au instalat frumos în sală. Cei din ciclul doi o cunoșteau; pentru noii veniți, însă, a fost o surpriză. Mi-am dat seama că un discurs pe tema păstrării bunurilor ar fi fost inutil, jignitor aproape. Pe masa din față fusese instalat un microfon mare; operatorul și-a luat locul în colț, luminițele de pe panoul de comandă al magnetofonului clipeau prietenos. Eu, Butnaru și caporalul Dima, un băiat isteț care urmase liceul de filologie-istorie, am început să prezentăm fragmentele. Pe alocuri, intervenea câte-un pasaj muzical, și mărturisesc că mă lăsam eu însumi furat de vibrațiile minunate care se revărsau din cele două boxe uriașe: un fragment din Rapsodia a II-a de George Enescu, o strofă din Imnul eroilor, un marș ostășesc nou apărut. Versurile și muzica se îmbinau armonios și l-am felicitat în gând pe Butnaru, căci a lui fusese ideea. Ostașii ascultau vrăjiți.

— Și acum o surpriză, a spus colegul meu. În încheiere îl vom asculta pe soldatul Clopotaru, din plutonul trei…

Clopotaru s-a ridicat din primul rând de scaune, s-a deșirat mai bine zis, subțire și înalt, cu ochelarii strălucindu-i ciudat în lumina blândă ce se revărsa din tavan. Și-a potrivit vioara, i-a sunat discret coardele, a rectificat puțin acordajul, privind stingherit în jurul lui. Pe urmă a ridicat arcușul, l-a plimbat pe strune și din vioară au țâșnit, mângâietoare și tânguioase, acordurile Baladei lui Ciprian Porumbescu. Pe măsură ce cânta, fața lui căpăta expresia inspirată proprie artiștilor autentici; sunetele veneau și plecau, se suprapuneau în armonia atât de familiară, aici delicate, aici energice, pe rând evocatoare, triste, pline de speranță…

Ascultam cu toții, vrăjiți de muzica aceea care ne purta departe, ne evoca locuri dragi și suferințe trecute, deștepta nostalgii și netezea asperități ale sufletului…

A încheiat și a coborât încet vioara. O clipă, am rămas cu toții tăcuți, apoi aplauzele l-au răsplătit cum se cuvine pe artist. Ne-am ridicat, ne-am strâns hârtiile; sergentul Tomoroga s-a repezit spre Clopotaru, l-a îmbrățișat:

— Măi omule, cu scripca ta m-ai dus tocmai la noi, pe Iza…

M-am dus și eu să-l felicit:

— Bravo, Clopotarule, ai fost la înălțime!

— A fost punctul forte al spectacolului, ne-a pus în umbră pe toți, dar nu-mi pare rău, i-a spus în glumă Butnaru.

Clopotaru tăcea, fâstâcit. Cred că nici el nu se așteptase la asemenea succes. A doua zi, la câmpul de instrucție, l-am surprins pierzând vremea în loc să exerseze luarea liniei de ochire. L-am dojenit căutând să pun blândețe și prietenie în ton:

— Ascultă, Clopotarule, muzica-i muzică, dar aici treaba noastră e alta. Aș vrea să fii și-n poligon la fel de maestru ca pe scenă, dar tare mi-e teamă că…

— O să mă străduiesc, tovarășe locotenent.

— Bine. Să te văd. N-aș vrea ca tocmai tu…

Am lăsat fraza în suspensie; îl știam băiat deștept, înțelesese desigur că nu se cuvenea ca tocmai el, care era în admirația celorlalți, să se facă de rușine în poligon. Dar avertismentul era la fel de valabil pentru el și pentru mine, știam că ședința de tragere este primul meu examen în calitate de comandant. Așteptam acest examen cu nerăbdare și emoție.

În dimineața planificată pentru trageri, m-am dus mai devreme la unitate. Toți veniseră mai devreme; evenimentul avea însemnătatea lui; pe săli, în curte, în cancelarie, fiecare povestea ceva, dădea un sfat, își amintea o pățanie.

— Bine că-i vremea bună, mi-a spus Cristea. Tragerea pe ploaie e ceva destul de neplăcut. Măcar la prima ședință, pentru moralul oamenilor…

— La școală trăgeam și pe ploaie, și pe ninsoare.

— Apropo, Traiane, la noi în regiment e un fel de tradiție: comandantul de pluton trage în prima serie. Tot pentru moralul oamenilor. Asta face mai mult decât un discurs.

— Nu mi-e teamă, am spus. Sper să le ofer un exemplu bun.

— Așa s-ar cădea.

— Abia aștept să văd „poligonul cu trandafiri”. Tot aud vorbindu-se de el. Ce caută trandafirii într-un poligon?

— O idee a plutonierului de-acolo îndrăgostit de flori; neam de grădinari, dinspre Oltenița. Am fost acum câțiva ani prin satele de lângă Dunăre, la strânsul recoltei. Merită să vezi. Drumul șerpuit, și de la prima pân-la ultima casă, pe trotuare, tufe de trandafiri. Crescute firesc, parcă nici nu-s îngrijite de

mână de om. Dar trebuie muncă și-acolo. Și pricepere. Să le îngropi, iarna – trandafirii sunt sensibili.

— Mă mir că rezistă aici, la munte.

— Ei, s-a priceput el să găsească un soi mai rezistent. Ți-am spus că e de meserie. A plantat, nu-i vorbă, și pomi fructiferi, și niște răzoare cu varză, ceapă și cartofi… Cât i-a permis terenul. Dar la intrare, pe aleea principală, și-n fața foișorului, numai trandafiri. Vara mai ales, când sunt în toi, e o plăcere. În zilele liniștite, stai culcat pe pământ, pe linia de tragere, și odată simți parfumul, ca într-o sală de bal. E ceva formidabil.

— Ciudată asociație – poligon și trandafiri.

— Da. Poți să reflectezi pe tema asta. Nevoia de frumos a omului care-și petrece zilele acolo, între împușcături, comenzi și uniforme. De la forța distrugătoare a prafului de pușcă la splendorile gratuite ale naturii. Un poet ar scoate ceva din asta. Noi admirăm, atâta. Hai să mergem!

— Am auzit că nu-i așa de aproape.

— Nici departe. Cam două ore de marș. Menține condiția fizică. Și-așa trebuie să facem antrenamente. Un drum la poligon înseamnă o zi plină; pe parcurs, până acolo, mai facem și alte lucruri. Instrucție intensivă, cum se cere. O să te convingi…

După ce-am ieșit din oraș, m-am convins. Prima comandă m-a luat pe neașteptate: un exercițiu de desfășurare a formației pentru luptă. Am făcut semn gradaților, să-și ia grupele, să le împrăștie pe câmp, dincolo de marginile șoselei. Mergeam tupilați prin șanțuri, înaintam în salturi de la un copac la altul; în toiul acestei manevre, altă comandă: aviație inamică la joasă înălțime. Ostașii s-au culcat pe spate, pândind, cu armele ațintite-n sus, trecerea „aviației inamice”. După asta, alarmă chimică; și-au pus, cu toții măștile, cu gesturi grăbite; părea să le placă până și asta, se strâmbau unii la alții prin botnițele de cauciuc fin, până când gradații au întors spre ei aceleași botnițe, mai amenințătoare însă; au mers așa, cu măștile pe față, câteva minute, până s-a dat „încetarea”.

— Ce fericire, mi-a spus caporalul Dima. Să poți respira în voie, ceea ce facem zi și noapte, nepăsători, fără să ne dăm seama cât e de bine, pur și simplu, să poți respira în voie. O să scriu un poem despre asta!

Curând, în față, departe, pe drumul de căruțe, am văzut un gard de beton și o poartă larg deschisă, vopsită în verde. Am răsuflat ușurat: acolo era poligonul, fără-ndoială, deci se cam terminase cu exercițiile acelea istovitoare. M-am apropiat de Cristea ca din întâmplare:

— Biata compania noastră! Toate nenorocirile deodată asupra ei: și aviație, și gaze toxice, și arme automate…

— Crezi că la război vin pe rând?

S-a oprit brusc în loc, preocupat, și-a scos cronometrul, semn că avea de gând să ne mai supună la o încercare. M-am grăbit să-mi iau locul între oamenii plutonului meu, care acum înaintau pe pajiște cu armele gata de tragere.

— Asupra poligonului din față, la atac… înainte!

Mersul cam silnic al băieților prin tulpinile de buruieni uscate s-a prefăcut brusc într-un iureș; strigau ura și alergau ca nebunii, țopăind ciudat peste mușuroaiele de cârtițe, uneori poticnindu-se, dar alergând cu convingere, ca la un atac adevărat. Abia puteam ține pasul cu ei.

Fiindcă nu li se dăduse ordinul de încetare, au năvălit pe poarta larg deschisă, sub privirile zâmbitoare ale unui plutonier gras, cu fața arsă de soare, șeful poligonului desigur, care ne contempla de pe treptele de beton ale foișorului. Abia pe alee, când am ajuns în preajma liniilor de tragere, am primit altă comandă și ne-am culcat toți la pământ, gâfâind. Din urmă iarăși vocea lui Cristea:

— Drepți! Locotenent Drăgoescu la mine!

M-am apropiat de el în fugă.

— Ordonați!

— Vom executa tragerea chiar acum. Dumneata în seria întâi, bineînțeles. Ca să dai exemplu.

Mi-a fulgerat prin minte că aveam pulsul cel puțin o sută douăzeci. În școală făcusem trageri în condiții de efort, deci nu mă temeam. Dar mă întrebam ce vor face soldații, fără niciun antrenament… Cristea parcă mi-a ghicit gândul:

— Facem o încercare, să vedem cum merge. Asta e tragere de instrucție, nu se dau calificative. Doar ca să știm cum stăm.

— Am înțeles. Permiteți să trec la executare.

M-am grăbit spre pluton și am dat ordinele cuvenite. Împreună cu sergentul Tomoroga și alți patru soldați, seria

întâi, am alergat spre linia de tragere; ne-am trântit în gropi, am făcut semn caporalului Dima să-mi dea arma lui, apoi am privit spre băieții de pe linia de tragere, care așteptau cuminți în locașurile lor. Plutonierul-major Cioată a venit în fugă, s-a oprit lângă mine, a scos din sacul de la șold un încărcător:

— Aveți trei cartușe aici.

A plecat repede spre groapa următoare, scormonind în sac după alt încărcător. M-am uitat în urmă. Un steguleț roșu apăruse pe catargul de deasupra foișorului de comandă. L-am văzut pe Cristea apropiindu-se de linia de tragere.

Mi-am mișcat picioarele, căutând o poziție cât mai firească. Mi-am apropiat obrazul de patul pistolului-mitralieră. Simțeam vag mirosul de ulei mineral. Am respirat adânc de câteva ori, căutând să-mi liniștesc cât de cât pulsul.

— Distribuit muniția, a raportat plutonierul-major.

— Sus țintele! a comandat Cristea.

Cele câteva secunde înaintea apariției țintelor s-au scurs într-o tăcere aproape solemnă. Era atâta liniște, încât auzeam până și țăcănitul întrerupătoarelor din foișorul de comandă. Fără zgomot, departe, în față, s-au înălțat deodată țintele. Am făcut exact ce trebuia: am ochit cu grijă la jumătatea țintei și am apăsat-lin-pe-trăgaci, încât plecarea glonțului m-a surprins. Am văzut ținta, departe în fața mea, coborând brusc. În jurul meu, se auzeau împușcăturile celorlalți.

— Toate țintele lovite la prima apariție, a anunțat operatorul prin megafon.

Am răsuflat ușurat. Trecusem micul examen, cel dintâi. Am descărcat arma și m-am ridicat din groapă. Locotenentul-major Cristea a făcut un pas spre mine, radios:

— Acuma ce mai zici? Un trăgător bun ochește precis și-n condiții de efort. Asta vroiam să demonstrez. Hai, ia comanda și continuă tragerea. Plutonul tău a pornit cu dreptul!

Am dat comenzile cu glas răsunător, de parcă m-aș fi adresat unei oștiri întregi. Exageram puțin, dar meritau băieții să le subliniez astfel succesul.

Seria-ntâi s-a retras de pe linia de tragere, acceptând cam cu ifose aprecierile celorlalți. Cei din seria a doua s-au culcat la rândul lor, așezându-și nerăbdători coatele îndărătul taluzurilor. Ceremonia s-a repetat, cu distribuitul muniției și toate celelalte.

Și iarăși țintele lovite la prima apariție.

În seria a treia, soldatul Ioniță a tras prea jos; am văzut undeva, pe la mijlocul distanței între linia de tragere și țintă, nourașul de pământ ridicat de glonț. Cineva, în spatele meu, nu și-a putut reține o exclamație de dezamăgire. Aș fi vrut să mă duc lângă trăgătorul ghinionist, să-l încurajez, să-i dau un sfat grăbit și sigur, dar nu se putea. Acolo, pe linia de tragere, ești singur, cu arma și cu ținta; restul lumii încetează să mai existe. Încercasem adineauri eu însumi acest sentiment fugar. I-am strigat, căutând să-mi ascund iritarea:

— Așteaptă să apară iar ținta… Ochește mai sus, și apasă-lin-pe-trăgaci!

Când a apărut iarăși ținta, l-am văzut făcând o mișcare bruscă înainte, parcă contopindu-se cu arma. Împușcătura a răsunat singuratică și asurzitoare în liniștea care coborâse peste poligon. Ținta a căzut chiar în clipa aceea…

Și tot așa. Majoritatea plutonului – „foarte bine”. Mai ales Clopotaru mă uimise, ochind cu o precizie de campion. Incredibilă întâmplare! Din muniția economisită am cerut aprobarea să repet tragerea cu cei care merseseră mai slab. Plutonierul-major Cioată a cam strâmbat din nas:

— Dacă n-au nimerit, să le fie de bine. Data viitoare, mai mult antrenament.

— Unii au doborât ținta din primul foc. Avem sau n-avem economii?

— Avem berechet. Dacă vreți, poate să mai tragă o dată tot plutonul.

— Nu. Numai cei cu „satisfăcător”. Și soldatul Clopotaru. Caz special.

— Te-ai pus la ambiție? m-a întrebat Cristea. Vrei „foarte bine” pe linie?

— Mă gândesc că așa capătă mai multă încredere.

— Bine, dă-i drumul.

M-am dus iarăși pe linia de tragere, unde seria improvizată din cei care trăseseră mai slab aștepta cu armele gata. Clopotaru era pe prima direcție.

— Vreau să văd dacă repeți performanța, i-am explicat. Dacă tragi iarăși ca prima dată, te popularizăm prin stație, să afle tot regimentul.

Ochii lui au clipit des prin ochelarii mari, rotunzi, feminini aproape:

— O să-ncerc, tovarășe locotenent.

A încercat și a reușit. Cu aceeași precizie.

— Bravo, Clopotarule! l-am lăudat. O să mă țin de cuvânt.

Mai apoi, pe când plutonul nostru se retrăsese deoparte, în spatele liniei de tragere, lăsând locul celorlalte plutoane, l-am întrebat:

— Unde-ai învățat să tragi așa de bine?

— În liceu, la p.t.a.p. Mai întâi, în primele ore de instrucție, colegii cam râdeau de mine: „Ochelaristule, vezi să nu împuști o cioară!” și tot așa. După ce ne-a explicat instructorul cum se ochește, mi-am făcut acasă, dintr-un băț, o cătare și un înălțător; esențialul e să ții bine ținta, dac-ai prins-o, să n-o pierzi din vedere și să nu întârzii până începe să-ți tremure mâna. Am ieșit cel mai bine din clasă și-au terminat cu glumele.

— O să te pun ochitor la mitraliera de pe transportor, vrei?

— Același principiu, mi-a răspuns nepăsător Clopotaru. Mi-a explicat tovarășul caporal. Încercăm…

Plutonierul-adjutant, șeful poligonului, a coborât din foișor cu binoclul atârnându-i de gât. Fața lui arsă de soare contrasta puternic cu părul alb ca zăpada. Obrajii rumeni și dolofani îi ascundeau adevărata vârstă; m-am gândit că trebuie să aibă aproape șaizeci de ani.

— Au tras bine băieții dumneavoastră, tovarășe locotenent. Se vede că s-au antrenat ca lumea. Deși… nu prea v-am mai văzut pe-aici.

— Vin pentru prima dată în poligonul dumneavoastră.

— Am văzut eu că sunteți nou. Cunosc om cu om toată garnizoana, vă dați seama. Nu există militar în garnizoană care să nu fi trecut pe-aici.

— Cine vine, pleacă cu o impresie frumoasă. Nu m-aș fi așteptat să văd trandafiri într-un poligon.

Fața lui a devenit și mai rumenă; zâmbetul i-a accentuat încrețiturile de la colțurile ochilor. M-a luat de brat, m-a condus ușurel de-a lungul aleii care ducea spre clădirea scundă din stânga foișorului; alee mărginită tot așa, cu mari tufe de trandafiri.

— Tovarășe locotenent, soldatul e și el om, și simte nevoia de frumos. Am încercat mai întâi cu un soi aparte, niște trandafiri mari, cu culori diferite, dar plăpânzi. I-am adus de la mine, de la Greaca, unde-i mai cald. Aici sunt ierni aspre, vântul suflă din toate părțile. Iar primăvara, când toate dealurile parcă sunt pictate în verde, aici abia dă colțul ierbii. Un loc dat naibii, vă spun.

— Nu-l prea iubiți, am impresia.

— Cine-a spus că nu-l iubesc? Când am venit aici, acum zece ani, nu erau nici pomi, nici flori. Numai iarbă, ca pe-un islaz. În zilele când nu erau trageri, veneau ciobanii să-și pască turmele de-aici. Multe lucruri le-am făcut cu mâna mea. Foișorul l-am construit împreună cu câțiva ostași. Comandantul regimentului râdea: „Vezi, mă, să nu se dărâme când o trage prima pușcă. Pui prea repede cărămizile!” E drept că lucram repede, dar le puneam cu socoteală, aliniate la milimetru, știam ce-nseamnă să pui greșit câteva cărămizi, undeva pe la jumătate: te pomenești că-ți pică-n cap tot zidul, ca-n jocul ăla cu piese de domino – tot pui deasupra și-odată vezi c-o ia într-o parte de la mijloc, și tu zici că ultima piesă ai greșit-o, dar nu-i așa, greșeala a pornit de-acolo, de la mijloc, urmările se văd mai târziu. Așa-i și cu omul, tovarășe locotenent. Te pomenești odată cu el că intră într-o încurcătură și te miri, de unde și până unde, îl știam bun și cumsecade, cum de-a apărut deodată schimbarea asta, dar schimbarea asta nu-i de acum, nici de ieri, își are rădăcina undeva, mai înainte, s-a pus o cărămidă greșită la un moment dat…

Am zâmbit în sinea mea, exemplul era destul de plastic, simțeam nevoia să-i dau dreptate:

— Așa stau lucrurile, formarea oamenilor e o treabă serioasă, orice greșeală se răzbună odată, mai târziu. Dumneavoastră aveți experiență de viață, ar trebui să dați din ea și altora.

— Experiență! Păi câte-am văzut eu în lumea asta, prin câte-am trecut! Acuma mi-ajunge. Anu-ăsta ies la pensie. Patruzeci și doi de ani bătuți pe muche sub arme. M-au încorporat în patru’ș’ patru, primăvara, „contingentul de sacrificiu” cum ne zicea lumea. Am recrutat la roșiori, că veneam de la țară și mă pricepeam la cai. Bucurie pe taică-meu, și el tot la roșiori făcuse. Dar mă credeți că n-am încălecat pe cal pân-la sfârșitul

războiului? Făceam instrucție într-un sat prăpădit, pe lângă Severin, la naiba-n praznic. Instrucție la cataramă, trăgeam câte-o căciulă de cartușe într-o singură zi, pe urmă luptă corp la corp, duel cu baioneta și salturi. Am rupt două rânduri de echipament cu salturile alea, credeam că ne rupem și pe noi, nu numai hainele. Când am cam terminat și am învățat ce era de învățat, ne-a fost teamă. Frontul se apropiase, se zvonea că Antonescu i-a făgăduit lui Hitler să-i dea încă nu știu câte divizii, ne gândeam că ne-a venit rândul să murim degeaba pe front, pentru ambiția ălor mari. Dar n-am plecat nicăieri toată vara; nici permisii nu se pomeneau. Târziu încoace am aflat că se păstrau niște trupe proaspete și bine instruite, fără știrea nemților, să fie gata la nevoie. Și nevoia a venit atunci, în August, când s-a dat la radio proclamația. De fapt noi am aflat târziu după miezul nopții, că radio n-aveam în cazarmă și nici lumea din sat n-avea. Un sat prăpădit, cum vă spusei. Nici nu se luminase de ziuă, când s-a dat alarma. Ne-am luat armele și ranițele; comandantul ne-a spus pe scurt despre ce e vorba: am rupt alianța cu nemții, mergem să liberăm Ardealul, dar până una-alta trebuia să luptăm acolo, chiar în zona Dunării, unde mișunau trupe germane. Am pornit în marș forțat cu tot echipamentul, spre marginea Severinului, și ne-am oprit de-a latul șoselei ce venea de la Craiova. Ne-am instalat pe câmp, prin șanțuri și pe-o lizieră de pădure, am săpat gropi și am ridicat baricade. Patrule în față, mitraliere pe flancuri, tot dichisul. Acolo am dat cea dintâi luptă cu nemții, aveam ordin să nu-i lăsăm spre Severin, că dacă intrau în oraș era greu să-i mai scoți. O zi și-o noapte nu ne-am mișcat de pe poziții, ne aduceau oamenii din oraș apă și pâine cu brânză, niște cheferiști veniseră cu arme și s-au vârât lângă noi, în șanțuri; femeile aveau grijă de răniți, iar copiii aduceau cartușe până-n linia-ntâi. A fost o bătălie mare, s-a scris și prin cărți, hitleriștii zor-nevoie să pătrundă în oraș, veneau dinspre Craiova și căutau să scape, să ajungă la Dunăre. Veneau așa, câteva sute o dată, mai întâi auzeam huruitul mașinilor și ne vesteau cercetașii: „O coloană inamică pe șosea!” Aveau în față mașini de cercetare sau motociclete; când apăreau trăgeam o rafală de mitralieră avertisment, și ei în loc să se predea săreau din mașini și se culcau în șanțuri și-ncepeau să tragă. Trăgeam și

noi. Cădeau de-ai lor, cădeau și de-ai noștri – ca la război. Până ce a venit un regiment de infanterie, cu mitraliere grele, de ne-au schimbat. Jumătate din soldații escadronului nostru și-au lăsat oasele pe acolo. După asta ne-au trimis, spre Orșova, peste dealuri, pe coasta Dunării, să încercuim trupele nemțești care rezistau în munți. Iarăși lupte grele, iarăși mulțime de camarazi îngropați în grabă, între două bătălii... La Timișoara era să mă curețe un lunetist neamț pitit în podul unei case; glonțul mi-a vâjâit pe lângă gât, aici, mai am semnul și acum, doar m-a șters, atâta, când am văzut cum țâșnește sângele ca din cișmea mă gândesc: „S-a zis cu mine”, dar a venit un băiat din plutonul meu, m-a bandajat și m-a dus la trenul sanitar. Mai departe, în Ungaria, înotam prin noroaie pe malul Tisei, de trei ori am încercat să trecem dincolo și trăgeau în noi cu tunurile, tocmai când eram în mijlocul apei; ne spărgeau bărcile, unii nu mai ieșeau niciodată la mal. Pe urmă ai noștri au făcut pod de pontoane și au pus artilerie să-l păzească. Într-o noapte treceau regimente întregi, cu tunuri și bucătării și chesoane de muniție. Pe malul celălalt ne aștepta altă bucurie. Contraatacuri, incursiuni, înaintam prin mlaștini, se nimerise o toamnă ploioasă, noaptea dormeam pe câmp, cu foile de cort în cap, și ne pomeneam ca din senin cu tancuri și cu infanterie peste noi. Două-luni de zile, până aproape de Anul Nou, așa am dus-o; înaintam pas cu pas, o dată ne-au ținut în fața unui cătun o săptămână încheiată, erau niște tancuri nemțești îngropate în teren și făceau prăpăd cu tunurile. Când am ajuns în marginea Budapestei, ne-am lovit de un lanț de cazemate și rețele de sârmă și tot dichisul. Atacau mai mult noaptea, și cât sânge a mai curs și-acolo! Am intrat până la urmă în oraș. Ne băteam zile-n șir pentru o clădire sau o stradă. La cimitir, dincolo de Gara de Est, am văzut ce n-a văzut neam de neamul meu: eram printre morminte și a-nceput să tragă artileria inamică peste noi, de se amestecau viii cu morții din morminte. Cred că iadul, dac-ar exista, ar fi un parc de distracții pe lângă ce-am văzut noi acolo. Atunci am fost rănit, m-a prins ploaia de schije a unui brand, în braț, în piept, în șold, vreo șase bucățele de fier, de nu știam care rană e mai gravă. M-au dus sanitarii la spital. Doctorul mi-a dat ceva să beau și m-a pus să număr, am numărat ce-am numărat și n-am mai știut de mine. Când m-am

trezit, eram înfășurat în bandaje mai abitir decât își înfașă mama pruncul. M-au trimis în țară, la operație, că rămăsesem cu piciorul țeapăn, ce-am mai tras după aia nu vă povestesc. După ce m-am vindecat, m-am întors la regiment, să instruiesc recruții, apoi am aflat că Hitler s-a dus, armata lui dădea înapoi pe toate fronturile – și-a venit ziua cea mare a păcii. De-ați ști câte speranțe am legat noi de pacea aceea! Dar era greu, trebuiau vindecate rănile războiului, orașele erau pline de dărâmături, ieșeam cu trupa la muncă, dădeam peste câte-o bombă neexplodată, pe urmă a venit seceta…

Vorbind, se apropia de câte-o tufă, rupea o rămurică uscată, strecurându-și cu dibăcie degetele groase printre ghimpii ascuțiți; se apleca să cerceteze mușuroaiele de pământ din jurul rădăcinilor, smulgea o buruiană ițită printre lăstari.

— Generația mea a dus-o greu, a urmat el. Ehei, să fi avut noi condițiile de acum…

M-am simțit puțin umilit de această vorbă. Părea purtătorul unui eroism care nouă, celor de acum, ni se refuza.

— Ce-ați fi făcut? l-am întrebat. Condițiile de acum ridică alte probleme. Unul dintre soldații mei în primele zile nu putea să doarmă, spunea că e obișnuit să doarmă singur, că de când s-a pomenit a avut camera lui, separată. Alții trag chiulul de la masă și dau fuga-n dormitor, să mănânce bunătățile aduse duminică de mama. Sau se plâng că fac bătături când îi pui să sape un adăpost…

— Legea progresului, a râs el. M-a luat la zor comandantul când i-am strigat unui șofer: „Încet, mă, că ăsta nu-i *Oltcitul* lui taică-tău!” S-a schimbat armata; dumneavoastră, tinerii, ați găsit-o așa, schimbată, dar eu am văzut-o schimbându-se pas cu pas, în patruzeci de ani de cătănie…

Un soldat cu banderolă roșie, din personalul poligonului, a venit în fugă, s-a prezentat și mi-a cerut voie să se adreseze tovarășului adjutant.

— Vă caută un tovarăș de la gărzile patriotice.

— Aha, pentru tragerea de mâine. Mă scuzați, tovarășe locotenent…

A plecat legănând în mână o rămurică uscată. Pășea sprinten, de parcă nu purta în spate patru decenii de armată.

Când ultima serie a terminat tragerea, compania s-a aliniat

pe aleea de beton. Cristea s-a uitat peste rânduri, și-a dres glasul:

— Tovarăși soldați, sunt mulțumit de felul cum ați tras azi. S-a dovedit că și-n condiții de efort putem face față. Înseamnă că trecem mai repede la ședința următoare, care-i mai complexă. Rezultatul este pe măsura muncii noastre: toată compania a primit calificativul „foarte bine”. Plutonier-major Cioată, cum stăm cu consumul?

— Cincizeci la sută din cartușele alocate.

— Foarte bine. Ne întoarcem la cazarmă cu un rezultat de care putem fi mândri! Gata cu muniția?

— Gata, a răspuns plutonierul-major.

— Putem pleca atunci…

Între timp începuse ploaia, o ploaie domoală și măruntă de toamnă târzie; deasupra copacilor văduviți de frunze se învălătuceau nori cenușii. Am pornit spre cazarmă cu un sentiment de regret. Trecuseră prea repede clipele acelea frumoase, nimbate de strălucirea succesului; nici n-avusesem timp să mă bucur. Acum, mergeam în fruntea plutonului, prin ploaia molcomă care ne înăbușea pașii. Din când în când, auzeam în urma mea șoapte scurte. Succesul plutonului părea să fi rămas acolo, între foișorul de comandă și taluzul de pământ ciuruit de gloanțele atâtor leaturi. Veselia oamenilor se topise sub ploaia stăruitoare.

Când am ajuns la șoseaua națională, comandantul companiei m-a chemat lângă el, în afara coloanei:

— Bravo, Traiane. Plutonul tău a mers ceas.

— Toți au mers. Nu speram, după drumul ăla cu gaze și avioane și trântă prin șanțuri. Mă întreb dacă mâine se vor mai putea da jos din pat.

— Îi crezi așa de slăbănogi? m-a întrebat el nemulțumit.

— Nu, dar a fost o zi epuizantă. Nu vedeți? Abia își mai târăsc picioarele.

— Am citit că în cazuri de-astea, când trupa e obosită, atacurile prin surprindere ale inamicului fac ravagii. Trebuie să-i antrenăm. Să mai scoată o picătură și după ce-au spus „nu mai pot”.

— N-a spus nimeni „nu mai pot”, am încercat să dreg lucrurile.

— Să ne convingem, dacă-i așa. O să facem un exercițiu…

— Permiteți să trec în formație, am spus.

Nu mi-a răspuns, preocupat să-și scoată fluierul și cronometrul din porthart. Am alergat la locul meu, în capul plutonului trei.

— Din dreapta aviație inamică la joasă înălțime. Adăpostit!

O dată cu plutonul, m-am azvârlit în șanțul șoselei. Am strigat un îndemn celor care nu izbutiseră să-și pună la timp pistolul-mitralieră în poziție de tragere.

— Încetarea! Pe șosea adunarea! (Vocea locotenentului-major avea acum inflexiuni dure). Unii s-au încurcat în arme, au pierdut câteva secunde. Asta contează mult. În câteva secunde, avionul vine și trece, după ce-a făcut prăpăd cu armamentul de bord. Repetăm exercițiul. Ia să vedem. Adăpostit!

Mișcarea s-a repetat; într-o clipită ostașii erau culcați pe marginea șanțului, cu armele ațintite spre cer. Câțiva bombăneau pe înfundate: nimeriseră în noroi. M-am uitat și eu la locul unde mă culcasem: o tufă de iarbă îmbibată cu apă.

— De data asta a fost mai bine. Companie, pe șosea adunarea! Continuăm marșul. Locotenent Drăgoescu, la mine!

M-am apropiat, încercând să șterg din mers petele de noroi de pe haine și izbutind să le lățesc și mai tare. Mi-am șters pe furiș palma de poalele vestonului.

— Ordonați.

— Erai aici, cu mine, nu te obliga nimeni să te culci o dată cu ei.

— Nu vreau să-mi pierd antrenamentul, i-am explicat. Și mai e un lucru. Ca să-l iau la zor pe unul care se plânge de oboseală, trebuie să am un ascendent moral. Nu pot să-i fac observație dacă eu am stat pe margine și m-am uitat la el cum dă cu burta de pământ…

— Ai plângăreți în pluton?

— Deocamdată nu. Dar dacă se întâmplă…

— Trimite-i la mine.

— O să-ncerc mai întâi să mă descurc singur.

— Sper să nu fie cazul. Retează-le-o de la-nceput, altfel îi înveți cu nărav. Trebuie să-i antrenăm, să-i învățăm, timpu-i scurt. Mă crezi un „căprar”?

— Nu. Dar dacă eram în locul dumneavoastră, lăsam pentru mâine exercițiul, ăsta.

— Dacă erai, a accentuat el. Bine, poți merge în front. Și vezi dacă s-au mai înviorat băieții. Nu-mi da răspunsul acum.

Pe când mă apropiam de locul meu – plutonul ne depășise binișor, acum treceau prin dreptul nostru cei cu lăzile de muniție – m-am întrebat ce vrusese să spună. Am grăbit pasul. Trecând pe lângă pluton, am cercetat fețele oamenilor. Erau, într-adevăr, mai înviorate. Și am înțeles: ca să fiu în locul lui, ar fi trebuit să știu și asta…

Întorși la cazarmă, am organizat curățitul armamentului și toate celelalte treburi gospodărești, apoi ne-am adunat în cancelaria companiei. Tocmai pregăteam programul pentru a doua zi, când a intrat maiorul Păduraru:

— Compania fruntașilor, ne-a lăudat el din ușă. Luați loc, am venit doar să vă felicit. Am auzit vești bune de la trageri.

— A fost o ședință ușoară, s-a apărat Cristea. La cele de noapte să-i vedem.

— Lasă modestia. Ați pornit-o bine, aveți grijă s-o țineți tot așa. Știți ce mă gândeam? E păcat să treacă neobservat acest succes. Faceți o mică emisiune locală. Câteva cuvinte despre cei mai buni trăgători, opinia unui instructor, un cântec pe adresa fruntașilor… O să-i bucure pe băieții din compania voastră. Și o să-i pună la ambiție pe ceilalți…

Cristea a încuviințat repede din cap:

— Am înțeles. Locotenentul Butnaru e în colegiul stației. O să-i dau lui sarcina asta.

— Foarte bine. Și în general, stația asta ar trebui să fie mai activă. Nu vă bazați doar pe emisiunile posturilor centrale. Viața unității, inițiative, așteptăm tineretul!

A dat mâna cu fiecare.

— Data viitoare vin și eu la poligon. Vreau să văd mai de aproape cum vă organizați. Și poate facem un schimb de experiență. Cei de la transmisiuni au mers cam slăbuț la prima tragere.

După plecarea lui, Cristea s-a uitat la ceas:

— Ar cam fi timpul să plecăm spre casă. Dacă n-aveți nimic împotrivă, vă invit la o bere.

— Zi mare, s-a mirat Butnaru. Ce-i azi? Ce sărbătorim?

— Ziua mea. Împlinesc treizeci de ani și-o lună.

— Aha! Mergem în centru?

— La ora asta? Sigur nu mai au bere.

— Atunci la „Tismana”.

— La „Tismana” nu-mi prea convine, a spus locotenentul Soare. M-am certat cu responsabilul.

— Te împac eu, l-a liniștit Cristea. Suntem amici. Tocmai cu el să te certi?

Ne-am fumat liniștiți țigările, făcând diverse proiecte pentru a doua zi, pe urmă am luat-o încetișor spre poartă. Abia așteptam prilejul să stau de vorbă cu ei mai pe-ndelete, dincolo de zidurile cazărmii. Mă gândeam că în asemenea împrejurări relațiile sunt altele decât în fața companiei sau pe câmpul de instrucție. Când am ieșit pe poartă, trecând pe lângă parcare, l-am zărit pe comandant meșterind la *Dacia* lui roșie.

— Vă putem ajuta cu ceva? a întrebat Cristea grijuliu.

— Un fleac, mi-a sărit fișa de la bobină, a spus maiorul trântind capota. Vă duc în oraș?

— Nu, mulțumim. O mică plimbare pe jos…

A ridicat un deget, și Cristea a răspuns tăind aerul cu palma. Am dedus că era un avertisment glumeț, dar un avertisment. Cristea a salutat din nou; am salutat și noi. Am rămas o clipă pe loc, până când a pornit și ne-a depășit.

— Nu-i place să ne vadă la restaurant, a spus Cristea privind spre mașina roșie care se depărta.

— Nici nu ne ducem prea des, a replicat Soare. Și nici excese nu facem.

Butnaru s-a aplecat la urechea lui și i-a șoptit ca să auzim și noi:

— Decât câteodată, când e Cecilia plecată la părinți.

— Ei, aia a fost o dată. O singură dată.

Mă simțeam iarăși stingher; se evocau fapte de care nu aveam cunoștință, o întâmplare mai veche, dar încă incomodă. Am încercat să schimb subiectul:

— E un obicei de care n-am auzit, să dai petrecere când împlinești treizeci de ani și-o lună.

— Nu-i niciun obicei, a sărit Soare. Și nici nu împlinește treizeci de ani și-o lună decât în februarie anul viitor. S-ar părea, mai degrabă, că tovarășul locotenent-major are

remușcări după ziua de azi.

— Nu mi s-a părut o zi dură, a spus Cristea liniștit. Dacă ne gândim la instrucția intensivă, te sfătuiesc s-o consideri o zi absolut obișnuită.

— Și-atunci care-i secretul cu berea?

— Niciun secret. Sunt singur acasă, nevastă-mea s-a dus la socri pentru câteva zile, cu copiii. Habar n-aveți ce-nseamnă asta. Pur și simplu nu-ți mai vine să intri-n casă. Nu te mai pune ăla mic să stai „calul”, nu-ți faci nervi cu ăla mare care se încurcă la înmulțirea cu șapte, nu sari să-i desparți când se încaieră… Prea multă liniște. Mai stăm mult pironiți aici?

A luat-o înainte, împreună cu Soare, pe trotuarul destul de îngust; eu și Butnaru am rămas un pas în urma lor. Rânduiala asta n-o stabilise nimeni; dar o adoptasem de la sine, poate pentru că Soare era mai vechi decât noi, iar când lipsea comandantul companiei el îi ținea locul; sau poate pentru că Sile Butnaru, cu firea lui deschisă, mă făcuse să mă atașez mai ușor de el. Soare era un tip mai așezat, mai scump la vorbă, nu părea a fi omul care leagă cunoștințe în tren și rămâne prieten pe viață cu un coleg de excursie; avea o fire exactă, poate cam lipsită de fantezie, era metodic și lent în reacții. În schimb Sile, sportiv și vorbăreț, deținând o nesfârșită colecție de anecdote, era prietenos și familiar, din primele zile îmi ceruse să-i spun pe nume, deși era mai „bătrân” cu o promoție, îi plăcea să povestească întâmplări din viața lui, te stimula, prin purtarea lui deschisă, să n-ai secrete față de el.

— Visul meu, din copilărie, a fost să devin parașutist. M-au respins la vizita medicală. La parașutiști sunt niște baremuri de te-apucă groaza. Trebuie să ai o sănătate de oțel. Am dat vina pe comisie, pe aparate; m-au trimis și la București, la verificare. Nu suport altitudinea, așa au spus. Ceva cu sinusurile frontale. Nici măcar nu mi-au dat voie să încerc…

— Mai ai și acum nostalgia zborului?

— Mi-a mai trecut. Mai ales că n-am făcut niciun salt, deci n-am încercat, real, senzația aceea. Sunt convins că e ceva grozav. A trebuit s-o înlocuiesc cu altele. În concediu m-au luat niște prieteni de la Brașov în excursie în Apuseni. Speologi amatori, fără veleități. Am urcat printr-o crevasă de zece metri, ținându-ne de o frânghie. Zece metri sunt nimic pentru un

alpinist. Dar zece metri într-o peșteră, unde vederea ți-e limitată, înseamnă o mare aventură. Ne naștem cu ambiția de a ajunge unde alții nu pot ajunge. Unii reușesc, alții își frâng oasele, dar în fiecare an pleacă noi expediții. Gustul riscului.

— Probabil că-l avem de la natură, din vremea când riscul era un fel de stare naturală a omului, i-am spus. Omul modern s-a pus la adăpost de riscul imediat, dar continuă să-l dorească. Și atunci și-l caută – în peșteri neexplorate, pe vârfuri de munți sau cu pluta pe Atlantic. Căutăm o ieșire din cotidian, din proza vieții de toate zilele.

Butnaru s-a uitat la mine, încuviințând din cap.

— Cam așa stau lucrurile, a întărit el. În meseria noastră există un procent de neprevăzut, acesta ar fi unul dintre motivele pentru care am ales-o. Un marș de noapte, prin munți – o să te convingi singur, cât de curând – are ceva din plăcerea performanței sportive. Dublată de utilitate, desigur, și asta-i sporește valoarea. Acum poți să mă întrebi de ce-mi place meseria…

Pe neobservate părăsiserăm Calea Republicii, mergeam acum pe o stradă laterală, destul de animată. Departe, în față, se zăreau zidurile înalte și albe ale blocurilor. Am început să întâlnim femei cu sacoșe încărcate; autoturisme purtând lăzi pe portbagajul de pe acoperiș; un șir de căruțe cu coviltir a trecut pe lângă noi în pasul domol al cailor; ne-a depășit un ins cu pălărie moțească, ducând în spinare o întreagă avere: o albie, un coș de nuiele și o desagă din care se ivea o cutie de șah frumos ornamentată. Totul arăta că ne apropiem de piața orașului. Cristea s-a întors spre noi:

— Prin cartierul ăsta nu prea au ce căuta burlaci ca voi. Aici nevestele își trimit bărbații cei gospodari să cumpere cartofi sau vișine pentru dulceață.

— Numai atâta? s-a mirat Soare. N-ați auzit-o pe Cecilia când mă expediază cu lista-n mână. Duminica trecută am defilat pe strada asta cărând două mături, o sacoșă cu gogoșari și o rață vie.

— Prefer să rămân burlac, a râs Butnaru. Mersul după târguieli nu-i îndeletnicirea mea preferată.

— La momentul potrivit o să-ți modifici optica, nu te teme, a spus Cristea. De dragul armoniei în familie, sau din grijă pentru

propria persoană, rezultatul e același. Nu sunt de acord cu oamenii care vin acasă și așteaptă să le așeze nevasta masa. Mai fac și mofturi: de ce nu-i sare, iar ai uitat de șervețele, supa e prea fierbinte. Pune mâna, omule, nevasta nu-i slugă. Dă cu aspiratorul, spală-ți farfuria, du-te după pâine. Mă uit la bietele femei când vin de la piață cu sacoșele încărcate. Iar domnul stă și citește ziarul, sau trage un pui de somn. Pe urmă se miră că apar neînțelegeri casnice. Am fost mai alaltăieri la școală, la ședința cu părinții. Doi bărbați în toată clasa. Restul – femei: mame sau bunici.

— Aveți copii așa mari? l-am întrebat.

— Cel mare e-n clasa a doua, dar n-are importanță, problema e aceeași: de ce nu te duci tu și-o trimiți tot pe nevastă? Vorbim de echitate, nu? Ar trebui s-o aplicăm și în propria noastră familie, asta vreau să spun.

— Când îți iubești soția o și respecți, a intervenit Soare. Iar dacă o respecți, trebuie s-o și ajuți.

Butnaru s-a apropiat mai mult de ei, lăsându-mă o clipă singur, și mi-a spus peste umăr:

— Ia seama, prietene, ce discursuri frumoase. Iar în timpul ăsta ne îndreptăm în pas voios spre cârciumă.

— Eu i-am spus Ceciliei că s-ar putea să întârzii, s-a dezvinovățit Soare. Știam că mergem la poligon.

— Poligonul „Tismana”, nu s-a lăsat Butnaru.

Într-adevăr, ridicând privirea am văzut firma.

„Bufetul Tismana” avea în față un mic platou împrejmuit cu gărduț scund de fier, închipuind o terasă. Acolo erau trei mese vopsite în alb, lucind frumos în ploaia măruntă. L-am lăsat pe comandantul companiei să intre primul, apoi pe Soare. Sile m-a invitat cu un gest imperios:

— Hai, intră, doar vii pentru primă oară aici.

Înăuntru – fum și zgomot nelămurit de voci; în lumina filtrată prin perdelele cam cenușii, am văzut câțiva inși în picioare, lângă tejgheaua zincată din dreapta încăperii, unde trebăluia un ins brunet, mustăcios, cu vesta neagră peste cămașa albă cu mânecile suflecate.

— Să trăiți, a salutat el peste capetele clienților. Cam rar pe la noi.

— Probleme, a spus locotenentul-major în chip de scuză. Ne

dai și nouă câte-o bere?.

— Mie o votcă, a spus Soare. Și-o sticlă de suc.

— Luați loc la masă, vă servesc imediat.

Ne-am așezat la masa pe care ne-o indicase cu o mișcare elocventă a bărbiei. Fața de masă avea în mijloc o pată mare și proaspătă de vin roșu. Responsabilul a venit după o clipă și a schimbat-o cu mișcări rapide.

— Vine fata cu comanda. Sper că v-a trecut supărarea, s-a adresat el parcă în treacăt lui Soare.

— Mi-a trecut de atunci.

— Și eu care venisem să vă-mpac! a râs Cristea.

— N-a fost de fapt o ceartă, s-a apărat responsabilul netezind cu grijă fața de masă. Avea și dânsul dreptate, i-am turnat vodcă într-un pahar care mai avea apă-n el, nu-l scursese bine fata aia, după spălat. N-a fost cu intenție.

— Bine-nțeles, a încuviințat Soare. Am și uitat povestea.

O fată durdulie, în halat roșu cu garnituri albe, a adus pe o tavă sticle și pahare. Responsabilul a turnat berea, a pus vodca în fața lui Soare și ne-a urat petrecere bună.

— Băiat cumsecade, și-a recunoscut greșeala, a spus Cristea în chip de concluzie. Hai noroc, băieți. Traiane, bine-ai venit în echipa noastră! Acum ai înțeles ce sărbătorim?

Am simțit că-mi ard urechile. Mă luase pe neașteptate. Îmi făcea, totuși, plăcere această mică petrecere de bun-venit.

— Vă mulțumesc, am spus. Gestul dumneavoastră mă emoționează. Înseamnă că m-ați adoptat, cum se zice. Și caut să merit asta.

— E mult până intri în ritm. Cu locotenentul Soare m-am ciorovăit destul până a-nțeles ce vreau de la el.

— Dar am înțeles până la urmă.

Zarva localului creștea. Ușa s-a deschis violent, a apărut o ceată de tineri, având în frunte un ins solid, mai în vârstă, cu început de chelie. Purta o scurtă de piele cu multe catarame, peste un pulover maron cu gulerul rulat.

— S’ trăiți, dom’ inginer! s-au auzit saluturi.

Omul și-a rotit privirea prin local, a indicat alor săi cu un gest poruncitor unde să se așeze, apoi a strigat responsabilului cu o voce puternică, puțin răgușită:

— Niște coniace pentru „vikingi”!

— Se poate să vorbiți, așa, dom’ inginer? i-a reproșat voios responsabilul.

— Eu vorbesc așa că am dreptul, doar îs tartorul lor. Dar să-l aud pe altul, și las’ pe mine. O să dezvăț orașul de vorba asta, să se știe!

S-a apropiat de masa noastră:

— A, ce plăcere, colaboratorii noștri. Nu v-am mai văzut de mult. Să trăiți!

Cristea s-a ridicat să-l întâmpine:

— Să trăiți! Vi-l prezint pe noul nostru coleg.

Inginerul avea o mână lată ca o lopată, aspră și fierbinte. Și strângea ca o menghină.

— Cam rar ieșiți prin lume, dragi tovarăși. Când mai facem ceva muncă patriotică?

— Când o fi ordin.

— Ei, așa, la ordin? O inițiativă, ceva, că nu prea avem forță de muncă. De ce să săpați tranșee și să le astupați la loc? Mai bine o treabă utilă. Cât de curând începem excavațiile pentru magazinul universal. Activitate obștească, înălțăm orașul.

— Nu vrem să vă facem concurență.

— Ei, crezi că ne supărăm? Chiar dacă ne supărăm, ne trece, ca atunci, la A-unu. Ce e drept, e drept, ne-ați luat porumbul de pe loc. Armata-i altceva, mai multă disciplină, e și normal. La noi, la „vikingi”, mai e și lipsuri, cum se zice.

— Luați un pahar cu doi?

— Nu, că se supără, echipa, le-am promis că dacă terminăm azi mutarea betonierelor dau o sticlă de coniac. Ziceam de lipsuri, să vezi ce chestie mai alaltăieri. Macaragiul a petrecut toată noaptea la o cumetrie și dimineața s-a suit pe macara înainte să vin eu. N-am mai apucat să-i fac instructajul; mi-aș fi dat seama că-i parfumat. Așa, s-a suit acolo și a-nceput să lucreze în legea lui. Pe toate le făcea aiurea. Era să omoare doi oameni. Gata să le toarne-n cap bena cu mortar, nenorocitul. Doi inși, oameni cu familie, vă dați seama? M-au trecut toate răcorile. Pe când la armată, dai ordin și gata. Vă convine să vă luați la-ntrecere cu noi.

— Nu-i vorba de întrecere, tovarășe inginer. Vrem și noi, efectiv, să dăm o mână de ajutor. Avem cadre tinere, abia așteaptă să se mai facă blocuri, să-și aducă și ei familiile.

— Păi să vorbim cu primăria, să aranjeze cu tovarășul maior. E deputatul nostru, nu?

— Bine-nțeles. Noi am răspuns totdeauna la apel.

— Sigur. Ei, mă duc la băieți. V-am reținut.

— Ne-a făcut plăcere, tovarășe inginer. Într-o zi să bem un pahar împreună.

— Vă stau la dispoziție oricând, cu plăcere.

A plecat spre masa „vikingilor”, strângând mâini în dreapta și-n stânga.

— Ciudat inginer, am comentat.

— A fost maistru, a terminat facultatea anul trecut, la fără frecvență. La treizeci și opt de ani să te-apuci de învățătură… Încăpățânat, un om care știe ce vrea. Se zice că totul a pornit de la o ceartă, a zis cineva o vorbă care l-a durut, și l-a pus la ambiție. V-arăt eu că pot să știu cât un inginer, și vreau să văd un inginer care știe să toarne beton armat ca mine! Și a dat examen de admitere. De dimineață până seara pe șantier, pe urmă acasă, vorba vine acasă, în baraca lui de pe șantier, ardea lumina până târziu. Și a reușit. Un pasionat.

— N-am înțeles povestea cu concurența.

— Ei, asta-l frământă. Anul trecut, consiliul popular a apelat la noi, să dăm o mână de ajutor la construirea blocului. Se anunța vreme rea, și i-ar fi prins cu zidurile neacoperite. Primarul a făcut o aluzie, că suntem oarecum beneficiari, ceea ce era adevărat. Momentul era nepotrivit, veneau recruții, o parte din oameni erau plecați în concediu, la convocări, la examene, dar comandantul și-a făcut el socoteala, blocul A-1 devenise obiectiv prioritar, așa că hai acolo, cu oameni, cu unelte; cum s-a luminat de ziuă, ne-am prezentat în fața barăcii. Inginerul era făcut foc: câțiva dintre zidarii lui se găsiseră tocmai atunci să culeagă via sau să-și ia rând la cazanul de țuică. A trebuit să recunoască: în momentul ăla, nădejdea era-n noi.

— Cu vorba asta ne-a dat gata, a râs Butnaru. Ne-am dat jos vestoanele, ne-am suflecat mânecile și am pornit la treabă…

Locotenentul-major a zâmbit la această intervenție, a întărit-o cu un gest din cap și a continuat:

— E drept că nu eram străini de construcții. Și eu, și Cioată, și alți câțiva lucraserăm anii trecuți la combinat, clădire mare,

pe lângă ea un bloculeț ca ăsta era joacă de copii. Dar o construcție e o construcție, iar când se toarnă betoane, trebuie să umbli repede și n-ai voie să întrerupi. Că s-a terminat programul, că s-a înnoptat, nu contează. Am lucrat pe rupte, căram cimentul, amestecam pietrișul și apa, duceam mortarul sus pe schele – tot ce trebuie. Oamenii lui de la stația de betoane – împuținați și ei, cum ți-am zis – abia mai făceau față. Inginerul, să-și dea duhul, nu alta. Alerga de la schele la betonieră, iar noi, cum era gata mortarul săream cu roabele, cu gălețile, fuga sus, răsturnam în cofraje… Aproape de miezul nopții, turnarea a fost gata. Am trimis oamenii să se odihnească. Pe mine m-a chemat în baraca lui și m-a îmbiat cu un pahar. L-am refuzat. „Altă dată, tov. inginer! Acuma dacă iau o singură înghițitură adorm aici, pe scaun!” Eram obosit din cale-afară, n-aveam antrenament. El a băut o dușcă și a-nceput să mi se destăinuie: că n-a pățit așa ceva de când e el constructor, c-o să se răfuiască el cu cei care lipsiseră tocmai acum, că dacă-i vorba pe-așa s-a zis cu acordul global… L-am potolit cum m-am priceput și eu. Dar e om dintr-o bucată și nu uită, precum vezi. În ziua aia, n-aș fi vrut să fiu în pielea lui!

— Mi-ar plăcea să iau parte la o asemenea ispravă. Mi se pare romantic, totuși, am mărturisit.

Locotenentul Soare s-a lăsat pe spătarul scaunului și a hohotit scurt:

— Ha-ha! Romantic când îți povestește altul. Am avut febră musculară o săptămână.

— E drept, am lucrat din răsputeri atunci, a adăugat Butnaru. Am mai fost și-n alte zile, dar parcă n-a fost niciodată cu oase rupte ca atunci.

— Începusem să ne adaptăm, a explicat Soare.

Responsabilul s-a ivit zâmbitor, îndatoritor, lângă noi.

— Mai aducem un rând?

Cristea a făcut un semn cu degetul, un semn pe care-l văzusem într-un film cu Bruce Lee: nu. Un semn pe cât de discret, pe atât de hotărât. La câteva mese mai încolo, inginerul cu oamenii lui abia încingeau petrecerea.

4.

După agitația și micile întâmplări ale unei zile obișnuite de muncă, venea seara. Serile erau destul de apăsătoare; e drept, mă luam cu cititul, mă uitam la televizor, dar asta nu se poate așa, la infinit. Uneori mă cuprindea brusc o neliniște, o nerăbdare; mă îmbrăcam și ieșeam pe stradă, făceam o tură-două prin centru, mă abăteam prin Crâng – parcul dintr-o margine a orașului, pe care toamna își punea tot mai mult pecetea – dar mă întorceam acasă la fel de nemulțumit; îmi lipsea totuși ceva.

— Trăiești ca un sihastru, asta e, mi-a spus Butnaru într-o bună zi, pe când ieșeam de la popotă.

— Ce-ai vrea să fac?

— Mai ieși și tu în lume, împrietenește-te cu vreo fată... Dacă stai și oftezi așa, ajungi la stenahorie.

Aveam momente când îmi făcea bine să mă compătimească cineva. Mă cuprindea un fel de milă călduță pentru mine însumi, pentru zilele care treceau. Mă simțeam atunci o mică ființă neajutorată, privind dintr-un colț zbuciumul lumii. Sile mă prinsese într-un asemenea moment de auto-compătimire. Am încuviințat trist;

— Nu știu ce-i aia stenahorie, dar cred că ai dreptate. Uneori mă apucă disperarea. În școală era altceva; nu te simțeai singur nicio clipă.

— Ai răbdare, cu timpul o să-ți faci relații, o să legi cunoștințe. Pentru început, am o idee. Diseară sunt invitat la niște amici. O aniversare. Vino și tu.

Mi se părea puțin ridicol să fii dus așa, de mână, dar o speranță vagă m-a determinat să accept.

Pentru o asemenea ocazie, mi-am pus costumul gri închis, singurul costum civil pe care-l aveam deocamdată; hainele mai vechi îmi rămăseseră mici, iar altele noi nu avusesem timp să-mi fac. Pe când îmi legam cravata, încercam să-mi imaginez petrecerea. Aș fi dorit un living-room larg și luminat feeric, cu lume multă și zgomotoasă, femei în rochii lungi defilând pe parchetul ca oglinda, purtând în mână o cupă de șampanie – imagine șablon rămasă de prin filme. În realitate, am luat prozaicul autobuz și ne-am dus „la blocuri”, în partea de oraș

care-mi rămăsese străină până acum. Sile m-a învârtit pe aleile înguste, betonate, preschimbate în mici terenuri de fotbal, cu ghiozdane în loc de porți, am trecut pe sub o boltă de iederă agățată pe un grilaj de fier-beton subțire, sudat cu nădejde, și am intrat pe o ușă largă și scundă, plecând capul involuntar, ca să nu mă lovesc de pragul de sus. Am urcat la primul etaj, Sile a sunat, ne-a deschis un ins tânăr și palid, în cămașă albă și cu cravată. Dinăuntru se auzea muzică. Am dat mâna cu tipul care a rostit un nume ininteligibil și am intrat. Sile i-a înmânat ceremonios o sticlă, ținând-o de gât cu fundul în sus și desfăcând cu mâna stângă ambalajul:

— Ți-am adus un buchet de flori.

Tânărul a râs și ne-a poftit în sufragerie. Încăperea era mobilată modest – o masă dată lângă perete, încărcată cu farfurii și pahare, lângă peretele opus vreo zece scaune, iar pe scaune ședeau trei fete și doi băieți în costum cu cravată. Am dat mâna cu toți. Dintre fete, una mi-a atras atenția din prima clipă. Era înaltă, îmi trecea de umăr, avea părul castaniu tuns băiețește și ochii verzi subliniați cu fard de pleoape cenușiu, care-i făcea misterioși și pătrunzători: buzele senzuale; nasul mic; ajuns în fața ei mi-a zâmbit și am văzut că are o strungăreață care-i dădea un aer gingaș. Purta o bluză de culoarea fildeșului, largă, încheiată cu o sumedenie de nasturi mici ca niște perle; când a dat mâna cu mine, a pus țigara pe scrumiera „LOTO-PRONO” aflată pe scaunul de lângă ea. După ce și-a luat iar țigara, Sile a mutat scrumiera în altă parte și mi-a făcut semn să mă așez pe scaunul eliberat astfel. Se purta firesc Sile, ca la el acasă, pe fete le sărutase fugar pe obraz, ca pe vechi cunoștințe, iar cu băieții schimbase glume. Ni s-au oferit pahare cu vodcă, în timp ce magnetofonul uriaș, așezat de-a dreptul pe parchet, lângă perete, revărsa o muzică energică, ceva între jaz și fanfară. Au mai apărut două fete, salutate cu voioșie de cei prezenți, care pentru mine aproape că încetaseră să mai existe, eclipsați de zână cu ochi verzi aflată la câțiva centimetri.

— S-a lăsat rece afară, am deschis vorba.

Ea și-a lăsat puțin capul pe umăr, întorcându-se spre mine; i-am văzut iarăși strungăreață:

— Bine cel puțin că nu mai plouă. Când plouă, îmi vine

totdeauna să plâng.

Vorbea tărăgănat, lungind cuvintele și articulând fiecare sunet. Vorbă de om cultivat. Nu-mi venea să cred că, printr-un simplu joc al hazardului, mă aflam în preajma unei asemenea frumuseți. Ea a ridicat paharul într-un mic toast mut; m-am grăbit s-o imit; n-o scăpăm nicio clipă din ochi, îngrămădind în minte tot felul de procedee prin care să-i devin agreabil. După ce-am golit păhărușul, m-am ridicat, i l-am luat și pe-al ei și le-am pus pe masă; am aprins țigările, am ținut scrumiera „LOTO-PRONO” în palmă pentru amândoi; am servit-o cu sandvișuri, i-am povestit un film interpretând, pentru ea, mici episoade.

— Ești în vervă, m-a lăudat Sile trecând cu sticla și turnând fiecăruia în pahar.

Stăpânul casei a pus o bandă cu „Tangouri de-altădată” și a stins o parte din becurile lustrei. Mi s-a părut firesc s-o invit pe fată la dans. Dansa ușor, legănându-se, într-o manieră „retro” care i se potrivea de minune. I-am spus-o.

— A, n-am prea des ocazia să dansez. Urbea asta mă sufocă. Niciun mijloc de distracție, doar din când în când aici, la domnul Gelu. În rest – la televizor și-atât.

— Există și o discotecă.

— Ce să caut acolo, să mă calc pe picioare cu propriii mei elevi?

— Sunteți profesoară? Arătați foarte tânără, n-aș fi crezut că…

— Ești drăguț, dar sunt imună la complimente, am douăzeci și cinci de ani. De doi ani mă lupt cu elevii de la liceul agrosilvic, unde predau româna; le recomand lecturi suplimentare; ei își copiază unul de la altul rezumatele, copiate la rândul lor după prefețe, și viața merge înainte. În perioada tezelor, stau până la miezul nopții și corectez caiete, timpul trece mai ușor. Dar în rest… singurătate, plictiseală, și un gol în suflet. Pentru bărbați e mai simplu.

— De ce credeți asta?

— Vrei să vorbim o veșnicie la plural? Mă cheamă Hariteea, un nume pe care nu pot să-l sufăr.

— Pe mine Traian. Ai un alt nume care-ți place?

— Când eram mică mi se spunea Tia.

— O să-ți spun și eu așa, am hotărât și cu ocazia asta am

strâns-o mai aproape la piept.

În clipa aceea tangoul s-a terminat. Spre regretul meu și-al ei.

— Vine altul, a șoptit ea fără să dea semne că ar vrea să se depărteze vreun milimetru.

Am dansat așa, melodie după melodie, vorbind, fredonând „Garufa” sau „Con tres palabras” și apropiindu-ne tot mai mult. Nici n-am băgat de seamă când s-a oprit muzica.

— Ei, porumbeilor, a strigat gazda. Dansați pe derularea benzii?

Tia s-a strâmbat la el. I-am dat drumul și ea s-a repezit la masa de lângă perete, de unde s-a întors cu două pahare cu votcă. Mi-a întins unul:

— Să bem pentru prietenie!

M-am supus, bucuros că se pricepuse să risipească stânjeneala pe care mi-o insuflase observația glumeață a amfitrionului.

— Singurătatea e o boală, i-am spus încercând s-o fac pe filosoful. Oamenii ar trebui să se apropie mai mult, să se cunoască, să-și împărtășească gândurile.

— Păcat că nu mai e moda scrisorilor. În secolul trecut apăreau romane întregi alcătuite din scrisori. Bunica păstrează și acum, într-o casetă căptușită cu satin roz, povestea ei de dragoste de la optsprezece ani. Cine mai scrie azi scrisori? Progresul tehnic ucide, treptat, poezia.

— Sau o înlocuiește cu alta, am încercat să o combat. Ți-a cântat vreodată cineva la telefon? Asta nu se poate face prin scrisoare.

— Mă dau bătută, nu știam că am în față un partizan al electronicii.

— De fapt nu sunt. Mai degrabă mă atrage istoria. În fond literatura e tot o istorie. O istorie posibilă.

A ridicat din nou paharul, zâmbind:

— Mă bucur că ne-am cunoscut.

— Se pare că avem niște puncte comune.

— De acord.

— Ar trebui să le dezbatem mai în liniște.

— Întâi să mai dansăm. Ador dansul.

Am reluat dansul. Evident, de unde-l lăsasem. Adică de la

apropierea aceea accentuată. În dragoste, ca și la război, atacul pornește de la poziția cea mai înaintată. Simțeam fruntea, ei lipită de obrazul meu; sub brațul drept, talia ei subțire, elastică.

— O seară fericită, i-am șoptit.

S-a uitat de jos în sus la mine, zâmbind. Am sărutat-o ușor pe obraz. S-a strâns mai tare la pieptul meu.

Când s-a terminat petrecerea, aproape de miezul nopții, am condus-o acasă, întrebându-mă ce-o să urmeze... În pauzele dintre dansuri băusem câteva păhărele, cot la cot, dar efectul era diferit: eu eram melancolic, ea exuberantă; vorbea tare; noroc că locuia aproape, la două blocuri mai încolo. Mi-a arătat o clădire joasă, latră, cu geamuri mari întunecate.

— Aici îmi petrec viața: „Liceu, cimitir al tinereții mele”, cum spune poetul. Mă refugiez în cărți, dar am uneori sentimentul că fac tot o treabă profesională. Citesc un roman și în loc să lăcrimez pentru soarta eroinei, mă pomenesc analizând procedeele sintactice. Și viața trece. Am douăzeci și cinci de ani...

Am sărutat-o, consolator, sub pomul uriaș, ale cărui frunze rărite de toamnă filtrau lumina lunii.

— De m-ar vedea bieții mei elevi! Sau bietul meu director! Un tip uscat, parcă fără sentimente, un belfer de provincie cum o s-ajung și eu dacă destinul... Ei, uite c-am ajuns. Garsonieră proprietate personală, confort îmbunătățit, tata îmi trimite bani, dar ce folos? Acuma liniște, să n-audă vecinii.

Am mers în vârful picioarelor pe hol, am urcat scările cu pași de pisică, am așteptat-o să descuie. M-a tras înăuntru, a închis ușa, a încuiat-o fără zgomot, a aprins lumina în holișor și mi s-a atârnat de gât. Respirația ei mirosea a alcool. Știa să te sărute, fata!

— Fac o cafea, sau lăsăm pentru mai târziu?

— Mai târziu, am hotărât bărbătește, în timp ce-i descheiam, nerăbdător, un nasture rotund ca o perlă.

Tia mi s-a părut în prima clipă un om deosebit; o admiram pentru felul ei de a fi, puțin amar, totdeauna frust, vorbind despre viață cu o asprime pe care-am luat-o mai întâi drept forță sufletească. Vădea un ascuțit spirit de observație, se

pricepea să portretizeze un om din câteva cuvinte, să redea un dialog definitoriu pentru un caracter, să rezume o situație.

— Am venit aici ca suplinitoare, profesoara titulară se îmbolnăvise, ceva cu glandele, o grăsană care zâmbea mereu, n-o credeai capabilă de răutăți. Când s-a întors, a trebuit să-mi cedeze o parte din orele ei, a convins-o directorul adjunct, care mă cam plăcea. Pe urmă a început să mă ponegrească, eram singura necăsătorită, habar n-ai ce-nseamnă bârfa în cancelarie, într-o biată recreație. Când avea vreo „fereastră" – oră liberă, dacă nu cunoști termenul – tricota lângă sobă și ronțăia pe unul și pe altul cu zâmbetul ei blajin. O refulată, cred că nu și-a înșelat niciodată bărbatul, e și greu de închipuit, cu gabaritul ei... Dar am învins-o. Singurul elev ajuns la olimpiada pe județ la română a fost dintr-o clasă de-a mea. E drept că n-aveam niciun merit în asta; băiatul are o inteligență ieșită din comun, citește enorm, nu pierde vremea prin parcuri, cu fetele, nici nu-l ajută fizicul, e slab și palid, când îl vezi nu dai doi bani pe el. Și madam Slabu – ai observat că toți oamenii cu acest nume sunt grași? – a trebuit să mai coboare nasul, ea care în toată cariera n-a lăsat niciun corijent și se mândrește cu asta. Eu nu fac concesii, care nu știe îl ard, am băgat groaza în bieții copii...

— Foarte bine că ești exigentă.

— Aș, exigentă! Pur și simplu mi-e ciudă, când predau o lecție mă consum, încerc să-i conving, le citesc pasaje și le dictez rezumate – și când văd că toate astea sunt zadarnice, și câte-un băiat din fundul clasei se uită pe fereastră, îmi vine să-l scot din clasă. Mă răzbun și eu cum pot. Singura consolare.

La început nu m-a alarmat pesimismul ei, îl confundam cu fermitatea în judecarea oamenilor; zâmbetul ei amar îl luam drept un simplu capriciu trecător; o compătimeam pentru ghinionul ei – când o ascultai, trăgeai concluzia că avusese parte numai de împrejurări nefaste, de oameni inferiori și răi care-i marcaseră destinul. Câteva săptămâni am trăit astfel – seară de seară în garsoniera confort sporit, ascultam discuri cu Edith Piaf, beam votcă și... ne iubeam. Până și îmbrățișările ei erau îndârjite, punea în tot ce făcea un fel de patimă, parcă se răzbuna pe ceva sau pe cineva. Făcuse în câteva rânduri aluzie la o mare dragoste eșuată pe neașteptate; cântecele de pe

discuri, parcă alese anume, ca niște strigăte de durere, nu făceau decât să-i tălmăcească și totodată să-i întrețină starea de spirit. Asculta cu religiozitate, stând turcește pe covor, lângă picup, cu ochii pe jumătate închiși, trăgând cu lăcomie din țigară sau ducând la buze paharul. Mi se părea o ființă profundă, dar nefericită; începusem s-o iubesc. Căutam să-i arăt și reversul lucrurilor – partea luminoasă, optimistă. Singurul ecou era zâmbetul acela amar, sceptic, neîncrezător. Către miezul nopții era amețită bine; o convingeam cu greu să se ridice, să încuie ușa după mine. Uneori pierdeam și eu măsura la pahare; oboseala se acumula, încet-încet, mă surprindeam privind lumea prin ocheanul ei deformat, vedeam peste tot defecte și puneam o doză de sarcasm în cele mai nevinovate observații.

De la o vreme – trecuse aproape o lună de când o cunoscusem – am început să mă gândesc că am putea să ne căsătorim; îmi plăcea tot mai mult și socoteam că aș putea s-o dezobișnuiesc de petrecerile acelea triste, în doi, însoțite de cântecele ca niște strigăte de durere; le-am fi putut înlocui cu excursii, cu întâlniri în grup, cu spectacole și ieșiri la iarbă verde. Dar asta cerea timp și putere de convingere; în alte momente eram mai puțin optimist, mă cuprindea un soi de teamă: dacă n-aș izbuti s-o vindec, dacă Tia ar continua să bea votcă, să vadă lucrurile în negru și să asculte cântecele acelea, ce-aș face? I-aș fi ținut, probabil, companie, încercând măcar să limitez proporțiile, și-atunci ce s-ar fi ales de mine, de noi?

A venit seara când m-am decis să-i prezint punctul meu de vedere. I-am spus că ar fi o soție ideală, dac-ar renunța la acest mod de viață; că e păcat ca o femeie frumoasă și inteligentă, un om superior, să-și petreacă zilele în felul acesta; că dorința mea cea mai vie ar fi să ne căsătorim, singurul obstacol fiind tocmai…

M-a ascultat posomorâtă, privindu-mă printre gene; din când în când trăgea câte-o înghițitură; la sfârșit a ridicat fruntea:

— Uite, dragule, aș vrea să ne-nțelegem. Sunt destul de coaptă la minte ca să nu mă las dusă de mână sau să ascult prelegeri despre cumpătare. Mi-a plăcut de tine, te-am acceptat, ne-am simțit bine împreună. Acuma spui că mă iubești. Dacă m-ai iubi cu adevărat, n-ai pune condiții. M-ai

suporta lângă tine așa cum sunt, cu defectele mele, cu năravurile mele.

— Dar înțelege că e spre binele tău. Dac-aș ști că-ți pasă, ți-aș aduce argumente de tipul: fumatul și alcoolul favorizează apariția ridurilor.

— Fleacuri. Dar hai să zicem că mă convingi cu articolele tale de știință popularizată. Să zicem că accept și-ți promit să termin cu astea. Dar dacă nu mă țin de cuvânt? Dacă *nu pot* să mă țin de cuvânt? Îmi place să trăiesc așa. Poate că-i vorba de destin, sau de structură; așa am fost croită; de ce ții neapărat să mă schimb? Vrei să devii pedagogul meu? Sau, mai degrabă, gardianul? Prin ce metode vrei să mă constrângi? Ar însemna să ne transformăm viața într-un iad.

— Nu vorbi așa, Tia, încearcă să fii rațională. Tu te temi de singurătate, ai găsit un remediu în asta. Sau ai trecut printr-un moment dificil în viață și-ai căutat o compensație. În realitate, nu e nici remediu, nici compensație. Dar o să-ți găsești alte preocupări, alte bucurii, n-o să mai simți nevoia „leacului" din pahar. Se poate trăi și altfel, mai echilibrat și mai util. Asta aș vrea să-ți ofer: echilibrul. Și bine-nțeles, dragostea. Pe care o ai de pe acum.

— Dragoste! Mai degrabă compătimire. Mulțumesc, nu-mi trebuie. Vreau lângă mine un bărbat, nu o infirmieră. Căută-ți alt obiectiv pentru reeducare, nu te obosi cu mine. Hai să mai bem un pahar și să punem punct acestei discuții. E un subiect care începe să mă enerveze.

N-am pus punct. Am luat-o de la capăt, înșirându-i argumente, citând exemple, inventând cazuri. Zadarnic. Am golit pahare cu votcă și cești cu cafea; ne înfuriam când unul, când altul; ridicam glasul, ne potoleam cu gândul la vecinii din bloc; reveneam la ton de șoaptă, de rugăminte – până târziu după miezul nopții. Discuția se învârtea în același punct, nu izbuteam să înaintez cu niciun pas, argumentele mele se loveau de rezistența ei calmă, de scepticismul ei, de vechile ei dureri pe care le bănuiam doar. În cele din urmă m-am ridicat să plec. Ea m-a condus la ușă, cu ochii uscați, cu privirea neînduplecată.

— Totuși a fost frumos, mi-a șoptit pe când eram în prag.

— A fost? am întrebat în fața ușii care se închidea.

Am mai rămas o clipă pe palier. Am auzit-o cum încuia ușa, ca de obicei. Știam că o aud pentru ultima oară.

Coborând treptele, simțeam cum se învârtește scara cu mine. De oboseală? De alcool? Avusese vreun rost discuția asta? mă întrebam. Dar nu, trebuia să se dezlege odată lucrurile, nu mai mergea așa, ar fi fost un act de lașitate din partea mea dacă mă complăceam în acest stil de viață, dacă-i ascundeam Tiei opiniile mele. Am fost totuși cavaler față de ea, mă mângâiam cu gândul, în timp ce mergeam fără chef, aproape la întâmplare, mișcând picioarele automat, pe străzile pustii și întunecate la acea oră târzie. Mă salvasem măcar pe mine, dacă pe ea nu…

Când am intrat în casă, cu infinite precauții, am găsit o foaie de caiet înfiptă în clanța ușii: „Ești chemat urgent la unitate!” scria cu litere mari coana Lucica. Am simțit cum mă cuprinde un fior rece. Un exercițiu de alarmă, și eu nu fusesem găsit acasă! M-am echipat clătinându-mă, lovindu-mă de mobile, probabil că abia acum mă ajunseseră paharele acelea băute încordat, fără plăcere. Când am ajuns la regiment, ostașii erau adunați, cu arme și măști și tot ce trebuia; am trecut prin spatele formației, călcând exagerat de țeapăn ca să nu mă împiedic prin întuneric. Locotenentul-major Cristea era în fața frontului, îi auzeam glasul făcând apelul; m-am dus la el, m-am prezentat regulamentar. S-a uitat, cu lanterna, la ceas;

— În ultima clipă! Tot e bine, ne-am încadrat în barem. Du-te în cancelarie și controlează sigiliile la dulapuri.

M-am dus în cancelarie, mirat de acest ordin neobișnuit. La lumina lanternei am controlat sigiliile, erau intacte, firește. Când să ies iarăși pe ușă, a intrat Cristea.

— Stinge lumina aia odată. Știi doar cum e regula.

Am dat imediat curs ordinului. Cu bucurie. Nu mă simțeam deloc la-ndemână să mă explic, să-i înfrunt privirile mustrătoare. În întuneric mi se părea mai simplu să dau socoteală. Căci trebuia să dau socoteală.

— Ce-i cu tine, Traiane? În ce încurcătură te-ai vârât?

— Am fost invitat la…

— Lasă că știu. Am aflat, lumea vorbește. Nu zice nimeni să n-ai o prietenă, dar n-ai ales ce trebuia. *Persoana* și-a făcut deja renume în oraș… Bagă de seamă, nu glumi cu tine, cu

viața ta. Plus serviciul. Comandantul a cerut de trei ori prezența. Nu-i plac lucruri de-astea. Nimănui nu-i plac.

— N-o să se mai întâmple. Pe cuvântul meu. Am terminat cu ea.

— Mai bine. Rămâi aici până se dă încetarea.

— Vreau să merg la front, am replicat bățos.

— Zău? Miroși a băutură, cum să apari așa în fața oamenilor? Am raportat că ai venit, asta-i principalul deocamdată. Stai aici și meditează. La nevoie, te chem.

A urmat o jumătate de oră grea. Singur, în încăperea cu ferestrele camuflate, ciulind urechea ca să ghicesc ce e pe afară. Și gândindu-mă la întâmplările din ultimele zile. Prin cap îmi treceau frânturi de cântec: „Non, je ne regrette rien”... Nu, nu regretam nimic... O experiență, la urma urmei. Făcusem ce era firesc să fac, încercasem să mă apropii de cineva, încercasem să-l influențez în bine. Uite unde era salvatorul de suflete! m-am ironizat în clipa următoare. Zi mai bine că-ți plăcea, era comod și fără obligații, o femeie frumoasă care te ține captiv în brațele ei și te face să uiți tot ce e-n jurul tău, și-ți toarnă în pahar, dar n-ai băgat de seamă că de fapt te ascundeai de tine între pereții garsonierei confort îmbunătățit!

Când s-a dat încetarea, am răsuflat ușurat. Cristea a intrat în cancelarie, împreună cu ceilalți. Au aprins lumina. Evitau să mă privească, să mă întrebe ce a fost. Și nici eu nu le-am dat explicații. Am plecat cu toții, fără să vorbim. Cristea cu Soare în față, după ei eu și Butnaru. Formația obișnuită. Când am ajuns în fața căminului ne-am oprit. Sile mi-a pus o mână pe umăr:

— Nu fi amărât. Se poate întâmpla oricui. Bine că ai venit totuși în ultimul minut. Trebuia să-mi spui mie sau lui Soare unde te găsim la o adică...

— Oricum, e foarte neplăcut.

— Într-un fel mă simt și eu vinovat. Ar fi trebuit să-ți atrag atenția mai demult că nu e fata potrivită...

A salutat și a dispărut pe ușa mare, cu geamuri luminate a căminului.

— Iar o scol din somn pe Cecilia, a spus Soare încet.

— Bine că ai pe cine, i-am replicat.

Simțeam asupra mea privirea lui Cristea. Îmi revenisem de-a binelea; mă simțeam lucid și trist. Am pornit cu Soare și Cristea

mai departe, spre centru. Cristea m-a luat de braț:

— N-aș vrea să te dădăcesc…

— A fost o experiență… Știți că eram gata să mă însor cu ea?

— Au mai încercat și alții. Fetele de felul ei au o anume fascinație, o atracție ciudată. Te simți dator să le ocrotești, să le ajuți și, în cele din urmă, te prăbușești și tu. S-au mai văzut cazuri. O căsătorie pripită te marchează pentru toată viața. Ne-ai auzit vorbind de Dumitriu, și ți-am promis să-ți spun povestea lui. O poveste plină de tâlc. Dumitriu a terminat cu un an înaintea mea, l-am găsit aici când am venit. Acum doi ani – era comandantul companiei a treia – a fost promovat șef de stat-major la batalion. Ne-am bucurat cu toții. Un băiat formidabil, mare tactician, absolvise Academia cu zece pe linie. El pregătea hărțile pentru aplicații, ne dădea teme interesante, cuprindea dintr-o privire toate amănuntele terenului și găsea soluția cea mai bună. După ce l-au promovat, a urmat un curs de specializare, la București. Când s-a întors, mi-a spus într-o bună zi: „Știi că m-am însurat?” „Vorbești serios? Aveam pretenția că suntem prieteni, de ce n-ai spus nimic?” „Ceva rapid, dragoste la prima vedere, cum se zice prin romane.” „Bucureșteancă?” „Nu, e din județ, de-aici, urma și ea un curs la București”, „Îți doresc multă fericire”, i-am spus mirându-mă de banalitatea vorbelor, dar el a râs amar: „Cu fericirea e o chestie, soția are un post bun la județ, nu vrea să renunțe…” „Cu timpul o s-o lămurești”, am încercat să-l consolez, dar el a dat din cap cam cu scepticism, știa el ce știa. Pe urmă îl vedeam frământat, încruntat, evita să meargă cu noi când aveam vreo aniversare. Sâmbăta nu știa cum să scape, fuga după aprobare, și hai la tren. Într-o zi l-a și întrebat comandantul, era blocul gata și ei își bătea capul cu repartițiile: „Ce faci, nu te muți aici?”. „Dar nu sunt aici?” a răspuns posomorât, și maiorul Stere cât e el de ferm, n-a mai scos o vorbă, de unde mi-am dat seama că era încurcătură serioasă. Într-o seară mi-a povestit mai amănunțit, mi-a arătat fotografia, o femeie frumoasă, pozată cam într-o parte, cu un deget pe obraz, ca artistele, niște umeri superbi și părul lung, era în rochie de seară când se pozase, și el mi-a spus că lucrează pe linie de cultură și artă. Unde s-o aduci, are și ea dreptate, să se înfunde aici și să predea gramatică la clasa a

opta? În altă seară mi-a vorbit despre casa ei, despre ficusul din hol, cât un copac adevărat, despre tablourile moștenite din familie, se trăgea din neamul Icsuleștilor, un nume oarecare care m-a lăsat rece, și el, mirat, indignat: „Cum, n-ai auzit de familia asta, au fost deputați, miniștri, un savant care-a colaborat cu Racoviță?” „A, da, i-am spus ca să nu-l jignesc, parcă-mi aduc aminte, am citit într-un almanah…” „Păi vezi? O casă în care au stat trei generații, ea e singură la părinți, cum să plece?” Am impresia că încerca să ne convingă nu pe noi, ci pe el însuși, își repeta până la saturație argumentele ei, încercând să și le însușească, probabil că nevasta îl zorea, desigur, să ia o decizie. Mi-am dat cu părerea: „Ad-o aici, să vadă orașul, poate că-i place”. „Crezi că n-am încercat? Nici nu vrea s-audă: Ce-am eu cu târgușorul ăla unde nici nu oprește acceleratul, vorba lui Caragiale?” Și vremea trecea, ne vedeam de-ale noastre, pe urmă am băgat de seamă că Dumitriu schimba vorba când încercam să fac vreo aluzie la subiectul ăsta; femeia aia n-a călcat nici măcar o dată pe-aici, și ne-am fi descurcat noi, fii sigur, i-am fi făcut cunoștință cu nevestele noastre, am fi plimbat-o la Poarta Veche, am fi ieșit la pescuit de păstrăvi, sau la cabană, pe munte, să vadă că nu suntem chiar așa de năpăstuiți. Nu voia și gata. O ținea una și bună să vină el acolo. Între timp se născuse copilul, lucrurile se complicaseră, probabil că ea îi reproșa ce fel de tată este când vine numai sâmbăta acasă, discuții nesfârșite. În cele din urmă Dumitriu a cerut să plece. Comandantul a sărit în sus, cum să dai așa om din mână? L-a lămurit două ceasuri, i-a vorbit despre carieră și l-a sfătuit să caute altă soluție. Când a văzut că e inutil, l-a scos la raport la comandantul diviziei. Generalul i-a spus așa: „Omule, proba de foc a unei soții de ofițer e tocmai faptul că-și urmează soțul; dacă nu vine cu dumneata înseamnă că nu te iubește. Uite, eu îți dau drumul, dar te previn că mâine or să apară alte dificultăți. E destul să cedezi o dată. Nu vreau să te jignesc, dar cred că nu-i o femeie potrivită pentru dumneata, dacă-ți pune asemenea condiții. Gândește-te bine, să nu faci o prostie. Să-ți ratezi cariera pentru mofturile unei femei.” „Nu-s mofturi, tovarășe general, ar fi zis Dumitriu, nu vreau să-mi ratez căsnicia…” „Și unde să te muți aici, în oraș? N-avem nicio posibilitate…” „Există una: comandantul

depozitului pleacă la Academie.” „Dumneata, comandant de depozit? Pentru asta ai învățat atâta? Noi te-am apreciat, te-am promovat în funcție, aveai în față perspectiva…” „Insist, tovarășe general…” „Bine. Totuși, înainte de a lua hotărârea, mai discută o dată cu soția și sâmbătă vii și-mi spui.” Sâmbătă Dumitriu era primul la ușa generalului. Generalul s-a cam enervat, crezuse c-a reușit să-i deschidă ochii. Dumitriu îi dădea înainte și generalul a scos stiloul și-a aprobat raportul.

— După mine, a procedat just. Decât să distrugă fericirea omului…

— Stai să vezi cum e cu fericirea omului. Vine ordinul de mutare, Dumitriu își face bagajele, cumpără niște șampanie și ne invită în camera lui, eram vreo cinci inși mai apropiați, se laudă către noi cum a reușit să-și rezolve problema, pe urmă bem șampania, ne amintim întâmplările din regiment, ani de zile împreună, îți dai seama, și-odată-l vedem că începe să plângă. S-a îmbătat săracul, ne-am zis între noi, dar el de colo: „Nu-s beat, fraților, dar mă gândesc că mă despart de voi și-mi pare rău, mai ales că nu știu cum o să iasă toată chestia…” N-aveam de unde să știm cum stau lucrurile-n casa lui, dar vorba asta ne-a cam pus pe gânduri. Atunci, pe loc, l-am încurajat: „Lasă c-o să iasă bine!” Pe urmă am început cu glumele, i-am promis că-l vizităm acolo, la depozit, că ăia au iepuri de casă și vaci și ceva vie, o să faci burtă, băiete! L-am dus cu mare alai, la cursa de seară, voioși nevoie mare, dar la întoarcere nu mai râdea niciunul, parcă veneam de la o înmormântare, știi, îl iubeam cu toții pe băiatul ăsta…

— Și-acuma ce face?

— Ce să facă? Cu depozitul. Controlează să nu apară rugină pe undeva, schimbă gărzile, are grijă ca soldații să nu intre în incintă cu țigări și chibrituri. Ce știu sigur e că regimentul a pierdut un om de valoare. Uite-așa. Dar asta nu-i totul. Între timp, nevasta a intentat divorț… Așa că…

— Într-adevăr, neplăcută poveste, am spus. Să sperăm că nu toate căsătoriile au asemenea consecințe.

— Sigur. Depinde și de firea omului. Dumitriu ăsta e cam moale, e drept, singurul lui defect. A tot făcut concesii, știu eu?

— Am înțeles tâlcul poveștii, dar fiți liniștit: nu mă mai întorc la fata aceea. Jumătate din noapte am stat de vorbă, ne-am

certat, ne-am explicat și am hotărât amândoi că n-are rost să continuăm.

— Bine că s-a terminat așa, a oftat Cristea. Viața e complicată…

Ne-am continuat drumul în tăcere până-n fața blocului A-1. Mi-am luat rămas bun de la ei și am pornit în grabă spre casă. Aveam mare nevoie de somn. Sau de singurătate.

5.

Povestea cu Tia – un duș rece peste entuziasmul meu de june candidat la însurătoare; retrăiam golul din suflet pe care mi-l dăduse, cu trei luni în urmă, reacția neașteptată a Mirelei. Nu meritã, îmi spuneam, te legi sufletește de cineva și de fiecare dată ai deziluzii, parcă-i un făcut!

Și mai era locotenentul Soare, răsucindu-mi, fără să vrea, fără măcar să știe, cuțitul în rană. Cecilia lui devenise un personaj obișnuit; viața lui, preocupările, totul se lega de Cecilia. O invitație la un pahar, după o zi mai grea, punea în balanța refuzului umbra Ceciliei; venea un teatru în turneu – o să se bucure Cecilia; proiecta o excursie cu Cecilia, și tot Cecilia îi pregătea gustarea dovedind o fantezie inepuizabilă: sandvișuri ornate ca pentru o sindrofie, borcănele, șervețele, o solniță minusculă, fructe gata cojite. Eu și cu Butnaru îl mai ironizam, sub privirile îngăduitoare ale lui Cristea, dar era limpede că ironia venea din invidie.

— Burlacii ca voi n-au cum să priceapă deliciile traiului în doi, spunea Soare fără să se supere. N-aveți decât să încercați. Până una-alta, gustați și voi. Cecilia s-a obișnuit să vă ia în calcul…

Chiar când începea să se vaite – Cecilia avea mania curățeniei, îl punea aproape zilnic să folosească aspiratorul, iar sâmbăta îl vedeai ieșind mândru pe ușa blocului, în trening, purtând pe umăr un covor – compătimirea noastră se combina, paradoxal, cu dorința secretă de a avea și noi pe cineva care să ne pună la treabă…

— Băiatule, nu mai merge de unul singur, mi-a declarat Butnaru într-o seară, pe când schimba ocheade cu o ospătăriță dolofană de la „Tismana”. Avea dreptate maică-mea: de la o vreme omul trebuie să se adune la casa lui.

— Să-mi spui și mie cum ai de gând să-ți cauți viitoarea tovarășă de viață.

— Apare singură, când nu te-aștepți, m-a asigurat el cu seninătate. Eu, unul, am răbdare. Și cred în steaua mea norocoasă.

M-am strâmbat la el și am chemat-o pe muza lui dolofană:

— Plata, păpușă, că ne grăbim. Colegul meu și-a lăsat copiii

singuri în casă.

Fata a făcut ochii mari și a scos repede bonierul din buzunarul de pe șold al uniformei. Acolo unde Sile avea obiceiul să-i strecoare o bancnotă de zece lei.

Ne-am despărțit la ușă, posaci, fără glumele obișnuite; peste oraș se așternuse o ceață tristă, străzile erau aproape pustii, am grăbit pasul spre casă.

Când am intrat în sufragerie, am dat cu ochii de coana Lucica, tricotând în fotoliu, cu ceașca de cafea alături.

— Bine că te mai văd pe-acasă, s-a bucurat ea. Mi se urâse în fiecare seară singură. Noroc cu televizorul.

— Domnul Niță tot n-a venit?

— Păi cum! La cazan e iarăși zor, se bagă tescovina, și el are răspundere, trebuie să urmărească ce se-ntâmplă. Mai lasă câte unul să fiarbă și după ce s-a dus tăria, de te pomenești cu poșircă în damigene…

Am conversat cu ea câteva minute, căutând un motiv elegant să mă retrag între cărțile mele.

— Diseară e serialul istoric, mi-a amintit ea.

— Ah, uitasem.

— I-am spus și lui bărbatu-meu să vină mai devreme. Muncă și iar muncă. Mai trebuie și-un pic de destindere.

I-am dat dreptate și m-am grăbit să-mi îndeplinesc programul; la ora telejurnalului m-am prezentat în sufragerie. În timp ce crainicul anunța știrile, am auzit soneria de la poartă; coana Lucica s-a ridicat enervată și a ieșit, rugându-mă din ușă:

— Cine-o fi? Ai grijă, timpul probabil…

S-a întors după câteva clipe; vocea ei s-a suprapus peste a crainicului.

— Dar poftiți, nu deranjați deloc.

A deschis ușa introducând un ins masiv, care-și lăsase încălțările și scurta în hol și se prezenta în șosete verzi, pantaloni de postav maron evazați, după moda de acum câțiva ani, și un pulover tot maron, al cărui guler înalt părea că-i sprijină bărbia masivă, bine rasă.

— Bună seara, a spus el cu glas gros.

Coana Lucica s-a grăbit să facă prezentările:

— Domnul profesor Humă, vechi prieten; domnul locotenent

Drăgoescu, chiriașul nostru.

Ne-am strâns mâinile. Eram bucuros să-l cunosc în persoană pe profesor.

— Mi s-a ars televizorul tocmai acum, s-a scuzat el.

— Se-ntâmplă, l-am consolat cu un ochi la ecran. Vă rog să luați loc.

— Țineam mult să văd serialul. Am un aparat vechi, cu lămpi, te lasă când ți-e lumea mai dragă. Am tot zis că-l schimb, dar cum se întâmplă, nu te înduri să te desparți de un lucru după atâția ani.

Pe ecran a apărut un portavion. Crainicul tocmai condamna manevrele militare, când profesorul s-a pornit iar:

— Și exact acum o săptămână l-am dus la meșter. Un ciubucar, treabă de mântuială, dar bani știe să ia.

O să citesc știrea în ziar, m-am consolat, pe când crainicul a început să descrie o descoperire arheologică recentă.

— Poftim, a comentat profesorul Humă. Și mai zic unii că istoria și-a spus ultimul cuvânt. Nu e adevărat. O mulțime de lucruri au rămas încă neelucidate; mai sunt enigme, mai persistă semne de întrebare…

Presimțind că e vorba de o discuție pasionantă, coana Lucica s-a dat mai aproape de televizor, să asculte buletinul meteo, apoi a închis sonorul și s-a apropiat de profesor:

— Să vă fac un ceai? Sau preferați o vișinată?

— Vă mulțumesc, vișinată în niciun caz, că mai am de lucru.

— Atunci… un ceai. Apa e deja fierbinte.

A dispărut la bucătărie. Profesorul Humă s-a așezat mai bine pe scaunul care a trosnit îngrijorător.

— Lucrați ceva important, pregătiți un studiu? l-am întrebat.

— Da de unde! Corectez extemporalele de la clasa a noua.

— Am auzit că vă ocupați de arheologie.

— Ei, încerc și eu. Am făcut niște săpături, am găsit câte ceva, am scris ici și colo, dar e greu să-ți impui punctul de vedere. Toți așteaptă să vii cu descoperiri spectaculoase, cu revelații. Dar știința progresează și prin pași modești, nu numai prin salturi.

— Fără-ndoială, am întărit această afirmație justă.

— Cu chiu cu vai l-am convins pe un prieten de la muzeul județean să dea o raită pe-aici. Pentru ei reprezentăm o zonă

secundară.

— Și totuși, dacă aveți probe că Perodava se află într-adevăr aici…

— Da, Perodava… a murmurat el, apoi s-a uitat cu atenție la mine: De unde știi de Perodava, tovarășe locotenent? Numele ăsta îl cunosc doar câțiva inși. Nici nu știm dacă este exact, așa l-am citit noi pe un fragment de piatră funerară; putea să fie Berodava, lipsește un colț din piatra aceea. Acum doi ani, la o sesiune interjudețeană a muzeelor, am prezentat această ipoteză, dar a trecut neobservată.

— Profesorul meu de istorie a fost și el la acea sesiune și ne-a povestit despre descoperirea dumneavoastră. Aveam un cerc de istorie în școală, eram câțiva pasionați…

— Și? V-ați lăsat?

— Au rămas alții după noi.

— Dar dumneata, personal, ai părăsit această pasiune?

M-am gândit la teancul de cărți cu fâșii înguste de hârtie marcând paginile care mă interesau mai mult; la mica colecție de ilustrate cu cetăți și monumente, la albumul cu schițele satelor fortificate pe care-l prezentasem profesorului de tactică. Ce departe erau toate acestea!

— Știți cum se întâmplă, m-am justificat. Termini școala, încep preocupările de serviciu, te absorb alte probleme…

— Păcat. Am aici, în oraș, câțiva foști elevi care continuă să activeze, chiar dacă nu mai sunt la liceu. Vara trecută am ieșit la lucrări practice cu cercul de istorie. N-am prea avut noroc. Cei de la I.A.S. au sărit că le stricăm terenul pentru puieți, un inspector de la județ mi-a cerut să-mi rad barba înainte de începerea anului școlar, iar părinții elevilor m-au somat să nu le mai sucesc mințile copiilor cu fantasmagorii. Pe urmă miliția a depistat niște căutători de comori sus, pe deal. Mi s-a cerut ca pentru moment să întrerup excursiile de studii și uite-așa: din toată arheologia mea s-a ales praful.

— Înțeleg. Dar nu cred că v-ați dat bătut. E vorba de un lucru foarte important, după câte știu. Dacă Perodava există, ea trebuie găsită, cu orice preț. Desigur, îmi dau seama că trebuie învinse niște rezistențe. O idee îndrăzneață se impune cu greu.

— Discutați filosofie, ne-a certat blând coana Lucica, revenind cu o tavă, și uite ce fată frumoasă e la televizor.

Am ridicat ochii. Pe ecran o cântăreață cam durdulie, cu părul numai zulufi, își etala dantura superbă într-un cântec deocamdată neauzit.

— Frumoasă fată, a confirmat automat profesorul, iritat de întrerupere. Uite, domnule, care-i ipoteza mea. Perodava exista aici, pe locurile astea, încă înainte de a se construi castrul roman. Dumneata ești militar și-ai să înțelegi mai bine. Avea o poziție ideală, ca un fel de avanpost, rolul ei era să împiedice accesul spre interior. Dacă luăm în calcul strategia tradițională a geto-dacilor…

— Apărarea în munți, am completat.

— Întocmai. Existau multe asemenea cetăți în zona subcarpatică; multe localizate cu certitudine; prezența lor explică, de altfel, și eșecurile romanilor. Ani de zile s-au străduit să găsească o cale ușoară spre inima țării. În cele din urmă, când l-au învins pe Decebal și au invadat teritoriul Daciei, au instalat garnizoane în aceste cetăți, le-au întărit și au ținut piept, la rândul lor, triburilor năvălitoare. Nu e logic?

— Din punct de vedere militar, cred că așa stau lucrurile. Și acum, după aproape două mii de ani, trecătoarea are importanță. În primul război mondial aici s-au dus lupte grele. Cu atât mai mult în antichitate, cu tehnica de atunci, o asemenea cetate era un obstacol de netrecut. Dacii nu erau niște cuceritori, nu urmăreau expansiunea; în schimb, știau să-și apere pământul și nu se dădeau în lături de la sacrificii pentru asta. Ca dovadă, au cerut ingineri romanilor, cu zeci de ani înainte de războaiele lui Traian.

— Asta e! s-a entuziasmat profesorul. Cam așa am judecat și eu, când am făcut planul săpăturilor. Cetatea dacică a fost pe undeva pe-aici; sunt convins că urmele ei există doar la câțiva metri sub pământ. Undeva, în perimetrul acesta, sprijinindu-se pe cotul râului… Dar până nu cauți, nu găsești. Acum înțelegi obsesia mea?

— Cred că nu e o simplă obsesie. Sunt multe posibilități ca ipoteza să se confirme. Ar fi un lucru minunat, orașul ar căpăta importanță istorică, s-ar putea iniția un mic muzeu…

— Sau măcar o expoziție permanentă. Am încercat, mi s-a spus că deocamdată nu sunt destule elemente. Dar să dau la iveală un singur metru din zidul cetății, și-atunci să vezi

elemente…

Se înroșise la față, vorbea întretăiat, ca după o alergare lungă.

— Iartă-mă, a râs el. Niciodată nu pot să discut cu calm despre acest subiect. Poate tocmai de asta unii s-au grăbit să mă eticheteze: un fantezist, un fanatic. Îmi dau seama ce-i în mintea lor: cum îndrăznește un profesoraș de provincie să aibă o părere proprie? Ca Miroiu ăla care-o făcea pe astronomul și susținea că a descoperit o stea.

— Provincia de azi arată altfel, sunt toate șansele ca…

— De unde nu știu eu că vatra veche a orașului nu se află tocmai pe niște straturi vechi de cultură? m-a întrerupt el înfierbântându-se iarăși. Am luat planul orașului. „Poarta veche”, cartierul dinspre munte, e un fel de fortăreață naturală. Din trei laturi e apărat de munți: lipește zidul, în dreptul râului, și gata cetatea. Acum înțelegi?

— Încă nu cunosc bine locurile, am mărturisit. Dar cred că dacă s-ar face săpături…

— Asta e. Îmi trebuie câțiva oameni pricepuți și inimoși, care să înțeleagă semnificația unui ciob sau a unui vârf de suliță ce stă de două mii de ani sub pământ… Să reconstituim istoria antică a orașului, dacă ea există. Merită să te bați pentru un lucru ca ăsta, nu-i așa?

— Sunt convins.

— Vezi, tovarășe locotenent, nu toată lumea gândește așa. Oamenii sunt preocupați, au treburile lor, au sarcini imediate, nu sunt dispuși să asculte o demonstrație de felul acesta.

— Eu unul, sunt dispus. Păcat că n-am nicio putere să vă ajut.

— Deocamdată e destul că ai încredere, a spus profesorul. Mulți se îndoiesc; caută să mă descurajeze. Dac-ar avea încredere, ne-ar da o mână de ajutor, ar trimite niște specialiști, s-ar mișca lucrurile din loc. În străinătate apar tot felul de teorii, bazate pe hărți măsluite, se fac afirmații ridicole, lipsite de orice temei. Diverși pseudoistorici susțin că pe aici nu erau decât niște cete de păstori care colindau de colo-colo, în căutarea pășunilor. Dar cine s-a bătut trei secole la rând cu celții? Cine i-a ținut în loc în Ialomița, la Tulcea, în Năsăud și nu le-a îngăduit să se răspândească pe tot cuprinsul Daciei? Cine a

oprit popoarele migratoare? Retragerea aureliană, ei și? Putea să plece un popor întreg? Imposibil. Așa ceva nu s-a întâmplat niciodată în istoria universală. Adevărul nostru este simplu și de netăgăduit, iar studierea vechilor cetăți și așezări n-ar face decât să-l întărească.

Imaginația mi s-a aprins deodată. Mă vedeam săpând la temelia vechilor ziduri din piatră șlefuită de vreme, ridicând triumfător un vârf de lance: „Am găsit!” Pe urmă febra căutărilor, metru cu metru, specialiști cărunți aprobând cu gravitate: „Da, asta-i o dovadă certă!” Și de ce nu? – interviuri, faima urbei noastre, bucuria de a fi contribuit la progresul științei…

— Tovarășe profesor, îmi pare rău că nu ne-am întâlnit mai înainte. Sunt de vreo două luni aici, am venit cu gândul să mă ocup serios de istorie, să particip la cercetări, dar n-am făcut mare lucru până acum. Nici măcar o simplă vizită la Cetate.

— Cetatea-mănăstire e o ctitorie mult mai recentă, există inscripții din secolul cincisprezece. Aici e vorba de lucruri mult mai vechi. Cetatea daco-română era mai întinsă, cuprindea nu numai o fortificație, ci și locuințe, ateliere, vetre de topit metalul. Avem dovezi că în munți se extrăgea minereu de fier; unde se prelucra minereul? În general, aceste centre de prelucrare se aflau în apropierea minelor, iar Perodava ar fi fost locul cel mai propice. Dovezile trebuie să fie aici, dar n-au fost încă scoase la iveală.

— Începe serialul, ne-a vestit coana Lucica și a dat iarăși glas televizorului.

Într-o clipă am fost purtați cu șapte sute de ani în urmă, în plin ev mediu. Cavaleri, o domniță blondă, intriganți, păduri de sulițe, o cetate fascinantă și, peste toate, comentariul competent al profesorului care sublinia un detaliu, lămurea un personaj sau compara faptele din film cu adevărul documentelor.

— Ai zice că agresiunea a fost o permanență a istoriei, a spus el la sfârșitul filmului.

— Și, în aceeași măsură, lupta pentru libertate.

— Una o aduce pe cealaltă. Un popor aflat pe pământul lui trebuie să reziste, să se apere; veghea și lupta devin pentru el vitale. Mă gândesc iarăși la strămoșii noștri; câte n-au trecut

peste ei! Dar au rezistat, s-au agățat de acest pământ și nu l-au dat nimănui... S-a întrerupt cu un zâmbet vinovat. Mă exprim poate cam pretențios, dar m-am deprins așa. De la catedră trebuie să le imprimi copiilor un mod de a gândi. Nu e destul să prezinți faptul istoric nud; trebuie să-i ajuți să-l interpreteze, să-l înțeleagă.

— Același lucru îl facem și noi, vorbind ostașilor. O lecție de istorie nu comunică numai cunoștințe, ci și sentimente.

— Eu plângeam de fiecare dată când citeam „Mama lui Ștefan cel Mare”, a intervenit coana Lucica.

Profesorul Humă s-a întors brusc spre ea:

— Aveți dreptate. Cei vechi știau foarte bine să vorbească deopotrivă minții și sufletului. O lecție e mai ușor de înțeles când îi aduci în sprijin o imagine: o povestire, un tablou, un cântec. Iar dacă vii și cu un obiect care să evoce epoca, modul de viață al oamenilor de atunci, câștigul este și mai mare.

— O cauză care merită eforturi oricât de mari.

— Așa e, a încuviințat ridicându-se. Ei, am abuzat de ospitalitatea dumneavoastră.

— Dimpotrivă, ne-a făcut plăcere, l-a contrazis cu amabilitate coana Lucica.

— Sper să mai stăm de vorbă, tovarășe locotenent. Îmi pare bine că te-am cunoscut. Aici nu prea am aliați. Doar cu amicul meu de la Casa armatei ne mai încurajăm...

— Socotiți-mă și pe mine între aliații dumneavoastră, i-am spus cu entuziasm.

A doua zi am căutat prilejul să-i povestesc lui Butnaru despre întâlnirea cu profesorul Humă. Am început discuția la masă, în așteptarea desertului:

— Există și lucruri mai importante pe lume decât să visezi zâne blonde și brunete.

— Cee vorbești? a spus el tărăgănând ironic cuvintele. Iată-te și filosof. Eșecurile sentimentale au stimulat totdeauna marile spirite. Fiecare amor pierdut zămislește o maximă profundă.

— Termină cu prostiile.

— Păi nu-i așa? Suferințele în dragoste au stat la baza unor capodopere. Tristan și Isolda, Romeo și Julieta – tragedii în stare pură. Nicăieri un *happy-end*, o nuntă, niscaiva copii. Creatorii basmelor noastre sunt mai optimiști: final tipic – și au

trăit fericiți până la adânci bătrâneți. Dragoste sănătoasă și banală, fără subtilități. Idilele complicate sunt primejdioase, te transformă lesne în victimă.

— Unde-ai citit toate astea?

— Sunt judecăți personale, dacă te interesează.

— N-aș fi crezut, am spus cu ironie prietenească.

— Afirmația ta mă rănește, mi-a răspuns pe același ton, intrând în joc. În ciuda aparențelor, mai și gândesc câteodată. Sau credeai că deții monopolul acestei nobile îndeletniciri?

Între timp se apropiase de noi tovarășa Sărățean, ospătara, cu pieptul ei mare strâns în halatul alb și scrobit, zâmbitoare, aducându-ne felul trei.

— Clătite, a spus cu extaz Butnaru.

Tovarășa Sărățean a luat act de entuziasmul lui și s-a depărtat mulțumită. Era momentul să reiau atacul:

— Așadar, există și lucruri mai importante pe lume decât…

— Am mai auzit asta, m-a întrerupt el. Deci la punctul doi. Ce-mi oferi pentru lărgirea bietului meu orizont limitat? Cu ce intenționezi să-mi înlocuiești banalele preocupări erotice?

— Cu istoria, i-am spus scurt și hotărât, căsăpind expert o clătită.

— Asta da, a spus el clătinând mărunt din cap. Dar asta cere timp. Și… un punct de plecare.

— Nu mi-ai spus nimic despre cercul arheologic de la Casa armatei.

— Mea culpa, prietene. În ultimele săptămâni m-a preocupat mult mai mult cercul bunilor trăgători din plutonul meu. Dacă vrei, putem da o raită pe acolo. Dar cum de ți-a venit ideea?

— Am discutat aseară cu un anume profesor Humă. M-a fascinat pasiunea cu care-și susține ideea despre cetatea antică. Dacă această idee câștigă adepți, lucrurile încep să arate altfel. Și pentru noi, și pentru oraș, vreau să spun. Profesorul susține o teorie destul de interesantă…

— Nu e numai teorie. Probabil că nu ți-a spus despre țăranul care săpând în grădină a găsit un pumn de monede de argint, de-a venit tot satul și i-a scormonit pământul palmă cu palmă. Un mic tezaur de pe vremea lui Radu cel Frumos. Și ce-o mai fi pe sub pământul ăsta.

Rămăseserăm numai noi doi în sala de mese; de la bucătărie

se auzeau, vag, glasuri ridicate și zgomot de vase. Mi-am pironit privirea pe fereastra gri, cu gândul la o echipă neobosită și dibace, mișunând printre pietrele străvechi, scormonind cu răbdare pulberea seculară și năvălind, la strigătul victorios al unuia, să vadă un sipet cu acele lucruri mărunte și strălucitoare – monede, cercei, o pafta sau o tavă de aur – care fac deliciul cercetătorilor și fala muzeelor.

— Să mergem, mi-a spus cu importanță

S-a ridicat cu un gest atât de decis, încât aș fi zis că pornește direct spre șanțul cetății, unde comori ascunse abia așteptau să fie scoase la lumină. Dar el s-a îndreptat tacticos spre cuier, și-a luat cascheta și mantaua, s-a îmbrăcat dichisindu-se în oglindă.

Casa armatei era o căsuță cochetă, cu un foișor cu coloane, cu cercevelele ferestrelor vopsite în vișiniu și o curticică plină de tufe mari de trandafiri. Floarea la modă în orașul ăsta. Urcând scările, ne-am încrucișat cu două fetișcane în costum de balet care-au dispărut chicotind pe o ușă de unde se auzea un pian cu o melodie simplă și o voce feminină, comandând strident: „Un, doi, sus! Mai sus!” În holul răcoros și cam întunecat, câteva panouri cu fotografii mari, colorate. S-a deschis o ușă, în stânga, și-a apărut un căpitan mărunțel, cu ochelari, care s-a îndreptat cu brațele deschise spre noi:

— Ei, tânăra generație, cam rar pe la noi, a spus el dând mâna cu Butnaru.

L-am salutat, m-am prezentat și eu.

— Poftiți în birou, ne-a invitat el.

— Am venit să mai vedem ce-i aici, a spus Butnaru intrând în biroul luminos, cu mobilă modernă.

— Era și timpul, tocmai mă întrebam: tinerii ofițeri, ce-or fi făcând ei în timpul liber de nu dau pe-aici?

— Nu prea avem timp liber.

— Dar luați loc, sper că nu sunteți prea grăbiți.

Ne-am așezat în fotoliile cubiste; căpitanul a ocolit biroul, s-a așezat în scaunul frumos, cu sculpturi discrete.

— Măcar la filme sau la spectacolul formației de estradă…

— La film am mai fost, a spus Butnaru. Cât despre formația de estradă…

A lăsat fraza la jumătate. Șeful Casei armatei a încuviințat

din cap amărât:

— Critica e justă. Unde mai e echipa de anul trecut! Profesioniști, nu alta, aveam curaj să joc și-o operetă. Locul doi la faza județeană, cu posibilitățile noastre e ceva, nu? Și mă pomenesc acuma, când îmi băteam capul cu repertoriul, că tovarășa Sărățean nu mai vine la repetiții.

— Sărățean a noastră? m-am mirat.

— Exact, tovarășa Sărățean de la popotă. Și recitatoare, și cântăreață de populară, bună și la dansuri. O comoară pentru noi. Nu vine azi, nu vine mâine, m-am dus la ea acasă, într-o după-amiază. Nici nu știam unde stă, știam numai blocul, și mai știam că-l găsesc și pe soțul ei acasă, ba chiar de el am întrebat întâi, că aici e orașul mic și-ți ies vorbe imediat. Omul m-a invitat în casă, a scos sticla cu pălincă, iar pe ea a trimis-o la bucătărie, dar eu de ea aveam nevoie. Am vrut s-o opresc, dar el de colo: „Lasă, tovarășe căpitan, să stăm de vorbă cantre bărbați”. Și toarnă pălincă în pahar, noroc-noroc, tare-a dracului, parcă beam benzină, și eu cu ulcerul meu… Dar, mă rog, în interesul serviciului, individul lucrează la pădure și pe tipii ca el trebuie să știi cum să-i abordezi. Și-i spun: „Frumoasă casă, se vede că-i bine gospodărită”. „Păi da, zice el, mâna de femeie se cunoaște, ce-nseamnă să aibă timp să le dichisească, vine de la slujbă și se-apucă de treabă…” Eu mă fac că nu pricep; mai trag o dușcă și-l iau așa, cu diplomație: „Tovărășele, ai o soție minunată. Cred că ești mândru de ea; și gospodină, și artistă, singura din oraș care-a primit diplomă individuală la faza pe județ”. Diplomația mea n-a fost bună de nimic. Omul a dat dușcă paharul, și-a dres glasul și mi-a spus neted: „Uite, tovarășe căpitan, care-i povestea, mie-mi trebuie nevastă, nu artistă. Știu eu de ce-ai venit, dar ai venit degeaba!”. „Păi cum așa, tocmai acum când am găsit o piesă de i se potrivește ca o mănușă, un rol de zile mari, mă jur că ajunge în faza republicană!” „Asta-i lipsea, zice el, faza republicană! Să-și vadă de serviciu și de casă, atât!” Uite-așa i-am băut palinca omului fără s-ajung la un rezultat. Și mai spun unii că munca asta culturală e floare la ureche! Săptămâna viitoare îl atac din nou. Fără interpretă principală sunt absolut în aer.

— Da, a spus Butnaru, păcat, am văzut-o și eu jucând, are

talent. De fapt, noi am venit pentru cercul de arheologie. Locotenentul Drăgoescu e pasionat de istorie, m-am gândit să vi-l prezint...

— Ați picat la momentul potrivit, suntem pe cale să dăm o lovitură scepticilor. Abia aștept să-ncepem, în primăvară, cercetările. Vreau să vă demonstrez teoria mea.

S-a ridicat brusc de pe scaun și a început să vorbească repede, deschizând sertare, alergând la dulapul din colț, căutând chei, cotrobăind, trântind capace, înșirând pe masă fotografii, cioburi, o schemă pe hârtie de calc.

— E vorba de Perodava, desigur. Până acum s-a cercetat sus, pe deal. Dar, după cum susține profesorul Humă, perimetrul cetății era mai mare. Cel puțin până la râu, nu-i așa? În zona aia zidul nu există, dar uite-aici un extras dintr-un act de donație: un negustor din secolul șaptesprezece care lasă fiului său casele de peste râu și prăvălia din zidul cetății. Așadar, zidul exista și pe acolo unde nu-l mai vedem noi azi, și-am început să-mi pun întrebări. Cum vine asta, mă gândeam, s-o fi schimbat albia râului? Uite poza, aici apa face o cotitură bruscă și dedesubt sunt pietre, dar de unde pietre, când tot dealul e din rocă sedimentară? Asta m-a pus pe drumul cel bun: cotul râului nu putea fi decât... ați ghicit, nu? Ce părere ai, tovarășe locotenent?

— Păi... am zis cam nedumerit. S-ar putea presupune că...

— Exact așa am gândit și eu: râul a fost deviat de dărâmăturile zidului, pietrele au silit apa să-și sape drum pe alături, deci obstacolul din cotul apei este un fragment din zidul cetății, care s-a prăbușit după secolul șaptesprezece, dacă luăm de bun actul negustorului ăluia. Și-acum fiți atenți: săpând alături de albia râului, perpendicular pe firul apei, vom avea o secțiune în zidul de incintă. Uite schema aici.

— Formidabil! s-a mirat Butnaru, este foarte logic, ați intuit perfect lucrurile...

— Intuit?! În istorie nu te crede nimeni numai pe intuiție. Uite, dragii mei, vreau să vă arăt ceva ce n-ați văzut niciodată. Un obiect pe care nu l-am arătat nimănui până acum.

A deschis iarăși fișetul, a pipăit orbește pocnind cu palma hârtiile de pe masă, până a descoperit cheile; a ales una, a deschis dulăpiorul de sus, s-a întors spre noi și ne-a explicat:

— Îl țin la secret, înțelegeți.

A scos de acolo un ciob negru, cu un vag desen cenușiu pe o latură și l-a depus cu religiozitate în mijlocul mesei, deasupra schiței care acum părea a-și fi pierdut orice însemnătate în ochii lui.

— Ei? a exclamat triumfător. De asta ce mai ziceți?

— Ceramică dacică, am îngânat nesigur.

— Exact. Ești al meu, locotenente, văd că te pricepi.

— Păi în orice muzeu există așa ceva. Am văzut și vase întregi, reconstituite.

Șeful Casei armatei a râs în cascadă, ca la operă:

— Ha-ha-ha! Or fi, dar nu sunt de unde l-am luat eu pe-ăsta. Știți de unde? A făcut o pauză retorică, fără să aștepte vreun răspuns, ci doar dorind să mărească efectul declarației următoare: De la cinci sute de metri de aici! Da, nu vă mirați. Chiar din apa râului. În primăvara trecută, când a dat o căldură bruscă, s-a topit zăpada și a venit apa mare. Un șuvoi tulbure, cu buturugi și crengi, de ziceai că îneacă tot. Pe urmă apele s-au liniștit, râul și-a văzut de treaba lui, a devenit iar limpede. Mă tot învârteam pe acolo, pe lângă podeț. Am observat că viitura spălase mâlul depus, rămăseseră pe fund doar pietrele. Și printre pietre... a arătat cu un gest solemn spre modestul ciob negru de pe masă.

— Nu l-ați predat?

— Sunteți primii oameni care-l vedeți.

— Poate s-a nimerit întâmplător acolo.

— Acuma înțelegeți de ce nu l-am predat. Mi-e teamă de neîncrederea oamenilor. Dacă duci un lucru ca ăsta și ei nu te cred, poți veni după aceea cu alte o sută de dovezi, n-au să-ți mai dea atenție. Așa că m-am hotărât să duc mai multe deodată. Să fiu blindat cu argumente. Atunci nu mai au încotro.

L-am privit pe furiș. Era aprins la față, ochii îi străluceau ca de febră, respira precipitat. Parcă era profesorul Humă când îmi expunea teoria lui. Mă întrebam dacă nu cumva toți oamenii care descoperă ceva au această caracteristică: nu pot vorbi calm despre preocupările lor. Am întins mâna, am luat cu respect ciobul vechi de două mii de ani și l-am privit pe toate părțile.

— E autentic, s-a repezit căpitanul să risipească orice

îndoială. L-am comparat cu fotografii din cărțile de specialitate. Un vas ca ăsta e fotografiat și în Tratatul de istorie. Acuma să judecăm puțin. Dacă apa râului a scos întâmplător la lumină o asemenea dovadă, trebuie să mai existe și altele.

Mi-a luat cu delicatețe prețiosul ciob, l-a pus iarăși în dulăpiorul de sus, a încuiat ușița, a tras de ea cu forță, parcă temându-se că încuietoarea ar putea să cedeze:

— Ar trebui căutat în zona unde râul face cotul acela brusc… Dar cine-mi dă voie să sap acolo? E tocmai partea care susține zidul cetății lui Radu Vodă; o săpătură ar putea schimba cursul apelor freatice, te pomenești că solul devine instabil, pot apărea fisuri în ziduri… M-ar linșa locuitorii, înțelegeți?

A strâns cu gesturi potolite toată averea risipită pe cristalul biroului, netezind gospodărește grămada de fotografii, cioburi, planuri pe hârtie de calc, cu colțurile răsucite.

— Asta-i, dragi tovarăși. Noaptea, când mă culc, ultimul meu gând este cetatea. Mă simt răspunzător de parc-ar fi proprietatea mea.

— Dacă scrieți la București…

— Am scris. Nu s-au arătat prea interesați. Au alte șantiere arheologice mai importante. Zona aceasta n-a fost cercetată în amănunt în ultima vreme. Pe plan central este un lucru mărunt, dar ia gândiți-vă ce-ar fi pentru orașul nostru, așa mic și neînsemnat, o zonă arheologică, un muzeu în aer liber, ca la Histria, mă rog, nu de proporțiile aceluia, dar o lucrare care să demonstreze… Și o mică expoziție în centrul orașului, unde să adunăm ce s-o găsi acolo. Obiecte din evul mediu sau chiar din timpul dacilor, de ce nu?

— Ar fi o chestie, a întărit Butnaru.

— Sigur că ar fi. Orice vestigiu străvechi spune ceva, are un rol estetic și educativ. Mă gândesc cum ar fi, de pildă, ca profesorul Humă să vină acolo cu clasa, să viziteze ruinele, să explice copiilor pe viu…

— Profesorul mi-a povestit în amănunt, am intervenit. El susține că cetatea a fost mai veche decât stăpânirea romană, a aflat în munți, nu departe de-aici, urmele unei vechi exploatări miniere și se așteaptă să găsească sub actualul oraș vetre de redus minereul de fier.

Șeful Casei armatei a încuviințat cu încântare:

— Exact așa. Sunt și eu de aceeași părere. Așezarea se află într-un loc prea important ca să fi fost o simplă cetate folosită în caz de primejdie; locul este propice pentru o populație stabilă, cu ocupații variate: negoț, meșteșuguri, agricultură. Pe scurt, a conchis el tipărind cu palma teancul de hârțoage, cum se desprimăvărează vreau să încep cercetări sistematice. Îmi asum toate riscurile, doar că am nevoie de oameni; cercul de istorie poate face începutul, și, dacă vine și profesorul cu câțiva elevi, problema e rezolvată.

— Contați pe noi, a spus Butnaru. De-aia l-am adus pe colegul meu, să se convingă că e treabă serioasă. Nu-i așa, Traiane?

6.

Prima ninsoare a venit pe neașteptate, într-un miez de noapte; dimineața, când m-am trezit, pe crengile vișinului de sub geam apăruseră chenare albe; în cameră era frig de-a binelea, teracota se răcise, dar am deschis fereastra cu sentimentul de bucurie pe care ți-l dă totdeauna prima zăpadă a anului. Am luat de pe pervaz puful moale, de un alb strălucitor, l-am strâns între degete – n-a mai rămas nimic…

Când am pornit spre unitate, omătul proaspăt începuse să se topească. Mergeam pe stradă cu pași mari, căutând dinadins locuri cu zăpadă, s-o strivesc sub tălpi. Era atât de subțire și de afânată, încât nici n-o simțeam. Dar starea de spirit sărbătorească dăinuia; soarele punea sclipiri de argint pe vârfurile gardurilor, pe acoperișurile de olane. Mai apoi, când am dat colțul spre strada Cetății, am văzut muntele: alb, cu brazii punctând ici și colo panta domoală; peisajul era atât de frumos în lumina plină a soarelui, încât părea mai degrabă o imagine desprinsă de pe o ilustrată.

Am intrat în cazarmă fredonând în gând o melodie dedicată primei ninsori. Ofițerul de serviciu – locotenentul de la financiar – stătea în fața corpului de gardă, așteptându-l pe comandant. L-am salutat, gata să adaug o reflecție voioasă despre ninsoare, dar el s-a apropiat repede de mine:

— Tovarășe locotenent, am avut necazuri aseară la plutonul dumitale. S-au încăierat oamenii…

— Cum așa? am întrebat simțind că răgușesc deodată. Cine să se încaiere?

— Sergentul Tomoroga cu un soldat. S-au certat, s-au îmbrâncit, eu știu? Ce-ai fi vrut, un meci de box? A venit plantonul și mi-a raportat. Am dat telefon imediat tovarășului căpitan Iordache…

— Era cazul să ajungi direct la comandantul de batalion?

— Trebuia să-i raportez. Asemenea fapte nu se pot… Mi-a ordonat să-l trimit la arest. Cum naiba l-ai instruit? Ce faceți voi ăștia, la subunități?

— Ce să facem? Îi învățăm pe sergenți să se poarte urât cu soldații!

— Hai, nu te supăra. La urma urmei, în câteva săptămâni n-

ai avut vreme să…

— Nu-i o scuză asta, i-am spus amărât. Dar trebuie să văd și eu despre ce e vorba. Mai întâi să dau ochii cu sergentul.

— Nu se poate acum. E la arest, ți-am spus. Numai cu ordinul tovarășului căpitan Iordache îl pot scoate de-acolo. Uite-l că vine.

M-am îndreptat spre el cu o strângere de inimă. Căpitanul Iordache, comandantul batalionului, era un bărbat înalt, spătos, cu voce răsunătoare. Mi-a spus înainte de a apuca să deschid vorba:

— Ce facem, locotenent Drăgoescu? N-am avut niciodată asemenea povești în batalion. Ce se întâmplă în plutonul dumitale?

— Nimic deosebit, tovarășe căpitan. Până acum n-au fost conflicte, și nici vreun semn că…

— Iar pe sergentul Tomoroga îl știam un om serios, fără ieșiri necontrolate.

— Este cel mai bun gradat din companie.

S-a adresat ofițerului de serviciu:

— Scoate-l de la arest și trimite-l la mine chiar acum!

— Aș vrea să vorbesc și eu cu el, am spus.

— Lasă că vorbim amândoi. Cunoști ceva amănunte?

— Abia acum am, aflat. N-am avut timp să…

— Dacă-i adevărat, e ceva foarte grav. De când sunt eu în unitate n-am pomenit una ca asta. De fapt nici nu știu ce s-a întâmplat cu adevărat. Și nici n-am răbdare să aflu rezultatul pe cale ierarhică. Comandant de pluton, comandant de companie – atâția oameni puși în mișcare pentru… Oare ce-a fost acolo? Dacă l-a lovit pe soldat, e caz penal. Nicio milă pentru asemenea fapte.

— Poate că nu e adevărat, am îndrăznit să-mi exprim speranța timidă..

— Poate. Până nu aflăm adevărul, nu ne putem pronunța.

Fără să mai spună o vorbă, a pornit pe alee. Mergea mai repede ca de obicei; abia mă puteam ține după el. Se vedea bine că e supărat, de aceea nu îndrăzneam să rup tăcerea. Nici n-aș fi avut ce să spun. S-a oprit în pragul ușii mari a clădirii, scuturându-și furios zăpada, sau urmele de zăpadă, de pe cizme.

— Aveam ceva mai interesant de făcut în dimineața asta. Auzi, un scandal în batalionul meu!

— Tovarășe căpitan, după câte știu eu, sergentul Tomoroga niciodată n-a…

— Să ai încredere în oameni! a izbucnit el. Îi avansezi, le dai soldați pe mână și ei…

A deschis ușa biroului cu o lovitură. A lăsat ușa dată de perete – un fel de invitație să-l urmez. În încăpere era frig, perdeaua de la fereastră flutura ușor. El a închis geamul și a rămas o clipă să privească afară.

— Uite că vine și căpitanul Andrei. I-am telefonat aseară. Și el s-a mirat că sergentul Tomoroga…

Căpitanul Andrei, secretarul organizației de partid, a intrat grăbit:

— Să trăiți! M-am gândit și pe drum, venind încoace. Nu se potrivește cu firea sergentului, tovarășe căpitan.

— Ne lămurim noi imediat, a spus comandantul batalionului. Luați loc. L-am chemat pe sergent. Să aflăm direct de la sursă ce s-a întâmplat.

Încercam să ghicesc ce-a fost cu sergentul Tomoroga, omul acela simplu și serios, cu trăsături mature; există oameni care din fragedă tinerețe au această expresie, care-i face să pară mai în vârstă și le conferă autoritate în fața celor din jur. Și tocmai el…

A sunat telefonul; am tresărit. Căpitanul Iordache a ridicat receptorul:

— Da… Salut. Mai târziu, peste o jumătate de oră!

O jumătate de oră, atât alocase acestei chestiuni dificile. O fi de ajuns? mă întrebam. Ce poți afla și rezolva într-o jumătate de oră?

O bătaie în ușă.

— Da!

Sergentul Tomoroga a intrat, și-a scos boneta după regulament și s-a prezentat rostind vorbele răspicat.

— Las’ că știu cum te cheamă, l-a întrerupt întunecat căpitanul. Isprava asta te-a făcut celebru. Ia spune, ce s-a întâmplat?

— Tovarășe căpitan, permiteți să…

— Ce să-ți permit? Oamenii vin aici să-i instruim, să-i

creștem, să-i formăm, și noi îi bruscăm.

— Raportez: nu l-am bruscat, l-am îmbrâncit doar, a spus sergentul privindu-l țintă.

— Ei, bravo! Precizarea m-a dat gata. Crezi că vina ta e mai mică? Spune, cum ai ajuns la asta?

Pleoapele sergentului zbătându-se („O băgasem pe mânecă, tovarășe locotenent, avea să mărturisească mai apoi, știam din ciclu-ntâi că tovarășul comandant nu glumește cu lucrurile astea, de fapt nu glumește cu nimic, nu vă supărați, zic și eu ca omul, l-a văzut cineva vreodată râzând?”) și scrâșnetul scaunului pe care căpitanul se foia nerăbdător.

— Permiteți să raportez, a încercat sergentul.

— Tu n-ai fost soldat ca el? Te-a jignit cineva vreodată? Te-a îmbrâncit cineva? S-a purtat cineva urât cu tine? E tovarăș de-al tău, puteai să fii leat cu el; sau să fi rămas tot soldat până terminai armata. L-ai îmbrâncit. De ce? DE CE?

Sergentul a tras aer adânc în piept, și-a îndreptat umerii și a spus repede:

— A venit la mine în pauză și m-a întrebat: „Dom’ sergent, cât mă costă să-mi faci armata ușoară?”

Căpitanul Iordache s-a ridicat, mișcând cu zgomot scaunul. A vârât mâinile în buzunarele mantalei și a pornit către fereastra mare, cu perdele aproape transparente. A spus de acolo, fără să se uite nici la mine, nici la sergent:

— Poftim! Cine e soldatul acela? Cum îl cheamă?

— Soldatul Benga.

— Soldatul Benga… S-a întors spre mine: Ce știi despre soldatul Benga, tovarășe locotenent?

Bucuros că discuția începuse, cât de cât, să se urnească din loc, am recitat pe nerăsuflate un fel de fișă personală a soldatului Benga – tot ce știam despre el. Tot ce eram dator să știu:

— Soldatul Benga e din București, orfan de tată. Mai are trei frați, unul dintre ei condamnat la locul de muncă pentru viol. După ce-a terminat zece clase, a urmat o școală de ospătari, dar n-a lucrat efectiv. S-a ocupat cu comerțul pe Lipscani, cumpăra și vindea lucruri de ocazie.

— Bișnițar, a șoptit sergentul.

— Bișnițar, am reluat repede cuvântul, făcându-mă că nu văd

privirea cu care-l fulgerase căpitanul. A încercat și pe-aici, printre soldați: gumă de mestecat, ceasuri electronice, săpun... l-am interzis să mai...

— Era și normal. Tarabă aici, în regiment...

— N-a mai repetat de-atunci.

— Și zi așa: cât mă costă să-mi faci armata ușoară.

— I-am spus: „Pleacă de-aici, nu ți-e rușine?" și l-am împins.

Căpitanul Iordache a revenit la birou, și-a descheiat mantaua, a pus un cot pe masă și și-a trecut palma peste frunte. Părea că discuția îl obosise.

— Hm!... Auzi, sergent Tomoroga, să-ți intre-n cap pentru totdeauna: nu se cuvine să-ți faci dreptate singur. Nicăieri, dar mai ales în armată. Aici ne conducem după reguli precise. Trebuia să raportezi imediat. Găseam noi o soluție mai potrivită decât...

— L-am împins, atâta, a murmurat sergentul.

Căpitanul a râs scurt:

— Uitați-vă la el, o ține una și bună. Se vede că n-a înțeles nimic.

— Raportez că am înțeles, tovarășe căpitan. Toată noaptea m-am gândit la asta. Trebuia să mă abțin, sau să aștept momentul potrivit ca să-l fac de râs în fața soldaților: „Auziți, măi, ce zice ăsta. Ia spuneți și voi!" Opinia colectivă...

Căpitanul Andrei l-a oprit cu un gest:

— Ehei, la teorie ești tare. Vorbim toată ziua despre etică, despre demnitatea omului, te-am auzit și în adunarea U.T.C. Nu, tovarășe locotenent?

— Eu cred că...

— Sigur, a continuat căpitanul Andrei făcându-mă să înțeleg că întrebarea fusese pur formală. La vorbă suntem meșteri, și ne pomenim cu... Ascultă, sergent Tomoroga, ce fel de om ești așa, în general? Te aprinzi ușor? Nu vorbesc de acum, în armată, ci în toată viața ta, acasă, la școală, între prieteni. Ce poți spune despre tine?

Sergentul s-a cumpănit de pe un picior pe altul, și-a ațintit privirea în ochii mei, parcă cerând ajutor. M-am simțit dator să intervin:

— Aici, în subunitate, e un om calm. Răbdător cu soldații, le explică, repetă... Nu l-am văzut niciodată nervos sau repezit.

— Eu îl întreb altceva, a spus secretarul nemulțumit. Fiecare om are o imagine despre el însuși. El ce imagine are? Asta l-am întrebat.

— Păi… a îngăimat sergentul.

Căpitanul Iordache a deschis cu zgomot caietul cu coperți groase aflat pe birou:

— Dacă nu ești apt să comanzi oameni, spune. Te putem muta la atelierul de reparații, te facem furier sau operator la centrală. Înțelegi ce vreau să știu? Dacă poți sau nu să lucrezi cu oamenii.

— E prima dată-n viața mea, a spus sergentul repede. La școală îi împăcăm eu pe alții, îi potoleam pe certăreți, niciodată nu m-am atins de cineva. N-o să se mai întâmple, pe cuvântul meu, tovarășe căpitan. Vă rog, lăsați-mă acolo cu grupa, m-am obișnuit cu ei…

— Ajunge. Până adineauri nu reușeam să scot o vorbă de la tine, și acum te-ai pornit. Mi-ai răspuns la întrebare, gata. Acum du-te la subunitate și spune-i comandantului de companie să mi-l trimită pe deșteptul ăla. Știi despre cine vorbesc, nu?

— Am înțeles. Permiteți să plec.

— Încă ceva. Insigna „Militar de frunte” poți s-o scoți de pe acum de pe piept. O să raportez comandantului de regiment. După întâmplarea asta, n-o meriți.

— Tovarășe căpitan…

— N-o meriți. Am înțeles, fapta ta se explică, dar nu se justifică. Indiferent de împrejurare, ești vinovat.

— Am înțeles, a spus sergentul cu ochii-n jos.

— Eu nu te amenințț, dar să știi că dacă se repetă, ai să termini armata cu gradul de soldat. Ești liber!

După plecarea sergentului, căpitanul Iordache și-a reluat plimbarea prin birou. Simțeam că-mi amorțesc genunchii, dar nu îndrăzneam să mă mișc din poziția aceea incomodă, forțată, din fotoliu. Mă întrebam ce-o fi gândit sergentul, îmi reproșam că nu-l apărasem destul; comandantul de batalion n-avea de unde să știe ce face și cum se poartă fiecare ostaș, dar eu – eu eram acolo, între ei, îi știam bine, ar fi trebuit să-l înfățișez așa cum era el într-adevăr, un om potolit și cu judecată, care nu se-nfierbântă din toate nimicurile.

— Vă raportez că se poartă frumos cu soldații, am spus. E cel

mai bun gradat din companie.

S-a oprit în fața mea. Aproape fără voie, m-am ridicat. Mi-a făcut semn cu mâna să mă așez iarăși.

— Ții așa de mult la el?

— Da. Este un om de treabă. Lăsați-l mai departe în plutonul meu.

— Să zicem că m-ai convins. Dar ia seama, tovarășe locotenent, să nu se-ntâmple alte minuni acolo. Aș fi vrut să dau un exemplu, să afle tot regimentul că nu glumim cu lucruri de-astea. N-am nimic cu sergentul Tomoroga, ci cu fapta în sine. E inadmisibil, înțelegi? Dacă-l las acolo, îmi calc pe inimă, ar însemna să fac o concesie. Iar o concesie atrage după sine altele. Unde vrei s-ajungem?

— Cred că e un fapt izolat, tovarășe căpitan. N-au mai fost altele, și sunt încredințat că n-au să mai fie. Oricum, întâmplarea asta e un semnal de alarmă…

— Bine. Ți-l las în pluton, dar bagă de seamă. Eu n-am obiceiul să vorbesc de două ori. Îl degradăm în fața regimentului dacă se mai întâmplă, ai înțeles?

— Am înțeles și vă mulțumesc, tovarășe căpitan.

Secretarul organizației de bază a ridicat privirea spre mine:

— Pentru ce mulțumești? Ți-ai luat o povară în plus. Eu știu? Pe-o parte e bine așa. Altul în locul dumitale s-ar fi grăbit să scape de un om considerat incomod. Să nu mai stea cu grijă pentru ziua de mâine, să nu-și asume răspunderea… Îmi plac oamenii care-și asumă răspunderea, și totuși…

L-a întrerupt o bătaie în ușă. Căpitanul Iordache s-a așezat iarăși pe scaun, la birou. S-a adresat secretarului organizației de bază:

— Acuma să-l ascultăm pe negustorul care a vrut să cumpere bunăvoința sergentului. Intră!

Ușa s-a deschis încet, parcă cu teamă. Un ostaș mic de statură, slăbănog, cu mărul lui Adam proeminent, cu ochii mari, negri, s-a prelins prin deschizătura parcă prea strâmtă. Și-a smucit boneta de pe cap, lăsând să se vadă părul des și negru, tuns „perie”, și a luat o poziție de drepți țeapănă, încordată:

— Tovarășe căpitan, sunt soldatul Benga din plutonul trei, m-am prezentat la ordinul dumneavoastră.

— Soldat ai spus? l-a întrerupt căpitanul Iordache. Ce fel de

soldat ești dacă nu-ți place armata?

— Îmi place, tovarășe căpitan.

— Dar vrei s-o faci mai ușoară, hai?

Soldatul a înghițit în sec, cu privirile rătăcind prin colțurile camerei.

— Zi, omule, e adevărat ce i-ai spus sergentului?

— Cam este.

— Este sau nu este? Cum i-ai zis?

— I-am zis așa: Dom' sergent, cât mă costă să fac armata ușoară?

— Păi cum credeai tu, armata se cumpără, ai? Sergenții se cumpără, te tocmești cu ei? Ce-ai fost înainte de armată?

— Am lucrat în comerț.

— Unde?

— Pe Lipscani, vindeam pulovere la tonetă, mai un ceas, mai o ocazie…

— Și credeai că și-aici merge așa la tocmeală?

Soldatul tăcea. Căpitanul Andrei l-a întrebat cu blândețe:

— Ia spune, soldat Benga, pentru ce există armata?

— Așa, ca să apere… să apere țara.

— Și cum crezi tu: țara se poate apăra mai tare sau mai încet, cum vrea fiecare?

— Nu. O apărăm din răsputeri.

— Vasăzică știi. Atunci ce voiai să „cumperi" de la sergent, măi, omule? Învoiri în oraș? Scutire de la sectorul de curățenie? Nu vrei să muncești?

— Îmi place munca, tovarășe căpitan. Nu vreau scutire de la muncă. Nici învoire, că n-am pe nimeni aici, în oraș.

— Atunci ce? Să nu faci instrucție?

— Instrucția-mi place.

— Nu te-nțeleg. Ce înseamnă pentru tine „armată ușoară"? Hai, vorbește, fii sincer, poate te putem ajuta noi. A adăugat cu un zâmbet ironic: Fără să te coste nimic.

Soldatul și-a plimbat iarăși privirea neliniștită pe pereți, ca și cum s-ar fi așteptat să vadă scris acolo un răspuns la întrebare.

— Să nu mă pună planton la lemne noaptea, a izbucnit el în sfârșit. Mi-e frică pe întuneric. Eu și acasă dormeam cu lumină. Stau la bloc, în Berceni, și-aveam în fața geamului un bec mare pe stâlp. Când stingeam lumina-n casă, rămânea becul, de

citeai ziarul la el. Aia e. Și într-o vară m-am dus la mare, făceam poze pe plajă, mai erau și alții, cu ursul, cu costumul turcesc, că la mare se câștigă bani, și m-am gândit de ce n-aș câștiga și eu. Mi-am cumpărat un aparat și hai pe plajă, și ei de colo, după vreo trei zile: „Ești nou pe-aici, gagiule. Vino cu noi să ne-ajuți la developat”. M-au închis în laborator și-au stins lumina. Am spart tot înăuntru, dar nu mi-au dat drumul. Ore întregi am urlat și-am bătut cu picioarele-n ușă. Abia seara m-au lăsat să plec și mi-au spus să nu mă mai prindă pe plajă, că acolo-i zona lor.

— Când a fost asta?

— Acu’ doi ani, să moară mama, tovarășe căpitan, nu vă mint cu nimica.

— Câți ani ai, băiete? l-a întrebat comandantul batalionului.

— Douăzeci.

— Vezi, aia a fost când aveai optsprezece ani. Trebuia să-ți treacă pân-acum. Crezi că ești singurul care face planton noaptea? Păi, dacă s-ar speria toți, am rămâne cu cazarma nepăzită, sau ce? Nu mai vorbim de o situație mai specială. Te trimit în misiune, în cercetare la vreme de noapte și tu ce faci? Nu te duci?

— Aia e altceva.

— Altceva! Bărbat în toată firea, alții la vârsta ta au nevastă și copii, iar tu… Uite ce e, trebuie să-ți faci singur curaj, să scapi de povestea asta. Noi o să te ajutăm, o să-i spun și tovarășului locotenent să aibă grijă, dar trebuie și tu să dai concursul. Un soldat fricos nu e soldat.

— Am înțeles.

— Și fiindcă tot ești aici, ia spune, am auzit că te-ai cam ocupat cu negustoria pe-aici, prin regiment. E-adevărat?

— Permiteți să raportez, eu nu…

— E adevărat sau nu?

Am văzut iarăși mărul lui Adam mișcându-se. Soldatul s-a legănat de pe-un picior pe altul, privind spre covor.

— Păi… O ocazie, tovarășe căpitan, m-a rugat un băiat să-i fac rost de-un ceas, pe urmă n-a mai vrut să-l ia, și-atunci m-am gândit să-l plasez…

— Ascultă, soldat, aici ești la regiment, nu pe strada Covaci. Dacă mai încerci să vinzi măcar o cutie de chibrituri, îți fac

dosar de trimitere în judecată pentru comerț ilicit.

— Tovarășe căpitan, să n-am parte de…

— Eu atâta-ți spun. Aici, în armată, ești soldat, nu negustor. Gândește-te la datoria de soldat, poartă-te demn și corect.

— Permiteți să ra…

— L-ai jignit pe sergent, îți dai seama? Ăla-i om serios, își face datoria, și tu vrei să-i cumperi bunăvoința. Eu nu zic că-i corect ce-a făcut, dar nici tu n-ai fost corect.

— Am înțeles.

— Se va vedea pe parcurs ce-ai înțeles. Acuma du-te la subunitate, împacă-te cu sergentul și nu uita ce ți-am spus. N-aș vrea să te mai chem o dată pentru cine știe ce trăsnaie. Lămurit?

— Da. Să trăiți!

Soldatul a salutat și a plecat. Căpitanul Iordache s-a întors spre mine, m-a privit o clipă:

— Te rog, ai grijă, găsește o metodă să-l ajuți. Cu discuția asta n-am rezolvat totul… Îți rămâne partea cea mai grea. Să statornicești în pluton un climat normal. Oamenii au să comenteze întâmplarea, fii sigur. Nu-l slăbi din ochi nici pe sergent. Discutați cu el la U.T.C., să-și îndrepte greșeala și să tragă învățăminte. Și află că la cea mai mică abatere îl schimb, chiar de-ar fi el cel mai bun gradat din armata română. Dacă nu știe să se poarte cu oamenii nu e bun.

— Până acum nu s-a mai…

— Iar cu soldatul Benga, vezi ce faci. Auzi, frică de întuneric! Ia-l cu binișorul, antrenează-l treptat, trimite-l în recunoaștere pe timp de noapte, mai întâi cu altul, pe urmă, singur. Trebuie să-l scăpăm de meteahna asta, pricepi?

— O să fac tot ce…

— Cât despre negustoria lui, nici nu vreau să mai aud. Ai grijă când îi vin rudele, să nu-i plaseze ceva marfă. Sunt oameni care cred că totul se cumpără și se vinde pe lumea asta. Aici e vorba și de educație. Acționați și asupra conștiințelor, dragi tovarăși, că surprizele… uite. Ajungem pe urmă să facem poliție, în loc să ne vedem de-ale noastre.

— Am înțeles. Permiteți să mă retrag.

— Bine, du-te. Vezi că sunt destule treburi de făcut. Ai grijă de oameni. Nu numai de sergent și de Benga ăsta. În general,

de toți. Să le știi punctele slabe, metehnele; ața se rupe totdeauna unde-i mai subțire. Asta-i tot.

Am plecat abătut. Compania era adunată pe platou, cu arme și măști. M-am prezentat la locotenentul-major Cristea:

— Vă raportez că am fost la batalion.

— Știu. Între timp am cercetat și eu situația. Plantonul a exagerat când a raportat incidentul; am descoperit că avea o poliță de plătit lui Tomoroga. Ăsta-i un semnal de alarmă pentru noi: relațiile interumane. Poate sergentul e cam dur uneori. De văzut.

— Am înțeles.

— Păcat că înțelegem unele lucruri după ce faptul s-a consumat. Nu-i un reproș, Traiane, ci o simplă reflecție. Răspundem de acești oameni, de tot ce se petrece cu ei.

— Dar și Benga ăsta, prea de tot.

— Alt capitol: cunoașterea oamenilor. Uneori nu-i destul să le știi biografia. Mai sunt și lucruri care nu ies așa de ușor la iveală.

— Am învățat multe astăzi, i-am spus.

— Mai vorbim pe drum. Du-te și echipează-te. Plecăm la poligon, a intervenit o schimbare în program. Tema prevăzută pentru mâine o executăm azi.

— Și mâine?

— Instrucție de noapte. Facem un marș până la trecătoare…

Soldații mergeau în tăcere, împovărați de ranițe și de arme. Cunoșteam senzația aceasta de la marșurile din timpul școlii, o resimțeam aproape fizic, umerii trași înapoi de curelele ce scârțâiau ușor; centura apăsându-mi șoldurile; după primul kilometru, mușchii se încălzeau, mișcările se succedau automat, se stabilea un fel de echilibru al efortului, grație căruia parcurgeam distanțe greu accesibile unui om obișnuit.

— Cum te simți, tovarășe locotenent?

Am tresărit din gânduri. Maiorul Păduraru venise alături de mine, abia îi zăream în întuneric silueta mai degrabă scundă, mersul ușor legănat, de infanterist deprins cu marșurile lungi.

— Am făcut în școală destule drumuri. Mă tem doar că mi-am pierdut antrenamentul.

— O să ți-l recapeți, n-avea teamă. Cred că nu efortul fizic ți

se pare obstacolul cel mai important.

Era o invitație la destăinuiri. Simțeam, într-adevăr, nevoia să comunic cuiva frământările mele.

— Tovarășe maior, aș fi vrut din tot sufletul să meargă totul strună, să n-am dificultăți, să previn orice incident. Dar uneori lucrurile iau o întorsătură neașteptată...

— Nu te speria, se-ntâmplă, mai ales la-nceput. Nu poți să știi totul dinainte, iar ca să prevezi, trebuie să ai experiență, sa te mai fi lovit de un caz asemănător. Am discutat și cu tovarășul comandant întâmplarea din plutonul dumitale, e o învățătură pentru noi toți. Să fim mai atenți cu oamenii, să le pătrundem gândurile, preocupările. Dacă ești apropiat de cineva, mai ușor afli ce-l frământă. Despre soldatul Benga nu știam mai nimic. Nu vorbesc de datele personale, ci de lucruri mai profunde, trăsături de caracter, părerea despre lume. Asta nu poți s-o afli decât dintr-un contact nemijlocit, dintr-o discuție, dintr-un gest al lui. Ar trebui să deslușim semnificații într-o atitudine, într-o frază spusă.

— Îmi fac și eu reproșuri că n-am fost destul de atent la asemenea nuanțe. L-am auzit o dată pe Benga rugând pe cineva să-l înlocuiască în postul de planton, dar n-am dat importanță.

— O să te deprinzi cu timpul. Lucrăm cu oamenii și trebuie să ne apropiem de ei, iată învățătura principală pe care aș vrea s-o tragi din întâmplarea asta. În rest, e mai ușor: avem regulamente, plan de pregătire, program precis, știm ce avem de făcut în orice clipă a zilei. Dar trebuie să mai știm ceva, dincolo de toate acestea: să cunoaștem omul și să-l înțelegem. O să mai vorbim despre asta; e un subiect care nu se epuizează niciodată!

S-a depărtat ușurel de mine, lăsându-mă să întorc iarăși pe toate fețele întâmplarea aceea care nu-și găsea locul în riguroasa ordine ostășească.

7.

Serile împreună cu Tia trecuseră într-un fel de goană îndârjită. O atmosferă de încrâncenare ascunsă învăluia întâlnirile noastre; abia acum, judecând lucid, îmi dădeam seama cât de puțină bucurie exista în universul ei interior; abia când scotea sticla la iveală fața i se mai lumina puțin; în rest – totul îi părea negru, buzele ei frumoase, bine conturate, se subțiau, se arcuiau în jos a dispreț când vorbea despre munca ei de la școală, făcea portrete sarcastice colegelor ei sau își exprima neîncrederea în elevi. Nega totul; când încercam s-o contrazic venea cu argumente, cita fapte, reproducea mici scene din cancelarie sau din clasă, și-mi dădeam seama că reține numai părțile neplăcute, că are ochi mai ales pentru defectele oamenilor și caută până și-n împrejurările mărunte de fiecare zi un combustibil care să-i alimenteze nemulțumirea. Am fost un naiv, îmi spuneam, cum poți spera să îndrepți un om cu asemenea structură, să-i influențezi concepțiile? Ea însăși spusese, într-o clipă de lucidă considerare a perspectivei: „Viața noastră ar deveni un iad”, dumnezeule, trebuia să deschid mai bine ochii!

O comparam cu Mirela – ce diferență! Purtarea copilăroasă a uneia față de maturitatea amară a celeilalte; aici joacă, dincolo drama unei vieți; cel puțin pe Mirela o cunoșteam de-atâta timp, nu era capabilă de surprize, singura surpriză fiind acel strigăt de mirare și opoziție: „Ce să caut eu acolo?” Să înțeleg de aici că în principiu Mirela nu se împotrivea căsătoriei cu mine, ci vieții care-o aștepta în „orășelul abia trecut pe hartă”? Deci dacă aș încerca să plec din Ulmeni… Am părăsit repede această ipoteză, fiindcă îmi era proaspătă în minte povestea lui Dumitriu, omul care-și abandonase, de fapt, profesia, ca să-și salveze căsnicia și le pierduse astfel pe amândouă. Dar cum mi-ar sta mie, abia venit, să-mi fac gânduri de plecare? Mă atașasem de plutonul meu, de colegi, plutonierul-major Cioată, primul om din regiment cu care dădusem ochii, se nimerise să fie tocmai plutonierul companiei noastre. Îmi plăcea limbajul lui pitoresc – Cristea îl amenința, mai în glumă mai în serios, că o să-l pună să restudieze anumite paragrafe din regulament în legătură cu asta – și simțeam că mă simpatizează, ajutându-mă

cu discreție când era vorba de treburi gospodărești, de procurat ținte de exercițiu și hărți, de verificat măștile ostașilor din pluton sau alte lucruri pe care le mai uiți, le mai lași. Așadar, ce motive aș fi putut invoca, dacă într-o bună zi m-aș fi prezentat la comandant cu un raport de mutare? Ai dat de greu, m-ar fi mustrat, sau m-ar fi privit cu un ușor dispreț, uite unul care fuge fără să fi aflat măcar despre ce e vorba, fără să fi petrecut o iarnă aici, fără să fi luat parte la o aplicație…

Nu, excludeam de fiecare dată ideea plecării din raționamentele mele. Ar mai fi o speranță, mă gândeam apoi, s-o înduplec pe Mirela, s-o aduc într-o scurtă vizită aici, să vadă orașul cu ochii ei; poate i-ar plăcea, poate ar îndrăgi atmosfera lui patriarhală, casele frumoase și solide, Cetatea și pe prietenii mei. Îmi stăruia în minte o frază din povestea lui Dumitriu: soția lui nici măcar nu călcase prin garnizoană. Era ca și cum cineva declară că nu-i place un poet, fără să fi citit măcar un vers din opera lui! Vino aici, să vezi despre ce e vorba, înainte de a spune nu! o rugam în gând. Trebuia să fiu mai stăruitor, mai explicit; m-am speriat de prima ei reacție, asta-i slăbiciune curată, ceri o fată în căsătorie și la primul ei moft te dai bătut; erai dator să argumentezi, să-ți aperi ideea…

Așa s-a născut o lungă epistolă, prin care-i descriam orașul, pacea înaltă a împrejurimilor, aspectul sobru și temeinic al caselor, liniștea care te-mbia la studiu și la cugetare. Îi vorbeam despre profesorul care-și încrucișa spadele argumentelor cu istoricii cei mari; despre colegii mei simpatici și serioși, despre meșterul care devenise inginer și despre cetate.

Cetatea – marele meu argument. M-am dus, cu Butnaru, într-o după-amiază, s-o văd mai de aproape. Ne-am învârtit în jurul ei, apoi am coborât pe valea râului, în spate, acolo, unde zidul de incintă se prăbușise. Turnurile înalte și drepte păreau că-ți atârnă amenințător deasupra capului; zidul, cât mai era întreg, avea un aer neprietenos și inaccesibil; ferestruicile destinate apărătorilor nu lăsau să se vadă nimic din interiorul curții. Am urcat din nou, pe poteca abruptă, năpădită de buruieni, iar când am ridicat privirea, deasupra turnului cel mare stăruia un nor alb, rotund și pufos, așa cum este înfățișat în vechile gravuri fumul bombardelor; o clipă m-am transplantat într-un

ev străin, mi-am închipuit că asaltez cetatea, în fruntea unei oști nevăzute.

— Ești copil, a râs Butnaru.

— Dă-mi voie să fiu copil, i-am spus gâfâind din pricina urcușului; o cetate ca asta îți dă dreptul să visezi!

În curtea năpădită de bălării, zidurile păreau mai înalte, îți dădeau o senzație de neliniște; în prima clipă am dorit, instinctiv, să ies pe poarta largă, în strada altui secol. Butnaru mai fusese pe aici, era mai nepăsător și mai cu picioarele pe pământ; l-am surprins pândindu-mă, studiindu-mi reacțiile. Am făcut un gest larg cu brațele, voiam să exprim uimire, entuziasm; nu găseam cuvintele. S-a bucurat, ca și cum cetatea i-ar fi aparținut; după ce m-a lăsat să admir zidurile și balcoanele largi, pe care se înșirau cămărușele cu uși de stejar și ferestre cât palma, m-a tras spre ușa bisericuței din mijloc.

— Surpriza cea mare, a anticipat el privindu-mă peste umăr.

Din iarba înaltă, dintre florile fără nume crescute în pământul gras și mereu umed, se înălța o piatră albă, roasă de vreme; m-am repezit spre ea, am dat tufele acelea deoparte cu amândouă mâinile, ca un înotător care despică harnic valul; piatra alb-gălbuie îmi venea până la piept; purta în jartea de sus o rozetă, ce înconjura un trandafir dăltuit grosolan; dedesubt se înșirau litere după litere, după obiceiul altor vremi, fără pauze între cuvinte. M-am aplecat, căutând unghiul cel mai potrivit ca să disting inscripția, sau cât se putea vedea din ea, cu literele chinuite, complicate, care încercau să adapteze scrierea chirilică la limba română. Am citit cu glas tare, mai bine zis am silabisit:

— „Mitru… Logofăt… răposat vă leatu…” Mai departe nu se mai înțelege. În orice caz, e vorba de secolul șaptesprezece…

— Așa e, s-a bucurat Butnaru, ai trecut examenul, aici e mormântul unui fost oștean al lui Mihai Viteazul, devenit mai apoi comandantul cetății. A murit la o vârstă înaintată, așa se presupune.

Am mai rămas câteva clipe în fața inscripției, trudindu-mă să descopăr pe cont propriu ceea ce se știa deja, până când Butnaru m-a bătut pe umăr:

— Nu te mai chinui, amicul nostru de la Casa armatei a fotografiat-o din diverse unghiuri, folosind filtre speciale care-

au pus inscripția în evidență. Dacă vrei ceva inedit, nu aici, în calea tuturor, trebuie să cauți!

M-am uitat cu speranță la el, așteptând o precizare care nu mai venea. I-am arătat cu un gest larg chiliile de la etajul de sus:

— Poate acolo…

— Aș! Sunt goale, numai pereții. Ce-a fost înăuntru s-a tot luat, nu uita că pe-aici au fost războaie și incendii și molime. Singurul loc pe care nu l-am cercetat…

Vorbind, s-a depărtat de mine câțiva pași, a dat ocol bisericuței și s-a apropiat de piciorul turnului pătrat dinspre nord. Îl urmam pas cu pas, absorbind prin toți porii această explorare ce mi se oferea ca de la sine. La baza turnului, zidul se lățea deodată în interior închipuind acoperișul unui beci oblic, sprijinit pe turn; acolo se aflau două trape uriașe de stejar, ferecate cu bare grosolane de fier forjat, închipuind frunze de viță și vrejuri în spirală. Un lacăt uriaș, pe măsura porților, era trecut prin belciugele groase cât degetul, abia atinse de rugină.

— O lucrare de artă și, totodată, o încuietoare sigură. Se spune că n-a fost deschisă de zeci de ani; de aici se coboară într-o galerie secretă, care o ia spre râu, dar are ieșirea astupată. Vreo inundație, vreun cutremur, nu se știe.

— Și n-au încercat s-o…?

— Ba da. Au mers până unde s-a putut merge. Nimic important înăuntru; un simplu tunel de salvare pentru cazuri de asediu îndelungat.

— Și turnurile?

— Au scările prăbușite, n-a stat nimeni să le reconstruiască. Am intrat în cel pătrat, ai senzația că te afli într-o fântână. Lipsesc etajele intermediare, care erau din lemn și corespundeau cu ferestruicile. O ruină.

— O ruină măreață, am completat. Te face să visezi. Aveau dreptate poeții romantici, asemenea vestigii te inspiră…

Mă simțeam stânjenit de propriul meu entuziasm, dar Butnaru era încântat, mă condusese aici cu mândria cuiva care-și etalează o colecție adunată cu migală. Am plecat de-acolo croind planuri optimiste pentru explorările din primăvară.

— Trebuie luată serios și metodic, a spus el în chip de

concluzie. Începând chiar de sub zidul prăbușit. Cetatea dacilor nu poate fi departe...

La sfârșitul lui noiembrie, așa cum îi făgăduisem Mirelei în scrisoarea cea lungă, m-am prezentat la comandant și am cerut permisiunea să plec la București.

— E ceva deosebit?

— Vreau să-mi aduc niște lucruri de acasă, de la părinți. Lipsesc numai sâmbătă după-amiază și duminică.

— Foarte bine, fă-ți formele și la ora douăsprezece, te prezinți să-ți iei ordinul de serviciu. Dacă-ți mai aduci lucruri, e semn bun. Semn de statornicie.

— Vă raportez că m-am acomodat destul de bine cu viața regimentului.

— Lasă că știu. Ai impresia că, dacă nu stau toată ziua să te dădăcesc, nu sunt la curent cu ce se-ntâmplă? Mi-a plăcut cum ți-ai instruit plutonul pentru trageri. Totuși, nu neglija instrucția tactică.

— Desigur, am și început să...

— Și ai grijă de disciplină. La plutonul tău se vorbește cam mult. Aici e armată, nu punem la vot programul. Nu uita nici povestea cu sergentul...

— Dar nu s-a mai...

— Ai tendința să faci concesii. În meseria noastră, a proteja omul înseamnă a-l instrui bine, ca să știe să lupte. Iar asta nu se poate fără muncă. Dacă-l scutești de efort, dacă-l cocoloșești, nu-i faci un serviciu.

— Am înțeles.

— Timpul e scurt, trebuie folosit la maximum. Ia-ți măsuri pentru instruirea în complex.

— La școală am...

— Dacă doi lucrează și ceilalți se uită, n-ai timp să-i înveți pe toți. Pune-i să facă lucruri diferite, împarte-i pe ateliere, bazează-te mai mult pe gradați. Instrucția intensivă înseamnă în primul rând exercițiu. O să mai vorbim despre asta, când va fi cazul. Deocamdată, cam acestea sunt retușurile pe care ți le propun.

— Le consider un ordin.

— Ai învățat la școală ce trebuie să faci, dar realitatea e mai

bogată, ți-am spus de când ai venit. Vreau să ai mai multă inițiativă, ești băiat tânăr, caută, încearcă diferite metode. Oamenii care lucrează după șablon se poticnesc în fața situațiilor mai deosebite... Ei, ai venit după o învoire și te-ai ales cu o lecție.

— Îmi prinde foarte bine, tovarășe comandant. Uneori îmi pun și eu întrebări, dacă sunt pe calea cea bună...

— Ești. Altfel interveneam, fii sigur. Hai, du-te și fă-ți documentele. Ai grijă să fii din timp la gară. Îți ajung numai aceste două zile?

— Da. Luni avem o lecție demonstrativă, pe batalion. N-aș vrea să lipsesc.

— Bine. Îți doresc drum bun.

Sâmbătă, la sfârșitul programului, după ce l-am dădăcit bine pe sergentul Tomoroga și pe ceilalți gradați – era prima oară când mă despărțeam de pluton, și cele două zile mi se păreau o perioadă lungă, în care s-ar fi putut întâmpla tot felul de lucruri – am pornit direct spre gară, fredonând mental un marș stenic, potrivit cu starea mea de spirit. Fiindcă nu aveam bagaj, mi-am calculat drumul ca să evit vreo surpriză din partea „cursei”; am luat-o deci pe jos și am izbutit să ajung la gară o dată cu acceleratul. Am cerut la casă un bilet „a-ntâia, București” cu o grabă pe deplin justificată și am luat startul spre peron. M-am urcat în clipa când trenul se punea în mișcare. Am găsit un compartiment aproape gol: erau acolo un bărbat vârstnic, în uniformă de pădurar, care se urcase în vagon înaintea mea, și altul, cu o figură distinsă, care citea foarte absorbit un roman cu coperți viu colorate. M-am așezat la fereastră, vizavi de pădurar. Trenul luase deja viteză, depășise periferia orașului și trecea prin pădurea frumoasă care se întindea sus, pe munte.

— Codrul frate cu românul, cum spune cântecul, a deschis vorba omul în uniformă de pădurar. Am bătut locurile astea o viață-ntreagă și tot nu mă satur de ele. De fiecare dată îmi dezvăluie ceva nou, deși știu toate râpele, izvoarele, ascunzătorile fiarelor. Odată am descoperit o peșteră unde se refugiau oamenii de frica tătarilor; erau acolo urme de foc, o vatră, niște oale sparte și unelte mâncate de rugină. Le-am

adus la muzeu. Specialiștii au spus că-s din secolul paisprezece. Au scris și în ziar despre mine.

— Foarte interesant, am spus. Și eu sunt pasionat de istorie, tocmai mă gândeam câte evenimente se vor fi petrecut prin aceste locuri…

— Da, deși e greu să mai deosebești adevărul de legendă. Un prieten de-al meu, care adună povești despre numele locurilor, a descoperit o istorie care seamănă foarte bine cu un serial de la televizor. Sigur, amănuntele erau altele, dar miezul poveștii era același. De mirare cum a ajuns până aici.

— Există o explicație, a intervenit celălalt călător punând romanul deoparte. Eu mi-s bănățean, și străbunicul meu a luptat în Italia împotriva lui Napoleon. Împărații aveau obiceiul ăsta, să ducă ostașii cât mai departe de vetrele lor.

— Așa erau vremurile, a oftat pădurarul. Dacă stai să te gândești, cel mai aprig se luptă omul acasă la el, pentru vatra lui. A fost la noi un colonel de la județ, ne-a vorbit despre apărarea țării. Și ne spunea ce știm și noi din moși strămoși, dar azi se află scris în lege: tot poporul trebuie să-și apere pământul. Eu unul pot spune fără laudă, așa de bine cunosc munții ăștia, că aș fi o călăuză foarte bună. Știu toate văgăunile și pot alege fără greș un loc potrivit unde să ascunzi o trupă în așteptarea dușmanului, sau să strecori un detașament în spatele lui, să-l iei prin învăluire. Mă și gândesc așa, câteodată, că la nevoie, dac-o fi cazul – mai bine să nu fie – dar dac-o fi, mă duc voluntar, cu toată vârsta mea, să fac pe călăuza…

Trenul a intrat într-un tunel; trecerea prin tunel are o anume solemnitate, ca o coborâre spre adâncul pământului; ascultam cu toții în tăcere tacatac-ul roților, reverberat de pereții negri, abia ghiciți în întunericul dens; curând o geană de lumină s-a zărit, a crescut, apoi locomotiva a scos un chiot triumfător.

— La linia asta am lucrat și eu, a reluat cu mândrie pădurarul. Era imediat după război, țara se refăcea, vedeam trenuri întregi cu tineri trecând spre munți, încolo; era vremea marilor șantiere… M-am dus la primărie, comitetul provizoriu, cum era atunci, am cerut să mă fac brigadier. „Ești prea mic, puștiule, ce poți tu să faci acolo?” „Păi, îs neam de pădurari, linia trece tot prin pădure, trebuie doborâți copacii, asta cere un anume meșteșug…” „O fi având și el dreptate, a spus un

oarecine. Scrie-l, tovarășule, că avem nevoie de brațe multe…” Așa am ajuns la construcție. Veneam pe-acasă numai sâmbăta, taică-meu se fălea cu mine, mă lua la cooperativă să bem tescovină și mă punea să spun oamenilor ce facem noi acolo, cum merge lucrarea, și cât mai e pân-om avea și noi linie de tren… Acuma ni se pare firesc, trece trenul prin tunel și mulți dintre călători abia ridică ochii de pe ziar. De-ar ști ei câtă sudoare a curs ca să facem, cu răbdare și drag, câte-un pas înainte…

— Tânăra generație e mai nepăsătoare, a intervenit celălalt pasager aplecându-se spre mine. Dumneata, tovarășe locotenent, nu trebuie să te simți jignit. Vreau să-ți povestesc ceva. Eu sunt inginer pe șantier și am lucrat cu soldați. Aveau cu ei un locotenent care una-două îi dădea cu burta de pământ. Într-o zi i-am spus să-i lase-n pace. „Trebuie să știe de frică, mi-a răspuns. Soldatul trebuie strunit, altfel nu faci treabă cu el.” Și mă gândeam atunci, uite, am și eu un băiat, la anul termină liceul, și-o să dea examen la facultate, cum i-o fi norocul, intră sau nu intră, dar armată tot trebuie să facă. Și dacă nimerește pe mâna unui om ca ăsta… Dumneata ce părere ai?

M-am gândit puțin, am văzut în minte poligonul întins, câmpia încă verde, și băieții din pluton cu ochii la mine, pe când le demonstram influența soarelui asupra liniei de ochire.

— Depinde de ce înțelegem prin a-i struni, am spus. Am și eu în primire ostași. Sunt vreo douăzeci de inși, dar unul nu seamănă cu altul. Dacă știi să-l iei pe fiecare, nu-i nevoie să-i dai cu burta de pământ, cum făcea acel locotenent. E drept, unii sunt mai încăpățânați, sau răsfățați, știu eu? Li se pare ciudat să vină caporalul, de-o seamă cu ei, sau cu câteva luni mai mare, oricum, cu un ciclu înaintea lor, și să le dea ordine. Am și eu în subunitate un băiat din ăștia, un tip subțire și delicat, muzician, a încercat să intre la Conservator, nu oricine se încumetă la asta. Se cam ciorovăia cu caporalul, îl trata cam de sus, și într-o zi l-am luat deoparte și l-am lămurit cam așa: „Caporalul Păun nu e individul Păun, adus aici și pus să-ți facă ție mizerie. E comandantul tău, trebuie să asculți de el, chiar dacă are numai profesionala. Armata nu poate exista fără comandanți. Trebuie unul să spună „înainte!” și ceilalți să-l urmeze toți odată, atunci când spune el, nu când găsesc ei de

cuviință. Iar comandantul trebuie să știe când să spună „înainte”, asta-i menirea lui! Mi-am dat seama că a-nțeles, fiindcă din ziua aceea n-a mai avut discuții cu caporalul. Era mai simplu să-i trag un perdaf, sau să-l trimit la arest, dar nu rezolvam nimic cu astă. O să credeți că mă laud, dar oamenii mei mă ascultă și nu-mi dau bătaie de cap. Așa că de ce m-aș apuca să le fac zile grele?

— Frumos, domnule, a spus călătorul cărunt. Dacă astăzi, în armată, oamenii gândesc ca dumneata, e-n regulă. Probabil că tânăra generație…

— Nu-i vorba de generație aici. Locotenentul de care vorbiți o fi o excepție; un om rău din fire, probabil. Armata nu încurajează oameni de soiul ăsta. Soldatul trebuie să asculte din convingere, nu de frică. Pentru asta îi facem educația, căutăm să pătrundem în conștiința lui.

Omul s-a crispat un pic, mi-am dat seama că devenisem emfatic.

— E frumos ce spui dumneata, dar nu se potrivește cu ce-am văzut eu. Ce face armata când dă peste un locotenent ca acela?

— De la caz la caz, știu eu? Încearcă mai întâi să-l educe, la noi se spune adesea: să educăm educatorii. Dacă nu reușește, atunci se lipsește de el. Omul acela poate fi un bun specialist, un meseriaș iscusit, dar dacă n-are calități de comandant, ce să faci cu el?

— Eu cred că puțină asprime nu strică, a intervenit pădurarul.

— Când n-ai încotro, recurgi și la metode mai aspre, am încuviințat. Dar asta n-o faci așa, în bloc. Dacă unul mișcă în front, nu te apuci să alergi tot plutonul până-i iese sufletul.

— Noi cam așa pățeam, a râs pădurarul. Am făcut armata la pontonieri, și-aveam un căpitan care scotea untul din noi. E drept că și compania mergea ca la carte. De-aia zic că puțină asprime…

— Azi sunt alte principii, a spus împăciuitor omul cu părul cărunt și și-a rezemat capul de căptușeala lucioasă a pardesiului atârnat lângă geam.

— Urmează Bucureștiul…

Am tresărit. Adormisem după ce trenul trecuse de Ploiești, ceilalți călători păreau la fel de buimaci și ei, după somnul acela scurt și chinuit, de la capătul călătoriei, când zgomotul trenului a încetat să mai șocheze nervii; pădurarul s-a întins și a căscat, trosnindu-și încheieturile; călătorul cărunt a zâmbit:

— Păcat că nu merge mai departe, era așa de bine…

M-am uitat pe fereastră; deocamdată orașul se anunța modest – căsuțe anonime cu scheletele de fier-beton ale solariilor; o mașină veche pe butuci; o stradă nepavată; copii jucând mingea pe o mică pajiște. Apoi peisajul s-a schimbat brusc, au apărut în zare blocurile; roțile țăcăneau tot mai des, la macaze, sporind senzația de viteză, de parcă trenul însuși, presimțind apropierea de liman, își încorda, ca un cal bine strunit, puterile…

— Vă salut, a spus călătorul cărunt, brusc înstrăinat, deschizând ușa larg. Mi-a făcut plăcere…

— Să trăiți, sănătate, a spus pădurarul.

Și-a coborât tolba vânătorească, din piele groasă, și mi-a explicat:

— Poate prind legătura de Piatra… Să trăiți, sănătate.

— Să trăiți, i-am răspuns și ne-am strâns mâinile.

M-am ridicat fără grabă, compartimentul părea mai larg acum, mi-am luat servieta din plasa de bagaje, mi-am pus mantaua de ploaie. Auzeam, pe culoar, banalitățile pe care călătorii și le spun de obicei ca să-și ascundă nerăbdarea:

— …Pe partea asta e peronul…

— …Suntem cam la urmă, avem de mers…

— …O surpriză, n-am vrut să telefonez că vin…

Gara m-a surprins cu haosul ei – duduitul greu de suportat al locomotivei electrice; exclamațiile de bucurie ale unei femei care îmbrățișa de zor o domnișoară elegantă, cu pălărie *retro* și pelerină cadrilată; clopotul nervos al unui electrocar și strigătele conductorului care încerca să facă loc, prin îmbulzeală, micului vehicul; pe peronul alăturat, în așteptarea altui tren, un grup de excursioniști scandând „Hai Metalul” și agitând steaguri – iar peste toată această avalanșă de sunete, o voce clară, puțin afectată, ruga pe tovarășii călători să păstreze curățenia peroanelor. Grăbit cum eram, aproape că nu aveam timp să gust noțiunea de „acasă”, prima oară când

veneam acasă nu ca elev în vacanță, nici ca proaspăt absolvent al școlii militare; un plutonier a trecut pe lângă mine, m-a salutat și mi-a făcut loc; m-am simțit deodată important; am grăbit pasul spre troleibuz. Aveam încă în portofel tichete rămase din timpul vacanței; încercam să mă port cu nonșalanța unui bucureștean care se duce pur și simplu acasă, venind de la serviciu, chiar dacă străbătusem trei sute de kilometri pentru asta. Evitam să arunc priviri curioase pe geam, să mă aplec ca să recunosc locurile; voiam să arăt oamenilor din troleibuz, mie însumi, că-mi sunt familiare străzile, stațiile; încercam totuși un vag sentiment de umilință, la gândul că nu mai aparțineam, organic, orașului, că degeaba prind din mersul mașinii, pe bulevard, titlul filmului anunțat „în programul viitor”. Luni, când bucureștenii vor face coadă la bilete, eu voi fi din nou în poligonul de la poalele munților…

Coborând la Calea Moșilor, mi-a mai venit inima la loc. Magazinul din colț – stofe de diverse culori într-un aranjament savant – nu-și împrospătase vitrina, e drept, doar nu plecasem de-un secol; uite și *Renault*-ul albastru pe care-l admirasem data trecută, e tot acolo, poate că nici n-a fost mișcat din loc, poate că proprietarul lui este tot un „provincial”, un om care lucrează la Buziaș sau la Medgidia, și vine o dată pe lună în București când își lustruiește mașina pentru o mică excursie…

Taci că au reparat ușa, mi-am spus urcând treptele de la intrarea în bloc. Nu am mai așteptat liftul; am urcat scările (două etaje pentru un om care merge zilnic atâția kilometri și mai face și exerciții: „din dreapta, aviație la joasă înălțime”, erau un fleac scormonind în buzunar după cheie; dacă nu-i nimeni acasă?

Prin ușa apartamentului, am auzit urletul aspiratorului de praf. Am descuiat. Mama a rămas o clipă încremenită când m-a văzut, apoi a oprit aspiratorul, a trântit jos ustensila lungă, ce prelungea furtunul încolăcit pe covor și s-a repezit spre mine:

— Puiul mamei!

Am închis ușa urgent, de teamă să n-audă vecinii apelativul atât de nepotrivit pentru un comandant de pluton. Am îmbrățișat-o pe mama, basmaua îi alunecase pe spate lăsându-i liber părul, i-au apărut fire albe, m-am mirat pe când pășeam peste furtunul aspiratorului rămas de-a curmezișul.

— Strâng imediat, nu mă așteptam să te văd în seara asta!

— Și tata?

— Ceva cu comitetul de bloc. Vine repede, a plecat de vreo oră. Știi ce? Du-te și spală-te, schimbă-te, între timp eu strâng pe-aici și pregătesc masa.

— Vreau să-ți ajut, am protestat eroic scoțându-mi vestonul. Termin eu de aspirat covorul, dumneata vezi pe la bucătărie.

— Ți-e foame?

— De lup. Glumesc, am mâncat ceva în tren, m-am corectat văzând mâna ei alarmată. Dar știi, mi-e dor de mâncarea de acasă.

— Mă duc imediat să-ți pregătesc ceva. Dezbracă-te, spală-te, și odihnește-te un sfert de oră, doar vii de la drum.

— Mă inviți ca pe-un musafir.

— Mai rămâne să-ți spun „simte-te ca acasă”, a zâmbit mama. Hai, mă duc să pregătesc o omletă, că până diseară mai este.

Mi-am scos vestonul, l-am pus pe spătarul unui scaun și, după o scurtă pauză de încurajare, am înaintat bărbătește spre telefon. Mi-am dres glasul și am format numărul Mirelei. A răspuns cunoscuta voce care graseia:

— Rheghret nespus de mult, dar Mihrela nu-i acasă, a plecat cu colegii în excuhrsie la munte.

— Bine, dar am anunțat-o că vin. N-a primit scrisoarea mea?

— Ba da, dar era un arhanjament mai vechi, n-a putut să contramandeze. Știi cum e când te rupi de colectiv…

— Înțeleg, am spus pe un ton cât mai natural. O să mai sun. Bună seara.

Am închis telefonul, abținându-mă să nu-l trântesc. În fond, bietul aparat n-avea nicio vină. Așadar, Mirela „mi-a făcut figura”, cum aș fi spus în limbajul pestriț al liceenilor. Ca să-mi reprim orice sentimente, m-am năpustit asupra aspiratorului, stârnind protestele zadarnice ale mamei, apărută, din bucătărie.

— Îmi face plăcere, am strigat fără să opresc asurzitorul utilaj.

Am muștruluit energic covorul, mai mult decât s-ar fi cuvenit în împrejurări normale; tocmai când aerul evacuat din grătarul alb de plastic începuse să miroasă a cauciuc ars, am simțit ușa

deschizându-se.

— Măi, ce gospodar! a râs tata din prag. Bine-ai venit, fiule!

Am oprit aparatul, am trântit tubul lung de aluminiu, mi-am rotit privirea peste covorul ca scos din fabrică.

— Văd că ai învățat ceva de când ai început să trăiești pe picioarele tale.

— De-ar fi numai asta, m-am lăudat cu bărbia-n piept.

După masă, pe când mama spăla vasele, am rămas cu el în sufragerie, la un pahar de vin.

— Și cum e? m-a întrebat a suta oară.

— Destui de bine. Mă așteptam să fie mai greu. Soldații mă ascultă, fac tot ce le spun, comandanții sunt mulțumiți... La urma urmei, e cam devreme să dau verdicte. Două luni înseamnă mai mult o perioadă de acomodare.

— Toate drumurile încep cu un pas, a spus tata. Și atmosfera, orașul, cum ți se par?

— La prima vedere, crezi că ești într-o stațiune. Peste tot flori, curățenie, case frumoase. Oamenii din partea locului sunt grădinari, au solarii prin curți, am auzit că trimit trufandale tocmai prin Scandinavia. Gazda e o femeie cumsecade, dacă trecem peste chirie. Comandantul m-a prevenit, de la-nceput, vezi să nu te jupoaie, exact asta s-a întâmplat. În schimb, mă invită la televizor, îmi face un ceai dimineața...

— Și soțul ei?

— Un tip retras și foarte ocupat, muncește din zori și până-n noapte, lucrează la cazanul de țuică și acuma e aglomerație. Nici duminica nu stă acasă. Abia l-am văzut de câteva ori. Am schimbat o vorbă-două.

— Păcat. Preferam să fie un om prietenos...

— E coana Lucica și pentru el. Au un băiat inginer prin nordul Moldovei, și când mă răsfață spune că se gândește la el.

— Tot e ceva, a zâmbit tata. Îmi dau seama că-ți vine greu singur. Acuma, dacă ai terminat cu școala, ai o situație clară, vine timpul să te gândești la...

A făcut o pauză de efect. Am simțit cum mi se strânge, întrucâtva, inima. Un subiect delicat, când tatăl își îndeamnă fiul să se gândească la căsătorie. Trebuia să dau un răspuns oarecare.

— Nicio grabă, tată. Întâi să deschid bine ochii acolo, să văd

despre ce e vorba. Circulă destule povești despre căsătorii făcute în pripă, cu fete cunoscute de două-trei săptămâni.

— Pe Mirela n-o cunoști de două-trei săptămâni.

Inima mi s-a strâns de-a binelea. Era și cazul. Am înghițit în sec și am căutat să vorbesc pe un ton nepăsător:

— Ei, Mirela! Nici măcar nu știu dacă e ceva serios. Când ne-am despărțit ultima oară s-a purtat destul de rece. Oricum, nu ca o fată care vrea să se mărite.

— Poate nu i-ai vorbit destul de clar.

— Ba da. Dar nu s-a arătat entuziasmată…

Tata s-a ridicat, a făcut doi pași spre fereastră. M-am întrebat ce vede acolo; dincolo de geamuri era doar noaptea albastră. În anii de școală militară mă depărtasem oarecum de el; ne vedeam rar, în vacanțe, nu prea aveam când să-i povestesc despre viața mea sentimentală – de altfel, destul de săracă în evenimente – fiindcă de fiecare dată trebuia să refacem o punte, și tocmai când se-ntâmpla asta, venea timpul de plecare; pe măsură ce treceau lunile, anii, lui îi venea mai greu să mă-ntrebe, iar eu nu mă grăbeam niciodată să deschid o discuție. Poate mai degrabă cu mama, mici destăinuiri în treacăt: „Am cunoscut o fată.” „E drăguță?” întreba ea invariabil și asculta zâmbind mici caracterizări; dar trecuse și asta.

— Păcat, a spus tata întorcându-se spre mine. Mirela e o fată bună. Pentru mama o să fie o deziluzie. Pe de altă parte, e mai bine așa. Să cunoști și alte fete, să faci comparații, să-ți clarifici preferințele. Când te legi pe viață de cineva, trebuie să faci lucrurile temeinic.

— Cam așa gândesc și eu.

— Atunci e bine…

În clipa aceea a intrat mama. Parcă intuise că e vorba de un subiect serios, sau poate fusese un mic complot între ei – tata să mă provoace la destăinuiri, apoi să dezbată amândoi – cine știe? Părinții au secretele lor. S-a așezat în fața mea, cu obrajii în palme, cu coatele pe masă, și m-a privit cu ochi zâmbitori:

— Vreau s-aud și eu.

— Ce s-auzi?

— Despre felul în care trăiești acolo. Despre fetele pe care le-ai cunoscut.

— Nu prea am ce să povestesc. Avem un program destul de încărcat. Tactică, instrucție, psihologie, doctrină militară…

— Lasă tactica, m-a întrerupt ea. Doar nu vrei să spui că nici duminica…

— Nu vreau să spun asta. Spun doar că nu mi s-a ivit, acolo, marca dragoste a vieții mele. Plus că nu voiam s-o trădez pe Mirela. În schimb m-a trădat ea pe mine…

Mama a ridicat privirea, contrariată:

— Cum adică te-a trădat?

— Uite-așa. I-am scris că vin în București; a primit scrisoarea și a plecat frumos în excursie la munte.

— O fi avut vreo obligație.

— Putea să-mi scrie, să se scuze. Dac-o interesa cât de cât persoana mea.

Tata a ridicat din umeri:

— Ei, nu pune la inimă povestea asta. La urma urmei, fete sunt destule. Și sper că ești destul de matur ca să-ți alegi prietenii.

— Sunt convinsă, l-a susținut mama.

Era numai dragoste în ochii lor? Sau poate și un pic de milă? Nu știam prea bine, iar mândria mea de locotenent mă împiedica să-i întreb. Dar întrebarea stăruia în mine, chiar dacă nerostită.

Cel mai cuminte era să schimb subiectul. Mai ales că începuse să mă încolțească un gând nou: să le mărturisesc dureroasa experiență cu Tia. Dar m-am răzgândit până la urmă. Era secretul meu. Și n-ar fi folosit la nimic dacă-l aflau și ei. Le-ar fi adus mai multă tristețe în privire.

M-a trezit vuietul Bucureștiului, „zgomotul de fond” pe care nu-l percepeam de obicei, un amestec de vuiet de motoare, scrâșnet de roți, fluierături, pocniturile unui motor prost reglat, strigătele și râsetele copiilor, reclama prelungă și leneșă a unei țigănci – sticle goale cumpăăă…, sirena unei ambulanțe. Climatul era cu totul diferit de pacea patriarhală a camerei cu palmieri zugrăviți pe perete – când mă trezeam devreme și deschideam fereastra auzeam ciripitul păsărilor din vișin, abia la șapte și jumătate motorul mașinii cu lapte făcea geamurile să zornăie ușor –, mi-am amintit cu voluptate că sunt *acasă*, mi-am rotit privirea prin cameră, camera mea, din pat primul

lucru pe care-l vedeam era biblioteca mare cât peretele, căreia îi scosesem un raft ca să poată avea loc magnetofonul, așezat vertical ca un computer, cu rolele de aluminiu strălucind ușor în lumina soarelui. Alături, flancându-l, o splendidă colecție din operele lui Al. Dumas-tatăl, începând cu „Cei trei mușchetari”, ediție cartonată, cu coperta albă imprimată în auriu, apoi romanele lui Jules Verne, adunate volum cu volum de un tată grijuliu, primul volum apăruse când nici nu știam să citesc, dar tata era om prevăzător și le urmărise, treptat, completând raftul… Pe urmă „Cireșarii”, cât mă bucurasem primind ediția, mai ales că venise îndată după serialul de televiziune și toți copiii din clasă se visau în expediții spectaculoase prin munți… Câteva *culegeri*, din care biruisem, treptat, pagină cu pagină, pentru examene, pentru olimpiade; una dintre ele, cea de matematică, fusese într-atât de mult întoarsă pe-o parte și pe alta, încât își pierduse tiparul de pe cotor. Câtă muncă, m-am gândit, cât efort, și cât mă duruse indiferența cu care tanti Dora primise vestea. Mama îi spusese cu mândrie, o auzeam prin ușa deschisă a dormitorului.

— Băiatul a luat olimpiada pe sector la matematică, acum se pregătește pentru municipiu.

— Zău? Bravo. Și pe strada noastră stă un copil foarte înzestrat, a ieșit primul pe țară. Or să-l trimită în străinătate, la un concurs internațional…

Tanti Dora, sora tatei, era o femeie frumoasă, impozantă, căsătorită cu un funcționar din comerțul exterior care călătorea mult; ne intimida pe toți cu superioritatea ei; când ne vizita avea aerul că ne face o favoare, ne pregăteam special, mama făcea o prăjitură deosebită, muncind o jumătate de noapte la bucătărie, tata cumpăra șampanie. I se oferea locul de cinste la masă, în fața televizorului; îmi dăruia cu gesturi de nabab gumă de mestecat, o ciocolată ciudată, triunghiulară, sau alte flecuștețe multicolore. Mama nu îndrăznea s-o contrazică, o asculta cu respect și-i cerea sfatul în problemele mari și mărunte ale vieții; numai atunci izbucnise, ieșindu-și din fire, instinctul de mamă biruindu-i blândețea obișnuită:

— Vorbeam de băiat, Dora dragă, a ajuns pe municipiu, credeam că te bucuri.

— Dar ce-am zis, dragă?

Nu-și dădea seama de gafă și mama reintrase în carapacea ei de blândețe, dar peste necazul meu de-o clipă izbucnirea ei venise ca un balsam…

De la bibliotecă am trecut la halterele mici, părăsite într-un colț, de pe vremea când tata mă înscrisese la un club ale baschet. O primăvară și-o vară colindasem stadioanele; veneam istovit și, seara, la masă, picam de somn; în vacanță participasem la campionatul de juniori, iar în toamna următoare – trecusem într-a zecea, venea examenul pentru treapta a doua – tata îmi spusese hotărât:

— Să fim lămuriți, anul ăsta mai încet cu sportul.

— De ce? protestasem mai mult din spirit de contrazicere.

— Vine treapta, trebuie să te pregătești suplimentar. Dacă tu crezi că reziști… Numai drumul pân-acolo și-napoi înseamnă ore bune, ore de studiu.

Îi dădusem dreptate, cu o anume ușurare chiar. Aș fi vrut eu însumi să abandonez, simțeam că e peste puterile mele, toată lumea în jur se îngrozea, „treapta”, „anul ăsta dai treapta”, gândul unui eșec îmi otrăvea clipele cele mai frumoase, dar n-aveam tăria să fac din proprie inițiativă pasul ăsta, mi se părea un fel de dezertare, un act de lașitate. Porunca tatei venise tocmai la timp.

Halterele mici evocau turnee victorioase, cantonamente vesele și lipsite de grijă, autobuzul clubului gonind în noapte, iar noi, în tricouri fără guler, cântând în cor cântece ritmate și ațipind, mai apoi, în murmurul monoton al motorului… Le iau data viitoare, am hotărât, apoi am sărit din pat cu decizia devenită obișnuință după anii de școală militară.

În timp ce-mi beam ceaiul, iar mama, trezită cu mult înainte, pieptănată și machiată – făcuse deja o ieșire în piață, pe la magazine – trebăluia în jurul aragazului, am spus mai mult ca pentru mine:

— Mă gândesc la magnetofon. Oare să-l iau acasă?

Mama s-a oprit cu lingura în aer, tocmai măsura niște zahăr, transferându-l dintr-o pungă în oala care clocotea pe foc; s-a întrerupt:

— Patru cu asta. Mă întreb ce numești tu *acasă*.

A reluat măsurătoarea cu seninătate, ca și cum ar fi rostit o frază oarecare.

— Viața e complicată, mamă. Vezi, înainte era simplu: la școală și acasă. Acuma s-au schimbat datele problemei. Aș vrea să vii acolo, să vezi cum m-am instalat.

— Aseară te lăudai cu locuința.

— Ei, mă laudam. Nu vreau să mă compătimească tata. Cameră foarte banală, cu un studio, o masă și un șifonier. Studioul mă scoate din sărite, e prea înalt și prea lat, eram deprins cu patul de la școală, sau cu cel de-aici, îngust și tare, pat de sportiv, nu-i făcut să lenevești în el răsfoind reviste. Ca să creez un pic de atmosferă, am pus lângă poza bunicilor coanei Lucica, mire și mireasă, el în uniformă și cu sabie, a fost jandarm sau așa ceva, un calendar de perete cu echipa „Steaua”. Nu-i de anul ăsta, dar e o poză foarte reușită, la calendar tot nu mă uit, că port tot timpul o agendă cu mine. Mai are un fel de carpetă atârnată pe perete, deasupra patului, cu niște păsări stilizate. Cuvertura de pe pat e roșie, dintr-un fel de mătase care lucește groaznic, mai ales când bate soarele în ea. De obicei întind deasupra ei pătura mea albastră, tip școală militară.

— Tot ca să creezi atmosferă?

— Nu, pur și simplu mă obosește întinderea aia stacojie, ți-am spus că studioul ocupă jumătate din cameră.

— Pe vremuri studioul era la modă. Or fi dat o groază de bani pe el, a spus mama împăciuitoare. Am observat și în scrisoare: o judeci prea aspru pe biata femeie. Încearcă să iei oamenii așa cum sunt. Din prea multă exigență, ajungi să vezi lucrurile în negru.

Mai cunoșteam pe cineva care avea obiceiul ăsta, dar iarăși m-am abținut de la destăinuiri. Și m-am temut, o clipă, că pornirea mea satirică împotriva coanei Lucica este un ecou întârziat al serilor petrecute cu Tia. Oamenii care ne impresionează puternic au darul să ne modifice optica. Iar eu nu voiam să fiu influențat astfel. Să privesc lumea prin niște ochelari care întunecă totul. Pretindeam despre mine că am o fire optimistă.

Refuzasem eroic să mă conducă tata la gară, și-acum îmi părea rău: magnetofonul într-o mână, în cealaltă un geamantan mare plin cu o întreagă „zestre”: cearșafuri, fețe de pernă, un

borcan cu ciuperci marinate, o sticlă de vișinată, prăjitura făcută peste noapte de mama, *Istoria Românilor* de Giurescu, câteva romane. Până-n stația de troleibuz mi-am simțit umerii dislocați. Noroc că se-nserase și nu-mi vedea lumea nădușeala de pe față. Am ajuns la gară în ultima clipă, furios că trebuia să car calabalâcul ăsta. Mai puteam trăi o vreme fără magnetofon, puteam renunța la sticla de vișinată – găseam acum tot felul de soluții care-ar fi ușurat geamantanul, dar oricum era prea târziu. Am început să alerg pe peron echilibrându-mi cele două greutăți, am urcat pe scara ultimului vagon și am răsuflat ușurat când trenul a pornit.

Fiecare la casa lui, mi-am spus filosofic, amintindu-mi chipul crispat al mamei, care căuta să-și ascundă tristețea sub un zâmbet.

8.

— Cam multă vorbă la coada coloanei. Strângeți rândurile, păstrați alinierea!

Începutul de hârjoană de la plutonul trei a încetat brusc la observația răstită a locotenentului-major Cristea. M-am apropiat de pluton, fulgerând cu o privire mustrătoare fețele acelea vesele până acum o clipă, devenite posace – de circumstanță, desigur. Era un fel de ceremonial, de fiecare dată când treceam pe lângă Liceul agricol: băieții din front începeau să comenteze, să facă glume, să ridice priviri furișe spre ferestrele înalte, împodobite cu perdelițe; la trecerea coloanei, în colțurile ferestrelor apăreau chipurile vesele ale fetelor; ce păcat că erau departe, clădirea internatului era la vreo zece metri depărtare de stradă, ocrotită până-n dreptul primului etaj de un gard înalt de cărămidă, cu o mică streașină de olane deasupra; ceea ce nu le împiedica pe fete să apară la geamuri când treceau soldații.

Schimbul mut de semnale continua, pe măsură ce coloana înainta voinicește de-a lungul gardului de zid; pe urmă i-am auzit pe câțiva poticnindu-se, un pas greșit se transmite de la un capăt la altul al coloanei, rânduiala se strică, știam asta de când, elev fiind, mărșăluiam pe bulevardele largi, cu ochii la lumea de pe trotuar. Ni se făceau observații aspre atunci; era rândul meu să fac observații aspre:

— Dacă nu mergeți ca lumea, data viitoare o luăm pe la șină!

Pasul coloanei a devenit egal, semeț și sigur ca bătaia unui metronom; și iată-ne în dreptul porții, singurul loc unde gardul înalt se întrerupea, mărginit de stâlpi înalți și adăpostind o poartă din drugi mari de fier. Dincolo de poartă, pe aleea principală din fața clădirii, erau aliniate zeci de fete în costum de gimnastică.

În clipa în care am ajuns acolo, tocmai ridicau cercuri, arătau grozav în maiourile lor albe, portocalii, albastre și se mlădiau cu grație, la comanda unei profesoare cam solide, în trening bleumarin. Cu ochii la soldații care treceau, fetele au greșit ceva, imperceptibil pentru noi, căci fluierul profesoarei a dat semnale scurte, mustrătoare, apoi i-am auzit vocea metalică, autoritară:

— Atenție, reluăm. Ochii la mine, toată lumea. Și tu, Protopopescu, fii atentă!

Orgoliul meu de comandant fusese astfel salvat; umilința că plutonul greșise pasul tocmai aici era compensată de satisfacția că și fetele, la rândul lor, greșiseră; iar o fată pe nume Protopopescu (Protopopescu și mai cum? – ce obicei pe profesoarele astea să strige pe numele de familie o fată de șaptesprezece ani!) fata aceea deci greșise în mod deosebit, cu ochii la plutonul meu sau la un soldat anume – cine știe?

Am intrat iarăși în umbra zidului neprietenos, în partea asta clădirile erau ascunse de un pâlc de pomi; ne apropiam de centru, și pregăteam în gând un mic discurs mustrător pe tema conduitei soldatului în marș, prin localitate; greșeala fetei pe nume Protopopescu (și mai cum? mă obseda întrebarea) nu scuza îndeajuns ceea ce se-ntâmplase în propria noastră coloană, în acea dimineață de sfârșit de noiembrie: să uiți, pentru o clipă, că te afli în front, în marș spre poligon.

Atunci a venit rândul meu să uit, pentru o clipă, unde mă aflu. O clipă, o singură clipă. Căci, cum mergeam în dreptul plutonului, pe trotuarul încă umezit de ceața dimineții, am zărit-o din nou. Am recunoscut-o de departe – inconfundabilă, același mers elastic, același cap frumos purtat cu mândrie, aproape sfidător, aceiași umeri drepți, de sportivă, doar că acum erau acoperiți de pardesiul larg, mai mult o pelerină, din acea stofă moale și grea, cenușie, care aduce cu vechile abale lucrate artizanal; părul blond, lăsat liber pe spate, părea și mai strălucitor pe suprafața mată a stofei. În jurul gâtului îi flutura, ușor ca o părere, un batic albastru înnodat neglijent; era singura fantezie pe care și-o permisese în ținuta austeră, potrivită de minune cu dimineața de toamnă târzie.

M-a recunoscut, desigur; ochii ei albaștri m-au fulgerat o clipă, o singură clipă, dar a fost de ajuns ca să-mi simt gâtul uscat și pulsul crescut năvalnic, vâjâindu-mi în urechi; gleznele îmi deveniseră țepene în bocancii grei de instrucție; am călcat greșit, uitându-mă la ea, înciudat de clipa aceea, de locul acela neprielnic. I-am făcut loc să treacă, dându-mă în lături, deși trotuarul era destul de larg; când a ajuns în dreptul meu am salutat-o cu o mișcare ușoară din cap, fără cuvinte – nici n-aș fi fost în stare să scot o șoaptă – și am văzut pe fața ei plutind,

fugar, un zâmbet.

Asta a fost tot.

Nici măcar nu mi-am îngăduit să întorc capul după ea; riscam să mă poticnesc de-a binelea, și nu eram un trecător oarecare, ci un component al acelei alcătuiri complexe care se cheamă o coloană în marș; erau colegii mei, ceilalți ofițeri, fiecare lângă plutonul lui, și mai erau soldații mei, cărora le spuneam de dimineață până seara cum trebuie să arate, să meargă și să se poarte omul îmbrăcat în haină militară.

Mergând mai departe, în pas cadențat care-ți îngăduie să lași gândul să alerge în voie, am început să reconstruiesc altfel întâlnirea aceea întâmplătoare, să fiu, mental, mai curajos decât fusesem în realitate, să-i zâmbesc de departe văzând-o, în loc să mă fâstâcesc ca un școlar; s-o salut ca pe o veche cunoștință, cu glas voios și sigur, fără să-mi pese de ochii ostașilor ce mărșăluiau în dreapta mea, pe carosabil; sau, de-aș fi fost singur, să mă opresc în fața ei și să-i spun de-a dreptul că mă bucur s-o revăd. Din toate aceste posibile scenarii, lipsea însă un element: reacția ei. Totdeauna când suntem pe cale să întreprindem ceva ne gândim la reacția interlocutorului; cum va primi spusele noastre, ce va răspunde și, mai presus de toate, ce va gândi despre noi. Asta ne taie multe avânturi și ne descurajează proiecte; imaginăm isprăvi cutezătoare și discursuri savante, dar în momentul decisiv rămânem fără grai, paralizați de întrebarea: ce va spune celălalt?

În urma acestui raționament, m-am consolat cu gândul că și de-aș fi fost singur, rezultatul întâlnirii ar fi fost același sau, mai exact, niciunul; n-aș fi îndrăznit pentru nimic în lume s-o acostez, cu obrăznicia și nepăsarea unui tânăr hoinar al bulevardelor – așadar oricum aș fi pierdut-o.

Cum am pierdut-o acum.

Grăbind pasul am ajuns lângă Butnaru care tropăia nepăsător pe lângă plutonul lui:

— Ce zici de juna care-a trecut adineauri?

— Nu-i rea deloc, mi-a spus el peste umăr.

— Am mai văzut-o o dată, în ziua când am venit aici. O cunoști? E de-aici, din oraș?

— Cred că da. Nici eu n-o văd prea des; de câteva ori parcă am zărit-o la cinema.

— N-o fă pe nebunul. Ai zărit-o. Vrei să spui că-i o figură banală, ușor de confundat?

— Pasul mai viu, a comandat de departe locotenentul-major Cristea. Strângeți formația, că ne-apucă prânzul pe drum!

Am plecat, rușinat, lângă plutonul meu. Mă simțeam vinovat că mă desolidarizasem, fie și numai pentru o clipă, de țelul general al formației. Când ești în coloană, trebuie să fii acolo cu trup și suflet. Dar imaginea fetei necunoscute n-o puteam alunga din minte. Persista acolo, alături de tema zilei: „trecerea plutonului la apărare.” Inima locotenentului, atacată astfel, trebuia să treacă și ea la apărare!

La poligon, într-o pauză, când ostașii s-au strâns în jurul meu încercând să afle dacă exercițiul ieșise într-adevăr bine, am avut grijă să menționez întâmplarea:

— Cum naiba, dom’le, să te-mpiedici tocmai în fața liceului! Or fi desfundat asfaltul ca să repare o conductă…

— Asfaltul era ca-n palmă, a intervenit filosofic Clopotaru, dar soldatul Tudor a făcut doi ani de școală aici, în oraș. Le cunoaște pe câteva dintre fete. Duminica trecută a luat cu el vreo doi-trei și s-au plimbat prin parc cu ele.

— Și ce-ți pasă ție? l-a întrerupt soldatul Benga trăgând din țigară. Sau ți-e necaz că ai lipsit?

— Au fost și la film, a adăugat numai zâmbet Clopotaru, îndreptându-și ochelarii pe nas. Nu-i așa, tovarășe sergent?

Sergentul Tomoroga și-a aruncat țigara, a călcat-o cu tocul bocancului, strivind-o cu ciudă, îngropând-o în pământul reavăn.

— Pe toate le știi tu, Clopotarule. Așa e, m-am dus și eu, că nu mai scăpăm de gura lui: „Haideți, tovarășe sergent, îs fete drăguțe, n-o să vă pară rău!” Și m-am dus. Fetele erau drăguțe, ce-i drept, le știam eu dinainte, am fost la școala lor cu echipa artistică, dar n-am legat nicio cunoștință. Nici nu se putea, le vedeam în sală, aplaudând, pe urmă încolonarea și hai la cazarmă. În tot cazul, fete frumoase. Una dintre ele, o știu de astă-vară, de la spectacol, se cam uita așa… Ea la mine, eu la ca. Ce să zic, poate mai trec p-aici când termin armata.

— S-au terminat fetele pe la voi, la munte?

— E complicat, tovarășe locotenent. Nici eu n-am de gând să rămân acolo. Câteva case risipite pe-o coastă de munte, ce

viitor poate să aibă o așezare ca asta? Înainte izolarea prindea bine; veneau războaie și treceau, năvălitorii se scurgeau pe sub munte, pârjoleau tot, dar în munte nu se băgau, și oamenii trăiau nesupărați. Avem o clopotniță veche de trei sute de ani, cioplită din bârne de stejar. Păi cum ardeau satele pe vremea aia, n-ar fi scăpat dacă... Dar așa, s-a păstrat neatinsă. Pe vremuri era altceva. Acum, lemnele se duc în vale, la combinat, nu se mai prelucrează ca pe timpuri, direct în pădure. Alde tata tăia jumătate de zi cu joagărul la un buștean. Acuma îl ia tractorul și-l târăște la vale; cum intră în combinat, în câteva minute ajunge scânduri sau foi de placaj. Metode moderne, asta e. Ce să mai faci la pădure? Tinerii pleacă, se angajează la combinat, le-au dat apartamente în centrul comunei, vin pe-acasă numa-n vizită. Bătrânii oftează: pentru cine-am trudit noi? Cui lăsăm casa și livada și tot? Păi când stai la bloc, nu-ți vine să te mai întorci pe la munte, să gonești noaptea mistreții care scormonesc grădina după cartofi și să cari apă cu căldarea de la izvor, din mijlocul pădurii. Astă-iarnă, când cu zăpada aia mare, o lună încheiată n-a pătruns nimeni până la ei; dacă-ți cumperi mobilă, de la șosea până sus, în curte, o duci cu spinarea, altfel nu e chip. Așa că ne tragem la vale, și bătrânii oftează, dar nu ne pot opri. Și dacă-ți mai iese-n cale și-o fătucă de-asta, e și mai bine.

— După tine, însurătoarea e un lucru așa de simplu?

Sergentul a ridicat din umeri:

— Oamenii se complică singuri, tovarășe locotenent. Eu, unul, nu oftez după o dragoste ca-n filme, cu lacrimi și frământări. O fată frumușică, gospodină, cuminte, hai la primărie și gata. Păi mă uit la frate-meu. Mai mare ca mine. Un golănaș de nu-i ajungeau nopțile, cu băieții, cu chefuri la cabane și tot așa. După armată a pus o fetișcană mâna pe el. Nu ne-a venit să credem când ne-a invitat la cununia civilă, și-acuma să-l vezi cu ăla mic în brațe, duminica, în fața blocului, de vorbă cu vecinii. În fiecare dimineață cu sacoșa după lapte, după pâine, și-ntr-o zi l-am găsit făcând sarmale, el care nu știa să prăjească ouă. Uite-așa se schimbă omul, și parcă nu-i pare rău.

Îl ascultam și încercam să-mi însușesc ceva din această filosofie simplă, simplă și limpede, aptă să te ferească de

suferințe. Poate că nici nu există marea dragoste pe care o așteptăm cu toții, fără să știm prea limpede ce așteptăm, după ce tânjim, ce ne lipsește. O fată frumușică, gospodină, cuminte... Dar cum poți să fii sigur că asta-i tot ce vrei?

M-am uitat la ceas:

— Gata, băieți, pauza s-a terminat.

Plutonul s-a adunat în formație. Mi-am aranjat ținuta și le-am spus:

— Avem un exercițiu de acuitate vizuală. Observarea câmpului de luptă. Cine descoperă mai multe detalii în teren. Timp de zece secunde privim un sector anume și spunem ce-am văzut acolo. S-a-nțeles?

— Da, au spus ostașii.

Am scos cronometrul.

— Observați sectorul de pe deal, între fântâna din stânga și marginea pădurii...

După zece secunde, am comandat stânga-mprejur și i-am pus să spună ce-a văzut fiecare: o piatră albă, un pom lovit de trăsnet, coliba ciobanilor, salcia pletoasă, semnul topografic din vârful dealului.

— Atât?

— În salcie e un cuib de cioară.

Tot Clopotaru ăsta. Ce-i al lui e-al lui. L-am evidențiat și am lăsat gradații să continue exercițiul, iar eu m-am dus să-l caut pe șeful poligonului. Îmi venise ideea să facem un mic atelier pentru exersarea privirii; știam că trăgătorul pierde mai mult timp cu descoperirea țintei, decât cu ochirea propriu-zisă. Plutonierul m-a ascultat, ne-am sfătuit unde să instalăm panourile cu diferite desene; am dat împreună un mic ocol în zona din spatele liniilor de tragere, printre tufele de trandafiri pregătite acum pentru iarnă. Unele flori mai rezistaseră, chiar dacă petalele vișinii aveau acum marginile scorojite și mai închise la culoare. Și m-am gândit iarăși la fata aceea necunoscută. O întâlneam, în gând, și-i dăruiam pur și simplu un trandafir.

Am reținut de undeva o maximă: norocul îl ajută pe cei îndrăzneți. Puteam să aștept mult și bine ca șansa să mi-o scoată iar în cale pe fata aceea; să visez o intimidare

norocoasă care să mă aducă în preajma ei; o împrejurare în care să facem cunoștință în mod firesc și civilizat! Peste luni de zile o s-o întâlnesc iarăși pe stradă, o să ne zâmbim și tot așa până-n anul 2000! Butnaru n-o cunoștea; nu-i nimic. Mai aveam o speranță, și încă una majoră: coana Lucica, om din partea locului, care-și cunoștea concetățenii cum îmi cunoșteam eu ostașii din pluton.

E drept, nu-mi venea la îndemână să apelez la ea. Mi se părea cam ridicol să fac investigații în jurul unei fete întâlnite pe stradă. Oricum, în prima zi nu i-am făcut nicio aluzie. Am plecat dimineața la serviciu plin de optimism: dacă am întâlnit-o ieri s-ar putea ca lucrurile să se repete. Dar am măturat zadarnic cu privirea străzile, trecând în revistă lumea ce se grăbea la muncă. Nici în timpul drumului prin oraș, după-amiază – mă oferisem voluntar să conduc compania la cinema, spre uimirea și bucuria celor doi colegi care câștigau astfel câteva ore bune – n-am zărit-o. M-am hotărât deci să-mi calc pe mândrie și să apelez la coana Lucica. Am găsit-o în sufragerie, tricota și asculta o emisiune de romanțe. Climatul era deci propice. I-am povestit mai întâi filmul, un film de dragoste cu un final optimist, apoi am abordat problema cu multă indiferență în glas:

— Ieri am întâlnit pe Republicii o fată frumoasă. Am mai văzut-o o singură dată, când am venit în oraș. O figură interesantă.

— Cum arată?

— Blondă, cu părul lung, ochi albaștri, înaltă... Se îmbracă elegant și sobru. Acuma avea o pelerină gri...

— Făcută de madam Tuțu, acum o lună, model de artizanat. O știu.

— Pelerina? am încercat să glumesc.

— Și pelerina, și fata. Silvia, fiica lui Stamatescu, șeful de la pădure. Și-au făcut casă lângă soră-mea, pe strada Unirii. Casă frumoasă, cu etaj, au și mașină, oameni așezați, gospodări. Au venit de tineri aici, prin șaizeci, după ce mă măritasem eu. Silvia e singurul copil, de mici era frumoasă, se oprea lumea și se uita după ea când o scoteau la plimbare...

Pe coană Lucica era mult pân-o porneai. Un fel de fișier nescris al orașului. Absorbeam cu nesaț informațiile. Fiecare

nou detaliu părea să mi-o apropie pe Silvia – acum îi știam și numele! –, să mi-o facă oarecum mai accesibilă.

— Un bărbat harnic, gospodar, aleargă toată ziua, știi cum e la pădure – mai o vulpișoară, mai un iepuraș, dai și la stat, îți faci și căciulă, și tot îți prisosește ceva. Un om fără astâmpăr, plin de idei, și se pricepe la toate. Lucrează în lemn, stâlpii porții îs făcuți de mâna lui, numai flori și dantelărie, piese de muzeu. Într-o vreme îi intrase în cap să facă orchestră la Casă de cultură, era mai tânăr, și când ești tânăr visezi multe. Îmi povestea soră-mea, toată ziua răsuna pianul în casa lor…

— Au și pian?

— Păi cum! Voiau s-o facă pianistă pe Silvia, îi luaseră și profesoară, o aduceau cu mașina de la gară de două ori pe săptămână, dar fetii nu i-a plăcut, mereu auzea soră-mea scandal, toată strada la joacă și biata fată do-re-mi, do-re-mi, încă o dată, de la capăt… Până la urmă s-au lăsat păgubași, Silvia a învățat să cânte „A ruginit frunza din vii” și a urmat Liceul sanitar. Anul trecut s-a dus la admitere, la Medicină, și n-a intrat. Să fi văzut jale și prăpăd, coana Clementina plânsă, nici nu mai ieșea din casă de rușine, bărbatu-său toată ziua prin pădure, băgase spaima-n lighioane, împușca până și vrăbiile, de ciori nu mai vorbesc, și fata a intrat asistentă la spitalul orășenesc.

— Aha! De asta n-o prea văd pe stradă?

— Ce să facă pe stradă? O ia lumea la ochi că umblă creanga, aici trebuie să te porți ca oamenii, altfel îți iese nume prost. O fată bine crescută își vede de treburile ei. Vrei să se plimbe seara pe stradă, să fluiere constructorii după ea, doamne ferește!

— Au ei obiceiul ăsta? am schimbat vorba ca să-mi ascund gândurile.

— De-ar fi numai atât! Anul trecut, era ziua inginerului, au făcut o petrecere cu muzică, au adus lăutari și s-au plimbat pe stradă de credeai că trece o nuntă. Un oraș ca ăsta, liniștit și curățel! Ieșea lumea la porți și se crucea, iar domnul judecător i-a pus în vedere inginerului s-o lase mai încet, și zice inginerul „Hai, dom’le, lasă morala și vino de bea un pahar cu noi, că nu-i oprit de lege!” Auzi, să vorbești așa cu un om bătrân, mai mare rușinea!

Delictul inginerului nu mi se părea atât de mare, dar nu i-am spus părerea mea; am reținut însă că în orașul ăsta totul se află, mai devreme sau mai târziu.

— Și să-ți mai spun un lucru, a reluat coana Lucica, fata e nițel logodită.

— Logodită!

— Cu unul George, mare apicultor, bărbat bine și cu mașină, așa că dacă ai vreun gând, n-o să fie ușor.

— De unde-ați tras concluzia că am vreun gând?

Mi-a răspuns cu o strâmbătură comică.

— Nu poți să ascunzi nimic de coana Lucica!

M-am retras în camera mea și am încercat să evaluez situația.

Ar trebui să-mi născocesc o suferință, mă gândeam, să am un accident și să nimeresc la spital, să mă-ngrijească ea. O dragoste între pacient și soră – motivul clasic, l-a folosit și Hemingway, și n-a avut dreptate? Fusesem o singură dată-n viața mea în spital, o pneumonie care-l speriase pe medicul școlii, aveam febră mare și-atunci hotărâse să mă interneze. Îmi aminteam mirosul de benzină nearsă ce domnea în autosanitară: felcerul care mă însoțea avea de dus niște flacoane pentru analize, strângea în brațe servieta și nu părea să-i pese prea mult de pacientul care zăcea, înfășurat în pătura albastră, pe targă, cu dinții clănțănind. În spital înregistrasem totul, cu acuitatea pe care ți-o dă uneori febra. Coridorul lung, pe care mersesem susținut de felcer, covorul de linoleum vernil strălucind de curățenie, pereții albi, înfrumusețați cu panouri viu colorate despre primejdiile alcoolului la volan, despre nocivitatea fumatului; bărbați și femei în halate albe pășind fără zgomot, într-o grabă cuviincioasă, pe lângă noi, apoi *salonul* cu paturile albe aliniate lângă pereți. Medicul, la vizită, cu glas blând și figură bonomă: „Ia să vedem ce are flăcăul. Dezbracă-te, ridică-te, nu respira, zi treizeci și trei... Băiat voinic, într-o săptămână joci fotbal. Soră, eritromicină la opt ore!” Sora însă avea o înfățișare cu totul lipsită de feminitate, nasul îngust și ascuțit evocând un instrument metalic, ochii apropiați, gura mică cu buzele strânse dându-i un aer de severitate, și vocea răstită când întreba: „Ți-ai luat pastilele?” Niciun pic de romantism, totdeauna când pronunțăm un cuvânt

ne vine în minte o imagine, pentru mine până acum spital însemna salonul acela cu paturi multe și sora cu glas răstit, dar să nimerești într-un salon unde lucrează Silvia – ce fericire!

A doua zi după ce primisem primele informații m-am grăbit să fac o recunoaștere. Când am ieșit de la serviciu am făcut un ocol pe strada ei. Am descoperit repede locul și am trecut pe trotuarul de vizavi, ca să am o imagine de ansamblu; și aveam de ce! Casa, cât se vedea peste gardul cu temelie de beton, continuat cu grilaj de fier forjat ce depășea înălțimea omului, era plasată cam departe de stradă, având în față o mică grădină cu alee de beton mărginită de straturi de flori. La nivelul solului se vedeau mai întâi ușile garajului; casa propriu-zisă era la primul etaj, într-acolo duceau niște scări largi, care dădeau mai întâi pe o mică terasă, pe care se vedeau o masă rotundă de metal și câteva scaune pliante vopsite în verde. Totul degaja o senzație de calm și de ordine; probabil că adevărata viață se desfășura în curtea din spate, despărțită cu un gard scund de scândură, unde se zăreau coroanele câtorva pomi, un curcan cu coada înfoiată, rufe întinse la uscat, o căruță veche. Am mers până-n colțul străzii și m-am întors. Între timp se petrecuse ceva, ușile garajului erau acum deschise, apoi din penumbra dinăuntru s-a ivit un *Renault* 16 vișiniu, strălucitor, parcă scos din vitrină; din el a coborât un bărbat cu mustață căruntă, în blugi și pulover de alpinist cu guler rulat, cu un burete mare, stacojiu, în mână. Am plecat mai departe, mulțumit că dădusem ochii cu prima ființă omenească din acea casă discretă; era un progres!

Ar trebui s-o aștept când vine de la spital, să-i vorbesc, dar ce impresie i-ar face, uite, om serios și oprește fetele pe stradă! Dar altfel cum să ajung până la ea, acordați-mi o șansă, oameni buni! Auzisem despre soți care s-au cunoscut în stațiune, sau chiar în tren, o întâmplare greu de definit încrucișează drumurile oamenilor, creează coincidențe aproape incredibile, de ce nu mi-a fost dat și mie, de pildă, să călătoresc două-trei ore în același compartiment cu ea, sau să avem locuri alăturate într-o sală de spectacol?

Nimic din toate acestea, și în seara aceea, înainte de a adormi, stând cu ochii închiși – clipa când toate lucrurile au altă

înfățișare și imposibilul pare posibil – mă imaginam într-o după-amiază sunând la poarta cu grilaj de fier și cerând să vorbesc cu domnișoara Silvia, un proiect cu totul irealizabil, așa cum am constatat privind lucrurile la lumina crudă și realistă a dimineții următoare.

Dar coana Lucica avea experiența ei de viață, sau știa să citească în sufletele oamenilor, sau pur și simplu fusese impresionată de aerul meu nefericit, cine știe? Cert este că seara, stând amândoi la televizor și urmărind un tânăr trupeș, în pantaloni albi, care cânta cu glas amenințător „Vreau să-ți spun cât țin la tine” acompaniat de bubuiturile binevoitoare ale unei orchestre, coana Lucica mi-a comunicat fără să-și ia ochii de la ecran:

— Am vorbit azi cu Silvia.

M-am întors cu totul spre ea, primejduind starea fizică a fotoliului, dar n-am întrebat nimic. Îmi simțeam gura uscată deodată, fraza ei nepăsătoare îmi oprise pentru o clipă respirația, ca înaintea săritorii într-o apă pe care-o bănuiești foarte rece.

— Am fost pe la soră-mea și am găsit-o la ea, venise să-i ceară o rețetă de prăjituri, ca-ntre vecine, știi? Acuma stăteau de vorbă la o cafea. Era cam plictisită, se văita că duce o viață monotonă, la spital și acasă. I-am spus așa, pe departe: Cam așa trăiește și chiriașul meu. „Ofițerul ăla drăguț?” a întrebat soră-mea. „Da, un băiat drăguț și cuminte, toată ziua cu cartea-n mână, nu bate cârciumile și seara stă în casă.” Asta a fost prima vorbă, după aceea soră-mea a ieșit la bucătărie, s-aducă niște dulceață, și-atunci i-am spus: „Duduie Silvia, băiatul ăsta e nebun după dumneata, m-a înnebunit și pe mine cu întrebările, cred că te visează și noaptea.” Ea a râs: „Exagerezi, coană Lucico, nebuni de dragoste există numai prin filme, acuma interesul contează.” „Nu știu la ce faci aluzie, fata mamii, dar ți-o spun eu că domnul Traian e un om ales, am avut mulți tineri în gazdă și pot să fac comparații.” Ea a schimbat vorba, că venise soră-mea în casă, și după mine asta-i semn bun. Dacă nu i-ar fi păsat, nu schimba ea vorba. N-am dreptate?

— De ce ați făcut asta?

— Te-i fi supărat, a râs ea, și s-a ridicat să dea televizorul

mai încet. M-au amețit tinerii ăștia cu muzica lor. Unde-s tangourile de-altădată… Ei, domnule Traian, nu prea cunoști la oameni, mă vezi așa energică și crezi că-s o zgripțuroaică, ei bine, află că am și eu suflet și aș vrea să fie toți oamenii fericiți, și dacă pot să ajut pe cineva o fac cu dragă inimă, fără vreun interes anume, prin urmare nu trebuia să mă întrebi „de ce”.

Toată povestea mă tulburase peste măsură; problema Silviei mi se părea cu totul de nerezolvat și iată că soluția era colea, la doi pași, în căpșorul plin de idei al coanei Lucica. Dar oare se cădea să accept această formulă puțin cam umilitoare pentru mine? Mi se părea nedemn să beneficiez de serviciile unei femei; i-am auzit pe atâția alții fălindu-se cu meritul de a-și fi cucerit aleasa inimii fără ajutorul nimănui, și-apoi ce-o fi gândit Silvia, precis o să-și închipuie că eu am apelat la gazda mea, folosind-o drept intermediar pentru a-i spune ceea ce eu însumi nu îndrăzneam. Toate acestea mi-au trecut prin minte în acele clipe, când oscilam între a-i fi recunoscător și a-i reproșa că s-a amestecat în treburile mele. M-am ridicat și am făcut doi pași spre fereastră, ticluind în gând un discurs cam bombastic pe care rostindu-l îl simțeam tot mai ridicol și mai lipsit de sinceritate:

— V-am întrebat de ce ați făcut asta, pentru că nu v-am împuternicit să vă ocupați de viața mea personală. Mă socotesc apt să-mi rezolv singur problemele; nu simțeam nevoia să recurg la o asemenea intervenție care…

Coana Lucica s-a ridicat și ea de pe scaun, a înălțat brațele cu o mirare retorică:

— Domnule Traian, fii serios, ce te formalizezi așa? Nu uita că am un băiat de vârsta dumitale! Ce bine-ar fi să găsească și el o babornițâ ca mine care să-i poarte de grijă pe-acolo pe unde este. Iar dumneata, în loc să-mi mulțumești, îmi faci reproșuri…

— Nu era un reproș, m-am grăbit să repar gafa. Dar puneți-vă în locul fetei. S-ar putea să mă disprețuiască, de vreme ce am avut nevoie de un intermediar.

— Intermediar! Mersi de compliment; Altfel cum ai vrea să ajungi la ea? Trebuie să începi de undeva. E o fată serioasă, ți-am spus. Puteai să aștepți mult și bine s-o întâlnești pe stradă sau la discotecă, unde vezi fete de liceu cu țigara-n gură. Nu

uita că eu trăiesc de-o viață aici, și-am auzit atâtea cazuri – profesori, ofițeri ca dumneata, ba și un medic stagiar – care n-au deschis ochii la vreme. S-au pomenit pe capul lor cu câte-o haimana cu șalvari mov și ochi încondeiați, de nu mai puteau să scape. Iar o prietenă de-a mea a avut altă surpriză: i-a sunat la ușă într-o zi o mironosiță care i-a pus un prunc în brațe: „Copilul băiatului dumneavoastră. Tata zice să mă duc direct la tribunal, dar eu m-am gândit să stăm întâi de vorbă…” Păi poame de-astea găsești pe toate cărările.

— Și ce-a făcut prietena dumneavoastră?

— L-a chemat pe fiu-său: „Măi mamă, spune drept dacă-i copilul tău, că uite, ajungem de râsul lumii”. „Cum să fie al meu, o crezi pe ea, iubita tuturor, cum de i-a cășunat pe mine?” A ținut-o una și bună, că nu-i al lui, fata i-a dat în judecată, expertiză, avocați, alergătură și, în final, pensie alimentară…

Povestea m-a tulburat; o imagine înspăimântătoare mi-a fulgerat prin minte – Tia, mirosind a coniac, sunând la ușa apartamentului din Calea Moșilor: „Doamnă, v-am adus nepoțelul, nu-i așa că seamănă cu Traian?” M-am prefăcut nepăsător:

— Se-ntâmplă tot felul de lucruri pe lume. E drept, am mai auzit de oameni care au avut ghinion…

— În probleme de-astea, ghinionul ți-l faci cu mâna ta, a spus înțepat coana Lucica. Dacă nu deschizi ochii la timp. Dacă nu te interesezi mai de-aproape ce și cum, dacă nu intri în familie, să vezi cu cine ai de-a face… La toate astea m-am gândit când i-am spus Silviei de dumneata. S-ar putea să nu iasă nimic, s-ar putea ca părinții ei să nici nu vrea s-audă, ți-am spus că are un fel de logodnic… Dar s-ar putea la fel de bine să-mi mulțumești într-o bună zi. Și să-ți pară rău că în seara asta m-ai luat la zor…

Am început să râd. Un râs vinovat; argumentele ei erau destul de solide, plus că găsise calea cea mai bună și mai simplă, pe când eu croiam planuri care de care mai sofisticate, ca s-ajung într-o bună zi în preajma Silviei.

— Nu v-am luat la zor, am protestat. Desigur, ar trebui să vă apreciez gestul. Dar gândiți-vă puțin și la orgoliul meu…

— Orgoliul prea mare alungă dragostea, domnule Traian.

Dacă te ții mândru și suferi în tăcere, n-ajungi nicăieri. O să-ți arăt odată caietul meu de poezii, de pe când eram la profesională. Scriam versuri și plângeam; cui i-a folosit? În loc să fac cumva să mă apropii, sufeream în tăcere și el nu știa nimic. Era un maistru tânăr, purta părul „creastă de cocoș”, pantaloni malagamba, și la reuniuni era o fericire pentru o fată s-o invite el la dans. Am plâns, am scris poezii și el s-a însurat cu o zvăpăiată. Au divorțat după doi ani. Între timp îl cunoscusem pe Niță al meu, om așezat, când dansa mă călca pe picioare, dar era serios și se ocupa cu achiziții de lână la cooperație. Dragostea apare o dată în viață, trebuie s-o prețuiești atunci, la moment.

— Din punctul ăsta de vedere sigur, vă dau dreptate…

— Aha! Bine că nu începi iar s-o faci pe viteazul, cum începuseși adineauri. Păi crezi că eu nu cunosc la oameni? Tineri ca dumneata, băieți buni, dar, iartă-mă, mai retrași, mai timizi, ajung pe mâna unor femeiuști care-i joacă pe degete. Să știi că n-am obiceiul s-o fac pe peițitoarea. Am destule treburi și așa. Dar cu Silvia nu văd cum te-ai fi descurcat. O cunosc destul de bine, e o fată cu picioarele pe pământ. Nu e omul cu care să vorbești pe ocolite. I-am spus de-a dreptul, privind-o în ochi: „Băiatul e nebun după dumneata.”

— Poate că ați adus vorba cam brusc…

— N-aveam vreme de introduceri. I-am spus adevărul. Sau nu-i așa?

Mă încolțise iarăși; am râs în loc să-i răspund.

— Păi vezi? a replicat ea triumfător. Las’ să mai treacă două zile, să aibă și ea timp de gândire, și după aceea, uite colea!

S-a ridicat din fotoliu, s-a dus la măsuța televizorului și a scos dintr-un sertar o cutiuță pe care mi-a întins-o cu un gest larg. Am luat-o, nedumerit, am citit denumirea de pe cutie.

— Mda, am spus. Un medicament. Dar nu văd legătura.

— Păi sigur. Nu vezi legătura, dar eu o văd. Din două-n două zile, Silvia o să vină aici să-mi facă injecția.

— Sunteți genială, coană Lucica.

— Multă lume e de părerea asta, mi-a spus ea fără pic de înfumurare.

— Și dacă vă invită la spital?

Triumful coanei Lucica era complet. S-a așezat iarăși în

fotoliu, a lăsat o mică pauză de efect și mi-a comunicat cu voce suavă:

— Am vorbit cu ea, i-am explicat că mi-e greu să mă duc până acolo.

Strategia ei începuse să devină interesantă. Am întrebat-o făcând-o mai departe pe nepăsătorul:

— Câte fiole aveți?

— Șase. Una la două zile. Două săptămâni de conversație. Mai departe te descurci singur. Dacă totul merge bine, amândoi suntem câștigați: dumneata te însori și eu scap de reumatism!

9.

M-a luat prin surprindere. Eram pe mica verandă din fața intrării, unde-mi înșirasem periile de pai, cizmele, mantaua de ploaie, pantalonii de instrucție și cutioare cu tot felul de ustensile: trebuia să șterg urmele marșului de noapte. Pentru o atare treabă ostășească îmi pusesem un trening spălăcit, și ca să combat vântul rece, mirosind a iarnă, aveam pe cap o căciulită de schior cu inscripția „Pepsi” pe care o purtam de ani de zile în serile friguroase de vacanță, când dădeam turul în pas alergător până la Grădina Icoanei și-napoi.

Oricum, mă dăruisem cu totul îndeletnicirii mele, lustruiam, râcâiam, ștergeam cu aplicațiune obiectele acelea tăvălite prin noroaiele drumului spre trecătoare.

Și am ridicat privirea abia când am auzit poarta deschizându-se. Era Silvia, bine-nțeles. În cel mai nepotrivit moment din viața mea.

Primul impuls a fost să o iau la goană în casă, să ascund toate lucrurile acelea, dar era prea târziu. Mi-am închis fermoarul bluzei și mi-am scos de pe cap, pe furiș, fesul acela ridicol. Am rămas deoparte, pe verandă, cu brațele atârnând, cu peria de paie uitată în mâna stângă.

— Bună ziua, a spus Silvia.

„Arătai destul de puțin eroic, avea să-mi mărturisească ea mai apoi. Căutai din ochi o ascunzătoare. De ce te rușinai așa? Dac-ai ști cât prețuiesc femeile o pornire gospodărească! M-am silit să nu zâmbesc, atunci, de teamă să nu te simți jignit”.

— Doamna Lucica e în casă, i-am spus cu grabă. Bănuiesc că pe ea o…

— Da, trebuia să trec tocmai diseară, dar a intervenit ceva.

— Și m-ați găsit așa, în postura asta ridicolă…

— Oamenii gospodari nu sunt ridicoli, mi-a retezat-o ea și a intrat în casă.

În sufletul meu s-a dat o scurtă, dar aprigă bătălie. Aș fi vrut să-mi strâng catrafusele și să-mi găsesc ceva de treabă prin casă, dar mi se părea prea cusută cu ață albă o asemenea abandonare a înfățișării de om gospodar. Cel mai cuminte gest era să-mi văd de lucru, ca și cum nimic nu s-a întâmplat. Dar ar fi fost păcat, după ce așteptasem atâta ziua asta, întâlnirea

asta… Căutam cu disperare o ieșire onorabilă din încurcătură. Cum să mă duc, cărând în brațe tot calabalâcul, să mă schimb, să mă spăl pe mâini și să-mi trec pieptenele prin ciuf? Între timp Silvia și-ar vedea de drum.

Am continuat deci să muștruluiesc cizmele cu peria de lustru; rezultatul ar fi încântat pe cel mai pretențios comandant de subunitate din regimentul de gardă: cizme „lună” este un termen prea palid pentru ceea ce obținusem eu.

Am auzit ușa. S-a dus, mi-am spus în clipa aceea. Așa îmi trebuie dacă…

— Domnu’ Traian, mai fă o pauză, mi-a spus coana Lucica. Hai că se răcește cafeluța.

Zâmbea, victorioasă și desigur amuzată de încurcătura în care intrasem. Am zâmbit și eu. Mă simțeam ca un copil iertat după ce-a spart un geam. Am pus toată grămada sub scaunul șchiop, uitat de vremi în colțul verandei. Am dat un șut precis cutiei de cremă, care s-a plasat, ca un puc de hochei, exact în colțul cel mai depărtat. Apoi am făcut un semn spre ținuta mea gospodărească:

— Așa?

— Lasă, frate, nu te formaliza. Uite, ți-am adus o cană cu apă, să te speli pe mâini.

Grozavă persoană, coana Lucica asta! Mi-a turnat, am risipit apa din palme peste tufele de regina-nopții, uscate acum, de sub verandă, m-am șters cu cârpa de călcat, care printr-o minune era acolo, și am urmat-o. Evident, inima îmi galopa ca la trecerea pistei cu obstacole.

— Silvia dragă, să-ți prezint pe domnul locotenent Drăgoescu…

Silvia s-a ridicat din fotoliu și mi-a întins mâna.

— Ne-am cunoscut, a zâmbit ea. V-am admirat la lucru…

— Nu era cea mai interesantă dintre preocupările mele.

— De ce? Tata nu lasă pe nimeni să se-atingă de uniforma lui. Singur și-o calcă, își coase semnele pe guler și tot ce trebuie.

— Lasă că l-am văzut eu, a intervenit coana Lucica amenințând cu linguriță. Când îl întâlnești, parcă-i scos din cutie. Nici n-ai zice că vine de la pădure, parcă s-ar duce la nuntă.

— Uniforma trebuie respectată, am întregit eu cu oarecare emfază.

— Nu numai uniforma, a spus Silvia. În general, omul trebuie să se respecte pe sine. Vine câte cineva la noi, la spital, să-i plângi de milă, nu alta. Neras, cu cămașa murdară, ba mai miroase și a băutură. Odată am și țipat la unul: „Se poate, omule, să vii în halul ăsta la domnul doctor?” Individul s-a simțit lezat, mi-a reproșat că nu respect pacienții. „Dar dumneata te respecți, dacă umbli așa?” Nu i-a convenit. După consultație a plecat, nici n-a dat bună ziua. Ei, și după vreo două zile m-am pomenit cu el: „Să mă iertați, eram nervos atunci, am niște injecții de făcut…” Îmi trecuse supărarea, dar m-am gândit să-l sperii nițel. Am scos din dulap un ac mare, pentru infiltrații, și i l-am jucat nițel pe sub nas. S-a făcut alb la față, credeam că leșină acolo, pe canapea. Am tras serul, am pus un ac normal la seringă și i-am spus: „Când e vorba de reclamații ești mai curajos.” A doua zi a venit cu un buchet de flori. Șefa, când l-a văzut, s-a strâmbat la mine: „Cum faci, dragă, de-ți vin tot pacienți gentili?”

— Acritura aia, a spus apăsat coana Lucica. Păi cu ea cum să fie oamenii gentili dacă se poartă ca o scorpie?

— Oameni și oameni, a încuviințat Silvia. Pacientul trebuie respectat, dar în același timp…

— La rândul lui, să-i respecte pe cei care-i îngrijesc sănătatea, am intervenit. După mine, medicina este cea mai nobilă profesie…

Mi-a răsplătit cu un zâmbet această declarație, iar eu m-am simțit în clipa aceea puternic și înțelept. Aș fi făcut orice ca să-i fiu pe plac, să mă privească nu ca pe o cunoștință întâmplătoare; desigur, coana Lucica îi spusese ceva despre mine, dar ardeam de dorința să-i stârnesc interesul, să-mi atrag simpatia ei. Curând am monopolizat discuția, am început să înșir teorii despre farfurii zburătoare, să povestesc filme, să fac aluzii la personaje celebre, până când, după vreun sfert de oră, m-a săgetat întrebarea: ce-o să creadă despre mine, c-o fac pe deșteptul, că fac paradă de cunoștințe… Asta mi-a scăzut brusc elanul; tocmai la timp, căci Silvia s-a uitat cu discreție la ceas și a pus mâna pe trusă:

— Se apropie momentul neplăcut…

Coana Lucica a zâmbit cam albastru, a scos din sertar cutia cu fiole și au dispărut amândouă în dormitor. Fără să pierd o secundă, am dat năvală în camera mea, m-am îmbrăcat într-o clipă și mi-am reluat locul în sufragerie ca și cum nu m-aș fi clintit de acolo. După câteva minute au venit și ele. Coana Lucica zâmbea și mai albastru și șchiopăta ușor.

— Cam dureroasă, într-adevăr, a spus Silvia. Data viitoare o să-ncerc o combinație cu cortizon. Dacă vă doare tare, puneți o compresă cu apă rece. Și faceți mișcare, ca să se ducă serul.

— Asta mai degrabă, a încuviințat coana Lucica. Tocmai aveam de gând să fac puțină curățenie.

— Ne vedem vineri. La revedere, domnule locotenent. Mi-a părut bine de cunoștință.

— Și mie, am spus repede. Dacă-mi permiteți, vă conduc.

— Nu vă deranjați, a protestat ea. E încă devreme.

— Tot voiam să merg după țigări. Și în afară de asta, mi-ar face multă plăcere…

M-a privit cu ochii aceia albaștri, care adunau în ei tot seninul, și am simțit un fior străbătându-mă din creștet până-n tălpi.

— La ora asta s-a închis la debit, a zâmbit ea.

— Atunci rămâne al doilea motiv, a intervenit coana Lucica pe un ton de glumă.

Am ieșit în vestibul și am înșfăcat pelerina aceea cenușie, care mirosea a lână udă. Am ajutat-o să se îmbrace. Mi-am luat și eu vindiacul și peste câteva clipe eram – favoare nesperată – alături de ea, pe străzile pustii. Mergeam agale, eu încercând să încetinesc cât mai mult; între timp îi vorbeam, i-am povestit cum am ajuns aici, în oraș, am descris mica noastră expediție în interiorul cetății, i-am înfățișat planurile pentru primăvara viitoare și ipotezele optimiste ale arheologilor amatori din oraș. Făceam uneori pauze, să-i aud replica, să-i aud vocea; avea o voce catifelată, liniștitoare. O voce pe care o îndrăgisem deja.

— Preocupări frumoase, a spus ea. Și tata se apucase într-o vreme să adune legende despre numele locurilor de pe-aici. Între oameni circulă tot felul de povești legate de stânci, de păduri, de ape. Mamei nu-i prea convine, e o ființă mai practică, îl îndeamnă să facă ceva util, dar eu îl admir. Pe lângă treburile de toată ziua, trebuie să ai și o preocupare pentru

sufletul tău.

— Am auzit că vă place muzica.

— Cui nu-i place muzica! a spus ea repede. E drept că în cazul meu se leagă de unele amintiri neplăcute. Sunt oameni care, din prea mult zel, te pot depărta de ea. Profesoara mea de pian se pricepea de minune să transforme lecțiile într-un chin. Acuma nu mai deschid o partitură luni în șir. În schimb îmi place să ascult. Am adunat câteva zeci de discuri, compozitori celebri. Seara, când am timp, tricotez și ascult muzică. Dumneavoastră cum vă umpleți serile?

— În general citesc. Istorie, literatură… cât îmi ajunge timpul. Uneori mă întâlnesc cu colegii. În restaurant nu prea intrăm, nici n-avem timp, și nici nu sunt mari băutori printre noi. O viață cam monotonă, oricum. Mai ales când nu ai prea multe cunoștințe.

— Uite c-am ajuns, a spus ea. Vă mulțumesc, v-ați deranjat pentru mine.

Am tăcut câteva clipe, acumulând energie pentru replica pe care mi-o pregătisem:

— Aș vrea să vă mai văd…

— E simplu, a râs ea. Vineri trec iar pe la coana Lucica.

Vineri, la ora când Silvia trebuia să intre pe portiță, noi ieșeam pe poarta mare a cazărmii. Înainte de plecare, imaginasem câteva ipoteze – un picior scrântit, o criză de apendicită, un obiect important uitat acasă – dar toate aceste variante contraveneau în mod neplăcut orgoliului meu de comandant. Trebuia să împărtășesc soarta ostașilor mei; și-ar fi închipuit că mă sustrag din comoditate, de teamă să nu obosesc; e drept, făcusem calculul, vreo cincisprezece kilometri în total, pe drum de munte, noaptea.

— Asta nu-i la îndemâna oricui, i-am spus lui Butnaru.

— A, e numai începutul. Avem un grafic special. Vom face marșuri din ce în ce mai lungi. Trebuie să antrenăm oamenii treptat. Primăvara trecută, spre sfârșitul ciclului, am făcut șaizeci de kilometri într-o zi, îți dai seama.

Tropăiam, în fruntea plutonului, pe prundișul ud al drumului de munte; plouase iarăși, câte-o pală de vânt scutura picături grele din copaci, câte una se nimerea să cadă, făcându-mă să

tresar, între gulerul mantalei și gât. Mergeam în cadență și-mi imaginam dezamăgirea Silviei văzând că nu sunt acasă; va fi crezând că dinadins am evitat această întâlnire, oricând poți găsi o scuză plauzibilă ca să pui capăt unei idile încă neîncepute…

— Dacă stau să mă gândesc, te descurci de minune! a reluat Butnaru.

— La ce te referi?

— Parcă nu știi! Tot târgul vorbește. La domnișoara aia mă refeream. Ai fost văzut cu ea pe stradă. Sau nu erai tu?

— A, da, m-am prefăcut că-mi amintesc. De Silvia vorbești?

— Faci progrese rapide, dacă i-ai aflat și numele.

— A venit la coana Lucica să-i facă o injecție.

— Coana Lucica asta, cum le mai brodește. Mania ei, îi place să-i înfunde pe burlaci. Anul trecut a vrut să mă însoare cu o nepoată de-a ei de la Piatra Neamț. Gata-gata să reușească. Așa că fii cu ochii-n patru.

— Ei, a fost o întâmplare. Pur și simplu am condus-o acasă, fiindcă se întunecase.

— Uite unde era cavalerul! Ce umbli cu de-alde astea, omule? Mai alaltăieri întrebai în dreapta și-n stânga cine-i fata, și-acuma întâmplător o conduci acasă. Și cum ți se pare?

— Știu și eu ce să zic? Am discutat lucruri banale, a povestit întâmplări de la spital și i-a dat coanei Lucica explicații cum să conserve vișinele.

— Și ce-ai fi vrut? Să-i dea formula relativității restrânse?

— Nu cred să fi auzit de ea.

— Te cam pripești, amice. Într-o singură rundă nu poți trage o concluzie. Așteaptă, studiaz-o, fă-o să vorbească despre ea, află ce gusturi are, ce fel de filme-i plac, ce-a citit în ultima vreme. Anul trecut, la mare, am întâlnit o fată care-l citea pe Homer în original. Am admirat-o pentru asta. Dar când o scoteai din filologia clasică, nu știa nimic altceva. Seara, pe faleză, îmi explica etimologia cuvintelor. Nu-mi place să sărut un dicționar.

— Prea multe sfaturi într-o singură lecție, dom’ profesor.

— Păi da, a spus Cristea ivit pe neașteptate lângă noi. Sporovăiți de parc-ați fi într-o excursie. Locotenent Drăgoescu, trimite o patrulă de recunoaștere spre trecătoare!

— Am înțeles!

L-am chemat pe sergentul Tomoroga și i-am cerut să ia trei oameni din grupa lui și să execute o recunoaștere în față.

— Am înțeles.

— Și să-l iei și pe soldatul Benga.

— Pe Benga? s-a mirat sergentul. Ce să fac cu el?

— Să-l instruiești, asta să faci. Învață-l să umble pe întuneric și să-ți raporteze ce-a observat. Executarea.

Sergentul a salutat și a plecat de lângă mine cam nedumerit. L-am auzit cum își cheamă oamenii din grupă.

Drumul spre trecătoare era, ziua, foarte pitoresc, cu serpentine largi, ivindu-se ca o panglică albă printre frunzele copacilor. De obicei nu urmam traseul șoselei, ci o luam pieptiș, pe scurtături, înaintam astfel oarecum perpendicular pe șosea, până când în fața noastră se înălțau, ca niște uriași alăturați, stâncile ce îi străjuiau intrarea: un spațiu îngust, cu pereți aproape verticali, în care râul își săpase, prin milioane de ani, albia dreaptă și adâncă; pe lângă râu mergea șoseaua îngustă, presărată ici și colo de bolovani căzuți. Ziua marșul prin aceste locuri era o încântare, dar noaptea devenea o expediție plină de neprevăzut. De aceea, patrulele de recunoaștere nu erau numai un exercițiu, ci reprezentau o nevoie reală: trebuia să știu cu precizie cum se prezintă drumul.

Când am ajuns la stânci, ploaia încetase; stelele strălucitoare prevesteau o noapte rece. Din întuneric se iveau, în fața noastră, când unul când altul dintre soldații trimiși în recunoaștere:

— În dreapta prăbușire de stânci... Trebuie ținut cât mai spre stânga, lângă râu... Dincolo de stânca detunată, malul e surpat...

Țineam seama de toate aceste avertismente și coloana înainta, repede, dar prudent, prin întuneric, spre țintă. După vreo două ore de mers, am părăsit șoseaua și am luat-o în sus, pe o vale care despărțea două piscuri. Urcam tot mai greu pe pământul alunecos; în dreapta și-n stânga mea auzeam respirația iuțită a soldaților, exclamații înăbușite, îndemnuri rostite cu voce joasă.

— Uite c-am ajuns, l-am auzit într-un târziu pe Cristea.

Am ridicat privirea; în lumina palidă a stelelor, am distins pe

deal, în fața mea, contururile unei cabane. Curând acolo au licărit luminițe, un felinar cu lumină slabă a apărut într-o fereastră. Cu toată oboseala, trebuia să ne organizăm. Grupe întregi au pornit în sus, prin pădure, după vreascuri; alții instalau corturi. Am aprins focuri, și bucătarii și-au arătat măiestria făcându-și de lucru cu frigările. Pe lângă focuri răsunau râsete, frânturi de cântec. Totul aducea acum cu o excursie agreabilă, chiar dacă proporțiile ei, cu echipamentul de soldat în spate, ceruseră un efort deosebit. E drept că după ce s-au fixat santinelele și focurile au fost stinse, tabăra noastră s-a liniștit deodată; oboseala marșului redusese la tăcere compania.

M-am cuibărit în cort, înfășurat în mantaua încă umedă. Când în loc de saltea ai cetină de brad, iar drept acoperiș pânza subțire a cortului, te simți mai bărbat. Am respirat adânc aerul amețitor de rece, m-am așezat mai bine în culcușul meu și-n clipa aceea am avut sentimentul acela de satisfacție pe care ți-l dă oboseala unei zile trăite în plin.

Dimineața – din nou la drum. De astă dată ne era mai ușor, pentru că aveam de coborât. Am făcut câteva manevre cu plutoanele. Locotenentul-major Cristea avea o fantezie bogată în a născoci „situații”: într-un loc era drumul minat, a trebuit să ocolim kilometri întregi, mergând pieptiș pe un versant al muntelui; pe urmă am înconjurat o poziție înaintată aflată în mâna „inamicului”, strecurându-ne prin pădurea înghețată; iar când am ieșit din munte, pe șosea, obișnuita „aviație la joasă înălțime”…

Am ajuns acasă pe înserate, frânt de oboseală. M-am culcat și am adormit buștean până a doua zi.

— Bună seara, tovarășe locotenent.

— Mă cheamă Traian. Dacă n-ai nimic împotrivă, am putea să ne spunem pe nume.

A zâmbit, și casa a părut deodată mai mare, mai plină de lumină.

— Bine, dar abia ne cunoaștem…

— Dacă punem la socoteală *prima întâlnire*, avem exact două luni și paisprezece zile de când ne-am văzut prima dată.

— Totdeauna ești așa de calculat? m-a întrebat ea privindu-

mă peste umăr.

— În lucrurile importante. Iar întâlnirea aceea a fost pentru mine un lucru foarte important. Vreau să spun că din prima clipă în care te-am văzut...

— Să nu exagerăm. Dacă nu erau injecțiile coanei Lucica, cine știe dacă ne-am fi întâlnit vreodată.

— Aș fi găsit eu o cale. Sau întâmplarea. Cine știe? Uneori întâmplarea rânduiește de minune drumurile oamenilor.

S-a așezat în fotoliu, a rotit privirea prin cameră.

— De fapt nu pe tine te căutam, a reluat ea privindu-mă țintă.

— Nici nu speram ca modesta mea persoană să prezinte vreo fărâmă de interes.

— Modest! s-a mirat ea. Ce ți-a venit așa deodată?

— Caut să-ți fiu pe plac. Încerc diverse roluri.

— Ai multe?

— Încă vreo trei: îndrăzneț, singuratic, îndrăgostit.

— Să lăsăm gluma, s-a încruntat ea. Nu pentru asta am venit. Mai am de mers și-n alte locuri.

— Coana Lucica vine imediat. S-a dus până la o vecină, te roagă s-o scuzi o clipă.

— Și ce-ai făcut în zilele astea?

— M-am gândit la tine.

— Ah! Ai trecut direct la al treilea rol?

— Vorbesc serios. Știi, am avut o treabă deosebită la unitate. Pentru mine a fost o adevărată catastrofă că am lipsit de acasă acum două zile. Ardeam de nerăbdare să te revăd. Ce părere ai despre dragostea la prima vedere?

— Cred că nu există decât în filme.

— Eu cred că există. Te ia așa, pe neașteptate. Începe cu o bucurie intensă când întâlnești un om și cu o tristețe adâncă atunci când te desparți de el. Este exact ce simt eu acum. Și până vine coana Lucica vreau să te întreb: oare n-am putea să ne vedem și independent de preocupările tale profesionale?

Ea a întors fața spre mine, filtrând privirea printre genele lungi. Mi s-a părut prea serioasă în clipa aceea și m-am alarmat: dacă am depășit măsura? Dacă m-am grăbit? Dacă n-am găsit formula cea mai potrivită?

— M-ai luat cam repede, a spus ea încet. Nu știi nimic despre

mine și nici eu despre tine.

— Tocmai de aceea. Ar trebui să ne cunoaștem mai bine, să ne împărtășim unul altuia gusturile, ideile. Omul este o ființă socială, el simte nevoia să comunice, să găsească ecou pentru gândurile lui...

Coana Lucica a intrat grăbită, cerându-și scuze. Au dispărut amândouă în dormitor. Tocmai la timp, fiindcă îmi epuizasem argumentele. E destul de greu, stând cuminte într-un fotoliu, să te apropii sufletește de fata care stă la doi metri de tine, în celălalt fotoliu. Dar eram nevoit să folosesc fiecare clipă și să grăbesc lucrurile cât puteam, căci termenul ce mi se oferise mi se părea nedrept de scurt. Aveam în mine un fel de elan îndârjit, care mă ajuta să-mi depășesc sfiala începutului de prietenie. Silvia, cu frumusețea ei, cu modestia și blândețea ei, cu vorba ei caldă, mă câștigase cu totul, în scurtul răstimp de când o cunoșteam. Un sentiment neobișnuit de puternic mă cuprindea în fața ei. O căldură, o emoție, o nerăbdare greu de tradus în cuvinte, sau de tradus cu un singur cuvânt: dragoste... Și constatam acum că redeveneam în fața ei sfios ca un adolescent. Chiar dacă trecusem prin experiența cu Tia, sau poate tocmai de aceea. Nimic din ce fusese potrivit atunci nu mai era valabil acum...

La toate acestea mă gândeam, pândind nerăbdător, în fotoliu; fără voie trăgeam cu urechea, am auzit hârșiitul pilei care tăia fiola, apoi câteva cuvinte neînțelese – și iat-o. Am sărit în picioare; ideea că trebuie s-o conduc venea acum ca de la sine. De astă dată, când am ieșit din casă era noapte de-a binelea; un bec stingher ardea departe, tocmai în capătul străzii. Sub pretext că o ajut să traverseze, am luat-o de braț; Silvia n-a reacționat în niciun fel la acest gest, care mie mi se părea un mare pas înainte; tăceam amândoi, mergând în același pas, și simțeam că se apropie clipa despărțirii. Am rupt tăcerea:

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Ce întrebare?

— Dacă nu ne-am putea vedea și în afara vizitelor la coana Lucica.

A tăcut câteva clipe, ca și cum încerca să compună un răspuns. Asta mă îngrijoră.

— Ești prea nerăbdător, a spus în cele din urmă. Nu-mi plac oamenii nerăbdători.

Am încercat să dau un aspect de glumă acestei mărturisiri:

— Înseamnă că m-am exclus singur din gândurile tale.

— N-o lua așa. Vreau să spun că nu se poate dintr-o dată. Mai lasă să treacă timpul, să ne mai obișnuim, să ne cunoaștem mai bine…

— Sâmbătă e bal la Casa de cultură. În planurile mele optimiste mă vedeam dansând cu tine acolo.

— Nu-mi plac balurile. Muzica proastă, niște diletanți care asasinează melodiile, înghesuială, fum…

— Atunci să mergem la film. Sau la plimbare, sau la cofetărie, unde vrei tu. Esențialul e să fim împreună.

— Răbdare, mi-a spus ea aproape în șoaptă.

— Rândul trecut, un coleg ne-a văzut împreună. Mi-a spus că mă invidiază, că ești cea mai frumoasă fată din oraș.

Am simțit brațul strângându-mi mâna.

— Exagerări. Colegul tău e un drăguț.

— Ba nu. Are dreptate.

A râs încet și râsul ei mi-a răsplătit toată diplomația.

— Insist cu balul ăsta.

— De ce?

— Aș vrea să fim împreună, asta-i tot.

— E prea devreme, a spus ea aproape cu bruschețe. Noapte bună!

Mi-a strâns mâna, o strângere fugară, fricoasă aproape, și a intrat pe portiță. Am rămas acolo, în întuneric. Am auzit-o cum urcă scările; o lumină s-a aprins deasupra ușii. Când a ajuns sus, s-a întors spre mine sau spre locul unde bănuia că sunt și mi-a făcut un semn prietenos.

Care mi-a risipit îndoiala de acum o clipă.

— Permiteți să raportez, am o problemă, tovarășe locotenent.

— Toată lumea are probleme.

— Dacă mă luați așa…

S-a întors să plece. Mi-a fost milă de el. L-am întors din drum:

— Soldat Ioniță! Cum pleci așa? Ți-am dat eu voie?

M-a privit încruntat, aproape neînțelegând. Asta m-a scos din

sărite.

— Ai uitat de regulament? Militarul trebuie să respecte disciplina, să ceară permisiunea să plece și toate celelalte.

— Am înțeles. Vă rog să mă iertați. Permiteți să plec.

— Nu-ți permit. Mai întâi spune ce voiai de la mine.

— Raportez: am nevoie de o permisie, tovarășe locotenent. Numai două zile, atâta.

— Motivul?

— Ăă... De fapt aș putea să spun că-i mama bolnavă, că tata s-a întors dintr-o călătorie lungă și vreau să-l văd, dar prefer să vă spun adevărul: e vorba de o fată, prietena mea.

— Ce-i cu ea?

A oftat adânc înainte de a vorbi.

— Nu-mi răspunde la scrisori. Un băiat de la tancuri, e din cartier cu mine, a fost acasă și zice c-a văzut-o la discotecă cu un tip. Îmi vine să înnebunesc.

— Ei, asta-i! Mai sunt fete pe lume.

— Dar nu ca ea. I-am scris maică-mii, să se intereseze, dar nu mi-a dat niciun răspuns. Voiam să ne căsătorim, după ce... Zău, tovarășe locotenent, sunt tare îngrijorat.

— Auzi, Ioniță, cred că toți băieții din pluton iubesc câte-o fată. Și măcar jumătate din ei sunt îngrijorați, li se pare că i-au părăsit etcetera. Păi dacă le-aș da la toți permisie, spune și tu. Permisiile se dau numai pentru cazuri deosebite.

— Și ăsta-i caz deosebit, a murmurat el.

— Mai așteaptă câteva zile. După tragere vom mai vedea. Pân-atunci poate primești scrisoare.

— Am înțeles.

— Ești liber!

A plecat legănându-și umerii solizi, de sportiv. Un băiat bine legat, cam scund, dar puternic, ai fi zis că poate să fărâme pietre-n pumni. Și ofta de ți se rupea inima după o fetișcană oarecare. Fetele astea sunt cu capu-n nori, m-am gândit. Nu-și dau seama ce-nseamnă să aștepți o scrisoare.

Problema lui Ioniță mi-a ieșit din minte aproape imediat. Aveam altele, destule. Spre prânz m-a chemat locotenentul-major Cristea:

— S-a întâmplat ceva unui soldat de la tine?

— Nu știu nimic.

— L-am văzut într-un taxi, mergea spre gară. Unul solid, din echipa de handbal.

Am simțit că mi se înmoaie picioarele. Ioniță!

— Permiteți să mă duc după el.

— Crezi că ai timp?

— Da. Primul tren e peste o oră.

— Roagă-l pe Butnaru să te ducă cu mașina.

Am dat fuga în sala de tactică după Butnaru. Știam că-și ține *Trabantul* în parcarea din fața regimentului; nu prea umbla cu el.

— Sile, ajută-mă, sunt la mare necaz…

I-am povestit, în câteva cuvinte, ce se întâmplase.

— Ehei, coane, mașina mică e un lux, mi-a spus Butnaru în timp ce ne îndreptam spre poartă aproape în fugă. Ce onoare pe soldățelul tău, să-l caute doi ofițeri la gară!

— Onoarea ca onoare, să vezi scandal după aia!

— Numai să-l găsim, a spus el zornăind în mână cheile de la mașină. Dar ce l-a apucat să plece așa, deodată?

— Și-a luat singur învoire, să-și vadă iubita. De fapt a venit mai întâi la mine, că nu i-a mai scris, c-a văzut-o un prieten la discotecă… Prostii, am conchis cu o pornire furioasă în glas.

Butnaru m-a apucat de braț:

— Nu-s chiar prostii. Pentru el, pentru soldat, sunt probleme de viață. Trebuia să-l iei în serios. Anul trecut am avut și eu o poveste de-asta: un soldat a-ncercat să sară gardul, noaptea. Tărăboi, pedepse… Dar după ce s-a potolit toată treaba, maiorul Păduraru m-a chemat și mi-a spus cam așa: „Grija față de om nu-nseamnă numai să-i asiguri mâncarea, baia de sâmbătă și opt ore de somn. Înseamnă să-i cunoști problemele personale și să-l ajuți să le rezolve.” Asta-i, amice. Un comandant bun trebuie să aibă ochi și pentru asemenea lucruri.

Cuvintele lui au fost pentru mine o lovitură: așa e, mi-am spus, dacă-l înțelegeam pe Ioniță, dacă încercam să intuiesc cât de cât starea lui de spirit, aș fi găsit altă soluție; trebuia să-l ascult mai atent, mi-aș fi dat seama că e ceva serios și aș fi intervenit să i se dea o permisie… Începeam să mă simt într-un fel părtaș la abaterea lui, era ca și cum eu însumi l-aș fi împins să plece. Butnaru a descuiat portiera, mi-a deschis, am urcat, și

motorul *Trabantului* a început să păcăne.

— Nu te necăji, mi-a spus el manevrând cu îndemânare volanul. Nu poți să le știi chiar pe toate, de la început. Asta-i așa, ca o învățătură. Dar faptul e fapt, greșeala lui e gravă și trebuie tratată ca atare.

— Mai întâi să dăm de el, am mormăit.

— N-avea unde să se ducă decât la gară. De unde e Ioniță ăsta?

— Dintr-o comună, pe lângă Urziceni.

— Asta e. Vrea să plece cu acceleratul de București. E timp destul, fii pe pace.

Dar după felul cum lua virajele mi-am dat seama că voia doar să mă liniștească. Îi eram recunoscător pentru vorbele lui de mai înainte; parcă ghicise reproșurile pe care mi le făceam și se străduia să-mi alunge amărăciunea.

— Asta e, a reluat. Omul tău e vinovat. Păi ce-ar fi dacă toți soldații îndrăgostiți ar lua-o care-ncotro, să-și vadă iubitele?

A frânat scurt în fața gării și am sărit amândoi din mașină. Am intrat în sala de așteptare aproape alergând.

Când l-am văzut pe Ioniță, am răsuflat ușurat. Era la rând, la bilete. Ne-a văzut, a avut o tresărire, a dat să plece, să se strecoare, dar s-a lăsat păgubaș și s-a oprit în loc, cu un zâmbet înfricoșat pe față. L-am tras într-un colț, după chioșcul de ziare.

— Ce-i cu tine? Cum ai plecat din unitate?

— Păi...

— Unde te duceai?

— Acasă. V-am raportat doar. Nu mai puteam să aștept.

— Vezi ce soldați am eu în pluton? i-am spus lui Sile. Mai vreau să devenim subunitate de frunte.

— Cum vine asta, soldat? s-a răstit Butnaru la el. Mai aveai puțin și ajungeai în poziția de dezertor.

— Nu-mi place termenul ăsta, a spus Ioniță încet.

— Ai altul mai frumos pentru isprava ta? O să vedem ce spun ceilalți. Te punem în discuția adunării generale U.T.C., asta-i sigur.

— După ce ieși de la arest, am completat eu cu asprime.

Ne-am urcat în mașină: soldatul în spate, eu în față, lângă șofer. Sile conducea mai iute ca la venire. Se enervase,

vedeam bine. O clipă mi-a fost teamă să nu se-ntâmple vreun necaz.

— Lasă că discutăm la unitate, i-am spus împăciuitor.

— Numai dezertori n-am cărat cu mașina asta, a spus el cu năduf.

Ioniță se făcuse mic lângă portieră. Tăcea.

— Ți-ai început bine cariera, a spus Sile întorcându-se spre mine. Venim din școală plini de visuri, croim planuri frumoase și când colo…

— Lasă, fii atent la drum.

Dar strada era liberă și goana continua. Butnaru s-a uitat o clipă prin retrovizor la soldat.

— Dar tu, măi băiatule, n-ai obraz? Nu te-ai gândit la tovarășul locotenent, că-i faci necazuri?

— Vă rog să mă scuzați, a spus Ioniță.

Abia auzeam ce spune. M-am răsucit cu tot corpul spre el:

— Să te scuz! După o boacănă ca asta. N-ai pic de conștiință, asta e. Comandantul o să-mi spună că nu m-am ocupat de tine, că nu te-am educat, nu te-am făcut să înțelegi datoria ta, a noastră…

— Îmi înțeleg foarte bine datoria.

— De asta ai tulit-o la gară?

Cu un viraj furios, Sile a adus mașina în parcarea din fața porții. Am coborât, și l-am așteptat să încuie. Soldatul stătea lângă mine, cu o figură dezolată.

— Du-te la companie, să nu te mai văd în ochi, i-am spus peste umăr. Așteaptă-ți acolo pedeapsa. Fii sigur că nu scapi fără câteva zile de arest. De fapt au să-ți prindă bine. Ai timp să te gândești la fapta ta.

— Am înțeles, a spus Ioniță.

— Ai înțeles, după ce-ai făcut-o! Rușine să-ți fie!

— Gândește-te ce-ai să spui la adunarea companiei, a zis și Butnaru.

O subunitate e un colectiv, cu viața lui, cu programul lui. Excepțiile nu-l pot influența. Soldatul Ioniță a fost trimis într-adevăr la arest. L-am lăsat acolo, în grija gărzii; știam că i se dă mâncare, că iese la muncă după cum scrie la regulament, iar eu îmi vedeam mai departe de pluton, de instrucție și de toate

problemele mari și mică care fac parte din viața noastră. După vreo trei zile, pe când aveam pregătire politică, într-o pauză s-a prezentat la mine ajutorul subofițerului de la punctul de control:

— Tovarășe locotenent, raportez: au venit părinții soldatului Ioniță. Sunt la poartă.

— Ce le-ai spus?

— Le-am spus să aștepte. Știam că sunteți la pregătire și-am urmărit când se dă pauză…

— Bine. Du-te și spune-le că vin imediat.

Eram în încurcătură. Bieții oameni, veniseră atâta drum ca să-și vadă odrasla! Și odrasla – la arest! Mi-i imaginam niște oameni modești, sfioși, osteniți, mama cu o broboadă neagră, cum mai văzusem de atâtea ori la poartă, tatăl purtând costumul de zile mari cu care nu-i deprins; plini de speranță, îngrijorați, căutând să-ți citească-n ochi adevăruri nerostite…

N-are rost să-i amărăsc, am hotărât. Le spun că e plecat în misiune, vorba asta impresionează, nu mai e nevoie să dau alte detalii…

L-am lăsat pe caporalul Dima să conducă mai departe discuțiile – era un subiect de istorie și el stăpânea bine problema – și am plecat spre poartă. Când am urcat treptele de la punctul de control, mi-am aruncat fără voie privirea peste gard, în parcare. Am văzut un ARO stacojiu, plin de noroi, cu perdelițe la geamul din spate; un bărbat masiv, cu scurtă de piele descheiată, manevra în ritm susținut pompa de umflat cauciucurile; alături, o femeie mică de statură, grasă de-a binelea, cu părul blond cârlionțat, îmbrăcată într-o haină de blană cenușie, fuma o țigară învârtindu-se pe lângă el.

— Dânșii sunt? l-am întrebat neîncrezător pe soldatul de la poartă.

— Dânșii. Mă duc să-i chem.

Am intrat în camera de vizitatori și am așteptat. Au venit amândoi, fiecare cu câte-o sacoșă-n mână. Am evitat să mă uit la ele cu obișnuita privire vigilentă – să nu conțină băuturi alcoolice. Dacă tot n-aveau să ajungă la destinație…

Bărbatul s-a oprit mirat în ușă; zâmbetul i s-a șters de pe față când a dat cu ochii de mine; se aștepta, desigur, să-l vadă pe fiu-său.

— Bună ziua. Sunt tatăl soldatului Ioniță.

Am dat mâna cu el. Avea palma fierbinte, de la mânerul pompei probabil.

— Locotenent Drăgoescu, comandantul lui de pluton.

— Soția mea.

Am vrut să-i sărut mâna.

— Lăsați, a spus ea cu o mișcare energică. Am vrea să stăm de vorbă cu băiatul.

— Îmi pare rău, dar băiatul dumneavoastră nu este în unitate. L-am trimis într-o misiune, pentru câteva zile.

— Aoleu! a spus femeia. Și cât am dorit să…

— Lasă, Tănțico, nu-i nimic. Venim săptămâna viitoare, tot avem drum pe-aici. S-a simțit dator să-mi explice: Știți, ne ducem dincolo, peste munte, cu niște trufandale. Acuma, cât e prețul bun. Ne descurcăm și noi cum putem, anu' ăsta a fost cam secetos.

Nu s-ar zice că te-a afectat prea mult, am gândit cu un sentiment de adversitate. Avea o figură prosperă și satisfăcută; și-a scos pălăria și s-a șters de nădușeală cu o batistă mare. I-am invitat pe amândoi să ia loc. M-am așezat de cealaltă parte a mesei care purta, pe melamina gălbuie, o inscripție stângace: „a.m.r. 67".

Tatăl lui Ioniță a scos din buzunarul de sus al scurtei de piele un pachet de țigări și o brichetă frumoasă, aurită.

— Un „Kent", tovarășe locotenent?

— Mulțumesc, nu fumez, i-am spus. Puteți fuma dacă doriți.

Și-a aprins cu dichis țigara, a pufăit cu voluptate și s-a lăsat mulțumit pe spătarul scaunului:

— Ce mai face tovarășul colonel Popescu?

— Nu-l cunosc, i-am răspuns străduindu-mă să-mi ascund iritarea.

— Păcat. Lucrează la statul-major al diviziei. Am fost împreună astă-vară, la Predeal. Om foarte cumsecade. L-am căutat la telefon, dar nu l-am găsit. Poate punea o vorbă bună pentru băiat…

— Nu e nevoie de vorbă bună. Credeți că nu ne purtăm bine cu soldații?

— Ei, orișicât, contează să cunoști pe cineva, a spus el făcându-mi cu ochiul. Parcă dumneavoastră nu știți? Oameni

suntem…

— Nelule, nu-l supăra pe tovarășul comandant, a intervenit soția lui cu o voce mieroasă.

— Nu mă supăr. Ascult. Dar asta nu-nseamnă că sunt de acord. Nu e nevoie de intervenții, de cunoștințe. Ne purtăm cu toți soldații la fel. Când fac o treabă bună, îi lăudăm; dacă ne fac necazuri… atunci se schimbă foaia.

Ioniță-senior a râs gros:

— Tone al nostru n-o să vă facă necazuri, fiți pe pace. L-am învățat destule, știe să se descurce în viață. Parcă eu n-am făcut armata? Și încă tot în divizia asta. Avem tradiție, cum s-ar zice. Bine-nțeles, pe atunci era mai greu. Dar m-am descurcat. Vorba dulce mult aduce. Eram mânuitor la stația de amplificare, totdeauna dimineața puneam un disc care-i plăcea comandantului. Era la modă o cântăreață, cum îi zice… Da' n-aveți de unde s-o. Știți, sunteți băiat tânăr, cred că n-aveți mai mult de douăzeci și trei de ani.

— Două'ș'patru, am spus fără să vreau.

— Mulți înainte. Îl pun pe Tone să se intereseze când e ziua dumneavoastră, să vă trimit o telegramă.

— Nu-i nevoie. Mai bine i-ați trimite lui o telegramă. Ne cam face necazuri.

— Tone? a strigat el mirat.

— Un băiat așa de cuminte! i-a ținut ea isonul.

Tatăl s-a aplecat spre mine, îi auzeam respirația grea, profundă, de om masiv.

— E un copil minunat, numai să știi să-l iei. Poate n-ați găsit metoda potrivită.

Asta-i acum, mă învăța și pedagogie! Și procesul meu de conștiință: să-i spun sau să nu-i spun unde-i de fapt băiatul? O clipă am, fost tentat să-i arunc adevărul în față, să văd dispărând zâmbetul acela suficient, de om sigur de sine, protector. Dar mama lui Ioniță avea acum un fel de panică în privire. O fi știut ea câte ceva despre odraslă, ceva care n-ajunsese la urechile tatălui. Trebuia să închei într-un fel discuția asta. M-am uitat la ceas, cu gestul elocvent al omului care n-are vreme de pierdut.

— În concluzie, le-am spus, vă așteptăm duminica viitoare. O să puteți sta în liniște de vorbă cu băiatul.

— E perfect, s-a bucurat tatăl ca și cum ar fi încheiat o afacere grozavă, și s-a apropiat iarăși de mine, cu respirația aceea grea, trădând încordare. Tovarășe locotenent, aș vrea… am ceva pentru el. Și pentru dumneavoastră, a spus ridicând brusc privirea.

— Abțineți-vă, i-am spus. Numai la nași se dau plocoane. Eu sunt comandant.

Probabil că nimerisem tonul potrivit: atât de categoric, încât omul n-a mai insistat.

— Băiatului puteți să-i dați personal darurile, când veniți săptămâna viitoare. Mai puțin băutură, e interzis.

A râs scurt, ca un om prins cu mâța-n sac:

— Înțeleg, înțeleg, am fost și eu militar. În orice caz, vă rog să… Băiatul e mai sensibil…

— Când era mic a fost cam debil, a adăugat mama cu ochii în jos. Ce-am mai tras cu el… Scutit de eforturi până în clasa a șaptea.

— Pare destul de zdravăn, am obiectat.

— Ei, l-am ținut pe vitamine, l-am îndopat… Un copil avem, tovarășe-comandant. Ne gândeam să-l facem agronom, i-am vrut binele, dar el tot cu sportul, de mă luasem de gânduri, să nu pățească ceva…

— Lasă, Tănțico, a spus soțul ei ridicând de jos sacoșa în care – cum prevăzusem – au zăngănit niște sticle. Mai vorbim duminica viitoare. O să ne cunoaștem mai bine… Mi-a făcut plăcere, tovarășe locotenent.

Mâna lui era umedă, cred că în ultimele minute cam trecuse prin emoții. Măcar atâta psihologie știam și eu.

— Fiți fără grijă, am liniștit-o pe mamă. Băiatul se simte bine, la treburile militare se descurcă. Doar că-l văd uneori cam trist. Mi-a spus că e îndrăgostit.

— Ei, are și el o fată, a spus mama cu nepăsare. S-a rugat cu lacrimi în ochi s-o luăm cu noi.

— Era bine.

Ioniță-senior a mutat sacoșa cea grea dintr-o mână în alta și a mormăit:

— Auzi, Tănțico. Ți-am spus eu că nu trebuia s-o repezi.

— Data viitoare, am curmat micul conflict de familie. Acuma tot nu-l găsea aici. Dar băiatul, sunt sigur, o să se bucure. Aud

că fata nu-i prea scrie.

— Vezi, Tănțico? a mormăit el iarăși și s-a întors spre mine. Ea nu i-a dat voie să-i scrie. Ca să nu-l distragă de la…

— Abia se frământă mai tare, am spus acuzator. Eu explic un lucru, îl întreb să văd dac-a înțeles și el e cu gândul aiurea. Starea sufletească a omului are și ea un rol, nu credeți?

— O să mă ocup eu, fiți pe pace.

— Măcar prăjitura să i-o lăsăm, a spus mama cu umilință. Vă rog, tovarășe comandant.

A scos din sacoșă un pachet lung, frumos ambalat în hârtie de pergament.

— O să i-o dau când se întoarce, i-am spus. Numai să nu se strice.

— Ține și-o lună, e o prăjitură făcută de mâna mea. Nu vă supărați, tovarășe comandant.

— De ce să mă supăr? Numai că nu-i ăsta lucrul ce-i lipsește. Mai bine îndemnați-o pe fata aia să-i scrie, am spus privând-o țintă.

Îmi dădeam seama că în mâna ei e cheia afacerilor sentimentale ale soldatului Ioniță.

10.

— Așadar, e ultima injecție?

— Ultima, a confirmat ea cu liniște.

Mergeam călcând rar, pe strada pustie; casele înalte din jur întorceau ecoul pașilor noștri îngemănați. Mă stăpânea un amestec ciudat de sentimente acum, în ultima seară; mă apropiasem sufletește de Silvia, pe măsură ce timpul trecea; vizitele ei erau tot mai lungi, vorbeam mult, despre tot felul de lucruri, dar deși insistasem în mai multe rânduri, nu acceptase încă „să iasă cu mine”. M-am oprit brusc, am luat-o de umeri și am întors-o cu fața spre mine:

— Silvia, ascultă-mă. Mă gândesc toată vremea la tine, au trecut două săptămâni, coana Lucica și-a terminat tratamentul, ce va fi mai departe?

— Ce vrei să fie? mi-a răspuns ea zâmbind. Ne-am întâlnit acolo, ai fost drăguț că m-ai condus, am apreciat politețea ta…

Nu-mi dădeam seama dacă vorbește serios sau glumește. Mie, în tot cazul, nu-mi ardea de glumă. Intuiam apropierea catastrofei, mi-era teamă c-o pierd pe Silvia.

— Te faci că nu-nțelegi, i-am spus, trist. Atunci să fiu mai explicit. M-am atașat de tine, e vorba de un sentiment statornic și profund, pe care nu l-am mai avut niciodată… Pe când tu, cu răceala asta… Chiar îți sunt indiferent?

— Nu-mi ești indiferent, a spus ea cu privirea în jos.

Am dat s-o sărut, ea s-a ferit ușor, sărutarea a nimerit pe obrazul ei rece. Am încercat s-o întorc spre mine.

— Fii cuminte, a spus ea domol, dar ferm. Trebuie să plec, e târziu.

— Să pleci tocmai acum, în clipa asta atât de scumpă! Cu un singur cuvânt mi-ai redat încrederea, de-atâtea zile mă frământ, mă lupt cu îndoiala, aștept de la tine un răspuns…

— Ai puțină răbdare. Câteva zile.

— De ce? DE CE?

— Nu pot să-ți răspund acum. Tot ce pot să-ți spun e să ai răbdare. Cred c-o să fie bine până la urmă. Dar promite-mi că n-o să mă pisezi cu întrebările.

— Bine, îți promit. Promit tot ce vrei tu, fac așa cum spui, numai să-mi alungi îndoiala care mă frământă…

— Eu credeam c-ai înțeles, a râs ea încet. Acuma chiar trebuie să mergem, nu mai pot sta nicio clipă!

În restul drumului i-am descris în cuvinte înflăcărate ceea ce simțeam: neliniștile mele; bucuria de a o revedea; dezamăgiri și întrebări. Tăcea și asculta; n-am îndrăznit să-i pun întrebări, s-o determin să repete iar și iar acel cuvânt care dăduse aripi noi sentimentelor mele. Dar era de-ajuns; îl spusese, cuvântul acela, și trebuia să mă mulțumesc cu el.

În colțul străzii, înainte de a ajunge la poartă, ne-am oprit pentru o clipă.

— Când te mai văd, totuși? am insistat.

— Peste câteva zile. Îți dau eu de veste… Noapte bună.

M-a sărutat în fugă pe obraz, și când am încercat din nou să mi-o apropii, s-a smuls pe neașteptate din mâinile mele și a alergat spre casă.

În primele zile nu știam pe unde calc. Eram în acea stare de spirit deosebită, un fel de sărbătoare a sufletului, știam că există cineva care se gândește la mine; oscilam între triumf și incertitudine, doream să împărtășesc cuiva marele meu secret, apoi mă întrebam dacă n-am înțeles prea mult din vorbele ei, dacă nu mi-am evaluat prea optimist șansele. De la regiment mă duceam glonț acasă, sperând să găsesc mult așteptatul mesaj de la ea. Coana Lucica înfrunta liniștită privirea mea întrebătoare. Știa, desigur, câte ceva, poate mai mult decât îmi spusese mie la-nceput. De aceea, tăcerile ei mi se păreau de rău augur.

— Nu pricep ce se întâmplă, am izbucnit după câteva zile de tăcere. I-am spus că vreau s-o mai văd, ea mi-a dat un răspuns în doi peri, că trebuie să am răbdare. Mi-a promis că-mi dă de veste. Și uite că stau așa și aștept. Cel mai bun lucru ar fi să mă prezint frumos la poarta casei ei, cu un buchet de flori în mână.

— Să nu faci imprudența asta! S-ar putea să strici tot. Ți-am spus că fata este logodită cu unul, George, prieten bun cu taică-său. Au și ieșit împreună. Să știi că aici, ca-n orice oraș mic, fiecare gest e măsurat, fiecare pas dă naștere la comentarii. Dacă o fată iese azi cu unul, mâine cu altul, lumea începe să comenteze, și-atunci e de rău. Ceva s-a întâmplat

între ei, că nu mai ies împreună de prin vară. Înainte, una-două era acolo, îmi spunea soră-mea, că-i vedea mașina la poartă. A mai rărit-o cu vizitele. Așa că n-ai altceva de făcut decât să aștepți până se descurcă lucrurile. Dac-o forțezi, ți-am spus: strici tot.

Am recurs la altă stratagemă: îi știam programul de la spital și într-o seară, când era în tură de după-amiază, i-am ținut calea.

— Te asigur că-i o întâlnire întâmplătoare, i-am spus.

— Se vede de la o poștă. Așadar n-ai rezistat.

— Ba am rezistat eroic. O săptămână-ntreagă, fără nicio veste, e puțin?

— Ar trebui să mă supăr, dar sunt prea obosită.

— Vrei să plec?

— Nu. Dacă tot ai venit… te rog să mă conduci până apasă.

— Am stat mult pe gânduri până m-am hotărât. Mi-am călcat pe inimă, cum se zice. Speram că n-ai să te superi. Mi-a fost dor de tine, voiam să te văd, măcar o clipă, să-ți aud glasul, să mă conving că nu m-ai uitat.

— Nu te-am uitat, a spus ea cu tristețe în glas. Dar trec printr-un moment cam dificil. La serviciu e greu, avem un doctor nou, nu prea ne înțelegem, e un om ciudat, cam repezit. Sper să ne acomodăm cu el, dar asta cere timp.

— Se rezolvă, am liniștit-o. Vorba ta: răbdare.

— Așa e. Răbdare. Bine c-ai ținut-o minte, chiar dacă n-ai respectat-o.

— Asta-i tot? Probleme de serviciu?

— Și altele. Personale. A fost vorba că nu-mi iei interogatoriul.

Am luat-o de braț, cu blândețe; umerii noștri se atingeau. Ea n-a reacționat în niciun fel – semn bun. I-am spus cu căldură:

— Silvia, de ce vorbești așa? Mă interesează tot ce e legat de tine, nu înțelegi? Sunt alături de tine…

— Să zicem că ai dreptate… Dar nu mă poți ajuta în niciun fel. Trebuie să rezolv singură tot ce am de rezolvat.

Ajunge! aș fi vrut să-i spun. O enigmă atât de transparentă, marele secret pe care-l știe toată lumea, de ce nu spui că ești legată într-un fel, că există cineva care nu-ți dă pace, care-ți amintește de vechi făgăduieli – îi știu și numele, cu toată

ignoranța mea în ceea ce te privește, și acum, știind toate astea, dă-mi voie să-ți împrumut de la mine acel strop de energie care-ți mai lipsește, acel surplus de hotărâre ca să pui capăt îndoielilor!

Dar nu puteam să-i vorbesc așa, aș fi făcut-o să sufere, fără-ndoială; sufletul unei fete nu poate fi hărțuit astfel, în încercarea naivă de a înlocui sentimentele cu raționamente logice. Pe deasupra, era de presupus că decizia nu depindea numai de ea. Erau la mijloc lucruri mai încurcate, insistențele părinților, prietenia tatălui ei cu acel George, un legământ rostit la un pahar „Să știi că numai ție îți dau fata”; acel George – aflasem – prospera cu apicultura lui, vor fi având proiecte împreună, și nu numai proiecte, lumea e complicată, are regulile ei pe care nu le poți cunoaște totdeauna și, mai ales, nu le poți stăpâni!

— Ce facem de revelion? a răsunat într-o bună zi întrebarea la popotă.

O larmă de glasuri drept răspuns; propuneri, întrebări, contraziceri înfierbântate; unul se înscria într-o excursie, altul hotărâse să meargă la socri, un al treilea încerca să convingă că revelionul e o zi ca oricare alta…

— Așa e-n fiecare an, mi-a spus locotenentul Soare când a venit vorba în cancelaria companiei. Se întâlnesc, dezbat problema pe toate fețele, fac tot felul de variante și până la urmă tot la Casa armatei se adună. E și normal. Te îmbraci seara la cravată, pleci la petrecere, iar dimineața te-ntorci și găsești casa cum ai lăsat-o. Pe când dacă te apuci să faci revelion în cadru restrâns, în familie, te pomenești cu un număr dublu de musafiri, aduni scaune din tot blocul și după aia trei zile lupți să scoți casa la lumină. Așa că eu, unul, o iau pe Cecilia de-o aripă și mă prezint la Casa armatei. Tu ce-ai de gând?

— Știți bine că sunt singur. Așa că…

— Uite unde era sihastrul! Mi-a povestit Cecilia că te cam ții după blondina aia de la Spital. Fată frumoasă, ce-i drept, dar cam retrasă. În orice caz, întreab-o, dacă vrei facem masa noastră, o să ne distrăm de minune.

Era o idee. În ultimele zile începusem s-o aștept pe Silvia

seară de seară când ieșea de la spital; mă mulțumeam cu jumătatea aceea de oră – drumul până acasă. Ea n-a mai obiectat deloc, mă-ntrebam doar ce-o să zică George când o afla că un anume locotenent... Așadar, seara, când m-am dus iarăși s-o întâmpin, i-am spus pe ocolite:

— La noi e mare fierbere cu revelionul. S-au apucat să pregătească răvașe, se frământă cu programul artistic, vor să facă ceva deosebit la Casa armatei. Mă gândesc că dac-ai vrea, am putea merge împreună...

— Mi-ar plăcea, dar nu se poate.

— Era o simplă ipoteză, am încercat să glumesc. Probabil ai alte obligații. Eu nu insist. Te-am întrebat ca să știu ce fac. Mâine e ultima zi pentru înscrieri.

— Am aranjat cu niște colege mai demult, dinainte de a ne cunoaște, mergem la Sinaia. Așa că... du-te singur.

— Ah! N-are niciun rost. Mai bine mă urc frumos la tren și...

— E cel mai logic, a spus ea cu o voce calmă. N-o să faci revelionul în provincie; ai anturajul tău, vechi prieteni, prietene...

Presupunerea ei suna mai degrabă ironic. M-am gândit să mă apăr:

— Silvia, îți jur că...

— Nu ți-am cerut nicio explicație. De fapt, nici n-am acest drept. Și-acum, dacă vrei, hai să vorbim despre altceva.

— Mă pui la ambiție și cer să intru de serviciu în noaptea de revelion.

— Ar fi un gest de băiețandru încăpățânat. Sper că nu ești genul de oameni care-și fac ambiția pe propria piele. Oricum, n-ar folosi la nimic. Du-te la București, părinții au să se bucure...

A doua zi m-am cufundat în atmosfera febrilă de la regiment. În cancelaria companiei, Soare și Butnaru tăiau de zor hârtie colorată pentru ghirlande, iar locotenentul-major Cristea, folosind un soi de pix gros, de fabricație japoneză, pe care-l păstra numai pentru lucrări deosebite, scria cartonașe cu numere pentru tombolă. Din hol s-au auzit pocnituri și mugete de buhai – cei de la transmisiuni puneau la punct fondul sonor al Plugușorului.

— Amice, ai încurcat-o, m-a luat de la ușă Butnaru.

Comandantul a hotărât ca de revelionul ăsta să facă de serviciu burlacii.

— E-n regulă, am spus. Și așa nu aveam niciun program. Mă ofer voluntar pentru noaptea de revelion.

— Glumești, mi-a spus Soare neîncrezător.

— Nu glumesc deloc.

— Necazuri sentimentale, s-a grăbit să ghicească el. Și eu tot așa, acum doi ani, înainte de a mă însura, m-am supărat pe Cecilia și m-am oferit să fiu comandantul gărzii la depozit, chiar în săptămâna revelionului. Revelionul în pădure, în cămăruța aia, îți dai seama? Dormeam îmbrăcat, se-ntâmpla că tocmai în miez de noapte veneau lupii și dădeau târcoale santinelelor; mai trăgeau și câte-un glonț… Un revelion pe cinste. Și Cecilia – mi-a spus pe urmă maică-sa – a bocit toată săptămâna. Așa că fii atent, Traiane.

— Nu stă regimentul în grija voastră, m-a liniștit Cristea. O să facă de serviciu maiorul Popa de la tehnic. De altfel, o să cam fim și noi pe-aici. Comandantul vine în fiecare an, imediat după douăsprezece noaptea, să ureze la mulți ani ostașilor. Pe urmă ne perindăm cu toții până spre două noaptea. Așa că eroismul tău cade, Traiane.

Am ridicat din umeri cu o nepăsare superbă, pe care din păcate n-a observat-o nimeni. Și m-am gândit că e cazul să cer permisie pentru seara de revelion. După câteva zile, comandantul m-a chemat la el să-mi dea ordinul de serviciu.

— Ți-am aprobat plecarea, deși aș fi preferat să fim cu toții aici, lângă soldați. Am ținut seama că ești burlac, probabil ai pe cineva care te așteaptă.

— Știți, tovarășe maior…

— Data viitoare, de Întâi Mai, de pildă, au să plece alții. Mă rog, vedem noi până atunci. Deocamdată atât despre permisia asta. La întoarcere, ai grijă să pleci din vreme, ca să ajungi la timp. Îți doresc petrecere frumoasă și un an plin de succese.

S-a ridicat de la birou și mi-a strâns mâna. Aș fi vrut să-i fac la rândul meu o urare, dar emoția mă împiedica să vorbesc. De altfel, nici nu cred că aș fi apucat să spun ceva, știut fiind obiceiul casei.

11.

— Ce mai știi de Mirela? m-a întrebat mama de cum am intrat pe ușă.

— Nimic. Dragostea cu sila nu se poate. După excursia aia, nu i-am mai scris. Și nici ea n-a găsit de cuviință măcar să-și ceară scuze. Ce rost are s-o tot pisez cu scrisori?

— Da, a spus mama. Ei, lasă, nu-i nimica. De fapt… ce să-ți mai ascund? Am întâlnit-o zilele trecute la „Eva”, își căuta o toaletă potrivită pentru nuntă.

— Ce nuntă? Nu cumva se mărită?

— Exact. Văd că privești lucrurile cu o anumită detașare.

— Credeai că o să am un șoc? De asta m-ai luat pe departe? Presimțeam eu că a intervenit ceva. Fie și numai după plecarea aia în excursie. Cu cine se mărită?

— Cu un tip de la facultate, asistent sau așa ceva. Nu fi trist. Așa e-n viață.

— Nu sunt trist. Mi-o cam scosesem de la inimă, știi?

— Fete sunt destule, o să găsești într-o bună zi pe cineva care să țină cu adevărat la tine. Nu ca Mirela. Dacă n-a fost să fie…

Mi se părea că s-au spus destule cuvinte în amintirea idilei astfel încheiate. M-am grăbit deci să schimb vorba:

— Și ia spune, ce-ați aranjat pentru revelion? Mai vine cineva, sau ne distrăm cu televizorul?

— Ține-te bine, abia acum urmează surpriza, a zâmbit mama. Facem revelionul la tanti Dora.

Era, într-adevăr, o surpriză. Părinții mei se duceau rar la petrecerile lor. Găseau acolo o lume zgomotoasă și cam snoabă – femeile etalau bijuterii și toalete exotice, bărbații discutau despre cursul valutar și făceau comparații între avioanele Swissair și Lufthansa; conversația lor ne făcea să ne simțim mici și lipsiți de importanță. Iar revelionul îl petreceau de obicei la mari restaurante, la Poiana Brașov sau în croazieră pe Marea Neagră.

— Cum de n-au plecat nicăieri?

— Mișu urma să facă o deplasare care s-a amânat în ultima clipă. Așa că s-au hotărât să facă revelionul la domiciliu.

— Cine mai vine?

— Din cercul lor, parcă nu-i știi? Nici n-are prea mare importanță. Uite, ți-am cumpărat o cămașă de la expoziție. Vezi dacă-ți vine bine.

M-am apucat să probez cămașa. Mama în picioare, lângă mine.

— Între alți musafiri, o subalternă de-a lui Mișu, translatoare sau așa ceva, o fată umblată. Și politicoasă. De pe unde merge, are totdeauna grijă să-i trimită lui Mișu o ilustrată. Au invitat-o anume pentru tine.

Am simțit deodată că mă strânge nasturele de la gât.

— Frumos aranjament! O fi vreo domnișoară tomnatică în căutarea unei partide.

— Nu fi răutăcios, a râs mama. Te strânge? Dă-o-ncoace, să-i mut nasturele.

— Îl mut singur. Am o îndemânare ostășească la cusut nasturi!…

S-a apucat să-mi descheie cu mâinile ei cămașa. Am lăsat-o să-și manifeste grija maternă, gândindu-mă la partenera în perspectivă.

— Măcar o fi drăguță?

— Sunt convinsă că o să-ți placă. E brunetă, înăltuță, cam alintată.

— De unde știi? Ți-a și prezentat-o tanti Dora?

— Aproape. De fapt, a trimis-o aici să-i dau niște praf de copt. Magdalena o ajută la pregătiri. Mi s-a părut destul de serioasă, așezată.

— Mamă, nu cumva te-ai gândit s-o înlocuiești pe Mirela?

— Ți-am spus să nu fii răutăcios. N-am niciun amestec, crezi că țin neapărat să te văd însurat? Cu Mirela era altceva, mă obișnuisem cu ideea, parcă și-acum îmi pare rău. Dar asta-i altă poveste.

— Înseamnă că tanti Dora are un plan. N-o cred capabilă de gesturi gratuite. Cum de s-a gândit să-mi ofere o parteneră de revelion?

— Prea multe speculații, a spus mama trăgând de nasture. Poftim, încearc-o acum. Ți-am cumpărat și papion.

— Să port papion, *acolo*?

— Nu vreau să arătăm ca niște rude sărace.

Admirabilă, mama. La toate se gândise. M-a ajutat să-mi pun

papionul, mi-am îmbrăcat haina de la costum și m-a întors spre oglindă. Tuns scurt, cu umerii drepți, cu cămașă albă și papion și haină neagră, arătam ca un actor din anii ’40.

— Ai s-o faci praf pe Magdalena, a spus mama cu satisfacție.

Prefer să fac praf pe altcineva, i-am răspuns în gând. Cineva care s-a înscris la Sinaia, cu colegele, și care mă ține la distanță. Îi expediasem o telegramă de felicitare din Gara de Nord; chiar dacă nu era acasă, avea s-o primească după aceea. O dovadă că m-am gândit la ea. Dar ea?

— A spus că ești băiat drăguț.

— Cu ce ocazie?

— A văzut poza de la noi, din dormitor.

— Ce-a căutat în dormitor?

— Of, ce interogatoriu! s-a văitat mama în glumă. Am dus-o să-i arăt rochiile mele. Nu știam cu ce să mă îmbrac de revelion. E fată umblată, are o mulțime de idei.

— I-o fi venit și ideea să-i spună șefului ei „unchiule”.

— Te gândești prea departe.

— Crezi că a invitat-o doar pentru că rămânea un loc în plus la masă? Deși, dacă ne gândim bine, nu știu dacă o încântă perspectiva să-i trimită unchiului Mișu ilustrate din Ulmeni.

— O ții una și bună? a spus mama cu un început de enervare. Dacă pleci de la idei preconcepute, ai să fii ursuz. Revelionul este o petrecere și-atât; dacă fata n-o să-ți placă, n-o lua în seamă și gata. Dă jos haina să-i calc puțin reverul. Pe urmă, când vine taică-tău, ne culcăm. Vreau să fim în formă diseară.

Ne-am prezentat pe la zece seara, și am găsit casa plină cu musafiri. Pe unii îi cunoșteam de la cele câteva petreceri la care fusesem; oameni în vârstă, cu figuri prospere și voci puternice. Soțiile lor, foarte elegante; în sufrageria spațioasă din vila unchilor mei mirosea a parfumuri fine și a țigări „Dunhill”. Conversația se desfășura pe grupulețe; prindeam frânturi de replici:

— În vara asta, am făcut Valea Loarei.

— …M-au întrebat dacă n-am adus „Playboy”…

— …Cincizeci de guldeni, o nimica toată.

— Investiție serioasă, dar meritată, are și livadă.

— ...Vameșul nu știa o boabă englezește și eu, cu suedeza mea...

— ...Mă apuc de windsurf. E un sport complet...

Într-un-colț al camerei, un tânăr trebăluia pe lângă un magnetofon pus în picioare, pe bufet. Panoul din față, plin de butoane, cadrane și luminițe, părea a fi tabloul de comandă al unei centrale electrice. Tocmai așeza boxele; m-am aplecat să ridic capătul unui fir care atârna pe jos. I l-am întins, și el l-a înfipt undeva în spatele aparatului zâmbindu-mi:

— Mulțumesc. Cam incomode jack-urile astea americane. Am preferat totdeauna aparatura japoneză.

— Și eu la fel, i-am spus. Am un „Akai” vechi, dar bun.

— Acuma au trecut pe comandă cu infraroșii. Am văzut unul la München, lângă... Cunoașteți Münchenul?

— Nu.

— Păcat. Un oraș frumos. Am fost de câteva ori acolo.

În clipa aceea, dinspre bucătărie a apărut Magdalena cu un platou. Eram sigur că e ea, știam că se oferise s-o ajute pe tanti Dora la pregătiri. Rumoarea din casă a încetat o clipă la apariția ei. Era o fată cu totul remarcabilă: înăltuță, plinuță, cu un chip drăgălaș, ochi mari negri, nasul puțin în vânt și buzele bine conturate, aducea puțin cu Sophia Loren. Coafura ei atrăgea mai întâi privirea: își tapase părul transformându-l într-o claie impozantă prin care se strecura lumina: la prima vedere ai fi zis că poartă o cască neagră strălucitoare, decupată strict în dreptul feței. Purtă o rochie neagră cu bretele subțiri, strânsă pe corp, care strălucea la fiecare mișcare. S-a dus spre mama, care conversa cu o cunoștință în fața vitrinei cu porțelanuri – o colecție fantastică, adunată treptat de unchiul Mișu. Mama mi-a făcut semn să mă apropii, m-a prezentat. I-am sărutat mâna viitoarei partenere și ea mi-a zâmbit frumos. Înainte de a avea răgazul să schimbăm două cuvinte, magnetofonul, căruia tânărul acela părea că-i dăduse de cap, a început să urle.

— Poftiți la dans, a strigat unchiul Mișu acoperind întrucâtva muzica.

Câteva perechi au început să se legene pe parchetul bine lustruit. M-am înclinat în fața fetei; ea a zâmbit iar și mi-a pus mâinile pe umeri. Am început să dansăm chiar de acolo, de lângă vitrina cu porțelanuri. Dansa frumos. Am schimbat

câteva cuvinte cu ea; avea o voce joasă, vorbea tărăgănat, cum fac uneori fetele când vor să-și dea importanță, lungind și deformând vocalele:

— N-am timp să mă văd cu *colăgelă*, vorbim mai mult prin *tălăfon*, e mult de lucru la noi, la *depărtamănt*...

La miezul nopții, unchiul Mișu a stins lumina și toată lumea a aprins lumânările groase, decorative, de pe masă; la lumina lor s-au destupat sticle de șampanie și, cu cupele în mână, a urmat o mică învălmășeală, fiecare grăbindu-se să-i felicite pe cei apropiați. Magdalena era, firește, vecina mea de masă; am ciocnit cu ea cupa de șampanie și am sărutat-o ușor pe obraz. La dansul următor ea și-a agățat brațele goale, albe și fierbinți, de gâtul meu. Dansând cu unul sau cu altul dintre musafiri, tanti Dora ne arunca priviri zâmbitoare; părea foarte încântată. Într-un târziu, când s-a terminat banda, tata a găsit prilejul să se apropie de mine, având aerul că mă ajută; mi-a spus printre dinți:

— Fii atent, tipa asta e-n stare să te ducă direct la starea civilă.

— Ce? Pe mine?

— Doar nu pe mine, a râs tata. Te soarbe din ochi...

— Nicio grijă, i-am spus. Am alte proiecte.

Avertismentul lui mi s-a părut inutil. Mai auzisem de căsătorii fulgerătoare, zămislite în euforia unor petreceri, plimbate apoi îndelung pe la comisii de împăciuire și degenerate în meschine procese de împărțire a bunurilor. Asemenea căsătorii rapide au la bază un eșec anterior sau o fire impulsivă. Nu mi-am dat osteneala să aflu care din cele două ipoteze era valabilă în cazul de față, și nici nu era important. Important era faptul că trebuia să-mi păstrez luciditatea, să nu mă „ambalez”; dintr-o asemenea încurcătură nu se iese prea ușor. Mai ales că se apropia sfârșitul petrecerii, iar Magdalena trebuia condusă acasă!

I-am ținut cavalerește blana uriașă-scumpă-moale-albă și am așteptat-o să-și potrivească impozanta coafură sub șalul alb; acum semăna cu o eroină din piesele lui Cehov. Lipsa căștii îi diminua din prestanță, o făcea mai comună și deci mai simpatică. Pe când îi țineam blana a folosit trucul clasic, s-a lăsat ușor pe spate, așteptând fugara îmbrățișare. A refuzat să

luăm un taxi: nu stătea departe. Locuia împreună cu părinții într-o vilă; ei plecaseră în excursie la Bușteni, aveau grupul lor, totdeauna făceau revelionul la munte…

— Deocamdată stau cu ei, până e gata *apartamăntul*, mi-a explicat ea fandosindu-se, mi-am comandat *apartamănt* într-un bloc la *Polivalăntă*. În iarna asta mai stau aici, cu ei, e mai comod, țin mașina în garaj, nu știu ce-o să mă fac dacă mă mut la bloc…

Parada asta de opulență avea adresă precisă, completând informațiile pe care tanti Dora se îngrijise cu dărnicie să mi le furnizeze, printre picături, în cursul petrecerii. Eu tăceam, o lăsam să-i dea înainte, urmărind-o cu luciditatea dimineții de iarnă care urmează unei petreceri. Mă întrebam cât de departe are de gând să meargă, încercam să evaluez informația că părinții ei erau la Bușteni…

— Dacă vrei, vino sus să bem o cafea, mi-a spus ea la portiță.

Abia acum scenariul e complet, am rânjit în sinea mea.

— E târziu, i-am spus, afișând cu ipocrizie o oarecare părere de rău, mă așteaptă ai mei, vin așa de rar acasă, încât…

— Și mai ai de gând să stai mult acolo, la… cum se numește?

— Ulmeni.

A ridicat din umeri cu disprețul unui general căruia nu-i spune nimic numele unui soldat oarecare.

— N-am auzit. Pe unde vine?

— În zona subcarpatică.

— Și? Nu ți-ai făcut rost să vii încoace?

— Cum să vin încoace? Abia m-am așezat acolo, e un oraș frumos…

— Ah… a căscat ea. Cât poate fi de frumos la… Ulmeni. Sunt unii oameni care se ratează sperând să facă carieră în provincie.

— Destine, am zâmbit. Unii se ratează, alții nu.

— Și zici că nu bei o cafea? a întrebat ea mai mult afirmativ de data asta.

— Nu. Mulțumesc pentru idee.

A început să scormonească prin poșetă după chei.

— Și eu îți mulțumesc că te-ai deranjat până aici. Când pleci?

— Diseară.

— Păcat. Îți doresc drum bun.

— Noapte bună, i-am spus râzând. Mai exact, dimineață bună.

Am sărutat-o ușor pe obraz. Ea a descuiat portița și, intrând, s-a mai întors o dată și mi-a zâmbit. I-am restituit zâmbetul. Simțeam că n-am ce face cu el.

Când m-am întors acasă, tata, în pijama, fuma o țigară în fața geamului de la balcon, iar mama își scutura paietele din păr. M-au întrebat aproape într-un glas:

— Așa repede?

— Mi-era somn. Ce-ați fi vrut să fac?

— Știu eu? Să mai stai de vorbă, a spus mama ezitând. Aveam impresia că fata nu-ți era chiar indiferentă.

— Simplă impresie, mamă.

— Cu atât mai bine, a conchis tata zgribulindu-se. S-a făcut răcoare.

Acest scurt bilanț a pus capăt planurilor secrete pe care tanti Dora le croise din vreme.

12.

M-am gândit mai pe-ndelete la Magdalena în tren, pe când mă întorceam la Ulmeni. Înainte de plecarea la gară băusem o cafea zdravănă și o jumătate de sticlă de citronadă preparată de mama; ambele lichide avuseseră efectul așteptat și mă puseseră iarăși în formă. Dacă adăugam puiul de ger care rumenea obrajii fetelor pe stradă și dădea un ritm anume mersului, se va înțelege de ce eram dispus să-mi judec semenii cu mai multă indulgență. Vedeam în juna cu coafură înfoiată o simplă ființă în căutarea fericirii, și de ce-am învinui pe cei care, asemenea nouă, caută fericirea? În tren, între pasagerii posomorâți și suferind vizibil de pe urma exceselor de revelion – pe culoar plutea o stăruitoare mireasmă de butoi – m-am apucat să despic firu-n patru. Mi-am amintit privirea ei ușor dezamăgită, în portiță, când pornise să urce scările singură. Tristețea care urmează unei petreceri când simți nevoia de afecțiune. De ce mă înfricoșase într-atâta această scurtă ofensivă sentimentală? În fond, mă gândeam, nu era decât calea ei de a exprima spaima de singurătate; mi-o închipuiam, sub supravegherea discretă a soților Petcu întorși de la petrecerea de la Bușteni, făcând naveta între birourile cu perdele *citron* din preajma statuii ecvestre a lui Mihai Viteazul și casă, trebuind să dea socoteală pentru zece minute întârziere…

Dar pe măsură ce mă apropiam de Ulmeni, imaginea partenerei mele de revelion se estompa, așa cum pierea în zare, încet, dar ireversibil, pâlcul de clădiri și de mașini agricole de un roșu țipător pe fondul alb al zăpezii. Magdalena fulgerase prin destinul meu ca un meteorit ce traversează cerul într-o noapte, apărând și dispărând fără să lase urme. În față era Silvia, era regimentul, și mai erau proiectatele căutări sub ruinele cetății, așadar Magdalena avea să-și ia locul în compartimentul inimii în care depozităm amintirile mărunte, fără semnificație. Începeam să mă gândesc la enigma cu care-și învăluia Silvia o bună parte a existenței; în fond ce știam despre ea altceva decât episoadele banale de la spital, dialogurile anoste pe care le reproducea în amănunt, nu pentru că aveau un tâlc anume, ci pur și simplu pentru că ei îi plăcea

să povestească și acestea erau subiectele la îndemână. Rămâneau în schimb nepovestite tocmai părțile mai personale, mai definitorii din viața ei. Și acele tăceri bruște, acele ezitări în mijlocul unei fraze, acea grijă de a ocoli ceea ce părea un subiect tabu… Marele secret, pe care-l știam demult: Silvia trăise o poveste de dragoste care, deși aflată acum pe ramura descendentă a curbei, continua s-o preocupe. Există un anume George, care însemnase ceva pentru ea la un moment dat, sau, poate, mai însemna încă; fără să-mi dau seama, intrasem într-un soi de competiție cu el; ca s-o câștig pe Silvia trebuia să fiu mai bun, mai decis și mai tandru decât fusese acel George; dar cum? Am început să imaginez, în tihna și izolarea pe care ți le oferă uneori drumul cu trenul, cum ar trebui să decurgă următoarele întâlniri; cum să-i vorbesc, s-o înțeleg, să mă arăt viteaz și bun, hotărât și plin de delicatețe – un erou pozitiv în adevăratul sens al cuvântului! Mă gândeam ce minunat ar fi dacă ne-am întâlni întâmplător în gară, ba chiar, la coborâre, am ezitat puțin în ușa vagonului, cercetând cu privirea peronul aproape pustiu și împodobit, ici și colo, de grămezi de zăpadă; ninsese de curând.

Dar nu era în gară.; ce să caute acolo? Poate că nici nu se întorsese din excursia ei; iar dacă se întorsese, ce-ar fi căutat în gară, la acel ceas de înserare?

Când am ieșit în stradă, orașul mi s-a părut deodată trist și lipsit de viață; ninsese mult în cele două zile cât lipsisem, roțile autobuzului frământau o zăpadă cenușie și fărâmicioasă ca nisipul, iar pe trotuare fuseseră tăiate pârtii înguste. Am pornit-o pe jos, căci după moleșeala călduță din tren îmi plăcea să înfrunt adierea înghețată ce venea dinspre munți; zăpada scrâșnea sub pași, cred că erau cel puțin cincisprezece grade sub zero, și de la jumătatea drumului am început să mă gândesc cu nerăbdare și speranță la prețiosul serviciu de ceai al coanei Lucica.

Intrând în casă am rostit urările cuvenite și m-am grăbit să despachetez micile daruri pe care, la îndemnul mamei, le adusesem gazdelor mele; după exclamațiile de surpriză și plăcere pe care le așteptam, domnul Niță a scos o sticlă cu băutură „producție proprie”, coana Lucica a înfierbântat ceaiul și am privit împreună la televizor. Erau selecțiuni din programul

de revelion pe care nu-l văzusem, firește.

— Și cum te-ai distrat, domnule Traian? m-a întrebat ea privindu-mă pe sub gene.

— Ca de revelion. Am fost împreună cu părinții la unchii mei.

— La fel și noi. Am fost la alde soră-mea. Era acolo și o anumită persoană…

Am simțit că mi se oprește inima. Mi-am ascuns pentru o clipă tulburarea ducând la buze ceașca cu ceai. Dar n-am rezistat să n-o întreb:

— Ce persoană?

— Una care te interesează, a râs ea.

— Păi nu spunea că pleacă?

— Dumneata crezi tot ce spun fetele? m-a întrebat soțul ei fără să-și ia ochii de la televizor.

Coana Lucica l-a măsurat iritată.

— Nu te amesteca într-o problemă așa de delicată! Parcă poți să știi? O fi intervenit ceva, s-a răzgândit, s-a certat cu cineva… Eu una n-am apucat să-i pun întrebări.

Așadar, în timp ce eu purtam pe umeri coatele albe ale Magdalenei… M-am scuturat de această imagine ca de-o povară. Am sărit în picioare. Nu mă simțeam în stare să stau locului. Coana Lucica zâmbea ușor. Soțul ei se cufundase iar în contemplarea corpului de balet al Operei, care evolua pe micul ecran. Am spus noapte bună și m-am retras în camera mea, să-mi consum gândurile contradictorii. Din sufragerie răsunau acum acordurile unei romanțe.

Revenirea mea în regiment părea că s-a produs după o absență îndelungată. M-am îmbrățișat cu Sile Butnaru și cu Soare, ne-am urat reciproc un an bun, locotenentul-major Cristea m-a întrebat cum am petrecut și până să răspund eu mi-au înșirat pe nerăsuflate momentele principale de la Casa armatei: șeful de stat-major câștigase un curcan la tombolă; pomul de iarbă din hol luase foc de la artificii și lumânări și-l stinseseră cu sifon și șampanie etcetera.

— A fost o petrecere ca-n povești, au încheiat ei relatările. Și tu cum ai dus-o?

— Ca-n familie, am răspuns evaziv, lăsându-i pe ei să deducă restul. Cum s-au descurcat băieții cu plugușorul?

— Foarte bine, mi-a răspuns Cristea. Comandantul a fost entuziasmat, le-a dat ideea să formeze un grup folcloric. Bineînțeles, după aplicație.

— Ce aplicație?

— Ei, nu știi noutatea! Avem ordin să pregătim o aplicație: compania în apărare pe un curs de apă. Aplicația e cu atât mai interesantă, cu cât nu știm decât situația inițială; concepția aparține celor de la statul-major și nouă ne dau misiunea atunci, pe moment. Rezolvăm situațiile tactice fără să le cunoaștem dinainte. Ăsta-i farmecul.

— Și riscul, a adăugat Butnaru.

— Așa e. Aplicația atârnă greu în balanța etapei de instrucție; ba are importanță la calificativul de pe tot anul. Așa că, fără să ne speriem, trebuie să știți că e o treabă serioasă. De azi încolo, tot ce facem, instrucția și exercițiile și alarmele de noapte, trebuie să le gândim prin prismă aplicației. Luați-vă caietele și hai să chibzuim.

Am plecat spre casă pe înserat. Ningea domol, și pe drum m-am gândit să trec pe la Silvia, dar mi-am amintit că era în tura de dimineață și deci n-aș fi găsit-o. Am trecut totuși prin fața casei ei, dar nu se vedea nicio mișcare; pe aleea care ducea de la poartă spre casă, bine curățată, se așternuse un strat de zăpadă subțire, proaspăt, încă necălcat. Am oftat și am pornit spre casă, cu sufletul bântuit de nostalgia fulgilor calmi ce roiau în raza albăstruie a lămpilor cu neon. Când am intrat pe portiță am văzut urme proaspete de pași și din două salturi am fost pe verandă, cuprins de-o presimțire; în hol i-am văzut cojocul agățat în cuier; nici nu mi-am scos mantaua, am năvălit în sufragerie.

— Silvia!

Ea a sărit din fotoliu, am făcut un pas spre ea, am îmbrățișat-o. Sub privirile înduioșate ale coanei Lucica. I-am simțit buzele fierbinți pe obraz, apoi ea s-a desprins râzând și mi-a scuturat zăpada de pe epoleți:

— Arăți ca un Moș Gerilă!

— Iar tu ca zâna din poveste!

N-am văzut zâne decât în film, dar cred că Silvia era mai autentică decât ele: părul blond i se revărsa pe umerii drepți, peste rochia albastră dintr-o strofă groasă, moale, lucioasă;

avea obrajii rumeni și în ochi numai zâmbet. M-a ajutat să-mi scot mantaua pe care străluceau încă fulgii de zăpadă; era în gesturile ei o căldură, o intimitate neașteptată, la care nu îndrăznisem să sper până acum.

— Nu ne-am văzut de anul trecut, i-am explicat în glumă coanei Lucica, rămasă cu ochii la noi și cu eternul tricotaj uitat în poală.

I-am urmărit privirea, coana Lucica se uita acum alarmată la mantaua pe care-o țineam în brațe; fulgii de zăpadă deveniseră picături de apă care amenințau covorul. Am ieșit să-mi pun mantaua în cuier; când am revenit, Silvia se așezase din nou în fotoliu, își întindea acum rochia albastră pe genunchii rotunzi; cuminte ca o școlăriță, de parcă gestul spontan de adineauri n-ar fi existat. Nici eu nu mai credeam în el, redevenit eu însumi; m-am așezat pe scaun, în fața ei, cu coatele pe masă și cu obrajii-n pumni.

— Mi-a fost dor de tine, i-am spus mai mult din ochi.

— Și cum ai petrecut de revelion? a rupt ea tăcerea după o clipă..

— Bine. Dar tu? Am auzit că ai renunțat la proiectul cu excursia.

— Niciun proiect nu e definitiv. Am primit telegrama de la tine, îți mulțumesc. A fost o surpriză. Nu mă așteptam să te gândești la mine fiind acolo, între cei dragi.

— Te-am socotit și pe tine între cei dragi, i-am replicat pe dată.

Ea a roșit, a plecat privirea. Coana Lucica a aprobat din cap această frază, ca un arbitru care validează un punct. Era, într-adevăr, un punct prețios în competiția mea cu George. Meciul abia a început, i-am spus triumfător în gând.

— Nici nu speram să te văd astăzi, am reluat. Mi-ai făcut o mare bucurie…

— Am trecut pe la coana Lucica cu niște treburi.

— Serios? Naivul de mine, credeam că…

În acest moment al discuției, coana Lucica s-a simțit datoare să intervină – salvatoare ca totdeauna:

— Pe mine mă scuzați un pic. Mă duc până la vecina, să-i cer un model.

— Păi plec și eu, a spus Silvia ridicându-se.

— Te conduc. Mai stăm de vorbă pe drum.

Coana Lucica ne-a făcut un semn energic cu mâinile amândouă, să ne așezăm:

— Stați aici și discutați în liniște. Asta-i vreme de hoinărit pe stradă? E un ger de crapă pietrele.

Silvia s-a așezat cuminte la locul ei, în fotoliu; eu am rămas în picioare, urmărind cu neliniște ritmul lent cu care coana Lucica își încheia nenumăratii nasturi ai puloverului. În cele din urmă și-a pus pe cap o broboadă și a plecat. M-am întors spre Silvia, cu gând să urmez dialogul acela jucăuș, presărat cu ironii. Am văzut pe fața ei o expresie atât de tristă, încât cuvintele mi s-au șters pe dată din minte. M-am apropiat de ea, am îngenuncheat pe covor, mi-am sprijinit fruntea de mâna ei care stătea, cuminte, pe brațul fotoliului. N-a schițat nicio mișcare. Am rămas așa câteva minute, abia îndrăznind să respir. Afară amurgea; lumina soarelui se dusese demult; de la locul meu vedeam o frântură de cer violet, învăluind crestetul întunecat al munților.

— Cred că m-am purtat prostește până acum, am spus încet.

— Nu. Tu n-ai nicio vină, a protestat ea moale. Dac-ai ști despre ce este vorba…

— Niciodată n-am știut cu adevărat despre ce este vorba.

A oftat adânc, accentuând tristețea care umpluse camera. O simțeam, tristețea, materială ca un fum apăsător, care-mi îngreuna răsuflarea și-mi stingherea mișcările. Am făcut un gest de apropiere; am simțit-o pe Silvia apropiindu-se și ea, fără să se clintească din loc. Există mișcări care se fac și se simt numai cu sufletul. Pe urmă lacrima ei, fierbinte, pe mână. Am tresărit. M-am întors și i-am îmbrățișat genunchii. Ea și-a ferit privirea într-o parte.

— Silvia! Ce s-a întâmplat? Ar trebui să ai mai multă încredere în mine. Știi… eu te iubesc.

— Mă iubești? a șoptit ea. Ești sigur de asta?

— Te iubesc, i-am spus cu intensitate, strângându-i genunchii cu forța disperării. Ești primul om pe care-l iubesc cu adevărat. Din prima zi, de când ne-am întâlnit pe stradă. Am simțit ca un junghi prin inimă. Sunt luni de zile de atunci. Te-am visat, te-am așteptat, am suferit uneori.

— Adevărat? a repetat ea zâmbind printre lacrimi.

M-am ridicat, aproape în neștire, s-a ridicat și ea, ne-am îmbrățișat ca și cum o forță exterioară ne împingea implacabil unul către celălalt; buzele noastre s-au unit, fierbinți, aprige, cu un fel de deznădejde a sentimentului îndelung oprimat. Simțeam că-mi pierd răsuflarea; Silvia s-a desprins cea dintâi, cu un gest blând, dar hotărât, și a dus mâna la frunte; am ajutat-o să se așeze, cu gingășie și tandrețe; jur că nu era nevoie să mă prefac. Gesturile veneau singure, de la sine; mi-am lipit obrazul de al ei, încă umed de lacrimi.

— Dac-ai ști… a repetat ea.

— Nimic nu mai are importanță, i-am spus repede. Totul este aici, în dragostea noastră. Cel mai important lucru din lume. Te iubesc, Silvia, și nu vreau să ne despărțim niciodată.

A îndreptat asupra mea o privire lucidă, limpede în lumina aceea anemică.

— Te-ai gândit bine? Nu e ceva trecător?

— Nu. E ceva pentru totdeauna, îți jur. Și am adăugat: Ai timp să te convingi până ieșim la pensie.

Am regretat imediat aceste vorbe. Nu era momentul potrivit pentru glume mediocre. Mă temeam că s-a supărat, că am stricat ceva din demnitatea clipei. Dar ea continua să zâmbească.

— Silvia, iartă-mă, n-am vrut să te supăr…

— Lasă, m-a întrerupt ea, nu despre asta e vorba. Știm prea puține unul despre altul: cred că a venit momentul să vorbim serios…

— Despre ce vrei să vorbim?

— Despre trecut în primul rând.

— Ce-a fost a fost. Viitorul e un subiect mult mai interesant.

— Nu, Traiane. Mai întâi trecutul. De pildă ce-a fost cu profesoara aceea.

— Ah, fir’ar să fie! Speram să nu fi aflat despre ea.

— Aici? Chiar dacă nu m-ar fi interesat deloc, tot aflam. Din întâmplare. Orașul e mic, n-ai cum să te ascunzi. Iar profesoara are o celebritate, nu trece neobservată…

— Văd că ești la curent. Atunci ce vrei să știi? O recunoaștere formală din partea mea?

— Nu. Vreau să știu dacă a durat mult. Dacă a fost ceva profund. Și dacă a lăsat urme.

— Prea multe întrebări. Dar îți răspund cinstit. A fost un lucru absolut trecător. E drept, la început m-a fascinat, mă înfierbântasem, îmi plăcea de ea, dar nu era ceva profund. Și a durat destul de puțin.

— De unde a pornit ruptura?

— De la mine. Nu mi se pare elegant să recunosc, dar asta-i realitatea. Nu eram de acord cu felul ei de a fi, de a trăi. I-am cerut să se schimbe, a refuzat categoric. De atunci n-am mai văzut-o.

— Și dacă se repetă? Dacă într-o bună zi întâlnești altă fată care să te fascineze?

— Imposibil, de vreme ce te am pe tine.

— Lasă vorbele mari și răspunde cinstit.

— Cred că sunt un om statornic. Numai singurătatea m-a împins acolo. Repet: de vreme ce te am pe ține, nu mai contează nimeni. Nu sunt un flușturatic, o să te convingi. Am mai avut o singură prietenă, așa, mai de durată. Dar povestea s-a terminat mai demult. E important să știi toate astea?

— Foarte important. Ți-am spus, trebuie să știm cât mai multe unul despre altul.

— Atunci s-ar cuveni ca și tu…

— Asta vreau să fac. Să-ți povestesc despre George.

Mi-am tras un scaun în fața ei, i-am luat mâinile. Se întunecase de-a binelea; pe tavan pâlpâiau jucăuș luminițe – reflexe de la focul care duduia harnic în soba uriașă.

— Am trăit destul de retrasă, a început ea. Mama e o femeie severă, îmi controla fiecare pas. La școală și acasă, atâta. Când era vreo reuniune, vreun ceai, vreo aniversare, venea cu mine. Eram prima care plecam, îți dai seama. Nu dansam de două ori cu același băiat. Și dirigintele nostru avea o concepție destul de puritană. „Nu încurajez prieteniile dintre băieți și fete, spunea. Școala e școală, nu e loc pentru idile, pentru romane de dragoste!” Anul trecut – terminasem liceul și mă angajasem la spital – a început să-mi facă curte o cunoștință de-a tatei, un băiat frumos, cu vreo zece ani mai mare decât mine. Îl admiram pentru că știa multe lucruri, era manierat și elegant, avea toate calitățile pe care aș fi dorit să le aibă… cineva. Omul cu care să… Înțelegi. Visul oricărei fete: să întemeieze un cămin… îmi plăcea foarte mult. Nu știu dacă-l iubeam cu

adevărat, poate era numai admirația aceea fără rezerve; prezența lui mă intimida, îl ascultam ca pe-un oracol, tot ce spunea el, tot ce făcea el mi se părea perfect. Mama ne încuraja, n-a obiectat când am venit de câteva ori târziu, seara, de la vreo petrecere; tata a încercat de vreo două ori să spună ceva, dar eu l-am repezit. În primăvară, George m-a invitat să petrecem câteva zile împreună la munte. A știut cum să prezinte lucrurile încât mama nu s-a opus nici atunci. „Dacă vrei, du-te”, mi-a spus ea. Mi-a dat tot felul de sfaturi, cum să mă port, să nu fac vreo greșeală, vreun gest pripit sau nelalocul lui. Chiar așa spunea, nelalocul lui. Știam la ce se referă și-mi ardeau obrajii de rușine, abia așteptam să se termine discuția aceea penibilă; socoteam că am destul cap pe umeri ca să mă conduc singură. În ce-l privește pe George, nu mă pândea nicio amenințare, vedeam în el un model de corectitudine, așa cum ți-am spus. Dar există oameni care știu să se prefacă și izbutesc să-și ascundă multă vreme adevărata fire. Pe scurt, am plecat împreună la munte. Era la începutul verii, o vreme ploioasă, dar el a cântat tot drumul și spunea că nu-i pasă de ploaie atâta timp cât se află lângă mine și tot felul de lucruri drăguțe. Am ajuns în stațiune pe înserat, el a tras mașina în fața hotelului. Mi-am amintit ce-mi spusese mama la plecare și l-am rugat să ia camere separate. El n-a protestat, s-a oprit doar în ușa hotelului, m-a privit pe sub sprâncene o clipă, apoi a spus repede: „Da, desigur, cum dorești”, se vedea însă că era contrariat. Ne-am dus bagajele sus, fiecare în camera lui, pe urmă am coborât la restaurant. Era acolo un tonomat, am dansat, el mă îndemna mereu să beau vin, îi trăgea zdravăn cu paharul, totul a fost foarte bine, o seară veselă și fără griji. La plecare, a cerut ospătarului încă o sticlă de vin. „Să mai stăm de vorbă, mi-a explicat. Doar n-o să ne culcăm o dată cu găinile.” Am urcat amândoi, el a venit în camera mea, ca și cum era de la sine înțeles, și a luat-o de la capăt cu vinul. Eu nu prea mă omoram cu băutura, așa că-mi păstrasem judecata întreagă. Mai mult decât el, în orice caz. Iar când a devenit mai… insistent, ca să nu zic agresiv, i-am spus ceea ce era de la sine înțeles: să aibă răbdare până la căsătorie. Nu știam, atunci, de ce a tresărit așa; a dat-o pe ton de glumă, că până la căsătorie mai este, și să mai beau un

pahar și pentru fericirea noastră și iarăși...

Ascultam destăinuirea ei cu un amestec ciudat de sentimente, încercând să prevăd finalul și să anticipez atitudinea mea ulterioară: să zicem că tipul ăla a profitat de situație, de faptul că Silvia se afla, oarecum, în puterea lui și ce-i cu asta? Putea un atare fapt să șteargă, să nimicească sau să înfrângă sentimentul care mă lega de ea?

— I-am rezistat în continuare, a povestit ea cu un ton egal, ca și cum ar fi relatat întâmplarea altcuiva, sau un film pe care-l văzuse. Până la urmă s-a înfuriat și m-a întrebat brutal de ce mă încăpățânez. I-am dat același răspuns, singurul pe care-l aveam la îndemână: „Ai răbdare până la căsătorie...” Ei și-a pierdut cumpătul, poate de vină era și vinul pe care-l băuse; a renunțat deodată la ceea ce dorise cu atâta insistență mai înainte și mi-a spus cu asprime că viața e mai complicată decât crede o fetișcană ca mine, că el e căsătorit, se află în proces de divorț și dacă-i vorba să aștepte până la pronunțarea sentinței și pe urmă s-o ia iarăși de la capăt, cu analize și acte depuse la starea civilă și mulți ani trăiască și tot tămbălăul, toate astea pentru câteva minute de plăcere, de parcă s-au terminat femeile de pe tot globul pământesc... Era pedant chiar și în brutalitatea lui, se exprima corect gramatical și evita cuvintele urâte; nu puteam să nu-l admir. Dar nici insistențele lui și nici vinul nu m-au făcut să-mi schimb hotărârea. De la o vreme, discursul lui începuse să se complice, frazele sunau dezordonat, unele rămâneau în suspensie, repeta cuvintele... Mi-am dat seama că abia acum vinul își făcea efectul. L-am lăsat să dea gata toată sticla; începuse să vorbească despre el, făcea planuri grandioase și repeta la nesfârșit că știe să facă o femeie fericită. În cele din urmă, când a-nceput să înșire cuvinte fără legătură, l-am luat ușurel, cu vorbe dulci, și l-am făcut să intre în camera lui. I-am scos haina și cravata și pantofii, l-am învelit și m-am retras lăsându-l să doarmă liniștit. A doua zi dimineața, când ne-am întâlnit în hol, arăta spilcuit și corect ca totdeauna; a încercat să glumească: „Am cam făcut-o lată aseară, nu? Sper că nu-mi porți pică, tu ești fată înțelegătoare.” „Tocmai fiindcă sunt înțelegătoare vreau să știi că plec peste zece minute cu autocarul.” „Ești nebună, mi-a spus el, doar am venit împreună, n-o să te las să pleci așa. Ai

răbdare să-ți explic.” „Am primit aseară toate explicațiile.” Simțeam lacrimile aici, în gât. Ți-am spus, îl admiram, credeam în el, poate că-l și iubeam, mai știi? Dar toate astea se prăbușiseră deodată. Nu dormisem toată noaptea, judecându-l. Fapta lui mi se părea odioasă, de un egoism fără margini, ne înșelase pe toți, pe tata, lumea care ne cunoștea, jucase teatru tot timpul. Ești un om de nimic, îi strigam în gând, cum de-ai putut să-ți rezemi mulțumirea pe o minciună?

— Într-adevăr, am răspuns din adâncul sufletului. Numai un om de nimic poate proceda astfel.

— Așa am socotit și eu. Mai departe totul s-a desfășurat ca într-un film lacrimogen. Îmi strânsesem lucrurile, am coborât și am plecat cu autocarul; după un timp, pe serpentine, cine ne depășea dacă nu George, cu *Dacia* lui comandă specială, cu patru faruri și trei antene! A mers așa în ritmul nostru, când înainte, când după autocar, până la primul popas. Atunci a oprit și el lângă autocar și a venit repede la mine, să insiste. I-am întors spatele și șoferul, un om în vârstă, care înțelesese despre ce e vorba, i-a spus: „Uite, dom’le, fii matale drăguț și lasă fată-n pace!” Muream de rușine și de ciudă, dar n-am vrut să-i arăt lui cât sufăr. Mama a-nțeles pe dată că s-a întâmplat ceva, m-a tras de limbă și i-am spus toată povestea. „Lasă că se rezolvă, mi-a spus ea, mai ai și tu un pic de răbdare, un proces de divorț nu poate dura la infinit, ar fi păcat să pierzi asemenea partidă, un om cu situația lui…” Cuvântul ăsta, partidă, poate să te înnebunească dacă-l auzi prea des, voi, bărbații, n-aveți de unde ști. Mama mai speră și-acum că o să ne împăcăm; tata, cum stă foarte puțin pe acasă, nu prea pricepe cum stau lucrurile. George tot vine în vizită, speră să mă îmbuneze, dar mie mi-a ieșit definitiv de la inimă și n-o să mai intre niciodată…

— De asta ai vrut să pleci de revelion?

— Da, se invitase la noi, mama sărise cu gura pe mine, ar fi tocmai bun prilejul pentru o împăcare, că sunt încăpățânată și o să regret, că mai lasă-l încolo de orgoliu când e vorba de fericire, dar ce fericire poate fi aceea care face abstracție de sentimente? Vorbesc cu el, îi zâmbesc, dar în realitate totul s-a terminat. Sufletește vreau să spun. I-am dat de veste că fac revelionul la Sinaia, împreună cu niște colege.

— Acum înțeleg…

— Trebuie să înțelegi. Caut să nu-i supăr, să nu-i contrazic. Dacă m-ar fi văzut cu tine ar fi început iarăși certurile. Deocamdată am lăsat lucrurile în suspensie, cu gândul că timpul le rezolvă pe toate. Părinții mei, ți-am spus, sunt de partea lui. S-au deprins cu George, și apoi cred că i-a atras foarte mult situația lui materială. (A lăsat ochii în jos). Din păcate, au o anume mentalitate… Asta-i concepția lor și n-ai cum să le-o schimbi.

— Sigur, nu e cazul să te certi cu ei, i-am spus împăciuitor. Trebuie să procedăm delicat, să-i obișnuim treptat cu ideea. N-o să fugim, ca-n filme, în alt capăt de țară. Încet, încet, să-i facem să înțeleagă că ne iubim și să fie de acord cu căsătoria noastră…

— Căsătorie, spui?

— Și de ce nu? Iar vrei să spui că-i prea devreme?

Ea mi-a luat mâna. În întunericul care se lăsase, ne simțeam ocrotiți și gata de înfruntările cu viața.

Prima înfruntare a fost cu coana Lucica. I-am auzit glasul de pe hol:

— Doamne păzește, m-am și speriat, ce s-a întâmplat, de ce stați pe întuneric, măi copii?

— Nici n-am băgat de seamă că s-a-nnoptat, i-am răspuns. Am mai stat de vorbă…

A aprins lumina și ne-a privit pe rând. A zâmbit:

— Mda, s-ar zice că nu v-a prins rău conversația. Arătați ca doi logodnici…

— Asta și suntem, i-am spus cu mândrie. Dar deocamdată rămâne secretul nostru.

— Bine-nțeles. Doar n-o să umplu târgul. Se cuvine ca mai întâi să afle părinții…

— Nu știu ce-au să zică, a mărturisit Silvia cu ochii-n jos.

— Ei, puțin curaj, dragă. Totdeauna începutul e greu.

— Să sperăm, am spus amândoi deodată.

— Două inimi într-un glas, vorba cântecului, s-a bucurat coana Lucica. Să fie-ntr-un ceas bun, dragii mei.

13.

În viața unui om există unele perioade cu salturi, cu întâmplări deosebite, și altele care se scurg liniștite, lipsite de evenimente notabile. Înaintam cu pregătirea oamenilor, se apropia aplicația, plutonul începea să semene modelului pe care-l concepusem în clipele cele mai optimiste. Ostașii mă ascultau, colegii încetaseră să mă mai socotească noul venit; mă integram treptat lumii acesteia, mă conformam legilor ei precise; știam să organizez instrucția, să țin o lecție de istorie, să fac dreptate între certăreți și să controlez sectoarele de curățenie; îmi plăceau toate aceste îndeletniciri; soldații simțeau asta și-și dădeau interesul să meargă lucrurile bine. La un bilanț am adus vorba despre prima mea discuție cu comandantul regimentului.

— Am făcut imprudența să promit că ajungem pluton de frunte.

Au râs politicos, un râs mai degrabă neliniștit, pentru că după retorica asta ieftină nu prea știau ce urmează. Dar eu știam. Le-am declarat că nu-mi place să-mi iau vorba-napoi și că, în ce mă privește, eram gata să demonstrez că sunt în stare să mă țin de cuvânt. Dar singur n-o să reușesc.

— Întrebarea e dacă și voi gândiți ca mine. Să nu ne lăsăm, asta e. Ce părere aveți?

Eram în sala de tactică, pe care-o foloseam și la orele culturale. Pe pereți se aflau scheme cu titluri ca „Hărțuiala”, „Raidul”, „Ambuscada”, poziții marcate cu săgeți roșii și albastre – roșu noi, albastru adversarul. Și în toate aceste scheme roșul era în avantaj. S-a ridicat sergentul Tomoroga:

— Eu zic că se poate, tovarășe locotenent. Cred că n-ați greșit făcând prinsoarea aia.

Cei din ciclul unu, mai rezervați. Uitându-se unul la altul, așteptând pe careva mai îndrăzneț să zică ceva. Așteptam, la rândul meu. O tăcere de câteva secunde, care mi se părea rău prevestitoare. Și iată că din ultima bancă s-a ridicat soldatul Benga:

— Tovarășe locotenent, raportez: n-om fi noi cei de pe urmă oameni.

— Chiar așa, l-a susținut Clopotaru. Permiteți să raportez: O

s-o scoatem la capăt!

— În poligon parcă ce, nu ne-am descurcat?

Mi s-a luat o piatră de pe inimă. Cam multe pietre pe inimă, se va spune. Dar probabil că așa-i viața. Mereu să ai o piatră pe inimă. Și… să ți se ia din când în când!

Uneori mai greșeau și ei. Nu executau destul de bine o manevră, sau întârziau la vreo adunare. Mă pomeneam cu ofițerul de serviciu pe regiment că-mi reproșează. Atunci mă duceam în fața lor și le spuneam amărât:

— Nu prea semănăm a pluton de frunte. Poate că unii își închipuie că e destul o semnătură pe o hârtie frumos desenată. Diploma asta, băieți, nu e o simplă hârtie…

Dar nu-mi plăcea să-i dădăcesc. Vedeam bine că le pare rău și lor, nu era nevoie de prea multe vorbe ca să-i fac să priceapă unde-i greșeala. Dar asta se întâmpla rar, tot mai rar. Plutonul începuse să arate a ceea ce trebuia să fie atunci, la examenul hotărâtor. Însuși Cristea mi-a spus într-o zi spre sfârșitul lui ianuarie:

— Ți-am zis eu că-s băieți buni. Mulți ar vrea să aibă un pluton că al tău.

Ne aflam după un antrenament destul de dur: compania parcursese, în cadru tactic, cum se zice, vreo douăzeci de kilometri prin zăpadă, și plutonul meu avea misiunea să meargă-n avangardă. Pur și simplu băieții făceau pârtie pe câmp; aveau fețele roșii de ger, începuseră să sufle greu, dar lăsaseră bine în urmă restul companiei.

În seara aceea, după marș, m-am întors acasă hotărât să nu fac nimic; să mă întind pe studioul din camera mea, renunțând până și la telejurnal. Dar coana Lucica m-a întâmpinat nerăbdătoare și radioasă; a ieșit în hol, nici n-a așteptat să-mi scot mantaua. Mi-a arătat cu degetul obrazul și mi-a spus:

— Pupă-mă și-ți dau o veste.

Am schițat gestul și ea s-a ferit râzând.

— Gratuit. Am vrut să te încerc. Uite care-i vestea: familia Stamatescu te invită la ei în seara asta.

— Cum așa? Ce le-a venit?

— Întreabă-i. A fost Silvia pe aici, când știa că te întorci de la unitate. Ce să-ți fac, dacă umbli creanga!

— Chiar că umblu creanga. Am fost pe jos, cu soldații, până

la Dealul Roșu și-napoi.

— Oho! s-a mirat ea. Așa plimbare mai zic și eu! Îmi închipui că ești frânt.

— Aproape. Abia așteptam să ajung acasă să mă culc.

— Lasă, ești băiat tânăr, m-a încurajat ea pe un ton aproape mustrător. Nu-i face pe oameni să te-aștepte. Mă mir cum ai ajuns așa, deodată, în grațiile lor.

— Și eu mă mir, i-am răspuns cu sinceritate. Nici măcar nu-i cunosc.

— Ei în schimb te cunosc. Nu-s oamenii care să se avânte așa, orbește. Cred că au întrebat în dreapta și-n stânga despre dumneata. Și au aflat lucruri bune. Hai, du-te și îmbracă-te.

Am dat fuga în camera mea. Mai întâi trebuia să evaluez situația. Și să construiesc, după obicei, o ipotetică întâlnire. Cum o să sun la ușă, cum au să-mi deschidă. El, tatăl Silviei. Îmbrăcat cu haină și cravată. Și mama ei, mai pe urmă. O să mă măsoare din creștet până-n tălpi. Costumul negru, desigur. Și cămașă albă. Semn de respect. Și niște flori…

Abia acum intrasem în panică. Cu cămașa descheiată, cu cravata într-o mână, am deschis ușa la sufragerie;

— Coană Lucica, S.O.S.! Cum fac rost de niște flori?

— La ora asta? s-a mirat ea. Să dai cu tunul și nu găsești. Mai degrabă o băutură ceva, dar și la „Alimentara” s-a închis. Știi ce? Îți împrumut o sticlă de șampanie, mi-a rămas de la revelion. Ambalată frumos… Să nu te duci cu mâna goală.

— Dumneavoastră aveți totdeauna soluția salvatoare.

— Am experiență. Mi-au trecut câțiva tineri prin casă, a spus ea cu nostalgie. Veneau așa, ca dumneata, cu un geamantan. Pe urmă, după un an sau doi, plecau la casa lor. Am tot jucat la nunți… Se zice că am mână bună, știu eu?

— Cu siguranță, i-am spus entuziasmat.

Când am sunat la portiță eram destul de emoționat. Mă așteptau, căci deasupra ușii frumoase, de lemn gălbui sculptat, s-a aprins aproape imediat o lumină. Tatăl Silviei, în halat vișiniu, cu o căciuliță pe cap, a coborât scările și a venit în persoană la poartă să-mi deschidă.

— Bună seara.

— Bine-ați venit, tovarășe locotenent. Vă așteptam. Eu sunt

tatăl Silviei. Poftiți înăuntru.

— Cer scuze pentru întârziere. A intervenit ceva neprevăzut.

— Știu, m-a întrerupt el împingându-mă politicos de umeri spre scara largă care urca spre intrare. Ne-am întâlnit în pădure cu ostașii dumneavoastră. Întâlnit e un fel de a spune. Mă aflam la cabană, la izvor, când i-am văzut trecând. Ați fost departe?

— Până la Dealul Roșu.

— E ceva. În tinerețe îmi plăcea și mie să umblu așa, prin pădure, făceam zeci de kilometri…

M-a introdus în vestibul, mi-a ajutat să-mi scot scurta. A apărut și mama Silviei. Purta și ea un halat de casă, dar se vedea bine că e o ținută rezervată pentru musafiri. O dădeau de gol dungile proaspete de la călcat. Și pieptănătura savantă, cu bucle, strălucind de fixativ, vădea pregătiri speciale pentru această seară. Mi-a întins mâna:

— Bine-ați venit!

M-a măsurat din cap până-n picioare, așa cum prevăzusem. Mi-a zâmbit. Am scos sticla de șampanie din sacoșă:

— Știți, n-am avut timp să caut flori…

— Nu trebuia, a protestat ea moale. De ce v-ați deranjat?

Totul după tipic. Parcă o vedeam pe tanti Dora când primea musafiri. Cu timpul aveam să constat că semănau în multe privințe.

— Poftiți înăuntru, m-a invitat ea, apoi a făcut un semn rapid soțului ei. La noi e cam răcoare, am făcut focul târziu, că Silvia nu era acasă, iar eu am umblat prin oraș după târguieli.

M-am pomenit într-o cameră uriașă, care părea să ocupe aproape tot parterul. N-ai fi bănuit-o atât de mare, privind clădirea pe dinafară. În stânga avea o sobă lată, joasă, o combinație între șemineu și o teracotă obișnuită, de culoare maron închis, deasupra căreia era o panoplie cu coarne de cerb. În stânga, o scară interioară de stejar ducea la etajul de deasupra; alături de scară, o fereastră imensă care dădea, probabil, în grădină. Deasupra peretelui dinspre stradă erau două ferestre, de proporții mai rezonabile însă. Între ele pianul. Pe peretele opus ușii, un bufet înalt, cu vitrină. M-am oprit o clipă în fața trofeului de deasupra căminului.

— O ispravă vânătorească, mi-a explicat el cu mândrie. L-am

vânat acum câțiva ani, cu asociația.

— Costică, ții musafirul în picioare, a reproșat mama Silviei făcând un gest larg spre masa din mijloc, masivă, înconjurată de scaune cu spătar înalt. Luați loc, domnule Traian.

Îmi știa numele, semn bun, asta diminua puțin din aspectul ei sever. Mi-a arătat scaunul dinspre sobă:

— Aici, că e mai cald.

Înainte de a mă așeza, am mângâiat sculptura adâncă a spătarului, care închipuia o coroniță de flori mici, cu petale bombate.

— Un model vienez, s-a grăbit ea să explice. Costică le-a făcut, acum vreo zece ani. Lucra la ele seară de seară, prin toată casa erau numai surcele, mă luasem de gânduri că nu mai termina. Dar a ieșit un lucru bun. Aproape că nu-l deosebești de model.

Am așteptat-o să se așeze. M-am așezat și eu pe scaunul înalt și cam incomod, care te silea să ții spatele drept. Ea ședea în fața mea, cu mâinile pe masă, și m-a privit zâmbind. Era o femeie încă tânără, cu trăsături frumoase, dar severe, cu buze subțiri și ochi negri, cercetători. A netezit cu o mișcare studiată fața de masă albă ca zăpada, care părea că abia ieșise de sub fierul de călcat.

— Silvia ne-a vorbit de dumneavoastră și ne-am gândit că s-ar cădea să vă cunoaștem și noi. Ea, poate v-a spus, nu prea are relații aici, în oraș. La serviciu și acasă; când e vreme bună mai mergem la film, sau după cumpărături…

Soțul a revenit cu o tavă pe care ducea, în echilibru, o sticlă frumoasă cu gât lung, aproape plină cu un lichid roșu închis.

— Să gustați din fructele pădurii, a spus el cu mândrie de proprietar. Un fel de afinată, făcută de mine după o rețetă secretă.

A turnat în pahărelele de cristal, care-au înveselit deodată atmosfera cu sclipirile rubinii ale băuturii. Am încercat să-mi ascund preocuparea – ce era cu Silvia? Căutam să nu-mi arunc privirile spre ușă și să-mi reprim dorința de a întreba de ea.

— Vă rog să serviți. Bine-ați venit la noi, și sănătate, a urat el ridicând paharul.

Am ciocnit, cu o mică plecăciune către mama Silviei; ea a gustat și a pus păhărușul pe masă:

— Pe mine să mă scuzați, mă duc s-o ajut pe Silvia la bucătărie. Mai stați de vorbă, că masa-i gata imediat.

Așadar o invitație în toată regula! M-am bucurat, era un, pas înainte, probabil că oamenii se împăcaseră cu situația, Silvia izbutise să-i convingă, știu și eu? Invitația avea, în orice caz, o semnificație pozitivă!

Mă străduiam să mă port cât mai firesc, să scap de înfățișarea țeapănă și importantă pe care-o iau în general oamenii la prima cunoștință. Însuși tatăl Silviei părea un pic stânjenit; s-a foit pe scaun, a tușit, a luat carafa și a turnat iarăși, înainte de protestul meu:

— Vă mulțumesc, nu mai beau.

— Aș, e slabă, m-a liniștit el.

— Da, dar după o zi întreagă de marș prin zăpadă…

— E întăritoare. În sticla asta sunt concentrate vitamine cât într-o farmacie-ntreagă. Oamenii ar trebui să profite mai mult de darurile naturii.

— Se pare că în ultimul timp și-au dat seama de asta. Curentul ecologic câștigă teren în toată lumea.

— Și pe bună dreptate, a încuviințat el. Meseria m-a pus în situații diferite. Mi s-a întâmplat să stau în pădure zile în șir, fără să fiu pregătit anume. Dacă știi să te descurci, nu mori de foame. Mai o ciupercă, mai niște fructe, până și rădăcinile sunt bune, dacă știi pe care să le cauți. Aud că și soldații învață să trăiască în mijlocul naturii.

Îmi dădea prilejul să vorbesc, ca orice gazdă bine crescută. Mi-am dres glasul:

— Este o cerință a războiului, așa cum îl concepem noi. Un război de apărare, folosind condițiile geoclimatice ale țării. În multe cazuri subunitățile pot ajunge să lupte izolat, departe de bază, de sursele de aprovizionare. Oamenii trebuie să folosească resursele locale. Iar resurse… aveți dreptate, nu lipsesc.

— Pădurea îți dă de toate, a încuviințat el. Până și…

A făcut un gest ușor către sticlă, apoi a ridicat paharul ca la un mic toast. L-am imitat. Băutura aceea părea că adunase în ea toate aromele fructelor pădurii.

— Într-adevăr, e delicioasă. Sunteți un maestru.

— Natura e marele maestru, a spus el. Licoarea asta face

minuni, dar trebuie băută cu socoteală. Aveam la cabană o botă cu fructe puse la macerat. Și s-a-ntâmplat că a venit ursul, căuta de mâncare și a răsturnat-o. I-o fi plăcut, a limpăit-o, dulce cum era… Când m-am întors, seara, l-am găsit dormind lângă butelcuță. Beat tun.

— Sunt urși în pădure?

— Sigur că sunt, mi-a spus el liniștit. Mari, dar pașnici, dacă știi să te porți cu ei. Avem locuri speciale unde le punem hrană; primăvara mai ales, mănâncă ceva de speriat. Trebuie să-și refacă forțele după hibernare. Le cam știu cotloanele și caut să nu-i supăr. Uneori mă-ntâlnesc cu câte unul, pe potecă, dar dacă nu faci mișcări bruște, amenințătoare, nu sunt periculoși. Eu mai vorbesc cu ei, cred c-au ajuns să-mi cunoască glasul, sau îmi miros urma, când le aduc de mâncare, știu eu? Până acum n-am avut nici o aventură demnă de povestit. Povești vânătorești am auzit destule, dar nu le cred decât pe jumătate…

O ușă s-a deschis în spatele meu; m-am întors fără voie și am văzut-o pe Silvia aducând o tavă cu prăjituri de casă. M-am ridicat s-o salut. Zâmbea cu ochii la mine. *Victorie*, spuneau ochii ei.

— Mi-era teamă că n-am nimerit-o cu invitația. Când am văzut că n-ai venit acasă…

— Am făcut un marș mai lung.

— E vina noastră, trebuia să vă anunțăm din vreme, a intervenit Stamatescu.

— Tata e cam formalist, mi-a explicat Silvia.

— Păi da. O invitație se face cu câteva zile înainte, dar a intervenit o schimbare în program. Mâine dimineață plec într-o delegație mai lungă, de fapt un fel de reciclare, începe o acțiune de împădurire în zona noastră și trebuie să ne pregătim…

— Durează mult cursul? Am întrebat mai mult ca să spun ceva.

— O lună de zile. Am ținut să vă cunosc înainte de plecare. Silvia ne-a vorbit despre dumneavoastră…

M-am întors spre Silvia, *amenințător*:

— Nu cumva m-ai încondeiat?

— Dimpotrivă, v-a făcut o caracterizare cu totul pozitivă.

Asta ne-a determinat să vă invităm. Sunteți un om simpatic și… Dar luați loc, de ce-ați rămas în picioare?

M-am așezat din nou, Silvia și-a făcut de lucru pe lângă mine, așezând un șervețel, netezind fața de masă – gesturi mărunte care mă umpleau de încântare.

— Ți-a plăcut afinata?

— Grozavă. E dulce și te duce.

— Să nu exagerăm, a spus tatăl. Dar ce face mama acolo? Clementina dragă…

— Gata sunt, a răspuns mama Silviei din ușă. Aveam ceva la cuptor, mă scuzați…

A venit la masă, s-a așezat pe scaunul cel mai apropiat de ușa bucătăriei, cu ochii la mine.

— Invitația dumneavoastră a fost o surpriză plăcută, am spus. În afară de coana Lucica, gazda mea, și cei câțiva colegi, nu cunosc pe nimeni în orașul ăsta.

— Așa-i când vii din altă parte. Și noi, când am venit la, Ulmeni, acum douăzeci și cinci de ani… Nu-i așa, Costică?

— Două’ș’patru, a corectat-o el. Abia la anul facem nunta de argint. Vrei să părem mai bătrâni?

— …Ne simțeam foarte singuri. Orașul era mic, toată lumea se uita curioasă după mine, cum mă îmbrac, ce cumpăr de la băcănie, bărbatu-meu mai mult plecat în pădure, cum era serviciul…

— Aveam sector mare, mi-a explicat tatăl Silviei. La pădure e răspundere, altfel decât într-un loc de muncă obișnuit. Zile întregi cutreier potecile singur, cu pușca-n spate. Atunci, în primii ani cam umblau braconierii…

— Ei, cu vremea ne-am făcut relații, a continuat mama Silviei nemulțumită de această întrerupere. Am cunoscut pe un coleg mai tânăr al lui Costică, pe urmă ne-am împrietenit cu vecinii… E greu că nu avem rude în oraș, eu sunt dinspre Dunăre, de la Corabia, iar Costică… nici el nu mai știe de unde e.

S-a întors către soțul ei, parcă dându-i cuvântul. El a tușit, și-a trecut palma prin părul negru, tuns scurt:

— Părinții mei lucrau la Direcția Drumurilor, umblau de pe-un șantier pe altul. M-am născut la Tulcea, am făcut școala în șapte locuri – la Brăila, în Neamț, la Focșani și tot așa. Când completez vreun formular n-am loc destul să scriu pe unde-am

umblat. Am urmat școala de silvicultură și iar din loc în loc, până când Clementina…

— Eu l-am îndemnat să se stabilească aici. Trebuie să ai un loc al tău, să cunoști oameni, să simți că ești de undeva… Acuma ne simțim ai orașului, ne-am făcut căsuța asta, ne-am stabilit aici. Că dacă era după el… Silvia mi-a spus că sunteți din București.

Era limpede că de data asta îmi dădea mie cuvântul. Tanti Dora întreagă! M-am grăbit să-i satisfac curiozitatea, la urma urmei firească în împrejurarea aceea.

— Din București. Tata e inginer constructor. A umblat și el din loc în loc, pe șantiere… Și tot așa cum spuneți dumneavoastră, mai mult de gura mamei s-a adunat de pe drum. A fost printre primii constructori ai metroului. Voia să mă facă constructor, mama n-a fost de acord. Am urmat liceul la „Mihai Viteazul”, am lucrat un an în fabrică și pe urmă am intrat în școala militară. Părinții stau într-un bloc de pe Calea Moșilor.

— E frumos pe-acolo, am fost și eu recent. Am o soră care lucrează la „Bucur Obor”, merceolog. Are o fetiță la Liceul „George Enescu”, cântă la vioară, au dat-o și la radio. Oameni cu ambiție, care nu s-au oprit la jumătatea drumului. Și cât aș fi dorit ca Silvia să facă muzică! Are talent, dar ce folos? Dumnealui, milos cum e: „Nu mai chinui fata, vezi bine că nu-i place!”

— Păi da. Mi-am dat seama că…

— Ți-ai dat seama! Îngăduitor, asta-i tot. S-a întors iarăși spre mine. Singura dată când am cedat. Și rău am făcut. A fost un moment dificil, e drept, fata ajunsese la exasperare, mi-era milă de ea. Dar dacă aveam tăria și m-ajuta și soțul meu…

— Degeaba, a intervenit Silvia. Nu ieșea nimic. Simțeam că nu mai pot.

Buzele ei severe s-au subțiat și mai mult; a fulgerat-o pe Silvia cu o privire scurtă, fără să întoarcă fața spre ea:

— Arta cere sacrificii, draga, mea. Acum uite, îți mănânci tinerețea acolo, în spital.

— Îmi place foarte mult. E o muncă interesantă.

Mama Silviei a oftat dezaprobator, ridicându-se:

— Ce să mai vorbim. Una am visat eu și alta a ieșit. Hai să

vedem ce se-ntâmplă la bucătărie. Costică, ce fel de gazdă ești, ai uitat să mai torni în pahare!

Tresărirea lui am dat-o pe seama neatenției de moment. Dar în cursul mesei am avut câteva probe că tatăl Silviei era cam sub papuc și că în casă nu el avea cuvântul hotărâtor. Asta mă interesa prea puțin atunci; mâncam, mulțumeam pentru atenția gazdei, participam la conversație și de fapt îmi frământam mintea: oare când s-ar cuveni să aduc vorba de căsătorie? Mă tulburase vestea plecării tatălui; voiam să am o certitudine, care să pună lucrurile pe un anumit făgaș.

După ce mama Silviei ne-a adus cafeaua, și-a făcut un semn cu Silvia și au dispărut amândouă la bucătărie, sub pretext că strâng masa. Mi-am dat seama că această pauză fusese prevăzută dinainte. Eram supus, pe neobservate, unui scenariu foarte precis.

— Și-așa… V-ați împrietenit ușor cu Silvia. E o fată sociabilă, un copil bun.

— Bun e prea puțin spus, i-am răspuns cu entuziasm. Este ființa pe care am visat-o; aș fi fericit să-mi petrec viața alături de ea.

— Asta seamănă cu o cerere în căsătorie, mi-a tălmăcit el fraza.

— Chiar așa, i-am spus. Sunt cam emoționat și vă spun drept că nu găsesc cuvintele potrivite.

El a zâmbit ca de-o naivitate:

— Nu e nevoie de discursuri. În ce mă privește, dragul meu, n-am nimic împotrivă. Și cred că nici Silvia…

— Cred că e de acord, am spus încet. Dar m-am gândit să discut întâi cu dumneavoastră. Mă bucur că mi-ați oferit acest prilej.

— Se cuvine să știe și maică-sa… Soția mea.

S-a ridicat s-o cheme, dar regia a funcționat și de această dată: mama Silviei s-a ivit în ușă, aducând o tavă cu ceva. Nu știam ce aduce și nici nu-mi păsa; voiam să-i aud răspunsul.

— Clementina, uite că avem un eveniment în familie. Tovarășul locotenent…

— Prefer să-mi spuneți Traian, l-am întrerupt…

— Ei bine, Traian intenționează s-o ceară în căsătorie pe Silvia.

M-am ridicat, cu ochii la ea, pândindu-i cu aviditate expresia. A lăsat ușor capul pe-o parte, a zâmbit frumos și mi-a întins mâna:

— Felicitări! Planeta se grăbește. Pe vremea noastră, asemenea lucruri se făceau mai pe-ndelete.

I-am sărutat mâna pe care mi-o întinsese.

— Vă rog să fiți de acord… am început eu.

— De ce atâta grabă? Să ne gândim, să vă cunoașteți mai bine…

— Cred că ne cunoaștem îndeajuns de bine.

— Să știi că ea nu iese niciodată din cuvântul meu.

Am luat această frază drept ce era: un avertisment delicat.

— Nici mie nu-mi place să mă contrazic.

— Sigur că mai sunt multe de discutat…

— E timp destul pentru discuții, a intervenit tatăl. Deocamdată cheamă fata, să audă și ea. E vorba de soarta ei în primul rând…

Ea a zâmbit cam sever către soțul ei, părea gata să-l pună la punct cu o vorbă netedă, dar s-a răzgândit într-o clipă.

— Ai dreptate, Costică. Mă duc s-o chem.

— Femeile trebuie tratate cu înțelegere, s-a scuzat tatăl Silviei după plecarea ei. N-am fost niciodată adeptul metodelor autoritare… Știi, dragă Traiane, un copil avem. Tot ce-am făcut, tot ce-am adunat o viață, e pentru el. Vrem s-o știm fericită, alături de un om care s-o iubească și s-o înțeleagă.

În clipa aceea, a intrat Silvia, urmată de maică-sa. Simțeam că bucuria îmi îneacă glasul:

— Silvia, secretul nostru nu mai e secret!

Râzând cu toată fața, ea a venit lângă mine, s-a rezemat oarecum de umărul meu. Mama ei a traversat încet încăperea, a ajuns lângă soțul ei, care ședea încă pe scaun, a rămas în spatele lui și i-a pus mâinile pe umeri. Jur că scena mă emoționa de-a binelea.

— Vă urăm să fiți fericiți, a spus mama Silviei. Din partea noastră, veți avea tot concursul…

Silvia a sărit la ea, a îmbrățișat-o, tatăl și-a dres glasul, parcă pregătindu-se să țină un discurs. S-a mulțumit însă să se ridice, cu paharul în mână:

— Să fie într-un ceas bun! Astăzi e o zi importantă, trebuie s-

o sărbătorim.

— Șampania! și-a amintit mama, cu simțul practic care nu le părăsește pe femei nici în momentele cele mai solemne.

Săvârșită fiind și sticla de șampanie, mi-am dat seama că vizita se apropia de sfârșit.

— Știu că mâine trebuie să plecați, m-am adresat viitorului socru.

— Da, mă scol la patru, dar n-are importanță.

— Ei, mai avem destul timp să stăm de vorbă, m-a liniștit mama. Sunt multe lucruri de aranjat, sunt acte de pus la punct... Până te-ntorci tu, e o lună-ntreagă. Ai să găsești totul pregătit. Ca totdeauna, vii la masă-ntinsă.

El i-a aruncat o privire scurtă, ușor de tălmăcit: măcar într-un moment ca ăsta puteai să te abții. Și-a dat seama și ea că depășise măsura; a spus cu ochii la mine:

— Am glumit. Voiam să spun că avem timp, în luna asta, să facem tot ce trebuie. Deși eu aș fi dorit să mai amânăm. Nu suntem încă pregătiți...

— Ce atâta pregătire, a întrerupt-o Silvia.

— Lucrurile astea se fac cu socoteală, i-a explicat mama cu răbdare. În fine, o să mai vorbim.

Era, neîndoios, semnalul de plecare. Mi-am luat rămas bun ceremonios, i-am urat tatălui drum bun și am sărutat mâna mamei. Au ieșit după mine în hol; Silvia și-a pus cojocul pe umeri:

— Îl conduc eu.

În prag mi-au mai spus „noapte bună”; pe când coboram treptele am auzit șoapta ei:

— Lasă-i să stea de vorbă!

Până și în acest gest de înțelegere tot ea avea ultimul cuvânt. O simțeam veghind, ca Argus cel cu o sută de ochi, dar deocamdată nu-mi păsa de asta. Am luat-o pe Silvia de după mijloc; am auzit în urmă ușa închizându-se. Atunci ea s-a întors spre mine și m-a sărutat.

— Ai fost minunat. Te-ai descurcat mai ușor decât credeam.

— Aveam impresia că i-ai pregătit și tu...

— Cum să nu! Am plâns, i-am rugat, le-am mai spus o dată că nici nu vreau să mai aud de George. Mama a cedat prima.

— Nu-mi vine să cred.

— Să știi că e un om cumsecade. Nu te lua după aparențe, în anumite împrejurări e destul de dură. Dar a trăit greu, trebuie s-o înțelegi. Nu fiindcă e mama mea, dar e o femeie admirabilă, care știe ce vrea.

— Nu trebuie să mă convingi, i-am spus cu delicatețe. Am intuit asta de cum am văzut-o.

Ea s-a lipit de mine:

— O să fie bine.

— Trebuie să facem un drum la București. N-aș vrea ca părinții mei să te cunoască chiar la nuntă.

— Foarte bine, mergem când vrei tu. Vezi ce ascultătoare sunt. O să formăm o pereche potrivită.

Ne-am sărutat din nou. Apoi iar și iar… Nici n-am numărat de câte ori ne-am sărutat în seara aceea.

14.

„Tot mi se pare că nu ți-am spus destul, că nu te-am îndrumat cum se cuvine pentru un asemenea pas în viață. E drept, vestea a venit cam pe nepregătite; și Dora care-și pusese în gând să descurce ea problema asta. Apropo de domnișoara aceea de la revelion, a cerut-o în căsătorie un șef de pe la ei, cu vreo cincisprezece ani mai mare decât ea, deci patruzeci bătuți pe muche. Erau în vorbă mai de mult, se vede că fata are simț practic, îl ținea în rezervă. Acum s-a hotărât.

Dar nu despre asta am vrut să-ți spun. Sper că te-ai gândit bine și ai ales o fată pe gustul tău, ca să nu regreți mai târziu. Poartă-te frumos cu ea, și cu părinții ei. Mai ales că ești departe de noi. Caută să-i înțelegi, să faci cum spun ei; am înțeles că veți locui împreună, asta-i o problemă delicată, de multe ori se iscă discuții pornind de la nimicuri, și trebuie să știi să eviți conflictele. Nu te apuca să faci mari reforme, gândește-te că e casa lor și lasă lucrurile așa cum sunt. Într-o gospodărie ca aceea pe care mi-ai descris-o sunt multe de făcut; pune mâna și ajută, dă-le concursul, respectă munca lor. Tata vrea să-ți scrie și el, a zis că nu i-ar ajunge douăzeci de pagini ca să-ți dea sfaturi, dar nu știe dacă ai să le urmezi măcar în parte. Glumește, desigur; noi suntem convinși că o să te descurci onorabil în noua viață. Îți dorim multă fericire și vă așteptăm, pe tine și pe Silvia, cu toată dragostea și nerăbdarea.”

Am împăturit scrisoarea, înduioșat. Mama, cu firea ei, și cu îndemnul la împăciuire, ca totdeauna. Nu-mi dădeam încă seama de tâlcul acestor îndemnuri; am început să întrezăresc ceva după câteva zile, când mama Silviei m-a întâmpinat cu o privire satisfăcută:

— Gata, acum lucrurile sunt clare. Am hotărât nunta la sfârșitul lui februarie, cade într-o sâmbătă, să aibă oamenii timp să se odihnească a doua zi. Te duci și vorbești la „Tismana”, să ne rezerve salonul. Pe urmă te prezinți la domnul Dincă, la cooperativă, am vorbit cu el pentru costum, am ales și stofa. Costum serios negru, croială clasică, să-ți prindă bine și mai târziu. Reține oră la fotograf; dacă era Costică aici îl trimiteam pe el. Pe urmă: invitațiile de nuntă, buchetul de mireasă... De ce nu-ți notezi? Sunt multe de făcut și ai să le

încurci.

— Sunt un bun organizator, doamnă, am protestat.

— Să te văd, mi-a lansat ea provocarea.

— Cât privește data nunții, cred că trebuie să…

— Ce trebuie? Rămâne cum am zis, nu e nici târziu, nici devreme.

Autoritară și sigură pe ea ca un comandant de divizie. Mă străduiam să-i fac pe voie, să evit discuțiile în contradictoriu; știam că, oricum, tot ea are ultimul cuvânt.

După ce s-a hotărât ziua nunții, le-am spus și colegilor vestea cea mare. Mai întâi lui Soare. El m-a felicitat folosind o frază lungă și întortocheată, apoi m-a prevenit:

— Ai grijă cu soacra, dacă-i vorba să locuiești împreună cu ei. Toate soacrele au pretenția să dirijeze casa. Ți-o spun din experiență.

— N-are decât s-o dirijeze. În orice caz se pricepe mai bine decât mine…

Expansiv cum îl știam, Butnaru m-a luat în brațe și m-a strâns până mi s-a tăiat răsuflarea:

— Bravo, amice, părăsești clubul burlacilor. Îți spun drept că te invidiez.

— Deocamdată mă sugrumi. Dă-mi drumul, altfel nu mai ajung la starea civilă.

— Hm, nu prea ai mutră de bărbat căsătorit. O să te invidieze tot orașul. Silvia e o fată frumoasă, lumea o vorbește de bine, părinții ei sunt oameni gospodari… O să te lăfăi ca un prinț în vila aia.

— Ești o fiară, Sile. Când am cunoscut-o pe Silvia, nici nu știam cum arată casa. Și nici acum nu-mi pasă. Aș sta cu ea și într-o chichineață.

— Dragostea face din bordei palat, a citat el doct. Dar până una alta, e bine și-ntr-o vilă.

— Știi, Sile, chiar mi-am pus întrebarea dacă nu s-or fi gândit și ei cum ziceai tu: că m-a atras și situația lor materială…

Butnaru m-a bătut pe umăr:

— Hai, băiete, fii serios. Dacă pleci la drum cu asemenea complexe… Uite, eu sunt martor că erai îndrăgostit în prealabil. Și-o să găsesc ocazia să i-o spun și coanei… Cum o cheamă?

— Clementina.

— Nume de soacră, într-adevăr. Conține în el o amenințare. Dar tu ești băiat bun, n-o să ai probleme.

Când a aflat ce am de gând, locotenentul-major Cristea m-a felicitat, bucuros:

— Ai făcut o alegere potrivită. Soția mea o cunoaște pe Silvia, de când a fost internată cu ăla mic. S-au împrietenit oarecum. Are o părere foarte bună despre ea. O fată serioasă, bine educată... Cu atât mai bine. Eu ți-am spus de la început, aici nu reziști mult singur. Foarte frumos că-ți întemeiezi o familie. Eu îți doresc multă fericire, și mai ales înțelegere. În bună măsură, aici e cheia unei căsnicii fericite.

Petreceam tot mai mult timp în salonul familiei Stamatescu. Seara, însă, reveneam la gazda mea. Coana Clementina avusese grijă să clarifice lucrurile:

— Cred că e bine să mai rămâi la coana Lucica până la nuntă. Nu că n-am avea spațiu, dar așa e mai frumos. Să respectăm obiceiurile.

Veneam, stăteam cu ele de vorbă, puneam la punct tot felul de amănunte legate de nuntă – și câte nu erau de făcut! — uneori mâncam împreună, dar în cele din urmă coana Clementina se uita la pendula în formă de cabană, cu greutăți închipuind conuri de brad, și spunea pe un ton neutru:

— Ei, s-a făcut târziu. Complimente coanei Lucica.

Pregătirile pentru nuntă mergeau în paralel cu pregătirea noastră, la regiment, pentru aplicație. Lucram de zor la hărțile cu diferite variante de acțiune; pregăteam gradații; repartizam oamenii în „dispozitivul de luptă”; controlam starea armamentului. În capul meu era o adevărată avalanșă de probleme, începusem să-mi întocmesc liste: Probă la croitor. De controlat măștile de gaze. Buchet pentru mireasă. Raport de permisie. De procurat palincă. Selecția trăgătorilor la pușca cu lunetă. De procurat cartea „Foto Julieta”. Act de scădere pentru ulei de mitralieră. Bandă cu muzică de dans etc. etc.

Toate urgente, toate importante; unele trebuiau amânate, se mutau de pe o listă pe alta, când tăiam câte-un obiectiv de pe listă și-i puneam alături un R mare – rezolvat – mă simțeam fericit. De multe ori mă cuprindea panica, mă temeam să nu omit ceva esențial, să nu scap din vedere un amănunt, să nu încurc lucrurile. Seara, dădeam raportul, sub privirile exigente

ale coanei Clementina. Singura oază de liniște erau momentele petrecute cu Silvia. Mă duceam în camera ei, la etaj, îmi făceam loc printre dantele, fâșii de mătase albă, mănuși, voaluri, foarfeci, cutiuțe, panglicuțe, și începeam să croim planuri de viitor. Nu erau rare, în discuțiile noastre, replici ca „să vedem ce zice mama”, „dacă mama e de acord”, „ții minte cum a spus mama să facem”, care de la o vreme încetaseră să mă mai contrarieze. A rămas să hotărască ea până și sâmbăta în care să dăm o fugă la București, eu și Silvia, ca s-o cunoască și părinții mei: spiritul practic al coanei Clementina s-a manifestat și de astă dată, înarmându-ne cu o listă de cumpărături.

Drumul cu trenul a fost o încântare. I-am povestit despre mine, despre școală, despre „Zmeul”, profesorul de istorie.

Silvia mi-a povestit despre lecțiile de pian, despre profesoara care o lovea cu creionul peste degete când greșea un bemol, un diez; despre o colegă de liceu care o ruga mereu să-i scrie scrisori către prietenul ei de la Fabrica de mobilă, și i le scria atât de bine și de înduioșător, încât colegei îi dădeau lacrimile când le citea. Sau despre pedagoga de la internat, o femeie impunătoare care pândea seara pe stradă, de-a lungul gardului, ca să vadă care dintre fete stă de vorbă cu băieții.

Mama s-a arătat binevoitoare față de Silvia, a primit-o politicos și a tratat-o cu dulceață de cireșe amare; văzând lista de cumpărături s-a îmbrăcat repede și au plecat împreună în oraș, să mai prindă magazinele deschise. La întoarcere, seara, îi spunea pe nume, era mai prietenoasă și tata mi-a șoptit pe când ele două desfăceau pachetele în dormitor:

— S-a împăcat cu ideea. Foarte bine.

— Și eu eram îngrijorat. Se atașase de Mirela…

— E o fată foarte drăguță. Sper că și părinții sunt oameni cumsecade.

— Foarte cumsecade. Poate că mama ei e un pic severă…

— Așa sunt soacrele. Mai ales în ochii ginerilor. Caută și tu să-i intri în voie, de dragul liniștii în familie. Mai ales dacă e vorba să locuiți împreună. Evită conflictele, e lucrul cel mai important.

Toți oamenii îmi repetau același lucru. Știau ei ce știau.

Duminică dimineața, până la plecarea trenului, am mai dat o raită prin magazine; umblam la un pas în urma lor, ducând pachete, suluri, cutii, pliculețe. La plecare, mama i-a dăruit o garnitură de dantele lucrate de mâna ei, iar tata a insistat să ne conducă la gară. A rămas pe peron până la plecarea trenului, zâmbind printre aburii groși, ce țâșneau din conductele de sub vagon.

— Foarte drăguți părinții tăi, mi-a spus Silvia pe când trenul lua viteză.

Asta se-ntâmpla când mai erau două săptămâni până la căsătorie. Zilele treceau în galop, cu evenimentele îngrămădindu-se, cu griji de tot felul, cu mici necazuri repede reprimate – costumul meu ieșise prea larg, bijutierul se îmbolnăvise și exista riscul ca verighetele să nu fie gata la timp. Într-o seară am avut o mică controversă:

— Ai vorbit pentru orchestră? m-a întrebat viitoarea mea soacră privindu-mă țintă.

— M-am consultat cu colegii… Toți mă sfătuiesc să renunț. La „Tismana” nu e destul spațiu. Magnetofonul e suficient.

— Nuntă fără lăutari. La sănii am renunțat, dar chiar așa…

— O să vină mai mult tineret, a intervenit Silvia. Serios, mămico, nu e nevoie de lăutari.

— Treaba ta. Să nu regreți mai târziu. În sfârșit, văd că v-ați aliat amândoi. Când discuți meniul cu responsabilul, vreau să merg și eu.

Perspectiva m-a alarmat.

— Am discutat în principiu, am făcut o listă, omul mi-a promis că procură tot ce trebuie…

— Nu te lăsa pe nădejdea lui. Mâine mergem împreună, să vorbim clar.

— Dar am vorbit clar cu el.

— Mai vorbim o dată.

N-am scăpat de această scenă pe care o prevedeam penibilă. Îl cunoștea pe responsabil și a vorbit cu el răstit, întrerupându-l când dădea să zică și el ceva. A cerut să-l cheme pe bucătar și l-a instruit cum și ce trebuie să prepare.

— Și să nu ne pomenim cu sarmalele reci, s-au mai văzut cazuri. Și să nu-mi pui fulgi de cartofi la garnitură, că nu se prinde.

— Dar nici nu…

— Las’ că știu eu. Tortul îl aducem noi, am o rețetă deosebită. Acuma să vedem sala… Nu cumva e curent? Mesele să le pui în formă de potcoavă, să n-aud că…

Și tot așa. La plecare, după o oră de dezbateri, responsabilul a glumit galben:

— Coană Clementina, încă un client ca matale și mă angajez la construcții, ca muncitor necalificat.

— Lasă că ești bun aici, lumea te vorbește de bine. Mi-a făcut plăcere, ești un om cu care se poate discuta.

Cred și eu. Bietul om nu izbutise decât să spună „da” la toate instrucțiunile pe care i le înșirase fără întrerupere, timp de o oră încheiată.

În dimineața nunții m-am dus, tuns proaspăt și îmbrăcat în costumul cel nou, la Silvia acasă. Coana Clementina aștepta în salon, gata îmbrăcată – mantou violet, mănuși albe lungi până la cot, pălărie garnisită cu blană. Soțul ei se învârtea prin casă, vârându-și mereu degetul arătător sub gulerul cămășii.

— Nu-s deprins cu echipamentul, mi-a explicat el jenat. Un păhărel de ceva, să capeți curaj?

— Costiiică, termină cu prostiile. Mai bine vedeți ce face fata aia, să nu mai urc eu scările, că mă strâng pantofii.

Am urcat treptele câte două. Am găsit-o pe Silvia în mijlocul camerei, în picioare; două fete îi potriveau faldurile rochiei, iar a treia, cu o perie mare și o oglindă, îi făcea ultimele retușuri la coafură. Silvia arăta minunat. Am dat s-o sărut, dar ea s-a ferit râzând:

— Îmi strici machiajul!

— Vă place? m-a întrebat una dintre fete.

— E o operă de artă. Cea mai frumoasă mireasă din Balcani. Dar nu și cea mai punctuală.

— În două minute sunt gata. Du-te jos și mai ține-o de vorbă pe mama.

La „Casa căsătoriilor”, soacră-mea a fost vioara-ntâi. E drept că beneficiase de avantajul terenului, cum se spune; părinții mei erau străini de oraș, de obiceiurile locului; se mulțumiseră cu rolul de simpli spectatori. Flori, bomboane și șampanie pentru participanții la ceremonie; distribuise cu mâna ei – când,

frate, – câte-o garoafă pentru fiecare dintre cei prezenți, astfel că la ieșirea de la starea civilă, pe trepte, eu și Silvia am trecut printr-un fel de tunel de flori, în timp ce lumea cânta „mulți ani trăiască”.

La restaurant, tot ea m-a îndemnat la momentul potrivit să-mi iau paharul și să pornesc printre meseni, să ciocnesc cu fiecare; s-a cântat de mai multe ori „mulți ani trăiască”, era veselie mare și mă simțeam grozav de bine.

Cristea și Soare veniseră cu soțiile; repartizasem la masa lor și pe Butnaru – singur – care s-a lăudat că o să danseze numai cu mireasa. Tot el mi-a prezentat din partea colectivului un dar aparte: un purcel de porțelan de mărimea unei mingi de fotbal, de fapt o pușculiță, pe spinarea căruia era înscrisă cu carioca data și urmau semnăturile colegilor din companie. Purcelul a tronat pe masa noastră toată seara, cineva având ideea să înfigă în deschizătura pentru monede câteva crenguțe de brad. Urmăream, împreună cu Silvia, desfășurarea petrecerii; magnetofonul cânta, personalul de la „Tismana” se străduia să mulțumească pe toată lumea, mesenii erau veseli… Când s-a cântat „valsul miresei”, Butnaru s-a grăbit s-o invite pe Silvia. M-am înclinat în fața coanei Clementina, impozantă în rochia de lame verde, lungă până-n pământ și bordată, la mâneci și la poale, cu blăniță de jder.

— Mamă soacră, fă-mi onoarea…

— Cu plăcere. Dar să mergem mai spre ușa bucătăriei, vreau să arunc o privire cu ocazia asta.

I-am făcut pe plac, din trei piruete am fost în fața ușii, ea s-a oprit deodată din dans și a schimbat câteva vorbe cu responsabilul, un dialog scurt și decisiv, din care – deduceam după figura ei mulțumită – ieșise ca totdeauna biruitoare.

— Nu-mi place să vorbesc de șapte ori, mi-a explicat ea. Le-am dat instrucțiuni precise, dar trebuie să fiu cu ochii pe ei.

Mi-am amintit observația tatii, scurtă, dar cu miez:

— Asta-i o dată femeie. Fii atent, Traiane, ai drept soacră un tigru cu fustă!

În miez de noapte, după ce nuntașii s-au dus pe la casele lor, iar coana Clementina a făcut câteva invitații pe sprânceană, la o cafea la locuința ei, un taximetru ne-a purtat la gară. Am plecat pentru cinci zile la Predeal. Fusese puțină discuție

despre voiajul de nuntă, părinții mei erau de părere să petrecem zilele acelea la București, dar tot ea își impusese punctul de vedere.

Acolo, în tren, am răsuflat ușurat. Silvia și-a pus capul pe umărul meu și a adormit aproape imediat. Eu am rămas de veghe, ascultând țăcănitul roților și încercând să recapitulez iureșul și năvala de vorbe și chipurile și zgomotul și grijile care ne însoțiseră căsătoria.

— Totuși a fost plăcut, am auzit șoapta Silviei care părea să răspundă gândurilor mele.

Atunci am ațipit și eu, împăcat cu mine și cu lumea.

15.

Ne-am întors din scurta călătorie pe care mama Silviei o numea pompos „voiaj de nuntă” către seară. „Acasă” – mi-era greu să denumesc astfel noua mea reședință – mi-am găsit socrii în toiul unei activități febrile: pe coridorul de sus erau îngrămădite fotolii, un covor, ghivece de flori și o mulțime de alte lucruri. Coana Clementina ne-a întâmpinat cu mâinile în șold:

— Aici, sus, e domeniul vostru. Dormitorul și dincoace biroul. N-aveți nevoie de sufragerie, nici de salon. Jos e destul loc pentru primit musafiri, pentru sindrofii, pentru tot.

— Bine, mamă, i-am răspuns.

— Magnetofonul aici, pe măsuță. Nu așa, pe colț. Face frumos cu galeria.

— O fi făcând el frumos, dar nu se aude bine.

— Îl dai mai tare.

— Bine, mamă.

Am ajutat la redistribuirea mobilelor, la aranjatul covoarelor, am bătut cuie pentru tablouri, am mutat fotoliile în diferite poziții, până aproape de miezul nopții. Când m-am urcat în pat, alături de Silvia, ea mi-a pus mâna pe după gât:

— E frumos la noi, nu-i așa, iubitule?

Acest „la noi” mi-a alungat oboseala din mușchi și mi-a turnat căldură în inimă.

— La noi, am repetat în șoaptă. Acum putem spune că suntem acasă. Vreau să trăim frumos, Silvia. O să fac tot ce pot pentru asta.

— M-am convins de pe acum, a spus ea. Îmi pare bine că o asculți pe mama. E o femeie deșteaptă și se pricepe la toate. O să fii fericit aici.

Ne-am sărutat; era prima sărutare din seara aceea. Desigur, nu și ultima!

M-am prezentat la program la ora obișnuită. Soare și Butnaru mi-au făcut o primire triumfală, întrecându-se să-mi facă urări, să amintească scene de la nuntă.

— Dar șeful unde este? am întrebat.

— La comandant, să ia harta, mi-a spus Soare. Dar stai, că tu

nu știi nimic. La ora zece ieșim în teren, pentru exercițiul „compania în apărare pe un curs de apă”.

— Apa-i înghețată tun, am obiectat.

— Ei, și? O să ieșim pe malul râului, dincolo de fermă. Săpăm adăposturi, dispunem punctele de observare și mijloacele de foc, instalăm legăturile telefonice…

Mi-am aruncat privirea pe geam. Plopii înalți, cu ramurile dezgolite, oscilau în bătaia vântului.

— Pe vremea asta n-o să fie ușor.

Soare a ridicat privirea din caiet:

— Cu atât mai bine. Instruire în condiții meteo nefavorabile. Acum să-i vedem pe flăcăii noștri…

Cristea a intrat repede pe ușă. Pe căciulă și pe umeri avea fulgi de zăpadă.

— Ei, ginerică, ai venit tocmai la țanc. Intrăm în acțiune, uite harta aprobată de comandant. Dați-vă aproape cu toții. S-au făcut câteva modificări. Plutonul trei se instalează pe deal, să apere poziția împotriva unui detașament de diversiune parașutat între munți, pe platou. Notează-ți, Traiane. Ai ca întărire o baterie de obuziere și o grupă de aruncătoare. Trebuie să refaci schița ținând seama de toate elementele.

Mi-am scos trusa de creioane și „linia comandantului”, acel instrument delicat, din material plastic transparent, care are decupate în el tot felul de semne convenționale, gata doar să le așterni pe hartă. Colegii mei au făcut la fel. Lucram pe întrecute, uitându-ne mereu la ceas. Într-un târziu, Cristea a ridicat ochii de pe hartă

— Hai, băieți, dați-i zor. La zece punct ieșim pe poarta cazărmii.

— Eu sunt gata, am spus contemplând schița viu colorată.

Cristea s-a ridicat, s-a aplecat peste masă, spre mine:

— Ia să vedem, n-ai uitat ceva? Mitralierele…

— Aici, sub creastă. Le-am pus să apere flancurile.

— Bun. Aruncătoarele de grenade puteai să le plasezi mai în spate.

— M-am gândit că e mai ușor de adus muniția pe drumul de pe creastă.

— E un punct de vedere, a admis el. Nota zece la tactică nu se dezminte. Și voi, gata?

— Eu n-am avut modificări prea mari, a spus Sile. Doar am amplasat garda patriotică de la combinat în locul grupei a doua. Și am anulat grupa de obuziere dată plutonului trei. Am pus în loc aruncătoare. La bătaia maximă fac față.

— Bun și al tău. Soare?

— Rămân la concepția inițială.

— Atunci să trecem la fapte. Îmbrăcați-vă bine, azi e frig al naibii. Toți cu căciuli, n-o mai faceți pe vitejii!

Dobândisem, încet-încet, priceperea de a alege oamenii potriviți pentru o treabă anume. Știam că sunt unii isteți și iuți, cu care te-nțelegi dintr-o privire și sunt apți să ducă la bun sfârșit o misiune care cere ingeniozitate; alții, mai potoliți, așezați, care gândesc mai încet, dar în schimb fac lucrurile temeinic; unii îndemânatici, alții robuști – și căutam să dau fiecăruia treaba cea mai potrivită. În drum spre râu mi-am repartizat mental oamenii, erau multe de făcut într-un timp scurt: de săpat adăposturi și șanțuri de comunicație, de amenajat posturi de observare, de instalat mitralierele și aruncătoarele în pozițiile cele mai potrivite; pe hartă arătau frumos, calculasem la precizie unghiurile de tragere, sectoarele de foc, reperele; dar pe teren apăreau surprize – o mică denivelare care nu era semnalată pe hartă, dar oferea „inamicului” un adăpost împotriva focului razant al armamentului automat; un tufiș care limita unghiul de tragere al unei mitraliere; toate acestea trebuiau observate la timp, și mai ales rezolvate la timp, căci cronometrul șefului de stat-major măsura nemilos secundele…

Ajunși pe malul râului, am făcut o mică recunoaștere a terenului, apoi mi-am luat plutonul și l-am înșirat în preajma crestei. Am făcut planul dispozitivului, aducând mici retușuri schiței alcătuite la cazarmă, apoi am împărțit oamenii și i-am pus la lucru. Culmea aceea de deal, acoperită ici și colo cu petice de zăpadă înghețată, și-a schimbat curând înfățișarea. De-a lungul crestei am instalat un post de observare înaintat și cuiburi de mitralieră; între ele, locașuri de tragere, iar mai jos, în spate, pozițiile aruncătoarelor de grenade. Când totul a fost gata, am inspectat din nou fiecare poziție, fiecare grupă.

— A ieșit o treabă de profesioniști, i-am lăudat pe băieți.

Păcat că nu putem trage aici; ați vedea că traiectoriile îmbracă toată zona. Acum mai adânciți gropile, lărgiți șanțurile de comunicație; mă duc să raportez comandantului.

Locotenentul-major Cristea își găsise un loc potrivit pentru punctul de comandă – undeva între râu și creasta dealului, de unde putea cuprinde cu privirea toată compania. Telefoniștii instalaseră deja cablurile, unind punctul de comandă cu posturile de observare, cu pozițiile armamentului greu și cu comandanții de plutoane. I-am găsit acolo pe Soare și pe Butnaru, raportând cum își organizaseră apărarea. Am raportat și eu.

— O să mergem cu toții, să analizăm poziție cu poziție, să vedem ce e bun și ce-ar trebui corectat. Văzând practic, pe teren, o să ne dăm mai bine seama, ne-a spus el.

Era o zi rece și încețoșată, munții abia se zăreau, în aer plutea o pâclă umedă, rău prevestitoare. Colindam dealul acela și simțeam rafalele de vânt biciuindu-mi obrajii tot mai tare. Cristea ne-a purtat peste tot, făcând mici observații, lăudându-i pe cei care lucraseră mai bine, atrăgându-ne atenția asupra câte unui amănunt al terenului. Pe urmă a ordonat adunarea companiei; telefoniștii au început să-și strângă firele abia instalate.

— Consider că s-a lucrat temeinic, a spus el. Pe viitor să țineți seama de observațiile pe care le-am făcut pe loc. Câțiva ostași n-au adâncit destul adăposturile individuale, alții n-au respectat distanțele. În caz real, asemenea greșeli fac poziția mai vulnerabilă în fața atacului inamic. Oricum, e un început bun. Chiar dacă unii au făcut bătături… Apreciez că toate plutoanele au lucrat la nivelul calificativului „foarte bine”. Acum o să strângem materialele și ne întoarcem la cazarmă. Aveți grijă să nu lăsăm ceva pe-aici. Și umblați atent cu armele, că tot voi le curățați!

Treaba a mers repede și fără incidente. Pe când compania se încolona pe drumul din vârful dealului, a început deodată să ningă. O ninsoare densă, spulberată de vântul care se întețise.

— Ăsta-i viscol în lege, mi-a spus Butnaru cu veselie în glas. Iarna ține mult prin părțile astea. Hai, băieți, gata? Au venit și telefoniștii?

— Aici suntem, tova’ locotenent.

— Atunci putem pleca.

Când am ajuns la șoseaua națională, am dat de un autocamion ce se proptise-n șanț și măcina zadarnic zăpada, încercând să iasă de acolo. Șoferul a lăsat motorul mergând și a coborât din cabină. Era aproape un băiețandru; pe cap purta o căciulă de iepure cu clapele atârnându-i caraghios.

— Am derapat la curbă și-a intrat în șanț, ne-a strigat el de departe, salutând cu mâna la căciulă. Nu pot s-o mai urnesc de-acolo. S-a făcut gheață sub roți.

— Vrei s-o împingem? a întrebat locotenentul-major Cristea.

— Dac-ați vrea…

— Plutonul unu!

Ostașii au înconjurat camionul pe latura din spate și în partea intrată-n șanț. Șoferul le-a arătat cum să se ferească, în caz că mașina lunecă înapoi.

— Nu vreau să se-ntâmple vreun bucluc. Băieți, fiți cu grijă. Când ambalez motorul și încep să se miște roțile, îi dați brânci.

Împinsă de atâtea brațe voinice, mașina s-a urnit de la prima încercare. S-a oprit pe șosea, câțiva metri mai încolo. Șoferul a deschis portiera și ne-a făcut semne de mulțumire cu mâna. I-a răspuns Cristea, în numele tuturor, un semn care voia să spună „du-te sănătos”. După plecarea mașinii, am rămas singuri pe șosea. În preajma orașului drumul începuse să se troienească. Aici, la poalele munților, iarna își arăta adevărata putere.

— Ține mult câte-o chestie d-asta? l-am întrebat pe Cristea.

M-a privit pe sub căciulă. Pe sprâncene i se adunaseră firișoare de chiciură; le-a râcâit cu degetul fără să-și scoată mănușa.

— E mult până se pornește, mi-a strigat el prin șuieratul vântului. Cel puțin trei zile. Uneori, o săptămână-ntreagă. Depinde de curenții de sus, dinspre munte.

Muntele era ascuns demult sub trâmbele dese de zăpadă. Nici orașul nu se vedea bine; distingeam vag, prin ninsoare, contururile primelor case și undeva, în stânga, șirul de acoperișuri roșii ale blocurilor din cartierul nou. Un claxon prelung m-a făcut să întorc capul. Am văzut mai întâi farurile, ca niște palide felinare ivindu-se din griul ninsorii. Apoi vehiculul s-a conturat ceva mai bine, parbrizul lat și înalt, străjuit de beculețe, arătând că e vorba de un autocamion de

cursă lungă. Formația noastră s-a strâns mult spre dreapta, în marginea șoselei, și mașina ne-a depășit cu viteză mică; vedeam ștergătoarele descriind trei semicercuri întunecate pe parbrizul albit de ninsoare. Pe cabină și pe prelată zăpada se adunase într-un strat de-o palmă, din care, în răstimpuri, vântul smulgea fuioare prelungi.

— Înseamnă că ninge și încolo, în câmpie, și-a dat cu părerea Cristea. S-ar putea să fie bucluc. Mâine dimineață ieșim la zăpadă cu tot efectivul…

A doua zi, într-adevăr, orașul era înecat în zăpadă. Primele vești le-a adus coana Clementina, în loc de bună dimineața:

— Mașina cu pâine n-a putut să răzbată. Au pus afiș la centru – pâinea se ridică direct de la fabrică.

M-am îmbrăcat repede, cu un sentiment de neliniște. Când am ieșit în curte, l-am văzut pe socrul meu luptându-se să facă o pârtie până la poartă. Exact pe urmele lăsate de pâslarii consoartei. M-am repezit să-l ajut.

— A nins zdravăn, mi-a spus el ștergându-și nădușeala cu mâneca puloverului. Aproape un metru. Dar pe unde-a viscolit sunt nămeți mai mari. Cred c-au să scoată soldații la deszăpezire. Du-te la unitate, lasă că termin eu povestea asta.

M-am încăpățânat să degajez măcar aleea până la poartă. Asta mi-a luat o jumătate de oră bună; după ce curățam zăpada până dădeam de cărămida aleii, vedeam în urmă locul albindu-se din nou. Într-un târziu mi-a luat lopata din mână.

— Dac-o ține așa până diseară… Hai, du-te liniștit, ți-ai făcut datoria. Poate-o fi nevoie mai mare de tine acolo, la regiment.

L-am lăsat să continue opera și m-am strecurat în stradă. Oamenii mergeau spre treburile lor, luptându-se cu vijelia. Pe trotuarele acoperite de zăpadă se formaseră poteci înguste, cât să treacă un singur om, mărginite de troiene. Când venea cineva din sens invers, mă opream, făceam un pas alături, în zăpada adâncă; simțeam un fel de voluptate când stratul gros și moale ceda sub tălpi. Trecătorii mergeau în șir, unul după altul; unii își strigau replici scurte, care aveau o rezonanță aparte în atmosfera vătuită de fulgii deși, spulberați de vânt. După câteva sute de metri, transpirasem; spre centru, unde umbla lume mai multă, potecile erau mai largi și mai

bătătorite; se formase alunecuș. În centru, câțiva inși degajau drumul spre scările înalte ale Consiliului popular; dinspre cartierul nou s-a ivit un tractor roșu cu plug, care înainta încet și lăsa în urmă o pârtie lată, cu urmele roților imprimate clar. Mai încolo, un tânăr cu pletele ieșind de sub căciulița de schior curăța cu o mătură zăpada de pe o mașină roșie; în jurul mașinii zăpada era bătătorită și plină de urme. Am aruncat o privire spre roți: numai un optimist putea spera să le clintească fie și numai cu un metru.

La regiment era forfotă mare. Grupe de ostași cu lopeți curățiseră drumul de acces și spațiul din preajma punctului de control; pârtii largi duceau de la dormitoare la sala de mese, la sălile de specialitate, la „pavilionul comandă”. Cristea venise înaintea mea; l-am găsit la cancelarie, cu mantaua pe el și căciula pe cap, uitându-se mohorât pe fereastră. L-am salutat, și el s-a întors să dea mâna cu mine.

— Urâtă poveste, ce zici? Orașul e paralizat; toate drumurile sunt troienite. Am dat telefon la gară; nu merge niciun tren deocamdată.

A apărut și Butnaru împreună cu Soare.

— Să trăiți. Abia am ajuns pân-aici.

— Vă cred, a mormăit Cristea. Nici eu n-am venit cu elicopterul. Comandantul a venit dis-de-dimineață și a luat măsuri. Din fiecare companie, un pluton la zăpadă. Plutonul tău, Butnarule, va merge la Consiliul popular. Vezi să facă băieții treabă și să nu umble brambura prin oraș. Peste vreo oră, le trimitem acolo gustarea și o marmită cu ceai fierbinte.

— Am înțeles. Pot să plec?

— Dă-i bătaie. Tu, Soare, îți iei oamenii și pleci la sectorul zootehnic. Ordin de la comandant. Curățați drumul între grajduri și depozitul de furaje; chiar dacă ninge, animalele trebuie adăpate și hrănite.

— Am înțeles.

Așteptam să-mi dea și mie o misiune. După plecarea celor doi, Cristea s-a întors spre mine:

— Plutonul tău rămâne deocamdată pe loc. Rezervă pentru cazuri neprevăzute.

— Ce cazuri, am spus nemulțumit. Să stau cu oamenii în dormitor și să ne uităm cum ninge?

— Nu se știe, în situații de-astea se-ntâmplă tot felul de lucruri. Batalionul doi a plecat la gară, să degajeze liniile spre depou. Mai sunt destule lucruri de făcut. Așa că ia oamenii, du-i în sala trenajoarelor și rămâi pe recepție. Fă cu ei pregătire tactică, găsește un subiect legat de aplicație. Ninsoarea asta nu trebuie să ne încurce planurile.

— Am înțeles.

— Să fie echipați și gata de intervenție. Să aibă toți la ei lopata mică, baioneta și sacul de merinde.

Mi-am luat oamenii și i-am dus în sala trenajoarelor. Am încercat să le explic schema unei apărări circulare cu transportoarele adăpostite la teren. Era o temă care-mi plăcea; la școală luasem zece pentru lucrarea asta. Dar tocmai când mă avântasem în expunerea mea, a sunat telefonul. Am răspuns.

— Aici maiorul Stere. Locotenent Drăgoescu, ia câțiva ostași buni și un transportor. Te duci pe șosea, spre trecătoare, e un microbuz care s-a împotmolit azi-noapte. E undeva, pe lângă Izvorul Caprei.

— Are pasageri?

— Vreo zece. Sunt și femei și copii. Încearcă să-l remorchezi; dacă nu se poate, iei pasagerii în transportor și-i duci în oraș, la școală. Întâi femeile și copiii, evident.

— Am înțeles.

— Fii atent, Traiane, a adăugat comandantul cu alt ton. Ai grijă de soldați, nu-i expune la accidente. Faceți tot ce se poate, dar fără riscuri și acte imprudente. Ca șofer ia-l pe plutonierul Runcu, e om cu experiență, a lucrat și la Canal. O să fie drumul greu, prin zăpadă.

— Am înțeles, am repetat.

Am închis telefonul. Ostașii se ridicaseră de pe bănci și veniseră pe lângă mine. M-am uitat la ei:

— Vreau o echipă de șase oameni pentru o misiune. Sergentul Tomoroga e primul. Treci la ușă. Alege încă cinci soldați. Restul plutonului, la remiză, să facem drum pentru transportor. Executarea!

Ostașii s-au repezit spre ușă. Mai puțin cei pe care-i alesese, sergentul. Am fost mulțumit să-l văd și pe Benga între ei. Cred că sergentul anume îl alesese, să nu creadă că-i mai poartă

pică.

Transportorul înainta cu prudență pe străzile albe. Prin vizoarele și-așa destul de înguste, acum mereu acoperite de fulgi, vedeam doar o fâșie de drum. Motoarele vuiau asurzitor; în stânga mea plutonierul Runcu, făcut una cu volanul, manevra puternicul vehicul cu îndemânarea cu care-ar fi condus un autoturism. Când am ieșit din oraș mi-am dat seama de proporțiile viscolului: ici șoseaua curată ca-n palmă, colo troiene până la înălțimea gardurilor.

— A spulberat-o vântul, mi-a strigat subofițerul schimbând viteza. O mașină obișnuită aici rămâne.

Cu motoarele ambalate, transportorul s-a îndreptat spre troianul care creștea amenințător în fața parbrizului. Mi se părea că simt roțile mari înfigându-se în movila de zăpadă ce ne barase drumul, auzeam scrâșnetul mat al zăpezii tasate sub scutul din față. În realitate nimic, din toate acestea; viteza a crescut, șoferul a schimbat iar viteza, urletul motoarelor s-a mai potolit.

— Ați văzut? mi-a spus el victorios. Puteam să trec și cu-a patra, dar n-avea rost să forțez ambreiajul. Uitați-vă nițel în urmă. Grozavă mașină.

Am privit în oglinda retrovizoare. Troianul adunat de-a curmezișul drumului părea că fusese decupat de un cuțit uriaș. Urma trecerii noastre se profila ca o poartă prin zidul alb de zăpadă.

— Grozavă mașină, a repetat. V-ați mai încălzit, tovarășe locotenent?

— Da, e bine, i-am spus și m-am întors spre soldații care stăteau cuminți pe băncile de lângă pereți. Cum e, băieți?

— Bine, a strigat sergentul în numele tuturor. Doar că e zgomot.

A adus arătătorul la ureche, râzând tăcut.

— Ajungem imediat, l-am liniștit. Cel mult un sfert de oră.

După o vreme, am renunțat să mai privesc prin parbrizul îngust ca ferestruica unei cazemate. Nici n-aveam ce vedea afară, doar fulgii albi, deși, spulberați de vânt, care se năpusteau ca niște văluri peste botul teșit. M-am uitat înapoi – pe banchetele înguste, ostașii moțăiau, învinși de vuietul

puternic și monoton al motoarelor. Drumul părea fără sfârșit, ca o călătorie plicticoasă cu trenul, încercam să-mi imaginez cum vor fi dus-o oamenii, ostașii noștri, pe front. Mai ales în Cehoslovacia, luni de iarnă geroasă, cu zăpezi mari, pe stâncile golașe ale Munților Metalici...

— Zăpada asta e o treabă serioasă, mi-a strigat plutonierul Runcu.

— Crezi că răzbim până la Izvorul Caprei?

— Cu *asta*? a râs el lovind cu palma în bordul butucănos, masiv. N-am rămas niciodată cu ea-n drum. Am trecut și Dunărea, acum câțiva ani, la aplicație.

Citisem despre aplicația aceea, un adevărat examen atât pentru oameni, cât și pentru mașinile de luptă produse în țară. Văzusem și un film documentar. Transportoarele, ca niște broaște uriașe, înfruntau voinicește curentul puternic, lăsând în urmă o spumă albă spulberată de elice. Dar acum nu aveam apă, ci zăpadă sub cele șase roți. Șoferul a manevrat schimbătorul de viteze cu un fel de îndârjire. A traversat în goană un troian prelung. Pentru o clipă, parbrizul s-a acoperit de un spulber alb; instinctiv, am închis ochii. Pe urmă am văzut iarăși asfaltul.

— Se-ngroașă gluma, a spus Runcu. Nu mă mir că microbuzul a rămas în drum.

— O mai fi mult?

— Vreun kilometru. Pe-aici am făcut un marș, acum doi ani, în aplicație cu divizia. Peste noapte se formase polei. Abia reușeam să ne ținem pe șosea.

— Cum se nimerește că mai toate aplicațiile se fac mai ales pe timp rău?

Plutonierul-major a rotit volanul cu o mișcare bruscă și totuși armonioasă, evitând o groapă mare de pe șosea.

— E și aici o socoteală. Dacă pe timp rău merge, apoi pe timp bun merge și mai bine. Ca marșurile de noapte. Cine se descurcă bine noaptea, ziua chiar că n-are probleme.

Am încuviințat din cap. Deslușeam greu cuvintele în larma motorului. Și știam că pentru șofer e mai bine să-l lași să vorbească, decât să-i vorbești. Există o etică a pasagerului, pe care mulți n-o cunosc.

— Iată-l colo, sub munte! a strigat el deodată, micșorând

viteza.

Nerăbdător, am deschis capacul rotund de deasupra. Vijelia m-a învăluit pe dată cu ace de gheață. Prin roiurile de fulgi am zărit o formă albastră, tot mai bine definită pe măsură ce ne apropiam. M-am lăsat iarăși pe scaun. Față deverul de afară, în carapacea de oțel atmosfera mi s-a părut caldă și primitoare.

— Oprește cât mai aproape de ei, i-am spus. Or fi înghețat de tot, bieții oameni.

Am sărit jos împreună cu șoferul. Mi-am ridicat privirea spre parbrizul microbuzului. Câteva capete se îngrămădiseră acolo; ne făceau semne. Șoferul microbuzului a coborât. Purta pufoaică și-și pusese un prosop mare în jurul gâtului. A trântit repede ușa la loc.

— Să trăiți, ne-a strigat el alergând spre noi, prin nămeți. Ați venit tocmai la timp. Pasagerii mei începuseră să intre în panică.

— Dar ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Veneam de sus, de la cabană. O excursie de la fabrică. La întoarcere, am avut pană de cauciuc. Începuse deja să ningă, mi-am dat seama că nu-i de glumă. Cât am făcut pana, a durat nițel. Ninsoarea se înteți se. Am pornit în goană, să nu m-apuce greul pe-aici. Ne-am împotmolit de câteva ori. Am dat pasagerii jos, să împingă. Ieșeam, mai mergeam câteva sute de metri, și iar. Așa ceva n-am pomenit în zece ani de meserie. Parcă te afunzi în nisip.

— Motorul merge?

— Merge, dar motorina e pe terminate. Cât am măcinat pe loc zăpada, am tot consumat. De patru ceasuri stau aici. N-a trecut nicio mașină, nici în sus, nici în jos. M-am gândit că-s drumurile blocate.

— Cam așa e, a spus Runcu. Abia am răzbit noi, cu elefantul ăsta. Cum facem, tovarășe locotenent?

— Câte persoane sunt?

— Zece cu mine.

— Nu prea e loc pentru toată lumea, a spus încet plutonierul. Ai căldură în mașină?

— Cât merge motorul, am.

— Încercăm să-l luăm la remorcă. Dar mi-e teamă că se suspendă. Al nostru are roțile înalte.

Șoferul microbuzului a dat ocol transportorului nostru. S-a întors cu o figură amărâtă:

— Așa e. Și eu cred că se suspendă.

— Nu-l putem remorca, am spus. Riscăm să-l distrugem. Îl lăsăm aici și îngrămădim oamenii cum putem în transportor. E singura soluție. Băieții au să facă o pârtie, să putem deschide ușa mașinii.

Am bătut cu palma în blindajul transportorului și prin oblon s-a ivit imediat capul sergentului.

— Dați-vă jos cu lopețile. Facem puțin sport. Trebuie să croim o potecă, până la microbuz și să aducem lumea de-acolo. Debarcarea!

Ostașii au început să sară din transportor, ca la un exercițiu oarecare: unii prin capacul de deasupra, alții prin obloanele laterale. Dar jos îi pândea surpriza, săreau și se afundau în zăpada moale ca o cocă, râzând și rostogolindu-se.

— Gata cu spectacolul, le-am spus încercând să mă încrunt. Oamenilor ălora nu le arde de scamatoriile voastre. Hai, la treabă!

Într-adevăr, nu prea le ardea. Când m-am apropiat, înotând prin zăpada care-mi venea pân-la șolduri, am auzit țipetele unui copii mic. Asta-mi lipsea! mi-a fulgerat prin gând. Mi-am ridicat privirea spre mașină, dar tocmai atunci o pală de vânt m-a izbit, cu stropii mărunți solidificați, ca-ntr-o bătaie cu nisip, cum ne jucam în copilărie, pe malul mării, aruncând unul într-altul pumni de praf auriu, greu și fierbinte, până ce ne intra în ochi și fugeam urlând la mama terorizată de teama unui accident.

Mașina stătea culcată cuminte pe-o rână, cu roțile din stânga în șanț, cu botul aproape lipit de piatra kilometrică; în mijlocul șoselei, la adăpostul caroseriei, vântul adunase un troian uriaș, înalt până la geamuri, și am făcut semn ostașilor să degajeze ușa. M-am strecurat prin partea cealaltă și am împrăștiat cu cotul zăpada din dreptul geamului; lumea se îngrămădise în partea asta, stăteau cu toții incomod, proptiți cu picioarele sau rezemați de podeaua oblică, întocmai ca pasagerii unui vas eșuat pe stânci. Mașina însăși părea o mică navă rătăcită în oceanul alb, sub cerul din care se prăvăleau peste noi pânze de făină rece și sticloasă. Dinăuntru am auzit un cor de strigăte

nedeslușite, poate se bucurau, poate cereau să-i scoatem de acolo, sau ne reproșau că n-am venit mai repede – cine știe?

— Nu vă alarmați, e loc pentru toată lumea, le-am strigat prin geamurile aburite.

De partea cealaltă a mașinii vedeam neclar zburând pale de zăpadă, și, profilate vag, lopețile și capetele soldaților săltând alternativ și dispărând iarăși undeva, sub nivelul geamurilor.

— Tova' lo'nent, gata! am auzit un strigăt.

Am înotat iarăși prin troian, în jurul mașinii, și am ajuns la ușă. Am deschis-o, ridicând-o în sus, ca pe-un ciudat chepeng oblic. Pe podeaua înclinată se vedeau picioarele scaunelor, o lopată, o ladă de scule. Am distins câteva fețe de femei îmbrobodite, ținând în brațe vreo trei copii, bărbați cu căciuli îndesate până la sprâncene. Față de aerul pur de afară, din mașină m-a izbit un miros neplăcut, umed-călduț, de încăpere neaerisită.

— Vă rog să aveți răbdare și să faceți ce vă spun militarii. Vă ducem pe toți în transportor, este loc pentru toată lumea.

— Eu nu merg nicăieri, a țipat o bătrânică. Eu nu mă sui în tanc, în viața mea n-am fost cu…

— Nu e tanc, măicuță, am întrerupt-o grăbit. Asta-mi lipsea, o bătrână speriată care refuză să fie salvată.

— Afară viscolește, cum vedeți, le-am spus. Dacă-ntârziați prea mult, e spre răul dumneavoastră. Ostașii au făcut pârtie. Trebuie să plecăm cât mai repede!

Am plecat, urmat de toți, de astă dată pe poteca săpată de ostași în zăpadă.

16.

Au urmat câteva zile de iarnă grea. Dimineața ieșeam cu soldații la zăpadă, săpam pârtii și degajam căi de acces, pentru ca viscolul de peste noapte să ne zădărnicească munca în câteva ore. Dar băieților le plăcea exercițiul ăsta; ieșeau în stradă cu lopețile pe umăr, aruncau glume fetelor, iar când era momentul prielnic, alături de glume zburau și bulgări de zăpadă. Râsetele topeau posomoreala oamenilor care umblau grăbiți spre treburile lor; fețele se destindeau, zâmbete fugare urmăreau pe fetele în cojoace și pantaloni, pe băieții în mantale și bocanci cazoni. Tinerețea biruia, ca totdeauna, ca pretutindeni.

Și într-o dimineață, dinspre muntele înnegurat a venit o boare caldă, cu miros de pădure udă. După un ceas streșinile au început să cânte; zăpada căpătase un luciu neobișnuit, iar pe marginea trotuarelor se furișau timide, argintii, șerpuitoare șuvoaie de apă. În ziua următoare, pe străzile mai circulate au început să apară ochiuri negre de asfalt ud; oamenii hărniceau până seara târziu, curățind trotuarele, îngrămădind zăpada în jurul copacilor, săpând șanțuri de scurgere a apei. Orașul a intrat curând în viața normală; camioanele zbârnâiau încoace și-ncolo, aruncând jeturi de zăpadă și apă spre trecătorii de pe trotuare; pe stradă începeau să se perinde sportivi defilând cu importanță cu schiurile, rucsacurile și ochelarii lor speciali, semn că la munte petrecerea adevărată începea abia acum.

— E cazul să facem și noi puțină mișcare, a spus maiorul Stere la adunarea ofițerilor. Știu ce vreți să spuneți, ostașii s-au mișcat destul cu zăpada asta. E drept, am și primit o scrisoare oficială de mulțumire de la Consiliul popular. Se va citi diseară, la stația de radioamplificare. Dar între curățatul zăpezii și antrenamentul pentru aplicație este o mică diferență.

— La Dealul Roșu trebuie să fie minunat acum, mi-a șoptit Cristea.

— Mâine reluăm marșurile pe companii, conform graficului, a continuat comandantul regimentului. Astăzi mergem să dăm o mână de ajutor la poligon. Instalațiile au avut de suferit de pe urma viscolului.

Nu mă gândisem la poligon în zilele acestea încordate, pline

de aventuri mărunte și schimbări rapide de program. Instrucția fusese întreruptă, trebuia să reluăm treaba, căci timpul ne presa.

Poligonul arăta jalnic când am ajuns acolo. Un stâlp de telefon se înclinase pe-o parte, abia se mai ținea în firele întinse la maximum; în jurul instalațiilor automate pentru ținte se adunaseră troiene; parapetele din fața liniilor de tragere își pierduseră forma. Era de lucru acolo pentru două regimente, nu unul; șeful de stat-major răgușise împărțind sectoare de lucru plutoanelor, companiilor. Am rămas în poligon până târziu după-amiaza; ultima operație a fost să adunăm frumos zăpada în jurul tufelor de trandafiri, pe rondurile de flori și pe peluza unde întreprinzătorul plutonier semănase gazon.

La întoarcere, oboseala oamenilor era vizibilă; coloana se întinsese, pașii se auzeau cam dezordonat, iar glumele obișnuite încetaseră să mai răsune în front.

— Ca să vezi ce-nseamnă o mică întrerupere în program, mi-a spus Cristea cu glas scăzut. Astăzi îi lăsăm în pace, e prima ieșire, dar dacă data viitoare or să târască picioarele tot așa, să vezi distracție!

Nu l-am contrazis, nici mie nu-mi plăcea scrâșnetul acela de pași într-o cadență aproximativă; mă deprinsesem cu vigoarea marșului adevărat, care are sunetul lui, aspru, dar armonios, de mecanism bine reglat. În dormitor, pe când soldații își rânduiau echipamentul, le-am spus:

— Data viitoare o să scot pe câte unul din formație, să vadă cum merge viteazul nostru pluton. Parcă trecea o ceată de babe. Comandantul companiei e nemulțumit, și are dreptate.

Se uitau în jos, se prefăceau că scotocesc prin buzunare, îndreptau un colț de pătură; nu le plăcea. I-am atras atenția sergentului de serviciu să mențină ordinea și să nu mai miște nimeni după „stingere”, apoi am plecat spre casă. La poartă m-a ajuns din urmă Butnaru.

— Ți-a zis și ție șeful despre marșul de azi?

— Mi-a zis. I-am și prelucrat pe băieți. Nu un discurs, dar vreo două vorbe așa, de la om la om.

— Să-i vedem mâine, mi-a spus el. Ne-a cam scos din ritm iarna asta, nu știu cum o s-o scoatem la capăt la aplicație.

Mai erau câteva săptămâni până la sfârșitul ciclului; aplicația

era un fel de examen de absolvire.

— Pentru ei și pentru mine.

— Ce zici? m-a întrebat Sile uimit.

— Mă gândeam așa, la aplicație. E un examen pentru toți.

— O să-l trecem, m-a liniștit el. Auzi, am văzut astăzi debarcând niște materiale în spatele cetății.

— Zău? Înseamnă că încep lucrul la magazinul universal.

— Credeam că te sperii. Dacă vin pe-acolo niște buldozere și vreo două basculante, s-a zis cu cercetarea noastră. Ar trebui să ne gândim serios la asta.

— Și ce să facem? Poți să începi săpături arheologice acum, prin noroi și zăpadă? De obicei treburi de-astea se fac în vacanța de vară.

— Așa știu și eu. Totuși sunt îngrijorat.

— Să dăm o raită pe-acolo.

Am luat-o spre cotul râului, acolo unde înflăcăratul șef al Casei armatei presupunea că sunt ruinele vechii cetăți. Era timp frumos și cald; dinspre munte venea iarăși mirosul acela reavăn. Mergeam pe strada liniștită, cu straturi de zăpadă murdară ici și colo; uneori coboram de pe trotuar, ca să ne ferim de vreun gospodar zelos care se străduia să ajungă până la asfalt cu lopata lui de lemn. Pe panta din spatele cetății am văzut un excavator mic, roșu, cu cupa rezemată pașnic de piatra unei vechi fântâni, părăsite acum. Alături de el, un tractor pe roți, cu o lamă de buldozer îngustă. Vizavi se vedea o baracă din plăci aglomerate, cu încheieturile de lemn strălucind proaspăt, semn că abia fusese montată.

— Ia te uită! a strigat Sile grăbind pasul. Au și început săpăturile!

Abia mă țineam după el. Ne-am apropiat de locul cu pricina, o văioagă, unde lumea arunca sobe șchioape, portiere tamponate, carcase de frigider, crătiți vechi, o chiuvetă cu un colț lipsă, capete de țeavă și mii de alte ciurucuri, lucruri cândva utile, dar acum bune de nimic, ceea ce numim cu un cuvânt „fier vechi”.

— Trebuie să venim într-o zi cu uteciștii pe aici, mi-a spus Sile. În curtea asta zac câteva mii de lei care ne-ar prinde bine pentru material sportiv. Mâine vorbesc la servicii, poate ne dau un camion. Le suim în doi timpi și trei mișcări, le ducem la

depozit, luăm chitanța și…

— Unde-s pomișorii? l-am întrerupt. Tu nu vezi că au scos pomișorii?

— Cine taie un pom trebuie să planteze trei, mi-a spus el doct. Or fi știind ei ce fac. Uite, i-au dezgropat cu totul.

Ne-am învârtit în jurul gropilor pline de noroi și de apă murdară. Atunci am văzut ciobul. Un simplu ciob, dar mi-a sărit inima.

— Sile, fii atent! Ce caută ciobul ăla la un metru adâncime?.

Fără o vorbă, Sile m-a apucat de mână, l-am sprijinit și a sărit în groapă. Am auzit plescăitul mat al nămolului. M-am lăsat pe vine, urmărindu-i cu ochi critic mișcările. Sile a scos o cheie de yale din buzunar și a-nceput să îndepărteze cu grijă pământul din jur. Încet-încet, obiectul acela rotund se dezvăluia privirilor. Era un fragment de oală, de culoare cărămizie, purtând în partea dinspre gură un ornament cu smalț negru – spirala pe care o văzusem de atâtea ori în fotografii sau prin muzee.

— Ornamente dacice! am strigat. Sile, suntem mari!

Mi-a întins cu grijă ciobul încă plin de pământ. L-am netezit, emoționat, cu podul palmei; materialul era rece, aspru, numai ornamentul de email negru strălucea ușor, în lumină.

— Îți dai seama, a stat două mii de ani sub pământ!

— Chiar să fie autentic? s-a îndoit Sile privindu-mă de jos în sus.

— Doar dacă s-a apucat cineva să sape la adâncimea asta, ca să-l îngroape anume. Dar ce interes ar fi avut? Hai să mai căutăm; cine știe?

Am învelit ciobul în batistă și l-am vârât cu grijă în buzunarul stâng al mantalei, apoi am sărit și eu în groapă. Aveam un briceag; l-am scos și am început să râcâi, ici și colo prin straturile de pământ. Fără rezultat. Căutam cu frenezie, în timp ce prin minte mi se învolburau gândurile – ciobul ăsta nu poate fi singur, trebuie să găsim și restul! Mă vedeam punând alături fragmentele, înlocuind cu contururi de gips părțile lipsă, văzusem așa ceva într-un muzeu, o amforă de-un metru înălțime reconstituită bucată cu bucată din sute de fărâmături, împestrițată de petice albe. Îmi imaginam privirea uimită a unui specialist: „De unde-ai găsit asta?”, apoi scormonind prin vechi

tratate ca să argumentez științific o ipoteză: cetatea dacică existase, era aici, sub picioarele noastre!

— Am găsit și eu ceva! a strigat Sile.

M-am uitat peste umărul lui: ținea în palmă un bănuț negru, strâmb, aproape pătrat, cu un desen neclar.

— Acuma ce mai spui? N-o să pretinzi că haiducii din secolul trecut foloseau sesterți și drahme!

— Ascultă, a început Sile continuând să examineze moneda, povestea începe să devină serioasă. Nici nu-mi vine să cred. Locul ăsta adăpostește vestigii străvechi. Ar trebui urgent să cercetăm…

Groapa s-a întunecat puțin. O siluetă masivă s-a interpus între noi și soare. Am ridicat privirea. Un om în cojoc lung, cu pantalonii vârâți în cizme de cauciuc, se uita de sus la noi.

— Ia te uită, ne-au sosit ajutoare, a spus el zâmbind.

— Vă salut, dom’inginer! Să știți că am dat peste ceva extraordinar. Aici, în groapa asta, am găsit un fragment de vas dacic și o monedă de aramă. Trebuie să mai fie și altele.

— Dacă sunt, o să dăm peste ele la excavații, a spus inginerul. Bine că erau gata sparte, ca să n-avem vorbe. La cupa excavatorului așa ceva nu rezistă.

— Excavator! a țipat Sile sărind afară din groapă. Excavatorul n-are ce căuta aici. Trebuie săpat atent, din aproape-n aproape, cu lopata și cu spaclul.

— Ce lopată, ce spaclu! Dac-am lucra așa, n-am mai termina fundația nici în anul două mii. Avem plan, dragă tovarășe. O să-i spun excavatoristului să fie atent. Dacă vede ceva, să dea deoparte. Peste-un ceas e aici; până mâine trebuie să tragă un șanț de la colț până-n partea asta, lângă gard.

Simțeam că-mi zvâcnesc tâmplele. Am încercat să-i vorbesc pe un ton liniștit, rostind vorbele rar, ca să mă-nțeleagă mai bine:

— Stați așa, tovarășe inginer, să ne gândim. Excavatorul, aici, ar declanșa o catastrofă. Sub pământ se află vestigii de mare preț, avem temeiuri să credem c-a fost o cetate dacică.

— Lasă-mă, dom’le, cu cetățile astea. Avem una în oraș, ne-ajunge. Știi ce-a fost până după război, încoace? Eu am copilărit prin locurile astea!

— Ce-a fost?

— Mănăstire și școală de menaj, asta a fost. Cum o vedeți. Chiliile dinspre șosea sunt bune de locuit și acum. Era vorba că se face un punct turistic, cu cramă și discotecă. Păi nu-i păcat să stea degeaba cogeamite clădirea?

— Bine, dar valoarea istorică…

— Valoarea istorică! Au venit niște specialiști, profesori, unul avea și barbă. Au cercetat, au întrebat din om în om, au cotrobăit prin beci și prin podul clopotniței… Ce-au găsit? Nimic. Și erau oameni de meserie.

— N-au căutat unde trebuie, i-am spus. Nimeni nu știe cu precizie unde era cetatea antică; mănăstirea e altceva, s-a construit mult mai târziu. Dar cetatea era mai largă, mai cuprinzătoare, încăpea în ea tot nordul orașului. Iar noi am găsit aici dovezi că există. Poftim, uitați-vă!

Și doar jurasem în gând să nu arăt ciobul acela, prețiosul ciob, decât unui specialist! Inginerul a luat neîncrezător ciobul, l-a întors pe-o parte și pe alta, l-a privit în lumină și mi l-a întins ridicând din umeri:

— O fi, nu vă contrazic. Dar peste o oră vine excavatoristul. N-o să-l dau jos de pe mașină ca să caute cioburi. Trebuie să atacăm lucrarea. Destul ne-a ținut în loc zăpada asta.

— Înțelegeți că nu-i vorba de un ciob oarecare. Pentru noi fiecare colțișor din pământul ăsta e valoros. Trebuie să dovedim că avem vechime și continuitate aici. Sunt istorici străini care pretind că am venit din alte părți, de la sud de Dunăre, din stepă, din Turcia, de nicăieri.

— Mai citim și noi ziarele, m-a întrerupt el arțăgos. Am aflat toate poveștile astea, dar cine-i crede? Or fi ei oameni cu carte, dar spun prostii. Dar crezi dumneata că-n cioburile astea ne-a rămas nădejdea? Păi să vezi în Hunedoara cetăți și comori și coifuri de aur… În douăzeci de ani de meserie am colindat toată țara, am văzut și cetăți și muzee, și ruine de tot felul. Așa că, și cu ciobul ăsta și fără el, avem destule dovezi ca să-i facem de râs pe domnii ăia. Ei, uite că mi-au venit oamenii. Trebuie să le dau front de lucru, altfel vă invitam la un coniac. Stăteam de vorbă mai pe-ndelete. Și mie îmi place istoria, păcat că nu prea am vreme să citesc.

— Dacă vă place istoria, n-o să puneți excavatorul să sape aici.

Inginerul și-a scos căciula, a ținut-o o clipă deasupra capului, ca și cum ar fi vrut să-și răcorească țeasta înfierbântată, a pus-o iarăși pe cap și m-a luat de braț.

— Oameni buni, hai să facem o convenție. O să săpăm un metru în jurul gropii unde-ați găsit moneda și ciobul. Dacă găsim și altceva, oprim lucrarea, raportăm la județ să vedem ce hotărăsc ei. Dar dacă nu-i nimic, înseamnă că a fost o simplă întâmplare. Nu putem să găurim tot orașul cu săpăliga, pentru că aici s-a găsit un bănuț. N-am dreptate?

— Ba da, am spus. Mă dau bătut. Dar trebuie să instruiți excavatoristul. Dacă dă de vreun obiect, de vreun fragment de zid, de-o vatră sau un mormânt…

— Știe ce are de făcut. E băiat cu cap, își dă liceul la seral. Mă, Mitică, ia fă-te-ncoa!

Un băiat cu pufoaică și căciulă clăpăugă s-a desprins din grupul celorlalți care fumau la adăpostul barăcii. S-a apropiat de noi, a salutat aproximativ militărește.

— Să trăiți!

— Uite, Mitică, tovarășii au găsit în groapa asta un ciob și o monedă veche.

— Se poate, a spus Mitică. Ne-a spus și dom’ profesor Humă să fim atenți când…

— Îl cunoști pe profesorul Humă? l-am întrebat repede.

— Păi cum? Nu facem cu el istoria? Știe carte omul, când începe să ne explice, uităm de masă și de somn.

— E greu la seral, a explicat inginerul. După o zi de muncă pe șantier, te-așezi în bancă și ți se-nchid ochii.

— Asta e, a încuviințat Mitică. Arta cere sacrificii. O să se bucure când îi spun de monedă. Din ce epocă să fie?

I-am arătat-o, el a privit-o îndelung.

— Avem una ca asta pozată în cartea de istorie. Perioada preromană…

Inginerul s-a holbat la el, s-a uitat la noi care încuviințam din cap, apoi l-a bătut pe umăr râzând:

— Uite-al naibii că a ghicit-o! Bravo, fiule, nu-ți tocești degeaba fundul pantalonilor pe băncile alea. Vedeți, tovarăși, ce oameni am eu în echipă? I-am ales pe sprânceană, unul și unul. Lucrare deosebită, nu era să aduc niște cioflingari. Uite, Mitică, s-ar putea să mai fie și alte minuni pe-aici, prin

apropiere. Te rugăm să sapi vreun metru în zona asta, poate mai găsești ceva. Dacă nu, te sui pe mașină și până diseară dai gata șanțul. Evident, dacă apare ceva…

— Opresc mașina și vă anunț, așa cum mi-ați spus.

A alergat să ia o cazma din baracă. Inginerul s-a depărtat și el, să-și dirijeze echipa. Am rămas lângă groapă, cam nehotărâți.

— Ce facem? l-am întrebat pe Sile.

— Stăm aici, să vedem ce iese. Pe urmă ne ducem la șeful Casei armatei, să-i arătăm și lui descoperirea.

Am stat până când Mitică, răbdător și curios totodată, a trecut cu cazmaua prin tot pământul acela, oprindu-se de fiecare dată când metalul cazmalei se lovea de-o piatră, săpând cu grijă în jurul ei, aruncând-o apoi cu năduf deoparte, peste marginea gropii. Peste vreo oră, șanțul se lărgise binișor, dar comoara noastră rămăsese la fel de săracă.

— Te-am pus la muncă degeaba, a spus Sile cu regret.

— Ba mie-mi pare bine. Tot speram, ascultându-l pe dom' profesor, să găsim ceva odată și-odată, numai că nu prea e timp. Așa, dac-ați venit dumneavoastră, am avut motiv să sap mai pe-ndelete. Păcat că n-am găsit nimic.

— Trebuie să fie ceva pe-aici, a spus cu hotărâre Sile. Numai să fii atent.

— Nicio grijă. Dacă dau de ceva, opresc imediat mașina. Și-l chem și pe dom' profesor.

Am plecat, comentând voioși mica noastră victorie. În urma noastră, excavatorul lui Mitică începuse să duduie, să scrâșnească, să muște fără milă din pământul acela care ascundea atâtea făgăduieli.

17.

— Se-nsoară și George.

Am primit vestea cum se cuvenea, cu o indiferentă perfectă. Nici măcar n-am ridicat privirea, să văd reacția Silviei. Era seară, eram toți patru la masă, singura masă a zilei care ne reunea. Locuiam – cum rămăsese stabilit – în casa Silviei, cele două camere de la etaj erau ale noastre, iar salonul de jos și bucătăria făceau parte din gospodăria comună. Trecuseră două luni de la căsătorie, totul mergea normal, fiecare cu preocupările lui; ne întâlneam seara, schimbam impresii despre evenimentele zilei, mai făceam proiecte gospodărești pentru primăvară… Până-n seara asta:

— Se-nsoară și George.

— Să-i trimitem o telegramă de felicitare, am spus în cele din urmă. Ești drăguță să-mi dai puțină sare?

Dar soacră-mea nu părea dispusă să părăsească ușor subiectul. Și nici nu-l abordase așa, la întâmplare. Știam că mai urmează ceva. Așteptam.

— Face nunta în Bucegi. A închiriat o cabană întreagă pentru musafiri.

— Îi dă mâna, am spus. Se zice că a scos o avere din stupii ăia. Cea mai ușoară ocupație din lume.

— E un om întreprinzător, a intervenit tatăl Silviei. Au mai venit câțiva prisăcari, cu remorcile, le-au plasat în marginea pădurii. Cum înfloresc salcâmii, începe producția.

— A angajat o orchestră de la Brașov, nu s-a lăsat soacră-mea. Și o solistă premiată la festivalul de la Mamaia.

Bănuiam o provocare nelimpede în cuvintele ei. Nu m-am putut abține să nu răspund:

— Nunțile cu lăutari nu mai sunt la modă. Am auzit odată un taraf încercând să cânte „Yellow Submarine”. În două minute au asasinat frumusețe de melodie. Mai bine un magnetofon, cu benzi bine alese. Tineretul nu mai acceptă să-i cânte vioristul la ureche. Suntem la sfârșitul secolului douăzeci, electronica face minuni…

— Nu dau toată electronica pe o romanță cântată cu simțire.

— Dacă luăm primă de-Ntâi Mai, tragem o petrecere la pădure după toate regulile artei, nu-i așa, Silvia?

— Petrecerea e una, nunta e alta, a spus soacră-mea.

— Trebuia să spuneți de la-nceput povestea cu cabana. Aș fi făcut un împrumut, l-aș fi pus pe tata să scoată din fondul C.A.R.-ului, mă descurcam eu într-un fel. Nu știam că e rușinos să faci nunta la „Tismana”, cu magnetofon în loc de solistă de pe litoral.

— Nu mai poate omul să scoată o vorbă! Tot ți se pare că fac aluzii. Pur și simplu am relatat un fapt: George face nunta în Bucegi.

— E destul de departe, a spus tatăl Silviei. La dus mai e cum mai e, dar la întors, toți sunt obosiți, moțăie prin gară…

— Au mașini.

— Milițienii de la circulație îi simt de la distanță pe cei care vin de la nuntă. S-au mai văzut cazuri. Întâi sufli în fiolă, pe urmă dai carnetul.

— Ce-o fi rezolvat bietul Dionisie, știu că a făcut contestație pentru carnet, a spus tatăl Silviei ridicându-se. Mulțumesc pentru masă. Mă duc să-l întreb dacă are vreun răspuns.

M-am ridicat și eu:

— Mâine avem pregătire politică, mai am ceva de citit.

— Strâng eu masa, duceți-vă sus, ne-a îndemnat soacră-mea.

Trebuia să încheiem discuția înainte ca spiritele să se înfierbânte. Am spus cuviincios noapte bună și am pornit-o sus, în urma Silviei. Când am ajuns în dormitor, am închis binișor ușa și am răbufnit.

— Noroc cu tata, că știe să pună punct discuțiilor delicate. Ce naiba, are de gând să mă tachineze toată viața cu nunta asta?

— Trebuie s-o înțelegi și pe ea. Îi pare rău că n-a fost chiar cum a visat.

— Nu-i dă mâna oricui să dea o petrecere princiară.

— Dar nu ți-a reproșat asta. Prea ești sensibil.

— Nu-mi plac aluziile ei.

— Visa și ea, ca orice mamă…

— Ce visa? O partidă gen George, nu? Nuntă în Bucegi, mare ispravă! Cât de curând aduc mobila, am vorbit la magazin.

— Foarte bine, a spus Silvia. Mai schimbăm atmosfera.

— Și o s-avem lucrul nostru. Puțină răbdare și-ai să vezi cum ne aranjăm. Să nu ne mai reproșeze că am primit totul de-a

gata,

— Nu începe și tu acum. Ești prea sensibil. Mama n-o face cu răutate, așa e felul ei.

— Dacă-ți spun că nu suport te superi?

— Nu mă supăr. Dar caută o soluție.

Am ridicat din umeri. Nu aveam deocamdată nicio soluție.

A doua zi, furat de treburile obișnuite, am dat uitării mica discuție. Între timp, orașul începuse să vuiască despre descoperirile noastre arheologice. Lumea exagera, ca de obicei; colegii îmi aduceau vești năstrușnice. Se spunea că la fundația pentru magazinul universal s-a găsit un schelet de uriaș îmbrăcat în armură; că pe sub oraș se întinde o hrubă care pornește de la cetate și ajunge tocmai în beciul restaurantului; că bani de aur, că o coroană bătută-n pietre scumpe...

— Prostii, le spuneam băieților. Un ciob și un bănuț devin repede în imaginația unora o oală cu galbeni; cât despre schelete, nici pomeneală. Mai spre vară, când o scădea râul mai mult, vrem să săpăm pe lângă albie. Acolo s-ar putea să găsim ceva.

Ideea căpăta noi adepți; devenise o chestiune publică, asemeni unui meci important. Oamenii cântăreau șansele, dezbăteau metodele cele mai potrivite pentru lucru. Într-o zi, maiorul Păduraru, care venise cu noi la câmp să vadă stadiul pregătirii pentru aplicație, s-a apropiat de mine în pauză:

— Vuiește orașul, Drăgoescule, și dumneata nu spui nimic. Ce-i cu descoperirile epocale de pe șantierul magazinului?

— Nu-s chiar epocale, tovarășe maior, dar pentru oraș sunt importante. Există o cetate, Perodava, consemnată în documentele antice, care n-a fost localizată până acum. Din ce-am găsit în săpături, reiese că tocmai aici, la Ulmeni, era cetatea dacică și mai apoi castrul roman. O ipoteză mai veche, care se confirmă. Dar pentru asta sunt necesare cercetări temeinice...

— Asta voiam să spun: de ce luați totul asupra voastră? Vreți să aveți monopolul descoperirii, sau ce? Trebuia să cereți sprijin, am fi vorbit la Muzeul militar, s-ar fi lucrat oficial...

— Nici acuma nu-i târziu.

— Atunci fă bine și pune pe hârtie toată povestea: ce-ați

descoperit, unde ar mai trebui cercetat... Să vorbim, poate ni se trimite o echipă de specialiști.

— Credeți că noi n-ar fi trebuit să...?

— Dimpotrivă, ați făcut un lucru demn de toată lauda. Mă bucur că aveți asemenea preocupări în afara problemelor de serviciu. E și firesc. Sunt printre noi cititori pasionați, pictori amatori, colecționari de discuri, sportivi și tot ce vrei. Dar există o ierarhie între aceste preocupări; problemele profesionale, munca noastră de aici trebuie să rămână totdeauna pe primul plan. Asta aș fi vrut să-ți spun. Zilele trecute am avut ședință de comitet; cineva, un tanchist, a ridicat problema: „Cum se face că noi stăm până noaptea în cazarmă, iar alții au timp să facă cercetări arheologice? N-ar face mai bine să dea o mână de ajutor când avem zi de parc? Oare aplicația nu interesează tot regimentul?”

— N-am știut că le putem fi de folos. Ar fi trebuit să apeleze la noi.

— Ei v-au așteptat pe voi să vă oferiți. Din proprie inițiativă. Totdeauna mai e ceva de făcut.

— Aveți dreptate. Dacă știam toate astea...

— N-o lua drept o mustrare, dar înțelege cerințele momentului. Astăzi, de pildă, după instrucție, câteva subunități trebuie să ajute la pregătirea serei și solariilor...

Am stat la seră, cu oamenii, până pe înserat. Trebuiau aranjate răsadurile, trebuiau puse îngrășăminte, muncă migăloasă, care cere pricepere. Aveam în pluton câțiva băieți de la țară, i-am pus la treburile mai delicate, în timp ce ceilalți aduceau lădițe, cărau pământ, scoteau apă... Seara, când am terminat opera, șeful serviciilor ne-a spus mulțumit:

— Ați făcut treabă bună. O să raportez comandantului de regiment.

Era ceva. Răsplata unei zile întregi de muncă. M-am dus acasă cu gândul la viitoarea recoltă. Probabil că avem, cu toții, o pornire ancestrală spre agricultură, din vremea când roadele pământului constituiau țelul principal al muncii oamenilor. Apreciem o ploaie bună prin prisma efectului pe care-l va avea asupra recoltei; ascultăm cu interes prognoza meteo, întrebăm pe călători care-i starea câmpului acolo de unde vin. Mă

simțeam, de astă dată, direct implicat; așteptam cu nerăbdare să văd crescând și dezvoltându-se firele verzi pe care ostașii mei le așezau cu mișcări gingașe în pământul reavăn. Imaginația mi s-a aprins pe dată; m-am gândit că ar trebui să facem și acasă, în fundul grădinii, un solar; mi se părea că în orele acelea petrecute alături de soldați, în seră, deslușisem toate secretele agriculturii...

Dar ajuns acasă n-am avut răgazul să-mi desfășor teoria pe această temă, căci soacră-mea m-a întâmpinat de la ușă:

— Cam târziu, domnule. Azi aveam de gând să ne ocupăm puțin de grădină.

— Toată ziua asta am făcut la unitate: m-am ocupat de grădină,

— E sezonul cel mai potrivit, mi-a explicat ea. Toți vecinii au săpat, au făcut răzoare; trebuie să cumpărăm răsaduri. George a plantat, de duminică până azi, toată grădina.

— Are timp, cu albinuțele lui...

— Timp și bunăvoință. În fiecare an roșiile lui se coc mai devreme. Acuma l-a cam încurcat povestea cu casa.

— Ce poveste?

— Cum, nu știai? Își trântește o vilă de toată frumusețea, a adus un arhitect de la București, vrea să facă ceva grandios, așa vorbește lumea.

— Circulă tot felul de vorbe despre George ăsta.

— Nu-s numai vorbe. Om gospodar, cu idei multe. Și nu l-a văzut nimeni trecând pragul cârciumii.

— O fi sectant, am spus cu ironie.

— E om cu cap, a replicat soacră-mea. Nu-și pierde vremea, tot timpul face ceva.

N-am măi lungit discuția, de teamă să nu ne luăm iarăși la harță. Dar era cu ochii pe mine, așa că la masă a trebuit să cedez:

— Mâine sper să vin mai devreme. Trebuie să-mi procur unelte, am de gând să trântesc un solar cum nu s-a mai pomenit.

— Parc-ai fi Costică. Și el e mare meșter la proiecte. Fapte, domnul meu, nu promisiuni!

— Nu fiți îngrijorat, mi-a spus plutonierul-major Cioată ridicând ochii de pe tabelul pe care-l completa cu migală. Am luat parte la multe aplicații, și totdeauna lucrurile au mers bine. Mai bine decât la exercițiile parțiale. Și știți de ce? Apare un surplus de încordare, de atenție, atunci când știi că-n fața ta sunt oameni adevărați, nu manechinele din poligon. Când facem un exercițiu de observare în pădure e una, și alta e când îi spui omului: „Fii atent că pe undeva pe-acolo se află adversarul. Cum mișcă ceva, dai alarma.” Apoi atunci să știți că omul e într-adevăr cu ochii-n patru.

— De-ar fi numai observarea…

— Vă gândiți la instalarea în teren? Păi n-ați văzut la aplicația de companie cum ne-am descurcat? Dar când om avea adversarul în față, ce ziceți?

— Să sperăm că e așa cum spui. Am de gând să le mai explic o dată, pe hartă, cum stau lucrurile.

— Păi să vă fac o schiță cu linii mai groase și cu mai puține detalii, ca să nu-i încurce.

— N-ar fi rău. Dumneata ai talent la desen. Pregătește schița pe tabla din sală. După pauză o să-i duc acolo, să le prezint tema.

Când am intrat în sala de tactică, erau toți în jurul tablei și se întreceau să tălmăcească semnele:

— Ăsta-i un copac… Asta-i mitraliera noastră, nu-i așa, tovarășe sergent?… Postul de observare aici, pe movilă. Uite cota, e trecută cu alb…

Discuția înflăcărată s-a potolit ca prin farmec. Sergentul a comandat „drepți”, pe urmă băieții s-au așezat în bănci și au rămas cu ochii la mine.

— Avem aici un colț din poziția batalionului, le-am spus. Gândiți-o ca pe-o părticică dintr-un front mai mare, care se întinde în dreapta și-n stânga noastră, de-a lungul munților. Noi suntem instalați în apărare în fața trecătorii. Aici, în centru, este plutonul trei. S-ar putea să avem altă dispunere în teren, dar asta nu contează. Ideea este să ne apărăm bine flancurile, fiindcă atacurile se dau, în general, la punctul de joncțiune a două unități sau subunități. Flancul nostru și flancul vecinilor

reprezintă un punct slab și inamicul va încerca să profite. Deci maximum de atenție la observare, iar patrulele de recunoaștere să țină minte că inamicul se poate infiltra tocmai prin acest punct…

Soldații mei ascultau încordați, cu ochii țintă la harta improvizată. Eram sigur că-i interesează, era ceva mai pasionant decât marșurile interminabile prin ploaie, prin zăpadă, sau plonjoanele disperate prin șanțuri, prin brazde, la auzul semnalului „aviație inamică la joasă înălțime”…

— După ce oprim „inamicul”, o să urmeze contraatacul, am continuat. Iarăși nu știm exact pe unde; s-ar putea să mergem pe un teren pe care nu-l cunoaștem. Se vor da repere – copacul, fântâna, dealul împădurit. Trebuie să urmăm cu grijă aceste repere, să nu ne împrăștiem; contraatacul se dă concentrat și în cea mai mare viteză. Nu vă răsfirați, dar nici nu vă îngrămădiți. Fiecare pe direcția lui, cu strigăte de ura, ca să vârâm groaza-n inamic… Fiți cu ochii la vecini; trebuie să înaintăm cu toții cam în același ritm, ca un val căruia nu-i poate sta nimic în cale…

Citeam satisfacția în ochii lor. Dobândisem capacitatea de a ști în ce măsură oamenii înțelegeau și-și însușeau explicațiile mele. I-am pus pe câțiva să repete cu cuvintele lor ce misiune aveau în cele două momente principale ale aplicației.

— Bun. Văd că ați înțeles. Aplicația poate începe în orice moment, trebuie să fim pregătiți în toate privințele. Să n-aud atunci că unul nu-și găsește masca de gaze sau altul și-a uitat ochelarii. Ieșirea la alarmă se face cu cronometrul în mână, o să avem probabil arbitri de la comandament, în cazuri de-astea toată lumea e cu ochii la noi. Acțiune rapidă și multă disciplină. Ne-am înțeles? Sunt ceva întrebări?… Bun. Înseamnă că lucrurile sunt clare. Rămâne să vă văd cum vă descurcați în teren.

Le-am dat liber și m-am întors în cancelarie, unde Soare și Butnaru lucrau și ei de zor pe hartă.

— Te-a căutat de la Casa armatei, mi-a spus Butnaru. Dă un telefon, poate e ceva important…

Am cerut centralistului legătura. M-am prezentat și am auzit în receptor o voce entuziastă:

— Tovarășe locotenent, am primit de la București niște cărți

noi. Poți să treci după-amiază pe aici?

— Mai e vorbă! am exclamat. Vă mulțumesc că v-ați gândit la mine.

— O să-ți fac și o surpriză. Ciobul acela l-am inclus în vitrina „Mărturii arheologice din județul nostru”. Consemnând, după cum se cuvine, pe autorii descoperirii…

— E o mare cinste pentru noi, am răspuns. Ne vedem după-amiază. Să trăiți.

Am pus receptorul pe cutioara telefonului de campanie și i-am spus lui Butnaru:

— Ne așteaptă un viitor strălucit. Descoperirea noastră e expusă la mare cinste în vitrină. Și au venit niște cărți noi de la București. Suntem invitați acolo, după-amiază…

Am deschis în grabă volumul cu coperți cartonate, mi-am aruncat privirea pe planșele mari, în culori. Era un fel de catalog al vestigiilor daco-romane descoperite pe teritoriul țării. Treceam cu înfrigurare de la o epocă la alta, de la o zonă la alta, căutând să încheg într-un sistem ceea ce știam și ceea ce presupuneam. Când și când, schimbam impresii cu Butnaru.

— Asta seamănă cu vasul nostru. Uită-te aici: descoperit pe valea Siretului, ceea ce demonstrează legăturile dintre triburile dace. Și gândește-te, este datat cu două secole înainte de Burebista.

— Să-i sugerăm ideea profesorului Humă. Teza lui de doctorat tocmai asta urmărește: unitatea de viață economică și spirituală a populației de pe teritoriul Daciei.

— Unitate, continuitate și independență, cele trei mari teme ale istoriei noastre…

— Nu știți noutatea cea mare, ne-a strigat din ușă căpitanul. Constructorii au descoperit un cuptor de topit minereu și câteva locuințe.

Am sărit amândoi în picioare.

— Stați liniștiți, nu mai e nicio primejdie. Acuma cei de la muzeul județean s-au hotărât să ia problema în mână. Chiar mâine sosește o echipă de specialiști. Lucrarea la fundații a fost sistată până când se cercetează amănunțit toată zona.

— Fără noi?

— V-ați făcut partea voastră, a zâmbit el. Nu uitați că de la

ciobul acela au pornit toate. În istoria cetății Perodava se va consemna că sunteți cei dintâi descoperitori…

— Asta-i foarte frumos, dar nu-i de ajuns. Am vrea să luăm parte și la săpături.

— Poate după aplicație…

Când am plecat spre casă, se înserа. Ultimele raze de soare reliefau pe cerul senin turnul cel mare al cetății. Mergeam pe stradă și încercam să-mi spun că mă aflu în anticul decor al Perodavei; priveam zidurile seculare și frământam în gând întrebări despre modul în care izbuteau cei de demult, care nu dispuneau de mijloacele noastre de azi, să înalțe construcții înalte și trainice, care înfruntau tunurile de asediu și intemperiile; pietre îmbinate cu un liant a cărui formulă s-a pierdut; o metodă de a prepara cărămidă care rezistă, intactă, mii de ani. Sau ciudata compoziție care-a păstrat proaspete culorile picturilor…

Când am intrat în casă, m-am oprit uluit în ușă: ziare întinse peste tot; baloturi; mobile mutate în mijlocul încăperii. Soacră-mea, cu un prosop roz înfășurat pe cap în chip de turban, congestionată la față, s-a arătat în ușa bucătăriei:

— Ne-am întors la matriarhat. Toată munca pe spinarea femeilor.

— Ce se petrece aici?

— Vin zugravii, mi-a răspuns ea pe tonul cu care-ar fi zis „vin tătarii”. De trei zile se discută despre asta, dar se pare că problemele casei îi lasă rece pe unii.

A apărut și Silvia, gătită cam în același fel, cu diferența că turbanul ei era vernil.

— Unde umbli, dragă? m-a întrebat ea.

Termenul „dragă” era lipsit, firește, de orice conținut afectiv. El se folosea de obicei în momentele premergătoare unei mici furtuni casnice. Am încercat să previn furtuna:

— Am fost chemat la Casa armatei, în legătură cu un album de arheologie.

— Iarăși arheologie! Căutătorii de comori au reînviat într-o formă modernă.

— Anul trecut mai umblau niște țigani cu o nuielușă, căutau grota de sub cetate. I-a gonit miliția. Ar avea haz să te văd în conflict cu autoritățile, a spus râzând strâmb soacră-mea.

— N-o să ai plăcerea asta, i-am răspuns. Cercetările noastre se desfășoară în cadru strict legal.

— Și acasă femeile fac treabă tot în cadru legal. Am auzit că George nu-și lasă nevestica să ridice un pai de jos. Îi duce cafeaua la pat, dimineața.

— Ba încă îndulcită cu miere de albine, am răspuns eu, știind că aluzia la profesia lui George era un bun mijloc de contraatac.

Ea a zâmbit cu gura pungă și s-a întors spre Silvia:

— Hai sus să tragem șifonierul, că pe nădejdea lui…

Mi-am aruncat hainele cât colo și am sărit să le ajut.

— Sper să terminăm cât mai curând cu locomotiva asta, i-am spus Silviei.

Era vorba de șifonierul uriaș, cu trei uși, înalt până-n tavan, împodobit cu ghirlande de trandafiri sculptați. Ca și capătul patului, de altfel.

— Sigur, vrea mobilă modernă domnul, a bombănit soacră-mea. Ți-am spus că e o garnitură de preț, luată de la sora lui Grumăzescu când a plecat.

— Dacă era așa de prețioasă, sora lui Grumăzescu o lua cu ea.

— Cum s-o primească pe vapor cu așa ceva, doamne ferește. Și am luat-o foarte avantajos. M-am gândit să aibă fata, când s-o mărita. Pe atunci nu apăruseră pretențiile moderne, cu mobilă extensibilă și tot felul de mofturi.

— Mofturi măi practice decât piesele astea de muzeu.

Silvia mi-a făcut pe furiș semn să încetez această polemică fals amabilă, și m-am supus, ieșind onorabil din luptă. Mă străduiam de fiecare dată să rezist, conștient de firea dominatoare a mamei ei, hotărâsem de la bun început să nu mă las dominat; hotărâre la fel de logică la urma urmei, ca aceea de a nu lăsa soarele să răsară într-o dimineață oarecare. Silvia nu părea să ia în seamă această luptă pentru putere; de altfel, printr-o ciudată convenție, în prezența ei războiul lua forme glumețe, dar chiar și așa ea părea destul de alarmată. Uneori, seara, când ne culcam în patul acela preclasic, ea mă dojenea în șoaptă:

— Mai fă și tu concesii, înțelege-o.

— Dar ea mă înțelege pe mine?

— De cele mai multe ori are dreptate.

— Se poate, dar pe ce ton și-o susține, asta n-ai observat?

Cele mai multe dispute de acest fel se terminau cu bine. O glumă, o îmbrățișare, un gând împăciuitor – și viața mergea înainte.

Dar povestea cu zugrăvitul venea ca o bombă.

— Acum ar fi momentul să scăpăm de mobila asta, i-am spus Silviei când ne-am dus la culcare. Gândește-te numai cât spațiu s-ar crea.

— Mama ține mult la ea. Și la urma urmei ce nevoie ai de spațiu? Casa e destul de mare, și-așa.

— Îți place cum trosnește în miez de noapte? Și mirosul ăsta de lemn vechi, care nu iese cu toate deodorantele din lume. În câteva săptămâni s-ar putea să ne vină comanda. Tocmai bine când se termină cu zugrăvitul.

— Zugrăvitul ăsta e un coșmar. Numai mama este în măsură să-l suporte.

— Mă bucur că-mi dai dreptate.

— E un rău necesar, a spus ea cu convingere.

Inspirația mi-a venit a doua zi, când am aflat că locotenentul-major Petcu, comandantul gărzii de la depozitul din pădure, voia să plece într-o permisie și căuta înlocuitor.

— Mă duc eu, m-am oferit.

Locotenentul-major Cristea m-a privit cu o expresie nedumerită pe față:

— O săptămână acolo, în pădure! Asta nu-i treabă pentru un proaspăt căsătorit.

— Mă gândesc să-l ajutăm pe colegul nostru. Cineva trebuie s-o facă și pe-asta. N-am fost niciodată comandant de gardă la depozit. O experiență. Și-apoi… o săptămână trece repede.

— Bine, raportez chiar acum comandantului unității.

Peste vreo oră, m-a chemat:

— S-a aprobat să pleci la depozit. N-am prea multe lucruri să-ți spun, o să afli la fața locului în ce constă serviciul. Vreau să-ți atrag doar atenția asupra disciplinei, mai ales în mânuirea armamentului și muniției. Orice greșeală poate avea urmări grave.

— Am înțeles.

— Asta-i tot. Ia-ți de acasă tot ce-ți trebuie și la ora douăsprezece te prezinți acolo.

Am plecat în goană spre casă. Silvia era la serviciu. Cu atât mai bine. Mama soacră era cufundată într-o discuție animată cu meșterul zugrav, un tip mărunt, brunet, cu sprâncene groase, care plantase în mijlocul salonului o scară dublă și o găleată cu var. Vorbeau despre praf-de-mătase și calcio vecchio.

— Să ți-l prezint pe meșter, mi-a spus ea. De fapt sunt doi, dar ajutorul vine numai după-amiază.

— Are serviciu la blocuri, a explicat meșterul. Mai scapă el și-n cursul zilei câte-o oră, două, dar întâi se duce acolo, să facă față. Și să-l vadă dom' inginer. Pe urmă, cu șeful de echipă, merge mai ușor.

— Sper să nu dureze prea mult, i-am spus.

— Zece zile cu spălat pereții cu tot.

— Zece zile? m-am îngrozit.

— Ăsta-i record de viteză, tov' locotenent. E suprafață mare, și lucrare pretențioasă. Deviza mea: încet, dar bine.

— Dacă ai și deviză, e-n regulă. Cum stai cu materialele?

— Facem rost, am vorbit cu doamna, mai aducem noi, mai cumpărăm de la depozit – ca să nu bată la ochi, știți, să tot cari ciment cu sacii, de unde-i ai, așa, poftim bonul, neică, nimeni n-are treabă cu noi.

— Materiale de pe la…?

Am făcut un semn nedefinit peste umăr, dar meșterul s-a grăbit să-și apere onoarea:

— Se poate, domnu', păi ce, lucrăm cu materiale de furat? Vorbesc de lucrurile mai delicate, vopseaua adusă tocmai de la București, ocazie rară, culoarea fildeșului, prinde luciu ca un tablou. Și ușile-astea înghit vopsea, nu glumă.

— Bine, am spus. Numai să iasă lucru ca lumea.

— Dacă nu vă place, nu plătiți. Eu nu-s din ăia care cer banii înainte și te lasă cu lucrarea-n drum. Niște cârpaci care-au făcut de râs meseria. Rașchetăm și parchetul?

— Vedem la urmă, dacă e nevoie, a hotărât soacră-mea.

— Mie să-mi spuneți, ca să știu, dacă nu, iau altă lucrare, nu-mi place să pierd timpul. Acuma, știți, niște bani pentru materiale. Mă duc să-l prind pe șefu' de la depozit.

— Parcă ziceai că nu ceri avans, s-a mirat soacră-mea.

— Ăsta nu-i avans, sunt bani pentru materiale.

După plecarea meșterului și-a trântit furioasă turbanul roz pe scara dublă, rămasă în mijlocul încăperii.

— De ce n-ai vorbit cu el?

— Ce să vorbesc?

— Așa, să-i ceri termene, să-i pui condiții. Mie să-mi lucrezi așa și pe dincolo, să pui material cât trebuie…

— Dar ce, eu l-am angajat?

A tăcut o clipă, în fața acestui argument. A îndreptat spre mine o privire plină de speranță:

— Pare om serios, nu-i așa?

— Până la proba contrarie.

— Oricum, bine că te-a văzut aici. Ești militar, te respectă, n-o să-ndrăznească să ne ducă cu vorba. Dar trebuia să fii mai energic, să discuți cu el. Ei, nu-i nimic. O să-l mai pui la punct pe parcurs.

— N-o să am ocazia. Plec în misiune pentru o săptămână.

A bătut palmele, uimit-scandalizată:

— Ce misiune? Tocmai acum s-a nimerit?

— O simplă coincidență.

— N-ai putut să te eschivezi, știind ce balamuc e aici cu zugrăvitul ăsta?

— Imposibil. Am primit ordin și gata.

— Vezi? Și mai zici că așa și pe dincolo. Tot pe capul meu rămân toate. Când pleci?

— Chiar acum.

— Să-ți dau ceva de mâncare pentru drum.

— Nu-i nevoie. Doar schimburi să-mi iau și trusa de bărbierit.

— Și? De mâncare?

— Avem acolo. Nu mergem prea departe, i-am spus.

Nu era cazul să le știe chiar pe toate.

19.

Erau mai multe bordeie subterane, la zeci de metri unul de altul, cu acoperișul mascat cu brazde de iarbă. Numai ușile joase, întărite cu bare de fier, se vedeau. Luasem în primire de la locotenentul-major Petcu sigiliile de pe uși, semnasem procesul-verbal și cercetasem în fugă planul de alarmare, planul de intervenții la incendii și tot felul de instrucțiuni.

— Am timp să le studiez până diseară. Duceți-vă, să nu pierdeți trenul.

— Băieții sunt buni, n-au să-ți facă necazuri. M-am obișnuit cu ei. Ai doi gradați, dorm cu schimbul. Dintre ei, caporalul Mitrea e mai dezghețat și știe toate rosturile. Ai aici tot ce-ți trebuie; spirtieră, zahăr, pachețele cu ceai. Nu uita să dai raportul la orele fixate. Convorbirile particulare sunt interzise, telefonul trebuie să fie totdeauna liber.

— E clar, fiți fără grijă. O să mă descurc.

Am ieșit din cămăruța comandantului pe coridorul îngust. Ușa alăturată, deschisă; era camera de serviciu, cu un pat, o masă, un telefon și o mică stație radio pe ultrascurte, al cărei beculeț roșu clipea prietenos în penumbră.

Soldatul de planton, care stătea pe un scaun în fața stației radio, a sărit în picioare.

— Stai, a spus locotenentul-major. N-ai mai terminat cartea aia?

— Am luat-o de la-nceput. E foarte interesantă.

— Să mi-o dai și mie când mă-ntorc. Unde-i caporalul Mitrea?

— E-n sala de mese, repară radioul.

Caporalul s-a ivit în pragul ușii următoare. Un băiat frumos, înalt, cu uniforma bine ajustată.

— Ordonați!

— El e ajutorul meu, mi l-a prezentat locotenentul-major. Și secretarul organizației UTC. Vezi, Mitrea, ai grijă, ajută-l pe tovarășul locotenent. N-a mai fost niciodată pe aici. Eu am plecat, să n-aud că ați făcut ceva trăsnăi în lipsa mea!

L-am urmărit, din pragul corpului de gardă, până a dispărut printre copaci, după un cot al drumului. M-am întors spre caporal:

— Vasăzică, aici vă faceți veacul.

— Da, tovarășe locotenent. De patru luni de zile, ăștia suntem. Doar comandantul gărzii se schimbă.

— Totuși, nu vă e greu aici, în pădure?

— Pe-o parte e mai bine decât la regiment. Ne gospodărim cum putem. Grija principală – serviciul de gardă. Încolo, mai facem ceva instrucție, câte-o oră culturală, treburi gospodărești… Nu prea e timp de plictiseală. Altfel, avem condiții bune. Căruța cu alimente vine la două zile o dată. Ne aduc și ziare… Duminica avem voie să ieșim în oraș, dar băieții nu prea se-nghesuie. E cam departe, jumătate din timp îl pierd pe drum.

— Hai să dăm o raită pe la posturi.

L-am trimis să-și ia arma, mi-am luat centura și pistolul și l-am supravegheat cum își încarcă pistolul-mitralieră, la locul special amenajat. Îmi răsuna încă în minte recomandarea lui Cristea: fii atent cu armele și muniția…

Mi-a explicat pe drum sistemul de pază al depozitului: bordeiele erau împrejmuite cu gard de sârmă ghimpată; mai exista o rețea de semnalizare electromagnetică, iar în mijlocul perimetrului se afla un foișor la înălțimea copacilor, cu reflector. De jur-împrejur erau posturile de santinelă; între posturi circulau patrule – militarii care nu erau în schimb.

— Sigur că noaptea e mai greu. Pădure, întuneric, dacă mai și plouă, e o minune. Dar băieții sunt buni, niciodată n-au fost cazuri…

— Sunt ochitori buni?

— Unul și unul. Ne-am amenajat un poligon în spate, spre munte. În fiecare săptămână facem antrenament, cu rândul.

— Și învoiri, permisii?

— Tot așa, cu rândul. Nu prea des, că nu se poate. Și nici mai mult de doi inși odată. În caz de ceva, trebuie să avem efectivul cât mai…

— Și? Ați avut vreo situație deosebită?

Caporalul a încetinit pasul. A spus cu capul în jos:

— Au mai fost. Astă-iarnă, într-o noapte, aud o rafală de pistol-mitralieră și soneria de alarmă. Cineva intrase în rețeaua de semnalizare. Într-o clipă, toți în poziție de luptă. Proiectorul de sus, îndreptat spre postul trei, de unde venea alarma. Ne-am dus acolo ca la asalt, și ce credeți? Un lup călcase pe firele

de semnalizare.

— Vin lupi pe-aici?

— Cum să nu? Și lupi, și vulpi, și căprioare... Acuma s-au obișnuit băieții, își dau seama dacă-i om sau animal și nu mai trag așa copilărește. Altă dată ne-am pomenit cu un turist străin în fața santinelei de la corpul de gardă. Mâinile sus, percheziție, cum ai ajuns aici, omul râdea. Îi mai ardea de râs, înțelegeți? Am dat telefon în oraș, au venit milițienii cu o mașină, s-au lămurit lucrurile. Spunea că a greșit drumul, că n-a văzut panoul din marginea pădurii.

Un tufiș a foșnit scurt în stânga mea. Am tresărit. Din tufiș s-a ivit un soldat mărunt, cu arma gata de tragere. A mânuit-o reglementar, mi-a dat onorul și a raportat:

— Tovarășe locotenent, sunt soldatul Păun Ion. La controlul efectuat în sector n-am observat nimic deosebit.

— Bine, i-am spus. Dar nu te-am auzit venind.

— Ne-am deprins să umblăm ușor prin pădure. Avem cărările noastre, separate de drumul obișnuit. La nevoie, putem să realizăm surpriza. Și surpriza e armă de bază. Cu efective mici, poți obține succesul.

— Măi Păune, tu ești un adevărat tactician.

Soldatul s-a înroșit la față. Obrajii lui delicați, rumeni de aerul sănătos al pădurii, deveniseră stacojii.

— Am învățat... Vreau să intru la școala de ofițeri.

— Bravo. Mâine-poimâine suntem colegi. Dacă vrei, cât stau cu voi pot să te ajut la pregătire.

— Vă mulțumesc. Toți ofițerii care-au trecut pe-aici m-au învățat câte ceva.

— Bine, continuă-ți rondul!

A dispărut în tufiș tot așa, pe neauzite. Începeam să-i admir pe noii mei subordonați. Caporalul m-a invitat să mergem mai departe.

— Vreau să vă arăt postul cinci. Cel mai greu.

— Ascultă, sunt mulți oameni aici ca Păun?

— Majoritatea. Aleși pe sprânceană, tovarășe locotenent. Ne-au spus de la-nceput: e un serviciu mai aparte. Un depozit ca ăsta... Muniție, materiale, explozivi... Trebuie păzit ca lumea. Aici nu încap jumătăți de măsură.

De-a lungul gardului de sârmă ghimpată se iveau când și

când obstacole – un tufiș, o creangă lăsată deasupra potecii. Caporalul punea mâna, frângea ramurile, călca rădăcinile tufișului cu piciorul.

— Toată ziua curățim lăstarii ăștia, dar cresc la loc. Natura e puternică. Dar noi trebuie să păstrăm spațiul regulamentar în jurul gardului...

Într-o jumătate de ceas învățasem o mulțime de lucruri despre paza unui depozit. Era ca un capitol aparte în știința noastră ostășească. Începeam să mă bucur că dintr-o ambiție măruntă ajunsesem aici.

Postul cinci era în colțul cel mai depărtat al împrejmuirii. În jurul gardului pământul era arat, probabil pentru cazuri de incendiu. Dincolo de arătură începea brusc desișul – copaci seculari, iar printre ei tufe de diferite înălțimi, evocând mai degrabă un peisaj tropical.

— În partea asta e altfel de pământ, mi-a explicat caporalul. Și locul e drept, ține mai bine umezeala. Cresc toate ca din apă. Posturile cinci și șase sunt mai apropiate între ele, fiindcă n-au vizibilitate.

Ne-am apropiat de o santinelă. Ne-a somat regulamentar, apoi a raportat dintr-o suflare:

— Tovarășe locotenent, la postul cinci nimic deosebit. Sunt santinelă schimbul doi, soldatul Hălmăgeanu.

— Bine, i-am spus. Nu ți-e frig?

— E cam răcoare, dar ne-am deprins. Eu mi-s din Harghita, și la noi e tăt răcoare, câtu-i vara de lungă.

— Te mai doare măseaua? l-a întrebat caporalul.

— Mi-o trecut. Gândesc c-o fost un curent, ceva, că neamul nost' îs numai oameni cu dinți zdraveni.

— Bine. Fii cu ochii-n patru, după consemn.

— 'Nțeles! a spus soldatul îndreptându-și umerii.

Când am revenit la corpul de gardă, eram sigur că n-o să mă plictisesc aici. Erau ore de specialitate – caporalul mi-a arătat un plan cu teme pentru luna aceea –, apoi învățământul politic, activitățile culturale, întreținerea armamentului și îngrijirea grădinii din spatele corpului de gardă, un spațiu bine gospodărit, împrejmuit cu același gard de sârmă – ca să nu intre sălbăticiunile, îmi explicase caporalul – cu răzoare etichetate. Mi-au arătat-o cu mândrie, ca pe marea lor

realizare. M-am aplecat să citesc eticheta. Mă așteptam să găsesc o denumire din botanică, găseam un nume de om.

— Fiecare cu pătrățica lui, mi-a explicat caporalul. Am zis așa, mai mult în joacă, să împărțim răspunderile. Și ideea a prins. Fiecare udă, sapă, plivește. Pe Hălmăgeanu l-am scutit. El se ocupă de sectorul zootehnic. Dimineața bem lapte proaspăt...

Avea pitorescul lui acest amestec de rigoare ostășească și preocupări domestice. Însăși clădirea pentru personalul de gardă aducea cu o fermă – grajdul în spate, iar alături căpițe de fân de care erau rezemate furci și greble, uneltele obișnuite într-o gospodărie țărănească. În parii dintr-o latură a gardului erau înfipte câteva oale de pământ. Desigur, nu făceau parte din inventar. Cum ajunseseră acolo? La câțiva pași de rastelul pentru încărcarea armamentului, într-o cocină frumos văruită, făceau gălăgie câțiva purcei. Mai încolo, o roabă cu obloane înalte, folosită, desigur, pentru transportul fânului. Să tot faci reflecții despre vocația de agricultor a soldatului nostru. Mă plimbam prin iarba strălucind de rouă și evitam să evoc, aici, imaginea casei familiei Stamatescu invadată de zugravi care aruncau țigările pe jos și repetau la infinit termeni tehnici ca gleduit, humă, praf-de-mătase, aracet, rabiț și palux.

— Azi avem vânat la masă, mi-a spus caporalul.

— Cum așa? Sper că nu trageți cu pistolul-mitralieră după iepuri.

— Cadou de la pădurar. Un tip foarte cumsecade, Stamatescu îl cheamă. L-au ajutat băieții, mai alaltăieri, să sape un canal de scurgere. E un loc în pădure unde la fiecare ploaie se forma un fel de mlaștină, de nu mai putea trece nimeni. Tovarășul, locotenent-major a cerut aprobare și a dat oamenii. Doar e și pădurea noastră, nu?

— Și s-a simțit obligat să vă răsplătească pentru asta?

— Dar nu-i răsplată. Un gest de prietenie. S-ar fi supărat dacă-l refuzam. Iepuri sunt destui pe-aici. Mereu îl auzim împușcând prin pădure. Un om activ, ne-nțelegem bine cu el. Pe plan local asta contează mult.

I-am aprobat opinia, fără să mai precizez că pădurarul îmi era bine cunoscut...

Seara, după un ultim rond pe la posturi, m-am culcat pe jumătate îmbrăcat, punându-mi centura cu pistolul, la-ndemână. Soldații trebuiau să fie gata la primul semnal; socoteam că se cuvine să le-o iau înainte. Cel din urmă gând, când am ațipit, a fost o ipoteză războinică: dacă se întâmplă *ceva* – nu știam limpede ce, încercarea cuiva de a pătrunde în depozit, sau de a ataca santinela ca să-i smulgă arma, sau o ploaie torențială, o furtună, un incendiu... voi ieși cel dintâi, gata să intervin, să împart ordine energice, să fac față situației...

Când m-a trezit plantonul, așa cum îi cerusem, mi se părea că dormisem doar un minut. Am sărit din pat, buimac:

— Ce s-a întâmplat?

— Ați ordonat să vă scol, tovarășe locotenent. Peste zece minute se schimbă posturile.

— Aha! Caporalul ce face?

— E cu băieții la rastel, încarcă armele.

— Bine, vin și eu imediat.

M-am echipat într-o clipă și am ieșit potrivindu-mi centura și tocul pistolului. Când am deschis ușa, frigul umed al pădurii m-a făcut să mă înfior. În direcția rastelului am văzut o lumină galbenă și, profilându-se cam de jos în sus, umbrele uriașe ale soldaților din schimb. Mai fusesem comandant de gardă la regiment, dar aici era cu totul altceva. Ne înconjura nemișcarea pădurii, un întuneric dens. Mi-am amintit de bietul soldat Benga. Aici să le văd, unde fiecare pas îți dă impresia că te apropii de un zid negru. Lumina anemică a felinarului părea să străbată cu greu prin ceața ușoară dinaintea zorilor.

— Schimbul a încărcat armamentul, mi-a raportat caporalul.

— Bine. V-ați odihnit destul?

— Ne-am deprins, tovarășe locotenent. Patru luni noapte de noapte, la aceleași ore...

— Să mergem, i-am spus.

Caporalul a dat comenzile obișnuite și am pornit. Am remarcat că deși în miez de noapte, deși în mijlocul pădurii, ostașii mergeau în cadență, ca pe platoul din fața comenzii regimentului. Lumina felinarului decupa vag din întuneric picioarele care se mișcau în același ritm. Și m-am gândit că nu numai disciplina îi îndeamnă să meargă așa. Aici, în acest

întuneric ostil, pasul cadențat însemnă și altceva: apartenența la un grup, nevoia de apropiere, resimțită cu deosebire acum, cu câteva minute înainte de a rămâne fiecare în întuneric, izolat de ceilalți, singur cu arma și cu gândurile lui.

Zilele treceau așa, împărțite cu strășnicie de schimbarea posturilor, la fel de precisă ca mersul astrelor pe cer. Între schimburi, dormeam, făceam lecții cu soldații, ascultam buletinele de știri la radio; la orele fixate dădeam raportul la regiment – mereu aceeași formulă, scurtă și inexpresivă, îndulcită uneori de întrebarea suplimentară a interlocutorului: cum te simți, ce mai e pe acolo. Căruța cu alimente venea și ea cu aceeași regularitate; unul dintre soldați urmase cursul de bucătari și-și atrăgea invariabil elogiile celorlalți pentru felul cum gătea. Mărturisesc că începuse să-mi placă, chiar dacă în sinea mea tânjeam după o întâmplare care să mă scoată din rutina zilnică, să adauge o fărâmă de neprevăzut acestei vieți simple și idilice și – de ce să n-o mărturisesc? – să mă scoată din anonimat.

20.

M-am despărțit de ostașii de la depozit cu oarecare regret. Începusem să mi-i apropii, să-i cunosc; viața lor, permanent sub semnul vigilenței, mi se părea deosebită. I-am predat locotenentului-major Petcu documentele, am îndeplinit toate formele și ne-am aplecat amândoi asupra sigiliilor de la ușile joase. Apoi el m-a privit cercetător:

— Ceva neplăceri?

— Nimic deosebit. Oamenii sunt bine instruiți, treaba a mers aproape de la sine. Iar caporalul Mitrea m-a ajutat, într-adevăr.

— Știam eu c-o să te descurci. Ei, tovarășe locotenent, acum nu te mai rețin. Cred că abia aștepți să te întorci acasă. Îți mulțumesc pentru bunăvoința cu care m-ai ajutat.

— A fost o experiență pentru mine. La nevoie, mai pot să vin și altă dată.

— O să mai ajungi aici, nu te teme. Facem serviciul prin rotație, în iarna viitoare precis îți vine rândul. Așa. Mitrea, condu-l pe tovarășul locotenent.

— Nu e nevoie, am protestat,

— Ei, măcar până la drumul forestier, cât ține sectorul nostru.

— Vă doresc serviciu ușor mai departe, i-am spus.

Mi-a strâns mâna. Mi-am luat valiza și am plecat cu caporalul. Soldatul de la postul unu mi-a prezentat arma.

— Succes, Păune. Sper să devenim colegi…

Pe drumul forestier m-a ajuns din urmă o mașină cu remorcă specială, care transporta trunchiuri la fabrica de mobilă. Șoferul a oprit și mi-a deschis portiera din dreapta. M-am urcat bucuros și astfel am ajuns în oraș mai repede decât mă așteptam.

Nerăbdarea de a ajunge iarăși acasă s-a stins curând în fața ușii de la intrare: am văzut pe mozaicul bine lustruit pete de var și urma lăsată de o găleată mânuită neglijent. Am deschis ușa; m-a izbit un miros de umed, de humă, de vopsea. În salon, am dat cu ochii de soacră-mea; stătea cu mâinile-n șolduri și se uita în sus, spre meșterul care, cățărat pe scară, râcâise cu un șpaclu stratul proaspăt de var.

— Bine v-am găsit, am salutat-o.

— Ei, s-au întors voiajorii noștri! a spus ea fără să-și ia ochii

de la meșter. Ia spune, meștere, am avut dreptate?

Meșterul a făcut mișcarea aceea pe care numai zugravii știu s-o facă bine: călare pe scară, s-a mutat cu o jumătate de metru spre stânga. Brațele scării se mișcau ca niște picioroange ciudate. Pe urmă s-a întors spre ea. Avea fața roșie, transpirată:

— Putea să rămână și așa. În partea asta peretele n-o să stea gol. N-ai zis matale să împușc dibluri pentru tablouri?

— N-are importanță. Poate mă răzgândesc, poate vând tablourile; știu eu? Peretele trebuie să fie drept peste tot. Mă costă o groază de bani și vreau o lucrare ca lumea.

Meșterul a mai coborât o treaptă:

— Spune și-mneata, tov' locotenent, nu-i drept peretele?

Am încercat să dau un răspuns diplomatic:

— Știu eu? S-ar părea că… De fapt, dacă ne uităm mai de aproape…

— Are denivelări, se vede de la o poștă, a rostit ea verdictul.

Mi-am dat seama că prezența mea nu ajută la lămurirea controversei. Am ridicat valiza și am pornit agale spre dormitor, ocolind grămăjoarele de moloz.

— Mă duc să mă schimb și dau o fugă la Silvia.

— Vezi cum umbli pe sus, că am întins perdelele să se mai zvânte. Nu ți-e foame?

— Nu, mulțumesc. Am mâncat.

— Poate-o scoți mai devreme de acolo. Am muncit amândouă zilele astea ca niște sclave.

În dormitor abia am avut loc să mă-nvârtesc. Mi-am schimbat hainele, am făcut un duș și m-am echipat mai sportiv; după ce umblasem toată săptămâna în cizme, pantofii ușori îmi dădeau senzația că am aripi la picioare. M-am dus în grabă la spital și am rugat portarul s-o cheme pe Silvia. Ea a apărut îndată; în halat alb și cu bonețică albă, pusă cochet peste părul strâns coc, părea o copiliță. Mi-a sărit de gât:

— Parcă ai lipsit un secol.

— Mi-a fost dor de tine, i-am șoptit sărutând-o pe obraz. Am venit să te iau…

Silvia s-a uitat la ceas:

— Ar mai fi o jumătate de ceas, dar colega de după-amiază a venit mai devreme. Mă duc să mă îmbrac.

— Bine. Te aștept în stradă, aici e prea cald.

Am urmărit-o cum se depărta, alergând, pe culoarul lung și alb. Am ieșit. Era o adevărată zi de mai; simțeam, prin tricou, săgețile de foc ale soarelui de amiază. După săptămâna aceea petrecută în umbra pădurii, aerul mi se părea de-a dreptul fierbinte. Am făcut câțiva pași pe strada din fața spitalului. Aceeași stradă unde acum câteva luni o așteptam plin de emoție. Am încercat să refac starea de spirit de atunci, îngrijorarea, îndoielile, întrebările. N-am reușit. Acum era altceva, Silvia devenise soția mea, în drum spre casă nu-mi mai puneam întrebarea dacă se cuvine sau nu s-o iau de braț; mă simțeam acum mândru și când m-a ajuns din urmă am luat-o în brațe și am sărutat-o.

— Ne vede lumea, a protestat ea râzând.

M-a măsurat din cap până-n picioare, m-a întors spre ea ca pe-un copil:

— Arăți destul de bine. Te-ai rotunjit, te-ai bronzat, s-ar zice că misiunea ți-a priit de minune.

— Aerul de pădure, i-am explicat. Și liniștea. Altceva decât în oraș. În schimb tu arăți cam trasă la față.

— Pieptănătura e de vină, mi-a spus ea repede. Sau poate și oboseala… N-ai idee cât am tras zilele astea. Tata e plecat iarăși, tot într-o „misiune urgentă”. Nu se prea dă în vânt după treburile mărunte ale casei. În privința asta semănați de minune.

Luam cuvintele ei drept ceea ce erau: o critică dubioasă, ambalată în zâmbete; dar sunt cazuri când zâmbetele dor și ele.

— O să recuperez timpul pierdut, i-am făgăduit. După cât se pare, a mai rămas destulă treabă. Mama nu părea deloc mulțumită…

— Are și de ce. Meșterii nu prea se țin de lucru, vin după-amiaza pentru câteva ore, ea stă tot pe lângă ei, mizerie peste tot… Iar tu ai plecat…

— Ce era să fac?

— Măcar să fi fost mai energic cu meșterii atunci, la început. Să le pui condiții.

— Dacă îi angajam eu, era altceva. Mama vrea să le facă ea pe toate.

— Știi ce? Hai să nu ne certăm tocmai astăzi. Eram așa de bucuroasă când te-am văzut venind...

— Și acum nu mai ești?

— Ba da. Câtă vreme ești bun și înțelegător.

— N-ai observat tu, dar așa sunt eu întotdeauna, i-am spus în glumă. Ce-ai vrea să facem? Dăm năvală acasă, peste meșteri?

— Sunt sătulă de ei. În fiecare zi aceeași poveste. Hai puțin prin Crâng.

Prin Crâng! m-am mirat. Acolo se duc numai pensionarii și elevii care chiulesc de la școală.

— Să zicem că suntem și noi elevi. Și tragem chiulul de la lecția „Lupta mamei cu meșterii zugravi”. Vreau să respir și eu puțin aer de pădure, să arăt dolofană și mulțumită ca tine.

Am trecut peste reproșul conținut în aceste cuvinte și am luat-o spre Crâng. Îndată ce am pătruns pe aleea Centrală a parcului, am simțit răcoarea și miresmele de pădure. Se îmbinau aici mirosul de sevă al primăverii cu izul aspru al frunzelor de anul trecut, pe jumătate înghițite de pământul reavăn de sub copacii uriași. Straturile de flori erau în apogeul frumuseții lor; păsările cântau în frunzișul tânăr al copacilor; mai încolo, într-un luminiș cu leagăne și tobogane se jucau copiii. Am luat-o pe o alee laterală, care lăsa liberă priveliștea spre munți. Silvia s-a apropiat să citească plăcuța de pe trunchiul unui pom: „Monument al naturii. Stejar european. În vârstă de peste 150 de ani”. La umbra lui, pe o bancă, ședea o bătrânică cu figură simpatică; lângă ea un cărucior înalt, cochet, cu ferestruică de celuloid, ai fi zis o trăsurică în miniatură. În dreptul căruciorului, pe partea cealaltă a aleii, o fetiță de doi-trei ani se aplecase să vadă mai îndeaproape ceva: o gâză, un mușuroi de furnici sau colțul unei plante abia răsărite.

Silvia s-a apropiat de fetiță, s-a lăsat în genunchi lângă ea, au început să converseze sub privirile îngăduitoare, dar vigilente ale bunicii. M-am așezat pe bancă, lângă ea, și mi-am aprins o țigară. Silvia a luat fetița de mână și a dus-o mai încolo, lângă un copac, să-i arate o floare. Bătrâna a pus lucrul deoparte, urmărind cu interes ce se petrece.

— Soția dumneavoastră? m-a întrebat.

— Da, doamnă.

— Aveți copii?

— Deocamdată nu. Suntem căsătoriți de câteva luni.

— Vezi, dragă domnule, instinctul matern. Eu am fost profesoară de biologie, am studiat profund problema asta. Legea vieții: să creeze viață. O poruncă a naturii. Am crescut trei copii, în vremuri grele: război, refugiu, foamete... Mă lăsam pe mine ca să le dau lor. Au crescut mari, au avut copii... I-am crescut și pe nepoți. Iar nepoții încep și ei, de-acum, să aibă copii. Primul născut din a treia generație e fetița asta. Așadar sunt străbunică.

— Vă doresc să creșteți și a patra generație, i-am urat.

— Ei, domnule, sunt bătrână. Am optzeci și patru de ani, am trăit două războaie... În nouăsute șaisprezece eram copil, am stat sub ocupație, veneau lăncierii împărătești și luau ouăle găinilor din cuibare... Multe mai vezi într-o viață de om...

Cumpănindu-se pe piciorușele ei scurte și plinuțe, fetița a alergat spre noi. În urma ei Silvia, cu brațele întinse, gata s-o prindă dacă s-ar fi împiedicat.

— Încet, Minodora, a strigat bătrâna. Încet cu mamaia, să nu cazi! S-a întors spre mine: Maică-sa nu prea are timp de ea. Ziua la slujbă, seara la ședințe, sau la bibliotecă... viață modernă. Adică agitată.

În clipa aceea fetița s-a poticnit, Silvia a prins-o și a ridicat-o în sus; am auzit râsetele lor zglobii. Bătrâna și-a îndreptat privirea spre mine:

— Asta-i menirea cea mai sfântă a femeii. Maternitatea. Restul – profesie, ședințe, emancipare – după aceea. Când eram eu tânără, apăreau caricaturi prin jurnale. Bărbatul acasă, spălând vasele, iar femeia la întrunire. Nu se poate, domnule. Femeia la rostul ei, în cămin, cu copiii... Minodora, hai la mamaia să-ți șterg năsucul!

Profund preocupată de această îndeletnicire, nu mi-a mai dat nicio atenție. M-am ridicat, am făcut un semn discret Silviei: „Valea!” Bătrâna mi se părea cam pisăloagă și Silvia mi-a făcut semn că a înțeles. S-a apropiat de fetiță:

— La revedere.

Fetița, lipită de genunchii bătrânei, a ridicat spre Silvia ochii ei mari, albaștri:

— Când mai vii?

— Mâine, a spus Silvia. O să-ți aduc un iepure de pluș.

— Cu ulechi mali?

— Cu urechi mari.

Bătrâna a râs încet:

— Are și ea unul acasă. Cam jerpelit. Doarme cu el. Copii, a adăugat pe un ton de scuză.

— Sărut mâna, multă sănătate, am salutat-o.

— La revedere. Ai grijă, domnule, nu uita ce ți-am spus…

— Secretul nostru, doamnă.

Silvia m-a luat de braț. Cu mâna cealaltă a făcut „papa” fetiței care privea cam tristă după noi.

— Ce secret ai cu bunica? Spune-mi-l și mie.

— Dacă-i secret, cum să ți-l spun!

— Atunci nu ți-l spun nici eu pe al meu.

— Începe tu.

— Azi am fost la ginecologie, la consult. O să fiu mamă.

— Silvia! am strigat atrăgând-o spre mine. De ce nu mi-ai spus?

Ne-am îmbrățișat acolo, în mijlocul aleii. În clipa aceea nu-mi păsa de nimeni și de nimic. Legea vieții, cum spunea bătrâna.

— Ar mai fi o problemă, a urmat Silvia. Medicul m-a consultat cu grijă, m-a ascultat la plămâni, mi-a făcut electrocardiogramă… Mi-a găsit o afecțiune cardiacă, nu prea gravă, dar m-a făcut atentă că trebuie să mă îngrijesc. „Sunt cadru medical”, i-am amintit. „Și ce dacă ești cadru medical? Nu ești tot om? Cu atât mai mult fii conștientă de ce se întâmplă și menajează-te. Prima sarcină e esențială!” Și mi-a împuiat capul cu o mie de recomandări. Să nu ridic greutăți mari, să nu mă enervez, să nu pierd nopțile, să evit fumul de țigară, să stau cât mai mult la aer curat…

— De-asta voiai să venim în Crâng? Foarte bine. De mâine-ncolo o să trecem zilnic pe-aici. Să stai la soare, la aer curat… Cât despre treburile casei, ia-o mai ușor. Nu mai ridica tot felul de obiecte grele, așteaptă să vin eu, când e nevoie de ceva. Zugrăveala asta a căzut într-un moment nepotrivit. Dar nu-i nimic, o să te protejez, o să te scutesc de eforturi. Voi face totul ca să fii cea mai fericită mămică!

M-a strâns de braț drăgăstoasă. Mă simțeam în clipa aceea mărinimos și puternic, un zeu ocrotitor a două ființe, din care

una abia se pregătea să vină pe lume. Era într-un stadiu primitiv – evitam să evoc imaginea din cartea de anatomie, care explica totul cu o exactitate nemiloasă, ajungând să te și umilească oarecum: un ghemotoc de straturi suprapuse, diferit colorate, neclare, care nu lasă să se ghicească încă ființa umană, și dedesubt explicația nepăsătoare: „Embrionul în săptămâna a treia.” Nu, nu trebuia să evoc imaginea. Ci să mă gândesc la o ființă mică și vioaie, cu ochi albaștri mari, care aleargă pe alee abia cumpănindu-se pe piciorușele scurte și grăsuțe.

— Te iubesc și mai mult, acum, i-am spus ființei care avea să fie mama acelei ființe.

De dimineața și până seara soacră-mea stătea pe lângă meșteri, le aprecia cu ochi critic performanțele, îi punea să retușeze cea mai mică asperitate. Uneori, bieții oameni mă luau drept martor, ridicau ochii spre cer.

— Doamna e pretențioasă rău, n-a mai putut răbda unul. Zău, tov’ locotenent, cu așa femeie nu e de glumit.

„Mie-mi spui? Am aflat chestia asta mai demult”, le răspundeam în gând.

Nu le cântam în strună, dimpotrivă: în concepția mea, acesta era modul de a le spori respectul pentru exigențele ei. În ce mă privea, în zilele acelea m-am ținut de cuvânt: puneam mâna să mut mobilele dintr-un loc în altul, smulgeam mătura și fărașul din mâna Silviei și adunam grămăjoarele de tencuială de pe parchet, spălam stropii de var de pe ferestre. Eram sigur că străduania mea nu scapă ochiului vigilent al coanei Clementina (continuam s-o numesc astfel în sinea mea, singurul mod de a mă răzvrăti împotriva firii ei intransigente). Într-adevăr, în acea perioadă am surprins la ea niște gesturi mărunte, dar grăitoare; îmi trăgea mai la-ndemână ligheanul cu apă, muta la timp un taburet pe care urma să mă cațăr ca să ajung într-un loc greu accesibil, îmi vorbea pe un ton mai potolit, având aerul că se sfătuiește cu mine înainte de a lua o decizie. Chiar dacă, în cele din urmă, dreptul de a decide îi revenea tot ei.

La regiment evenimentele se precipitaseră. Venise un colonel de la divizie, în control după cât se spunea, dar printre ofițeri circula vorba că are un plic sigilat pe care la o anumită

dată îl va înmâna comandantului. Așadar, aplicația poate începe oricând, la orice oră. Mai ales noaptea. Butnaru, relatându-mi toate acestea, m-a prevenit:

— Să știi de la mine, în general asemenea operațiuni se declanșează noaptea. Așa a fost și anul trecut. Pe la miezul nopții, cioc-cioc la ușă: „Prezentați-vă imediat la unitate.” O formulă destul de banală, dar nu se poate să nu-ți tremure un pic mâinile când îți închizi valiza.

— Dacă ești pregătit, n-are de ce să-ți tremure mâinile, i-am spus cu siguranță în glas.

M-am dus acasă și mi-am controlat valiza, mai ales că de când cu zugrăveala se cam zăpăciseră lucrurile prin casă, am înlocuit bateria veche de la lanternă, apoi am închis încuietoarea. Nu-mi tremurau deloc mâinile. N-or să-mi tremure nici atunci, mi-am spus cu aceeași siguranță de sine.

21.

Curând după ce s-a terminat cu zugrăvitul, ne-a sosit și mobila pe care-o comandasem la magazin. Era o mobilă frumoasă, modernă, cu furnir de culoare deschisă; când am descărcat-o, soacră-mea s-a învârtit pe lângă camion, a spus oamenilor să umble cu grijă, le-a așternut un preș ud la intrare și a dirijat personal toate manevrele. Îmi părea bine, mă așteptasem la oarecare opoziție din partea ei. Doar achiziția mea venea să înlocuiască mobila princiară cu coronițe sculptate. Frumoasa garnitură stil 1900 și-a luat locul în camera lor, după ce am scos de acolo studioul, șifonierul și o oglindă tulbure, „piesă rară”, cum o denumea, cu o bizară mândrie, coana Clementina. Toate aceste rocade au cerut ceva energie. Mai ales că, după ce în cele din urmă am văzut mobila cea nouă adusă în camera noastră, a început alt rând de manevre, inspirate tot de ea: mai la dreapta, mai la perete, mai în față, să-ncercăm cum vine oglinda pe colț – și tot așa. Într-un târziu, când toate lucrurile acelea cu furnir în culoare deschisă și-au găsit locul în camera spațioasă, Silvia s-a trântit istovită într-unul din fotoliile mici, cu brațe groase:

— E foarte comod. Parcă te-mbrățișează. Nici nu mă mai ridic de-aici. Covorul și perdelele le lăsăm pentru mâine.

În schimb, mama ei părea neobosită: a încercat ușile șifonierului, a controlat sertarele, a apăsat cu pumnul în perna fotoliului. În cele din urmă s-a așezat pe pat, bătând ușor cu palmele în jurul ei.

— Cam tare. O să-i fac o saltea de lână. Așa-s lucrurile astea moderne.

— M-aș fi mirat să nu-i găsești vreun cusur.

— Nu-i cusur, dragul meu. Pur și simplu o constatare. Depinde de gusturi. Să vezi ce dormitor florentin, din stejar masiv, și-a trântit George! L-a comandat la un meșter din Sighet. Lucru de înaltă clasă, nu producție de serie.

Mi-a sărit țandăra; eram obosit și flămând, o jumătate de zi o făcusem pe hamalul, palmele mă usturau, mușchii îmi zvâcneau de atâta efort, simțeam în cerul gurii gustul dulceag-înțepător al lacului de mobilă – iar ea știuse să-mi strice pe dată bucuria. Am ripostat căutând să păstrez un ton calm,

glumeț aproape, chiar dacă în sinea mea fierbeam:

— Care George? Abia uitasem de numele ăsta. Nu-l mai auzisem de mult.

— Zău, mămico, măcar acum puteai să eviți, a dojenit-o Silvia.

Intervenția ei m-a încurajat. Nedreptățit în felul ăsta, tocmai astăzi, după o realizare gospodărească de asemenea proporții! Am început să mă plimb prin cameră, clamându-mi indignarea. Și pe măsură ce vorbeam, revolta mea creștea, alimentându-se nu dintr-un sentiment real, ci din propriile mele cuvinte:

— George și iar George. Mereu de-a curmezișul drumului. Mă poticnesc de fantoma lui, orice-aș face. Ca o piază rea, mă pândește prin toate colțurile casei. Simt că-l urăsc, chiar dacă nu l-am văzut niciodată. Văd negru-n fața ochilor numai ce-i aud numele.

— De ce vorbești așa despre el? E un om pe care-l admir.

— Nu era nevoie s-o spui. Știam demult că-l admiri. Și că l-ai fi preferat pe el. În timp ce eu ți-am fost antipatic din prima clipă.

— Nu chiar din prima clipă. Întâi am stat să te observ. Speram să-i semeni. Curând mi-am dat seama că m-am înșelat. Mi-ar fi plăcut un ginere mai gospodar.

— Gospodăria e una, sentimentul față de cineva e alta.

— Dar se leagă între ele. Nu-mi poți cere să te iubesc când te văd atât de nepăsător față de problemele casei.

Mi-am dat seama, vag, că discuția o pornise pe o pantă primejdioasă; simțeam însă un fel de voluptate amară să-i spun tot ce adunasem în ultima vreme.

— Bine cel puțin că mi-o spui ce-a dreptul, ca să știu cum stau. Adevărul e că nici dumneata nu mi-ai dat motive să te iubesc prea mult.

— Cum îți permiți?

— Trebuia odată și-odată să limpezim lucrurile. Din clipa de față, nu mai avem ce discuta. Silvia, fă-ți bagajele. Într-o jumătate de oră plecăm.

— Unde să plecăm? a întrebat ea încet.

Întrebarea m-a descumpănit o clipă, dar eram prea înfierbântat ca să mai stau pe gânduri. Am făcut un gest larg cu mâna.

— Găsim noi. Am atâția colegi, prieteni, doar nu trăim pe-o insulă pustie. În cel mult o lună, blocul e gata. Chiar mâine fac raport pentru o garsonieră.

Mama Silviei a sărit în picioare, făcând să vibreze arcurile patului cel mare.

— Garsonieră! Fata mea într-o garsonieră, după ce-am muncit o viață întreagă să-i asigur o casă ca lumea?

— Trebuia să-i asiguri și atmosfera de familie, i-am spus. Hai, Silvia, că se face târziu. Deocamdată ia-ți strictul necesar. Să plecăm cât mai repede.

— Nu pleci nicăieri, a spus soacră-mea pe un ton poruncitor. Ești fata mea, aici e casa ta, aici e locul tău.

Biata Silvia rămăsese în fotoliu, parcă inertă, lipsită de voință. Se uita când la mine, când la maică-sa. Era palidă și respira repede.

— Să plece singur, dacă nu-i convine *atmosfera*, a adăugat mama soacră.

— Fii sigură că plec. M-am săturat să tot aud aluzii despre…

— Aluzii pentru că m-am abținut să spun verde-n față ce nu-mi convine. Tocmai ca să te menajez.

— S-a văzut, i-am replicat eu în timp ce mă gândeam cu rapiditate încotro s-o iau. Hai, Silvia, fă ce ți-am spus.

Mi-am scos umerașul cu uniforma de serviciu din șifonier și m-am dus în baie să mă îmbrac. Treningul cu care robotisem la mobilă l-am aruncat pe mașina de spălat. Am vârât prin buzunare, la nimereală, periuța de dinți, aparatul de ras și alte nimicuri. M-am întors în dormitor și am dat cu ochii de mobila pe care abia o adusesem. Frumoasă, dar nu atât cât să-mi schimbe hotărârea. Silvia stătea tot acolo, în fotoliu; își acoperise obrajii cu palmele. Mi-am dat seama că plângea și m-am răstit:

— N-ai de ce să plângi. Ai auzit bine ce mi-a spus. După asemenea vorbe, nu mai pot rămâne aici. Mergi sau nu?

N-a ridicat fața spre mine. Umerii îi tremurau ușor. Căutam să nu mă uit la soacră-mea, care rămăsese în mijlocul casei, cu mâinile în șold.

— Vasăzică nu mergi. Bineee… Cum vrei. Eu am plecat. Dacă-ți schimbi hotărârea, dă-mi de veste. Bună seara!

Mi-am luat valiza, am mai aruncat o privire sfidătoare către

cea care provocase această furtună și am ieșit pe ușă.

Unde plecam? N-aveam încă un plan precis; tot ce simțeam în clipa aceea era un fel de poruncă obsedantă, venită parcă din afara mea: nu mai pot rămâne aici! Coana Clementina nu făcuse nicio mișcare să mă oprească; în timp ce coboram scările m-am întrebat dacă nu cumva asta urmărise, să mă vadă plecând. Acest fapt ar fi diminuat forța răzbunării mele: mă îngrozeam la ideea că i-am făcut pe plac!

În stradă, o scurtă pauză ca să-mi adun gândurile. Mai întâi să-l caut pe Butnaru. La ora asta cu siguranță că e acasă. Căminul garnizoanei era o clădire modestă din apropierea regimentului, dar n-avusesem încă prilejul să calc pe-acolo. Am grăbit pasul. Se înnoptase. Îmi stăruia în minte imaginea Silviei cu obrajii ascunși în palme, cu umerii scuturați de plâns. Poate-am făcut o prostie. În noaptea asta o să doarmă singură… Să-i fie învățătură de minte, dacă nu și-a convins mama să-mi dea pace cu George al ei. *Al lor*, am adăugat ca și cum asta ar fi justificat și mai bine plecarea.

Recepția era o cămăruță improvizată la parter în chip de birou, cu un ghișeu înalt de două palme prin care se strecura un fum albăstrui de țigară; dincolo de valul de fum, soldatul de serviciu citea un roman de format mic. A sărit în picioare și m-a privit vinovat:

— Ordonați, tovarășe locotenent.

— Îl caut pe locotenentul Butnaru.

— Camera unsprezece, la etaj pe stânga.

Am urcat scările care trosneau ușor sub traversa stacojie de iută, răsucită pe margini, și am ajuns la culoarul de la etaj. Trecând prin dreptul ușilor auzeam frânturi de muzică, un dialog pe ton ridicat, zgomote metalice – cineva repara chiuveta. Am bătut la ușa camerei unsprezece. Butnaru a ieșit imediat în prag. Era în maiou și pantaloni de trening; încerca să-și pună o cămașă.

— Lasă, nu te mai îmbrăca. Nu-ți aduc pețitori pe cap. Mă primești sau… ai musafiri?

— Musafiri pe naiba! Îmi spălam ciorapii. Hai, intră. Ce faci cu valiza aia? Ai găsit-o în parc?

— Sile, am plecat de-acasă, i-am spus cu solemnitatea cuvenită.

— Nu se poate!

— Ba se poate. Am avut un dialog cu soacră-mea, un dialog care venea după alte zece. Ăsta i-a pus capac. Mi-am luat valiza și gata. Cred că asta aștepta.

— Și Silvia?

— A rămas acolo. N-am insistat să vină. Nici nu știam încotro s-o iau. Dar chiar de-ar fi să dorm în gară…

— Nu vorbi prostii. După cum vezi, sunt două paturi. Poți să stai aici cât vrei. Întrebarea este dacă ai procedat bine.

— N-aveam altă cale. Soacră-mea se pusese pe capul meu. Nimic nu-i plăcea din ce făceam. Ți-am spus, cred că abia aștepta să…

Butnaru mi-a luat valiza din mână, a pus-o în colț, lângă dulapul de haine, apoi s-a apropiat de mine privindu-mă țintă:

— Mare gogoman ești, fratele meu. Cum îți închipui că o mamă poate fi mulțumită când pe fiică-sa o părăsește bărbatul? Chiar dacă e ultimul om. Chiar dacă nu-l suportă. Chiar dacă-l dușmănește. În cel mai rău caz, o învață pe ea să-l părăsească. Dar nicidecum să se bucure că pleci trântind ușa.

— Atunci de ce nu m-a oprit?

— N-a știut cum. Vede un nebun făcându-și bagajele. Ce să-i spună? Cum să-l ia, ca să-i schimbe gândul? Judecă și tu.

— Nu-mi pasă. Hotărârea mea e irevocabilă.

— Prostii! Te-ai înfuriat ca un cocoș și încerci să-ți faci singur curaj. Oricum, dacă ai venit, rămâi aici până se lămuresc lucrurile. Scoate-ți haina, stai jos și hai să judecăm mai pe-ndelete. Din ce v-ați apucat?

M-am așezat pe colțul patului, cu fruntea-n mâini. Mă simțeam obosit și deprimat. I-am povestit toată tărășenia cu George.

— Orice-ar fi, nu mă mai întorc acolo. Am intrat cu stângul în casa aia. Unde mai pui că Silvia… hm, așteaptă un copil.

— Ei, ăsta-i un eveniment care merită să fie sărbătorit. Păcat că n-am ceva trăscău prin casă. Nu-mi place să beau singur, înțelegi.

— Lasă, cu altă ocazie. Acuma pic de somn. Toată după-amiaza am mutat mobile prin casă.

— Tocmai azi, când ți-ai cumpărat dormitorul! Cum naiba s-a nimerit așa? Măi, fratele meu, e o încurcătură la mijloc. Nu

pricep ce anume, dar povestea nu e clară deloc.

— Pentru mine e foarte clară, ți-am spus.

Butnaru a căscat, și-a făcut de lucru cu niște perne. Mi-a spus așa, ca printre altele:

— La urma urmei n-o să strici familia dintr-atâta lucru. Fă și tu un raport pentru o garsonieră, mâine-poimâine e gata blocul.

— Asta mă și gândeam. Acuma am și mobilă…

— Totuși e păcat. Mai vorbim noi, mâine. Acuma hai să tragem pe dreapta. Azi am avut o zi plină, fiecare-n felul lui. Ca viitor tată, trebuie să vezi lucrurile mai în perspectivă.

M-a trezit un ciocănit insistent în ușă. În prima clipă nu mi-am dat seama unde mă aflu.

— Cine-i? a strigat Butnaru din patul celălalt.

— Curierul, am auzit o voce.

Butnaru a sărit din pat, a aprins lumina și s-a repezit să deschidă ușa. În lumina albăstruie de pe hol am văzut silueta unui soldat.

— Să trăiți, tovarășe locotenent.

— Ce e, Neagule?

— Permiteți să raportez: prezentați-vă urgent la unitate.

— Numai eu, sau…?

— Au plecat toți curierii. S-a dat deșteptarea în cazarmă.

— Bine, vin imediat. Du-te și anunță mai departe.

S-a întors spre mine:

— Cât naiba e ceasul?

— Patru fără un sfert.

— Hai, dă-te jos, ce mai aștepți? Cred că din clipa asta suntem în aplicație…

Am ajuns la regiment printre primii. Din poarta cazărmii am simțit atmosfera aceea specială a acțiunilor de noapte. Toate luminile erau stinse, numai printre draperiile de la biroul comandantului se zărea o fâșie de lumină îngustă ca o sabie. Dinspre remiză a început să duduie un motor. Pe platoul de adunare se auzeau pașii soldaților. Am urcat în fugă treptele „pavilionului comandă”, ne-am prezentat la ofițerul de serviciu, apoi ne-am luat pistoalele.

— Repede la subunități, ne-a spus Cristea uitându-se la ceas. La patru și jumătate, plecarea.

— Încotro?

— Direcția Dealul Roșu. Acolo vom primi instrucțiuni.

Am ieșit în curtea cufundată în întuneric și am pornit spre platou. Pe lângă noi treceau în fugă soldați; unul s-a oprit și ne-a întrebat dacă nu l-am văzut pe tovarășul ’major Matei; un transportor a ieșit din remiză pe aleea principală și cineva a strigat la șofer să stingă lumina.

— Duceți valizele la camion, l-am auzit pe Cristea din întuneric. Grăbiți verificarea materialelor și îmbarcarea.

Plutonul meu era la locul lui, pe platou. Toți prezenți, echipamentul complet. S-au distribuit rațiile de hrană rece pentru o zi. Pe urmă, grupele de ostași și-au luat locul în transportoare. M-am urcat și eu, în prima mașină din fruntea plutonului. M-am așezat pe scăunelul scund din dreapta șoferului.

— Zece minute sub barem, mi-a strigat plutonierul Runcu prin vuietul motoarelor. Compania noastră e fruntea!

S-a dat semnalul de plecare. Am ieșit pe poartă, ținându-ne aproape de stopul roșu al mașinii din față. Luminița aceea ca un cărbune aprins mi-a jucat în ochi mai mult de-o jumătate de oră, cât a durat drumul. Când s-a dat semnalul de oprire, începuse să se lumineze de ziuă. Am coborât. În urmă se vedeau celelalte transportoare, înșirate spre vale. De după un cot al drumului a apărut un autocamion cu prelată. Când a trecut pe lângă noi, am văzut pe portieră emblema antreprizei de construcții. S-a oprit nu departe de noi, pe partea stângă a șoselei. Au coborât vreo douăzeci de inși în uniforma gărzilor patriotice.

— Comandanții de plutoane, la mine! am auzit glasul locotenentului-major Cristea.

M-am dus în fugă spre fața coloanei. Cristea desfășurase o hartă pe blindajul mașinii de recunoaștere.

— Am primit tema aplicației, ne-a vestit el. „Inamicul” a lansat pe platoul de peste Dealul Roșu un desant aerian care înaintează spre oraș. Compania noastră are misiunea să organizeze și să apere un punct de sprijin între Valea Mare și pădure, călare pe șoseaua spre Ulmeni, cu limita dinainte pe pârâu. Ne dispunem în triunghi, cu vârful înapoi, plutonul trei fiind în eșalonul doi. Ne-a cercetat cu o privire rapidă și a

adăugat:

— Nu te încrunta, locotenent Drăgoescu. O să ai destule ocazii să te remarci, chiar fiind în rezervă. Așadar: plutonul unu în stânga, pe pantă în sus, către stână; plutonul doi în dreapta, spre pădure, iar plutonul trei la mijloc și în spate, pe cotul șoselei. Aici, în față, este singurul pod peste râu. Trebuie să-l apărăm și, la nevoie, să-l distrugem. Deocamdată dispuneți plutoanele în pozițiile ordonate și organizați recunoașterea. Peste o oră raportați constatările din teren. Locotenent Drăgoescu, vom recunoaște zona podului, împreună cu comandantul plutonului de gărzi patriotice.

Plutoanele s-au răspândit pe dealurile din jur. Mi-am luat și eu oamenii, le-am arătat cum să se așeze în teren, unde să plaseze mitralierele și observatorii. I-am încredințat plutonierului detaliile și m-am întors pe șosea. Cristea era din nou aplecat pe hartă, de data asta împreună cu un luptător în uniforma gărzilor patriotice. Când m-am apropiat, l-am recunoscut: era inginerul Dascălu, prietenul nostru.

— Locotenent în rezervă Dascălu, s-a prezentat el râzând. Lumea-i mică, tovarăși. Am venit cu vikingii mei să-l zdrobim pe inamic.

— De data asta sper să cooperăm realmente, nu ca la cetate, am spus zâmbind.

Am pornit toți trei pe șosea, spre podul din vale. Când și când, Cristea se oprea, făcea o observație, nota un detaliu. Însuși drumul acesta m-a învățat multe. Malul nostru, mai înalt și prezentând o întinsură cu nisip, permitea acoperirea cu foc de la distanță mai mare; în luncă, pe o anumită porțiune se putea amenaja cu ușurință un șanț antitanc, iar în vadul râului, pe unde trecea un drumeag folosit înainte de construirea podului, urma să plantăm obstacole și mine. Un grup de sălcii, nu departe de pod, era un bun punct de observare, iar într-un cot al apei, ce forma un ieșind spre inamic, trebuia să plasăm o mitralieră...

Locotenentul-major Cristea s-a oprit, a făcut o însemnare pe hartă și ne-a spus:

— O să dăm câte-o grupă de gărzi fiecărui pluton. Dumneavoastră, tovarășe inginer, veți fi la plutonul lui Drăgoescu. S-a cam supărat el că e-n eșalonul doi, dar am o

presimțire, că tocmai lui o să-i revină rolul cel mai important. Acuma să mergem înapoi, trebuie să raportez hotărârea la regiment.

Întors la poziția plutonului, am făcut schița apărării și am dat gradaților misiunile. Încercam să-l imit pe Cristea, să judec logic fiecare poziție, să exploatez avantajele terenului. Mi-am plasat oamenii și armamentul, am pus observatori și am trimis patrule spre limita dinainte. Între timp, ceilalți ostași săpau de zor, pregăteau locașuri pentru armament, plantau mine pe malul apei. Tot câmpul devenise un șantier vremelnic. Trecuse vreo oră de când munceam astfel, când am auzit zgomot de motor. Un elicopter s-a arătat de sus, de peste Dealul Roșu, zburând pe deasupra copacilor.

— Asupra aviației, foc! am comandat.

Mitralierele au tras câteva rafale, folosind cartușe de manevră. Elicopterul a făcut cale-ntoarsă, parcă intimidat de această primire.

— L-am pus pe fugă! au râs ostașii.

Au pus armele deoparte și au început iarăși să sape. Peste alte câteva minute, telefonistul m-a anunțat:

— Tovarășe locotenent, vă caută „Steaua”…

M-am ghemuit în adăpostul telefonistului, am ridicat receptorul aparatului de campanie.

— Aici „Steaua”, am auzit glasul lui Cristea. O patrulă a inamicului se apropie de pod. Organizați o ambuscadă și capturați-o!

— Am înțeles!

Lângă mine, inginerul aștepta. Oamenii lui săpaseră amplasamentele pentru armament și acum așteptau, întinși pe iarbă, fumând.

— Am ordin să capturez o patrulă care vine la pod. Mergeți cu mine?

— Merg. Să-mi iau și doi băieți mai voinici.

Am izbucnit în râs:

— N-o să ajungem la luptă corp la corp.

— Nu se știe, a râs și el.

Am pornit împreună cu o parte din pluton, strecurându-ne printre copaci, spre râu.

— Precis că inamicul se află undeva, sus, și stă cu ochii pe

pod, am spus ca pentru mine.

— Am o idee, mi-a spus inginerul. Am luat parte la construcție și cunosc bine locul. Așezăm o parte din oameni dincolo, în crâng, și lăsăm inamicul să treacă. Alți ostași stau ascunși sub pod și le ies înainte. Îi prindem astfel din două părți; n-au cum să mai scape.

— Foarte bine, așa vom face. Sergent Tomoroga!

Sergentul a venit în fugă lângă mine.

I-am explicat ce are de făcut cu grupa lui, care urma să se ascundă sub pod; inginerul ne-a călăuzit pe noi, restul plutonului, prin vad, în crângul de dincolo. Trăiam emoțiile unei competiții și în același timp o oarecare teamă a necunoscutului: cine era oare „inamicul”? Cum arăta patrula de cercetare trimisă pe pod? Nu știam nimic despre felul în care se organizase aplicația; tot ce știam era că trebuie să capturăm patrula aceea. Deocamdată, pe șosea nicio mișcare; pe pod era liniște – grupa sergentului Tomoroga se afla bine ascunsă…

— Uite-i, mi-a șoptit inginerul la ureche.

Am dus binoclul la ochi. Printre pomii de pe cealaltă parte a șoselei se strecurau câțiva ostași în costume de mascare, greu de deosebit în jocul de lumini și umbre ale frunzișului. I-am lăsat să treacă, până când au ieșit din pădure cu gând să se apropie de pod. Atunci am alergat cu toții spre ei, iar de sub pod le-au ieșit în față sergentul și grupa lui, cu armele întinse. „Inamicii” au ridicat mâinile…

— Repede la locul nostru, am spus. Curând trebuie să ajungă aici și grosul forțelor inamice…

Am pornit-o înapoi, aducându-i și pe „prizonieri”. Când am ajuns la punctul de comandă al plutonului, telefonul tocmai suna.

— Observatorii de pe înălțime au văzut coloana inamică deplasându-se spre noi. La ordin, deschideți foc concentrat cu mitralierele și aruncătoarele asupra sectorului doi, reper fântâna din stânga șoselei.

Am dat ordinele corespunzătoare. Într-adevăr, pe șosea apăruse o coloană. Am primit semnalul și am deschis focul. Inamicul – îl vedeam prin binoclu – s-a desfășurat pentru luptă. Deodată, în pozițiile noastre am auzit câteva explozii. Eram gata să fac observații, convins că soldații au încălcat ordinul și

au dat foc la petarde. Dar telefonul a sunat iar:

— Pe poziția voastră au căzut lovituri de artilerie. Ai patru oameni scoși din luptă. Organizează primul ajutor al răniților și adăpostirea personalului…

După alte câteva minute, am văzut coloana inamică apropiindu-se de pod.

— Mai bine-l aruncam în aer, mi-am spus cu năduf.

— Inamicul a trecut podul cu majoritatea forțelor, am auzit iarăși la telefon. Plutonul trei contraatacă și reface apărarea în zona podului.

Simțeam că acesta e momentul decisiv. Am dat comenzile ce se impuneau și m-am avântat la vale, spre pod. În jurul meu auzeam urale. Plutonul întreg mă urma; alături de el, inginerul cu oamenii lui. Atacam cu un soi de îndârjire. Pentru o clipă uitasem că era un simplu exercițiu și mi se părea că siluetele acelea, în costumele pestrițe, de mascare, atât de diferite de uniformele noastre, sunt, într-adevăr, niște intruși care trebuie nimiciți înainte de a pătrunde mai adânc pe teritoriul ce ne fusese încredințat. Zburam peste gropi, striveam sub tălpi mușuroaie de cârtițe și alergam la vale, împreună cu ceilalți, strigând „ura!” din răsputeri.

22.

Întins pe spate, în cort, pe patul de cetină, nu puteam să dorm. Mi-era când cald, când frig; azvârleam pătura de pe mine, mai auzeam un țânțar bâzâindu-mi la ureche…

Trebuia s-o iau și pe Silvia la căminul de garnizoană. Am lăsat-o acolo, sub influența maică-sii, care o să-i tot toace despre defectele mele, despre avantajele pe care le-ar fi avut dacă era mai răbdătoare cu George. Nici nu știe că eu sunt la curent cu întâmplarea de anul trecut, de la munte. Mă crede un naiv, ascultând de ea ca de-un oracol și îndeplinindu-i orbește toate voile. Nu, doamna mea, sunt bărbat și am un punct de vedere. Nu mă lua drept un alt Stamatescu, care preferă să cutreiere pădurea și să doarmă o noapte din trei prin cabanele din munți, în loc să vină acasă și să suporte, resemnat, interminabila cicăleală…

— Tovarășe locotenent!

— Ce e?

— Sunteți chemat la punctul de comandă al companiei.

Mi-am încălțat ghetele grele, de instrucție, mi-am pus vestonul și casca și am ieșit pe brânci din cort. Pe șosea se auzeau pași cadențați. O mașină cu farurile camuflate urca spre Dealul Roșu. O pasăre de noapte a fâlfâit pe deasupra corturilor întunecate și s-a pierdut în beznă. Am pornit spre punctul de comandă, aflat pe coastă în sus, dincolo de stână. Călcam cu grijă; noaptea pe dealuri fiecare pas greșit poate costa mult. Când am ajuns la punctul de comandă, am rămas uimit: geniștii construiseră un adevărat adăpost, acoperit cu bârne. Înăuntru, la lumina lanternei, folosind o ladă de muniție drept masă, Cristea desena ceva pe o hartă acoperită cu tot felul de semne de diferite culori. M-am prezentat regulamentar și, îmbiat de zâmbetul lui Cristea, am urmat:

— V-ați instalat de minune. Îmi pare rău că n-am avut încă prilejul să vă vizitez adăpostul.

— Un lucru pe cinste, așa-i? s-a bucurat el. Nu mă așteptam să iasă așa de bine. L-a admirat și colonelul de la divizie. A fost adineauri pe aici.

— Numai construcția i-a plăcut?

— Și tu, Traiane, vrei laude la tot pasul? Să știi că stăm bine,

a apreciat acțiunea voastră. Mai ales ambuscada. Cercetașii „inamici” nu v-au simțit decât când ați fost la doi pași de ei. Care-i secretul?

— Inginerul cunoștea bine locurile. A lucrat la construcția podului. El ne-a dat sugestia să ne plasăm acolo, unde nu se aștepta „inamicul”.

— Acuma, avem altă misiune. Un contraatac pe pozițiile adversarului pătruns în dispozitivul nostru. Mă gândesc să le mai facem o surpriză. Uite situația: „inamicul” se află sus, pe munte, pe înălțimile dominante. Un atac frontal ar fi o sinucidere. Trebuie să-l lovim din flanc. Până aici e banal și previzibil pentru el. Acum începe surpriza: pe care flanc atacăm? Dacă l-am face să creadă că venim pe-aici, prin stânga, pe valea largă, și în realitate tu urci cu plutonul pe dincoace și-l ataci prin dreapta?

— Nu-i rea ideea, dar cum reușim să-l păcălim?

— Cu asta îmi bat capul de-o oră. Mă gândesc că poate ai tu ochiul mai proaspăt și observi pe hartă vreun detaliu care mie-mi scapă. Am învățat-o pe dinafară, harta.

M-am uitat; la lumina lanternei. Cote, pâlcuri de pădure, văioage înguste printre coamele prelungi de piatră…

— Văd aici un mic defileu, probabil albia unui torent.

— M-am uitat și eu. Nu știu dacă-i accesibil. S-ar putea să fie abrupt ca un perete și blocat, din loc în loc, cu stânci. Nu suntem alpiniști.

— Totuși, ar fi o cale potrivită pentru un atac prin surprindere. Am putea trimite pe sergentul Tomoroga să cerceteze drumul. El e om de munte, cred că s-ar descurca bine.

— Să-ncercăm.

A dat pătura deoparte, a ieșit, a chemat un agent de legătură;

— Sergentul Tomoroga să se prezinte la mine. Hai afară, Traiane, la aer.

Când am ieșit, în întuneric, lângă el, s-a întors spre mine și mi-a oferit o țigară:

— Până vine sergentul, explică-mi și mie de ce nu te-a găsit acasă curierul.

În prima clipă am rămas fără grai. Doar mă prezentasem la

timp, cum naiba… Am încercat să scap cu o glumă:

— M-a găsit alt curier. În fond ăsta-i principalul.

— Ce s-a întâmplat, Traiane? Ai fugit de acasă?

— Am mers încet, n-am fugit. Un mic conflict cu soacră-mea.

— Comandantului nu-i plac lucruri de-astea. Nici mie, de altfel… Trăinicia familiei, o viață echilibrată. Știi doar principiile noastre. Ce s-a întâmplat?

— Povestea e destul de complicată. Pe scurt, părinții Silviei voiau s-o mărite cu un tip, George, prieten vechi de-al lor. Fata s-a opus. De când ne-am căsătorit, soacră-mea aduce mereu vorba despre George, mă compară cu el, oftează: George n-ar fi făcut așa, George se ocupă de casă, George nu întârzie, George își face mobilă de comandă și tot așa. Mă jignește tot timpul, mă pune în inferioritate…

— Ea?

M-am oprit locului, fulgerat de această întrebare tăioasă. Cristea s-a oprit și el, îi distingeam în întuneric fața, foarte aproape de mine.

— Da, da, asta am vrut să spun: ea te pune în inferioritate? Sau te pui singur, prin ceea ce faci? După câte mi-am dat seamă e o femeie exigentă, îi plac lucrurile perfecte. Te străduiești tu, în casă, să faci lucrurile perfect? Știi ce cred eu, Traiane? Vrea să te pună la ambiție, are în vedere un model, pe George ăsta, și vrea să te ridice la nivelul lui. Să fii „om de casă.”

— Dar nu sunt?

— Ei… te consideri perfect? Te mai iei cu băieții, te prinde seara la „Tismana”…

— Se-ntâmplă foarte rar. Numai când soția e în tură după-amiază.

— Oricât de rar, nicio soacră nu privește asta cu ochi buni. Și pe urmă… ce-a fost povestea cu depozitul? Te-ai oferit să pleci acolo pentru o săptămână. Hai, fii sincer, trebuie să fi existat un motiv.

— Se zugrăvea casa. Mă enervau obiecțiile ei și ciondăneala.

— Și ai dat bir cu fugiții. George desigur că n-ar fi făcut așa ceva.

— Vorbiți exact ca ea.

— Încerc să înțeleg ce gândește. Te-ai pus vreodată în locul

ei, ai încercat să judeci lucrurile ca și cum n-ai fi fost în cauză? Nu-i așa de greu să intuiești. Singura ei fată se mărită cu un om pe care ea-l vede cam rău de gură, cam comod, nedeprins cu o gospodărie ca a lor. Și-atunci, ce să facă? Încearcă și ea să te influențeze, să te aducă pe un drum care, în concepția ei, ar face-o pe fiică-sa fericită.

— Dacă în asta constă fericirea…

— Ți-am spus, judecăm prin optica ei. Biata femeie nu-ți vrea răul, ci doar cum ți-am spus: încearcă să te pună la ambiție; comparându-te cu George nu vrea să te coboare, ci dimpotrivă.

Câteva clipe am rămas tăcuți. Vedeam jarul țigării luminându-i, când și când, partea de jos a feței.

— Nicio căsnicie nu merge perfect din prima zi, a reluat el într-un târziu. Oamenii sunt diferiți, au alte concepții, obiceiuri, au optica lor într-o problemă sau alta. Iar când ajung să și le confrunte, mai apar și neînțelegeri. Dar din cauza asta nu trebuie imediat să-și facă geamantanul. E o rezolvare copilărească. De fapt, nici nu e o rezolvare. Ci o fugă din fața rezolvării.

Tăceam, reflectam. Avea atât de evident dreptate, încât nici măcar nu găseam puterea unei replici oarecare.

— Când ne întoarcem, du-te frumos acasă și încearcă să-l învingi pe George ăla. Să-l învingi cu propriile lui arme. O să-ți vină greu, dar fiecare reușită o să atragă alta după ea. Locuința este pretențioasă, tot timpul se găsește ceva de făcut. Dar îți dă și satisfacții, ai să te convingi. Bătrânii mei stau la țară, în Teleorman. Mă duc pe la ei și-mi dau seama cât se mândresc cu niște lucruri care ne scapă nouă, orășenilor: un gard proaspăt vopsit; caisul plantat acum trei ani; un strat de căpșuni; cotețul câinelui. Învață-l minte pe George ăla, și ți-ai câștigat și laurii, și liniștea!

Mi se părea caraghios să-i răspund. Să-i spun „așa o să fac” sau „mi-ați dat o idee bună”. Nici el nu aștepta un răspuns. M-a luat de brat:

— Hai să ne mai uităm o dată la hartă. Să măsurăm defileul. Cât i-ar trebui unui pluton ca să-l străbată? Dacă, bine-nțeles, sergentul ne aduce vești bune.

Ne târam, ne cățăram agățându-ne de rădăcini, alunecam la

vale pe stâncile aspre. Eram în urma sergentului Tomoroga. Mă uimea cum reținuse toate detaliile. Când și când se întorcea, șoptea scurt:

— Atenție, o porțiune alunecoasă... În stânga e un ochi de apă, mergeți lipit de stâncă!... Deasupra e un trunchi, ne agățăm de el!

Repetam celor din urma mea aceste indicații laconice, le îndeplineam eu însumi, căutând să nu mă pierd de sergentul care zorea înainte, fără răgaz. Aveam deprinderea marșurilor lungi, dar asta era mai degrabă o cursă cu obstacole. Îl lăsasem pe Cioată la coada coloanei, ca să se asigure că nimeni nu rămâne în urmă. Ca fost cercetaș, el se descurca bine cu coclaurile astea.

— Mai e mult? l-am întrebat pe sergent.

— Am trecut de jumătate. Mai încolo este un loc mai larg, putem să ne adunăm toți, să facem o haltă. Suntem cam în dreptul lor. Ar fi păcat să ne descopere.

Am transmis în urmă, din gură-n gură, că urmează o haltă fără vorbă și fără țigări. Era și timpul; auzeam respirația îngreunată, repezită, a celor din urma mea. Când ne-am adunat cu toții, le-am dat ultimele instrucțiuni, am împărțit grupele pentru atac și le-am spus:

— Nu uitați, pornim imediat ce încep ai noștri de dincolo, de peste munte. Inamicul o să creadă că acolo e atacul principal și o să-și îndrepte atenția spre ei. În vremea asta, noi urcăm pe creastă, fără să ne simtă. La semnalul meu, pornim la atac... Ei, v-ați odihnit un pic? Hai să mergem, că mai avem puțin. Dacă ne prind zorile pe drum, n-am făcut nimic. E cineva obosit, atât de obosit că nu poate ține ritmul? Bine. Atunci să mergem. Cât mai în liniște, vă repet. S-ar putea să aibă posturi de pândă sus, pe creastă.

Am luat-o iarăși la picior, luptându-ne cu tot felul de piedici; când dinspre capătul defileului s-a ivit o geană de lumină albăstruie, ajunseserăm la un crâng de arbuști pitici, contorsionați, agățați în fel și chip de muchiile stâncilor. Sergentul s-a oprit. Am adunat plutonul și am spus:

— Rămânem aici. Dacă urcăm de-a dreptul, în cinci minute suntem sus pe platou. Dar asta, după ce începe atacul de dincolo.

— Precis că ați avut alpiniști în pluton, mi-a spus locotenentul Ionescu, de la cercetare „prizonierul” nostru. Ăla-i un traseu al naibii, îl știu de astă-iarnă. Credeam că nu trece nici pasărea pe-acolo.

— Uite că noi am trecut.

— Și nu și-a rupt nimeni picioarele?

— Toți sunt nevătămați.

— Bravo vouă. Ați fost mai buni, asta-i singura consolare. Și ideea tactică și execuția au fost la înălțime. Altfel nu mi-aș fi iertat că ne-ați prins…

Stăteam pe iarbă și mâncam conserve. De la „inamic”, se-nțelege. Ni le dăruiseră cu generozitate. Le-am lăsat și lor câteva cutii. Peste câteva ore, aplicația urma să înceteze și „prizonierii” încetau să mai fie în puterea noastră…

23.

Drumul de întoarcere a fost mai puțin spectaculos. Ca oricare drum de întoarcere, lipsit de nerăbdarea de a înfrunta necunoscutul. Însoțit, în schimb, de nerăbdarea revenirii în mediul obișnuit, la viața de toate zilele. Romantic și dormitul în cort, dar după câteva zile romantismul dispare și-l înlocuiește o oboseală persistentă, care se tot adună de la o zi la alta, de la o acțiune la alta.

Pe drum, am avut răgaz să reflectez la tot felul de lucruri. Dacă ai exercițiu, dacă te-ai deprins să ții distanța și cadența ca de la sine, fără un efort deosebit, când mărșăluiești în coloană, te poți gândi pe-ndelete, ca și cum te-ai afla într-un loc izolat, confortabil și liniștit. Mă simțeam eliberat de zecile de griji care mă apăsaseră în fiecare clipă a aplicației: am luat toate materialele, n-am uitat nimic? Sunt destul de rezistente lucrările genistice? Nu cumva contraatacăm pe acolo pe unde se așteaptă inamicul? Reușesc sanitarii să evacueze „răniții” la timp?

Conducătorul aplicației făcuse un scurt bilanț chiar acolo, pe teren. Ne adunaserăm toți ofițerii regimentului; glumeam cu „inamicii” de acum o oră, comentam fără milă micile greșeli și incidente, ne făleam cu victoriile noastre și ne lăudam subordonații: „Băieții mei au fost la înălțime…” Colonelul de la divizie atârnase harta generală pe un stelaj fixat pe un pom și comentase, folosind o nuielușă, cum fuseseră concepute și cum se derulaseră acțiunile.

— „Inamicul”, încercând să traverseze munții cu forțe importante, sprijinite de trupe aeromobile și grupe de diversioniști…

Reușise să ne dea o imagine de ansamblu, astfel că acțiunile subunităților noastre se închegau logic, într-un sistem general – ideea de apărare cu orice preț a fiecărei palme de pământ. Divizia încredințase regimentului nostru o fâșie, regimentul împărțise această fâșie batalioanelor, compania noastră devenea astfel o părticică din această linie care cuprindea câțiva masivi muntoși, o zonă de dealuri, râuri, orașe, baraje și căi de comunicație. Dealul Roșu căpăta acum altă importanță, părea o adevărată cetate naturală, un obstacol însemnat de

care se lovea ofensiva agresorului.

— Ați avut de apărat câte un obiectiv precis: un râu, un pod, o șosea sau o trecere prin munți. O acțiune locală, de mică importanță, dar care poate decide soarta bătăliei. Fiecare subunitate, chiar luptând izolat, trebuie să-și facă pe deplin datoria, să apere cu orice preț petecul de pământ ce i-a fost încredințat. Acesta este după cum știți, unul dintre principiile de bază ale doctrinei noastre militare. Ați cooperat cu gărzile patriotice, care au avut o contribuție majoră la apărarea podului de peste râu.

Am aruncat o privire inginerului Dascălu. Ședea lângă Cristea, pe iarbă, își cuprinsese genunchii cu brațele, atitudinea firească a unui om care-a muncit o zi întreagă și acum își îngăduie o clipă de răgaz. A ridicat fruntea auzind cuvintele de laudă ale colonelului.

— Compania a doua a reprezentat, într-un fel, întreaga unitate. A avut acțiuni numeroase, a fost pe direcția loviturii principale, cum se zice. Apreciez că această subunitate și-a îndeplinit misiunile în condiții foarte bune. E drept, și „inamicul” a făcut tot ce-a putut. Mărturisesc că m-am ocupat personal de misiunile lui. Dar compania a doua a învins pe drept…

Cristea ajunsese o dată cu noi pe platou, venind din flancul stâng unde dăduse atacul simulat. Mi-a mărturisit că a avut mari îndoieli.

— Mă întrebam dacă ajungeți sus la momentul potrivit. Era destul o întârziere de câteva minute… Știi bine că eram pe muche de cuțit cu timpul. Traiane, îți mulțumesc. Ai fost la înălțime.

— Nu numai eu. Tot plutonul. Dar mai ales sergentul. El e autorul principal.

— Băiat tare bun sergentul ăsta.

— Băiat bun, am întărit. Mă gândesc ce-o să mă fac când o termina armata. Unde mai găsesc eu om ca el?

— Întrebarea asta ne-o punem la fiecare contingent. Și de fiecare dată, după câteva săptămâni de armată, se detașează dintre recruți, câțiva inși pe care-i recunoști ușor. Îți spui imediat, ăsta-i omul care-mi trebuie și, într-adevăr, cu timpul te încredințezi tot mai mult că nu te-ai înșelat. În fiecare leat, în fiecare pluton, e câte-un sergent Tomoroga. Numai să știi să-l

descoperi.

— Trebuie să-nvăț și asta…

Asta și multe altele, îmi spuneam mărșăluind în fruntea plutonului meu, pe șoseaua înfierbântată. Trebuia, mai întâi, să-nvăț cum se învinge imaginea lui George, ca un boxer care se luptă cu umbra lui. Dar mai înainte, să învăț să evaluez exact gesturile și cuvintele oamenilor, să le dau semnificația cea mai apropiată de adevăr. În felul ei, femeia asta îți vrea binele, spusese Cristea. „EA ÎȚI VREA BINELE!” Fraza aceasta începea să mă obsedeze. Să mă fi înșelat eu într-atâta? Oare privirile acelea critice să nu fi fost decât expresia unei dorințe de perfecțiune? Nu mă socoteam perfect, dar nici nu acceptam ușor să fiu obiectul unei intervenții modelatoare. Și deodată m-am întrebat ce simte un ostaș când eu, comandantul, îi spun altuia: „Ocupă-te de el!” În ce măsură îi lezează demnitatea, îl face să se simtă neputincios, umilit de această grijă specială? Aveam să accept mai departe pe coana Clementina ca mentor, sau arbitru al activității melc casnice? Măcar acum, că eram avertizat, aș fi putut eu însumi să-mi privesc acțiunile cu un ochi critic, să mă compar cu ipoteticul George înainte ca ea să poată face comparații. M-a apucat un fel de înduioșare, ce băiat bun sunt cu asemenea gânduri, dar ochiul critic a-nceput să funcționeze chiar atunci, spunându-mi: te lauzi, băiete, e mai ușor să iei decizii frumoase, și drumul spre iad e pavat cu intenții bune, cum spune celebrul aforism; de la vorbă la faptă e o bucată de drum pe care nu toți sunt în stare s-o parcurgă. Dar eu *sunt*, i-am ripostat „ochiului critic”, nu uita că mai e și Silvia la mijloc, și mai e și ființa aceea care peste câtva timp va veni pe lume, va purta un nume și va concentra în jurul ei toate energiile familiei. Atunci să-l vedem pe ipoteticul George…

Bilanțul acestei dezbateri cu mine însumi a fost, în linii generale, pozitiv. Izbutisem să iau decizia așteptată din partea unui băiat cumsecade, poate cam superficial, dar cu un fond bun, cu unele scăderi, dar perfectibil. Mai rămânea de rezolvat o problemă: momentul în care voi da ochii cu soacră-mea. Ce-o să fie? O să-mi iau inima-n dinți și o să mă întorc acolo. Călcându-mi puțin pe orgoliu și făcându-mă că uit declarația categorică pe care-o făcusem la plecare. Variantă:

— Bună seara. M-am întors chiar acum din aplicație și am

venit să văd cum se simte Silvia.

— Poftim, dacă ții neapărat s-o vezi. Că ultima oară nu păreai foarte interesat de soarta ei!

Ei? Mai departe? Un cuvânt de autocritică, o glumă sau te faci că n-ai auzit aluzia?

Altă variantă:

— Bună seara. M-am întors chiar acum din aplicație, în zilele astea m-am tot gândit la viața noastră și cred că am făcut și eu unele greșeli.

— Cam târziu ți-ai dat seama (cu glas triumfător, sfidându-mă din priviri). Oricum, eu n-am de gând să mă las insultată în casa mea.

În ipoteza asta, nu mai încap scuzele. Doar n-o să-i cad la picioare și să mă rog de iertare. Tranc ușa și înapoi la Butnaru.

Cel mai bine-ar fi să n-o găsesc acasă. Varianta optimă. Să fie numai Silvia, să discut cu ea pe-ndelete; o să mă certe un pic și o să ne-mpăcăm. Tot ea, mai apoi, să pregătească terenul pentru temuta întrevedere…

— N-auzi când te strig?

— Ordonați, tovarășe locotenent-major.

— Erai cu gândul departe. Ai verificat bine totul? N-au rămas ceva amintiri acolo, pe teren?

— Nimic. Am adunat și tuburile cartușelor consumate. Am făcut calculul, au ieșit toate. Armele, corturile, măștile de gaze…

— Bun. Când ajungem la unitate, supraveghezi personal predarea muniției la magazie.

— Am înțeles.

S-a apropiat mai mult de mine, mi-a pus o mână pe umăr și mi-a spus pe alt ton, cu totul diferit de al comandantului care dă dispoziții unui subaltern:

— Și nu te mai frământa atâta. Problema e mai simplă decât pare. Du-te acasă ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Fii împăciuitor, evită discuțiile în contradictoriu și o să te convingi că am avut dreptate.

— Sper, am oftat. Deși cu o femeie ca ea nu știi niciodată cum se termină chiar și o simplă discuție despre timpul probabil.

24.

De-ar fi numai Silvia acasă! Mult mai ușor să mă explic, să argumentez, la urma urmei să mă dezvinovățesc. Și să-i fac *ei* procesul. Calea cea mai simplă ca să ieși dintr-o încurcătură e să dai vina pe alții; pe măsură ce mă apropiam eram tot mai încredințat că ea, coana Clementina, poartă vina pentru tot ce s-a-ntâmplat. Așa că n-avea rost să mă strecor pe lângă ziduri ca un copil pedepsit. Dimpotrivă, cu aplomb și gata de luptă. O să-i amintesc toate micile scene, toate mărunțișurile care mă determinaseră să iau decizia aceea disperată. Este ea dispusă să înceteze pe viitor cu șicanele și să ne dea concursul în bunul mers al căsniciei? Fraza mi s-a părut moderată și totuși ultimativă, demnă și cu toate acestea împăciuitoare, menită să pună punct unei atitudini și să deschidă un nou capitol în relațiile noastre. Și să-mi dea un răspuns limpede, fiindcă am raportat la regiment și mi s-a promis, în caz de nevoie, o locuință. Erau invenția mea atât raportul cât și promisiunea, dar socoteam că-i în interesul cauzei. Scopul scuză mijloacele, zicala o știu până și copiii.

Am intrat deci pe poartă în pas voinicesc, legănând în mână valijoara. Am urcat treptele cu pași apăsați, semn de hotărâre și autoritate. Când să vâr cheia în broasca modernă, cromată, ușa s-a deschis și iat-o în fața mea pe buna coană Clementina, gătită de oraș, cu o sacoșă mare în mână. Întâlnirea m-a luat pe nepregătite.

— Sărut mâna, am venit să…

— Silvia e la spital, mi-a spus ea trist.

— Ceee?

— O mică complicație, doctorul spune că nu-i ceva grav, dar a oprit-o câteva zile pentru analize. În situația ei trebuie luate toate măsurile. Tocmai voiam să-i duc schimburi, compot și ceva de citit.

— Merg și eu.

— Poate ești obosit.

— N-are importanță.

— Măcar să mănânci ceva, a hotărât ea întorcându-se și pornind spre bucătărie. Îți fac o omletă. Până atunci spală-te și schimbă-te.

Autoritară ca totdeauna, și fără să-ți dea drept de replică. De fapt nici n-aveam de ce s-o contrazic. M-am spălat, m-am îmbrăcat civil, am mâncat în fugă ascultând noi detalii despre ceea ce se întâmplase.

— În noaptea aia, când ai plecat, a tot plâns. Ne-am culcat pe la miezul nopții. Spre dimineață a sunat un soldat, venea să te caute. Poate că și asta a contribuit la… S-a speriat, s-a albit la față, când m-am întors de la ușă căzuse pe scări. Frecție cu oțet, o compresă rece, ce m-am priceput și eu. Costică s-a dus după doctor. Într-o jumătate de oră a fost aici. Tensiune mică. Palpitații. Doctorul către noi, privind peste ochelari: „Soțul ei unde-i?" „A fost chemat la cazarmă." „A, da. Am mai întâlnit militari pe stradă. S-o fi speriat, un mic șoc". N-am stat să mai dau amănunte. I-a făcut o injecție, a lăsat-o să doarmă și mi-a scris o hârtie: „Mâine dimineață, cu pijama și periuță de dinți, la spital." „Păi mă gândeam că…" „Nu vă gândiți, faceți cum vă spun eu. E sarcina în joc, înțelegeți?" Abia la vorba asta m-am speriat de-a binelea. Nu știi ce-nseamnă pentru o femeie să piardă o sarcină. Mai ales prima sarcină. Așa că am dus-o la spital. De două ori pe zi sunt acolo, stau de vorbă cu ea, îi dau curaj…

— Mulțumesc pentru masă. Hai să mergem.

Pe drum, grăbeam mereu pasul, fără voie. Am surprins-o de câteva ori rămânând în urmă. Voiam să știu exact despre ce e vorba. Lucrurile luaseră o întorsătură serioasă; toate micile ciocniri dinainte îmi păreau derizorii, lipsite de sens. Îmi simțeam dinții încleștați de încordare; imagini tulburi îmi umblau prin cap, o neliniște fără nume îmi iuțea respirația.

— Dacă tot vii acolo, caută să vorbești și cu doctorul. Eu n-am prea reușit, Costică nici atâta. E un om cam repezit, trebuie să-l iei tare. Nu știu ce sfat să-ți dau…

— Mă descurc eu, i-am spus printre dinți.

— Vine câte-un moment când viața se complică. Trebuie să-i faci față.

Vorbea blând, cu o anumită resemnare. Am simțit, ciudat, o undă de compătimire: până și un om tare ca ea…

— Nu fi îngrijorată. Doar nu-i ceva grav. Oricum, o să am grijă de-acum încolo. Vezi, mamă, nu suntem totdeauna pregătiți pentru schimbări, pentru răspunderi. M-am gândit la

multe zilele astea.

— E bine dacă te-ai gândit. Înseamnă că ai și înțeles.

Atât. Nici nu mai era loc pentru alte vorbe. Am intrat pe poarta spitalului; portarul a încercat să zică ceva, m-am răstit la el:

— Urgență. Un caz grav, medicul șef ne-a chemat.

Am luat-o de braț și am trecut mai departe. Simțeam în mine forța unui buldozer. Dacă-mi ieșea în drum un perete, aș fi trecut prin el. Mă urma, tăcută și supusă, probabil că intuia această forță nouă, pe care mi-o insuflaseră neliniștea și dragostea.

— Pe-aici, a șoptit la răscrucea lungilor coridoare albe. Rezerva trei, pe dreapta.

Nici măcar n-am lăsat-o să mă conducă. Citeam din fugă plăcuțele cu cifre albastre de pe uși. Rezerva trei era vizavi de cabinetul medicului. Un bărbat mic și chel, cu ochelari, în halat alb, venea spre noi.

— Bună ziua, dom' doctor, l-a salutat spășită coana Clementina.

— Bună ziua, a spus el ocolind-o.

I-am aținut calea:

— Tovarășe doctor, v-aș ruga să…

— Sunt ocupat acum.

— Vă rog, e un caz special. E vorba de soția mea, Silvia Drăgoescu.

— Da, știu. Stați liniștit.

— Aș vrea totuși să discutăm.

— Sunt ocupat, dragă! (puțin mai aspru de astă dată).

Simțeam cum mi se urcă sângele în cap. Coana Clementina aștepta, lipită de perete. Am făcut un pas spre doctor:

— Suntem într-un spital, mă așteptam la o atitudine mai umană, la mai multă înțelegere…

M-a întrerupt cu un gest, cu palma-ntinsă. Obrajii bine rași i se înroșiseră ușor.

— Ia stai puțin, tinere. Poftim aici, în cabinet, și scuză-mă două minute. Intră și ia loc.

Am intrat, felicitându-mă și mustrându-mă totodată pentru izbucnirea mea. Știam demult că grosolănia nu înseamnă forță. Poate că nici n-o meritase. Poate că era un om cumsecade, dar

copleșit de treburi urgente. În fața medicului suntem totdeauna tentați să susținem că problema noastră e cea mai gravă. M-am așezat pe scaunul din țeavă cromată, capitonat cu plastic vernil. Mi-am rotit privirile prin cabinet, înregistrând automat mobilierul economic, impersonal, și micile obiecte care-l individualizau: o bonetă albă, de pânză, în cuier; calendarul „A.C.R.” din perete; sub cristalul de pe birou, o ilustrată „Salutări din Govora” și un pliant, desfășurat, reprezentând trasee din Munții Bucegi. Intuiam nostalgia unei excursii fără grijă pe poteci umbroase, departe de ieșirile grosolane ale unor tineri nesăbuiți. Ce ciudat, m-am pomenit gândind. Când suntem triști și îngrijorați, vibrăm mai prompt la tristețile și grijile altora.

La intrarea lui am sărit în picioare. Mi-a făcut semn – semnul cu care profesorul îngăduie elevilor să se așeze. Am vrut să i-o iau înainte, să-i explic atitudinea de adineauri:

— Tovarășe doctor, voiam să spun că…

— Stai puțin, dragul meu. Ia loc (iarăși semnul acela liniștitor și deopotrivă imperios). Fumezi? Ia o țigară. De obicei nu îngădui să se fumeze în cabinet, dar acum e un caz special.

— Caz special?!

— Dumneata ai declarat asta. Așa. Liniștește-te. Respiră adânc și relaxează-te. De obicei stai așa de încruntat, sau…?

M-am lăsat pe spătarul scaunului; plasticul care-l acoperea mi s-a părut răcoros. El m-a privit iarăși, îngândurat. Cu expresia medicului aflat în fața unui caz mai dificil. Sau suspect. Sau enigmatic. S-a aplecat peste birou, îi distingeam până și genele, mărite de lentilele ochelarilor. Mi-a vorbit încet, cu blândețe:

— Cred că te-ai liniștit. Că adineauri m-ai și speriat. Afișai o anumită… agresivitate. Acum spune ce te frământă.

— Vedeți, soția mea…

— Ți-am spus: se află la noi sub observație.

— Asta voiam să vă rog. Ținând seama că e un caz de excepție…

M-a oprit iarăși cu gestul acela care amenința să devină un laitmotiv al discuției noastre:

— Dragul meu, vreau să-ți spun în primul rând un lucru. Pentru noi, aici, fiecare pacientă e socotită un caz de excepție.

Ne confruntăm de multe ori cu situații limită. Putem vorbi la propriu, fără emfază, despre salvarea și apărarea vieții. Știm ce avem de făcut, așadar insistențele și îndemnurile sunt inutile.

— Iertați-mă, nu în acest sens m-am adresat dumneavoastră.

— Te înțeleg. Ești îngrijorat. Asta-i bine, înseamnă că-ți iubești soția. Mă simt dator să te avertizez: are anumite dificultăți. Am fost chemat în miez de noapte, când a suferit acel mic șoc. Am încercat să aflu cauza, dar soacra dumitale e un om discret. Un psiholog mai bun decât mine i-ar fi citit adevărul în ochi. Eu l-am bănuit numai. Ia spune, ce s-a întâmplat de fapt? Nu te întreb din pură curiozitate, ci din interes profesional. Dacă leșinul a venit din senin, cu alte cuvinte produs de cauze interne, trebuie să luăm măsurile adecvate, să prescriem analize, să administrăm un anumit tratament. Dar dacă a existat o cauză exterioară, intervenția e de altă natură. Mai degrabă în zona psihicului, unde accentul nu cade pe pastile și fiole. Prin urmare, trebuie să știu cât mai exact cauza, ca să aleg mijloacele de combatere a răului.

Am oftat. Omul acesta intuise unde trebuie să mă atingă. Sau știuse precis, de la bun început. Probabil nu se afla pentru prima oară în fața unei asemenea situații. M-am hotărât să-i spun adevărul, umilul adevăr, cum ar spune poetul:

— Ei, bine, am o parte din vină. A fost un mic scandal în casă. Nu era implicată direct, dar a fost martoră. Trebuia să evit…

— Din fericire, nu e prea târziu nici acum. Climatul din familie are mare rol în cazul soției dumitale. Ajută-ne. Pe noi și pe ea. Ne-am înțeles? Blândețe, calm, înțelegere. Liniștea sufletească e foarte importantă, ține minte asta.

— Vă mulțumesc, tovarășe doctor. A fost o criză, dar a trecut. Incidentul s-a aplanat acum; sper să nu se mai repete niciodată.

— Atunci e bine. Colaborăm deci. Poți să te duci s-o vezi, cu condiția să n-o obosești prea mult. Liniștea este o artă, de-acum încolo trebuie s-o exersezi mereu.

M-a condus în hol. Coana Clementina a făcut un pas înainte. În ochii ei citeam teamă și speranță.

— Dom’ doctor…

— Fiți liniștită, doamnă. Am ajuns la un punct de vedere

satisfăcător. Uitasem să vă spun: pacienta noastră se prezintă bine. Mâine îi fac biletul de ieșire.

S-a apărat cu gestul acela împotriva exploziei ei de emoție și recunoștință.

— Deocamdată noi ne-am făcut datoria. E rândul dumneavoastră, al familiei.

25.

Lunganul de Clopotaru s-a întins pe perete, cu ciocanul și cuiul în mână.

— Mai la stânga, i-a spus sergentul dându-se cu un pas înapoi. Așa e bine. Atinge-l.

Clopotaru a bătut cu îndemânare cuiul, apoi a întins mâna fără să se uite. Sergentul i-a dat diploma „Subunitate de frunte”, frumos înrămată, acoperită cu sticlă, și el a agățat-o în cui. Ceilalți, care asistau la scenă, au aplaudat. Am aplaudat și eu. Simțeam o undă de emoție încleștându-mi gâtul. Soldații se uitau la mine, așteptau să le spun ceva.

— E a voastră. Ați muncit pentru ea și ați meritat-o. Cu toții. „Inclusiv tu, sergent”, i-am spus în gând. În urma aplicației, primise din nou insigna de frunte. Soldații se bucurau. Am făcut un pas la o parte, lăsându-i în voia lor.

— S-o păstrați în continuare, le-a spus sergentul Tomoroga celor tineri. Băgați de seamă, când o să trec spre mare, în concediu, mă opresc pe-aici și vin s-o văd.

— Dacă tot am pus mâna pe ea, sigur o păstrăm, a spus apăsat fruntașul Benga.

Ușa cancelariei companiei s-a deschis și locotenentul-major Cristea s-a arătat în prag.

Am comandat drepți, dar Cristea a ordonat să continuăm. Apoi a zâmbit:

— Mai stați mult să vă cântați isprava? O să întârziați la ora culturală.

M-am uitat la ceas:

— Așa-i, fir’ar să fie! Fuga la club, băieți. Mai avem cinci minute.

Am intrat cu o clipă înainte de începere. Tot regimentul era acolo; băieții mei s-au strecurat care cum putea, printre rândurile de scaune, vânând un loc liber ici, altul dincolo. Butnaru, aflat mai în față, mi-a făcut semn. M-am așezat lângă el, pe singurul scaun rămas liber.

— Unde umblați, măi? Profesorul a avut timp să ajungă aici de la București, pe când voi…

— Ce profesor?

— De la Institutul de arheologie. De când cu diploma aia, te-

ai cam rupt de problemele curente ale orașului.

— Toate la vremea lor, i-am spus. Mai cunosc eu pe unii care…

Am păstrat pentru altă dată mica răutate, căci pe scena îngustă a clubului apăruseră comandantul, maiorul Păduraru și un civil cărunt, în costum bleumarin și cravată roșie, târând după el o servietă mare. Ne-am ridicat cu toții, comandantul a invitat oaspetele la mijloc, ne-a făcut semn să ne așezăm și l-a prezentat pe conferențiar.

Profesorul și-a început expunerea despre vestigiile istorice din zona noastră, aducând elogii echipei de entuziaști care cercetaseră cu migală și răbdare, reușind să descopere zidul de incintă al vechii așezări din vatra orașului. Totdeauna a avut încredere – spunea cu aerul că ne mărturisește un secret – în inspirația și entuziasmul amatorilor…

— Descoperirea de la Ulmeni nu reprezintă o noutate de principiu pentru istorie, dar este importantă prin faptul că aduce un nou argument, pe lângă atâtea altele, despre continuitatea populației daco-romane pe aceste meleaguri cu istorie zbuciumată. Această zonă n-a rămas pustie nicio clipă, de trei milenii încoace, iar așezarea de la Ulmeni se adaugă dovezilor de necontestat care răstoarnă afirmațiile false ale unor istorici, sau pretinși istorici. Spre a ilustra aceste opinii, vă voi prezenta câteva fotografii și concluziile noastre despre obiectele descoperite aici…

Aspectomatul a început să țăcăne. Lumina s-a stins în sală și pe ecran a apărut, mult mărită, moneda pe care-o descoperisem eu și Butnaru într-o după-amiază de iarnă.

— Moneda datează din secolul al doilea înaintea erei noastre, a spus profesorul. Originea ei este certă, Roma antică; ea atestă legăturile comerciale existente încă de atunci între daco-geți și imperiul roman. Ca și arhitectura zidului de incintă. Se știe că regii daci cereau romanilor experți ca să-i ajute la edificarea cetăților; descoperirea de aici este încă o dovadă în acest sens. Dar cea mai senzațională descoperire este, fără-ndoială, cuptorul pentru prelucrarea metalelor, care dovedește înaltul grad de dezvoltare a localității încă în perioada preromană. Institutul nostru continuă cercetarea și interpretarea uneltelor și obiectelor de podoabă descoperite.

Profit de ocazie ca să aduc mulțumirile noastre tovarășilor care s-au străduit, în ceasurile lor libere, să cerceteze așezarea și să scoată la lumină atâtea lucruri valoroase. Bănuiesc că unii dintre ei se află chiar aici, în sală…

— Da, da, a încuviințat în grabă comandantul. O să vi-i prezentăm după conferință…

— Meritul lor – a continuat profesorul – e cu atât mai mare cu cât unii dintre colegii noștri își pierduseră încrederea în existența cetății de la Ulmeni. Era nevoie de entuziasm, de ignorarea unor idei preconcepute, de prospețime și perseverență. Le-ați avut pe toate acestea și iată rezultatul.

Imaginea următoare reprezenta o vedere de ansamblu a micului șantier arheologic, și asistența a început să aplaude.

— Suntem mari, mi-a șoptit Butnaru. Și adu-ți aminte cum ne îndoiam…

Dar nu voiam, acum, ca imaginea aceea să umbrească strălucirea clipei de triumf. M-am făcut că n-aud și am ascultat mai departe.

— Mă mândresc să afirm că am fost printre cei care nu s-au îndoit de existența cetății, a continuat profesorul. Și grație contribuției dumneavoastră, mi-am văzut ipoteza confirmată. Cetatea Perodava există! Organele locale au hotărât să sprijine cercetarea ei în continuare, vom deschide aici un șantier arheologic…

Un nou ropot de aplauze a subliniat aceste cuvinte.

Când am ajuns acasă, am văzut în fața porții o *Dacie* verde. Am întins un deget acuzator spre cel care-o ocupa:

— Plutonierul-major Cioată, ai lipsit de la ora culturală!

— Am fost la poligon, s-a dezvinovățit el coborând. N-am avut timp să vă raportez; m-a trimis comandantul să dau o mână de ajutor la întreținerea grădinii. V-am adus ceva.

— Ca să-mi treacă supărarea?

— Nu, pur și simplu așa, fără un scop anume. Soției dumneavoastră îi plac florile?

— Cărei soții nu-i plac florile?

A deschis portbagajul și, m-a invitat să privesc. Un uriaș buchet de trandafiri! M-am uitat spre casă. Silvia apăruse în ușă. I-am făcut semn să vină mai aproape. A venit spre portiță,

cu același pas de sportivă pe care i-l admirasem în prima clipă. Poate ceva mai greoi. Explicabil, acum.

— Ce trandafiri minunați! De unde sunt?

— Din poligon, a spus cu mândrie plutonierul-major ridicând buchetul.

— Din poligon! Deci, un poligon poate folosi și la așa ceva?

— De ce nu? am replicat. Să vezi ce frumos cresc acolo trandafirii!

SFÂRȘIT